

บทแปล “บาดาล” ของ ลักษณะดี พร้อมบทวิเคราะห์

โดย

นางสาวฟ้าใส หาญพิพัฒน์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการแปลภาษาอังกฤษและไทย ภาควิชาภาษาอังกฤษและภาษาศาสตร์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทแปล “บาดาล” ของลักษณวดี พร้อมบทวิเคราะห์

โดย

นางสาวฟ้าใส หาญพิพัฒน์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการแปลภาษาอังกฤษและไทย ภาควิชาภาษาอังกฤษและภาษาศาสตร์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

A TRANSLATION OF “BADAL” BY LAKSANAWADEE WITH AN ANALYSIS

BY

MISS FASAI HANPIPAT

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE
REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS IN

ENGLISH-THAI TRANSLATION
DEPARTMENT OF ENGLISH AND LINGUISTICS

THAMMASAT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2017

COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะศิลปศาสตร์

สารนิพนธ์

ของ

นางสาวฟ้าใส หาญพิพัฒน์

เรื่อง

บทแปลเรื่อง “บาดาล” โดย ลักษณะวดี พร้อมบทวิเคราะห์

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2561

ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ฌ रणนง)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรียันต์ ปานเลาะห์)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์ อดุลยฤทธิกุล)

หัวข้อสารนิพนธ์	บทแปล “บาดาล” ของลักษณวดี พร้อมบทวิเคราะห์
ชื่อผู้เขียน	นางสาวฟ้าใส หาญพิพัฒน์
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาการแปลภาษาอังกฤษและไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรียันต์ ปานเล่ห์
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์เล่มนี้มีจุดประสงค์เพื่อนำเสนอบทแปลภาษาอังกฤษบางส่วนของนวนิยายเรื่อง บาดาล ที่ประพันธ์โดยลักษณวดี โดยได้นำแนวคิดและทฤษฎีด้านการแปลมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดรูปแบบการแปลและแก้ไขปัญหาทางการแปลได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งรวบรวมตัวอย่างของประเด็นด้านการแปลที่น่าสนใจที่พบในต้นฉบับซึ่งประกอบด้วยสามประเด็นด้วยกัน ได้แก่ ประเด็นด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ ประเด็นด้านการแปรทางภาษา และประเด็นด้านคำทางวัฒนธรรมเพื่อนำมาวิเคราะห์ปัญหาทางการแปลและนำเสนอวิธีแก้ปัญหายังเป็นระบบ สำหรับประเด็นด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์พบว่า การแปลคำที่มีปัญหาด้านนี้จะไม่สามารถแปลได้ตรงตัว ต้องอาศัยการตีความเจตนาของสารเป็นหลักตามหลัก functional equivalence ส่วนประเด็นด้านการแปรทางภาษาพบว่าในต้นฉบับมีการแปรทางภาษาให้ภาษามาตรฐานเป็นภาษาไม่มาตรฐานทั้งระดับเสียง ระดับคำ และระดับประโยค เพื่อสื่อความหมายเชิงสังคมและจิตวิสัยแตกต่างกันไป ดังนั้นผู้แปลจึงทำการแปรทางภาษาตามเพื่อรักษาความหมายดังกล่าวตามหลักการแปรทางภาษา นอกจากนี้จะมีการปรับภาษามาตรฐานในต้นฉบับเป็นภาษาไม่มาตรฐานสำหรับบทพูดของตัวละครสองตัวเพื่อสื่อข้อมูลด้านความสัมพันธ์ และมีการปรับภาษาที่ไม่เป็นมาตรฐานให้เป็นภาษามาตรฐานในกรณีที่มีการแปรภาษาในภาษาปลายทางไม่สามารถสื่อความหมายใด ๆ ได้ สำหรับประเด็นด้านคำทางวัฒนธรรม พบว่าคำทางวัฒนธรรมแต่ละด้านก็มีเทคนิคทางการแปลที่

เหมาะสมแตกต่างกัน และมีหลายวิธีโดยอิงจากเทคนิคการแปลของ Peter Newmark กับ Mona Baker ได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: การแปล, วรรณกรรม, วิจารณ์ปฏิบัติศาสตร์, การแปรทางภาษา, คำด้านวัฒนธรรมเมือง

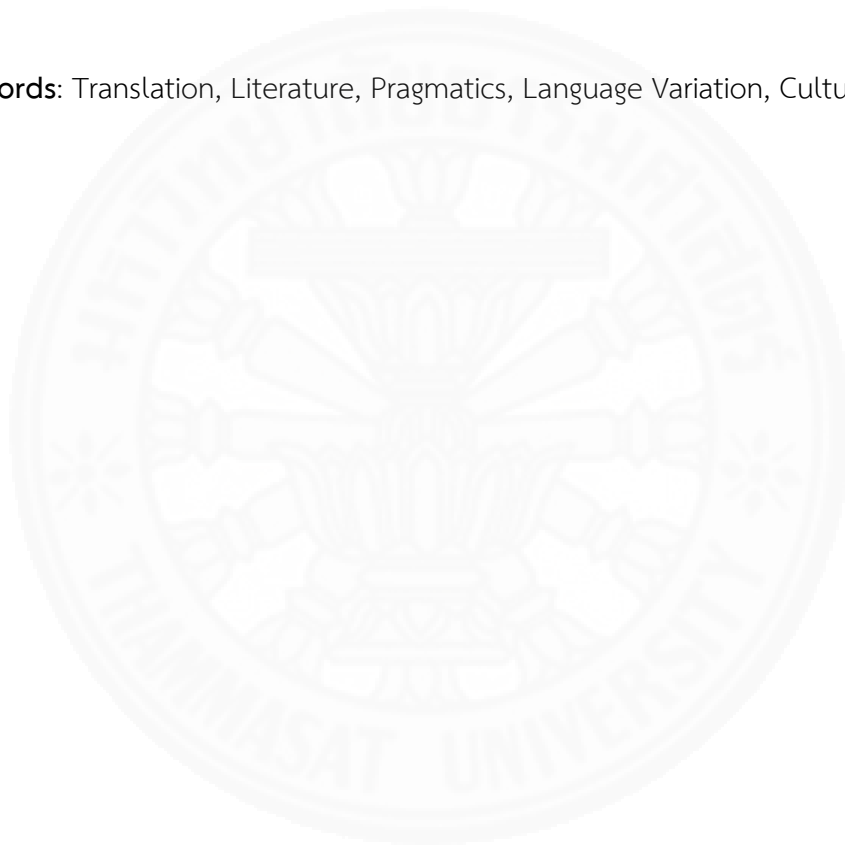
Thesis Title	A TRANSLATION OF “BADAL” BY LAKSANAWADEE WITH AN ANALYSIS
Author	Miss Fasai Hanpipat
Degree	MASTER OF ARTS
Major Field/Faculty/University	THAI-ENGLISH TRANSLATION Faculty of Liberal Arts Thammasat University
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Suriyan Panlay
Academic Years	2017

ABSTRACT

This independent study aims to present the English version of some part of Badal, Thai novel written by Laksanawadee. The translation is developed with the application of translation practices and theories in order to determine appropriate and effective methods. Moreover, this independent study also aims to collect the examples of three interesting issues found in the source text encompassing the issue of pragmatics, language variation and cultural terms to analyze and demonstrate the feasible solutions for each one in a systematic approach. As to pragmatics, the study shows that the terms with this issue cannot be translated literally. The translator should interpret implicatures implied within based on functional equivalence before translating. In terms of language variation, non-standard language are found in the source text in phonetic, word and sentence levels to convey both social and affective meanings. The translator thus obliged to follow such kind of language variation in accordance with the source text. Moreover, there is the shift from standard to non-standard language of some characters' dialogue to convey

relationship information and the shift from non-standard to standard language in case where the variation cannot render the meaning as those in the source text does. In terms of cultural terms, the cultural terms found in the source text are categorized into 5 categories. The study finds that each one can be solved effectively with different kinds of translation approaches based on Peter Newmark and Mona Baker's approaches to cultural term.

Keywords: Translation, Literature, Pragmatics, Language Variation, Cultural Terms

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุริยันต์ ปานเล่าห์ กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ณะระนอง ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ กลุ่มนักแปลจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเพื่อนร่วมรุ่น สาขาวิชาการแปลภาษาอังกฤษและไทยอันเป็นที่รักทุกคนที่สละเวลามาช่วยอ่านบทแปล ประเมินผลงาน และชี้จุดที่มีปัญหาเพื่อนำไปแก้ไข

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณบิดามารดา คุณป้า คุณลุง และพี่ชายน้องชายที่คอยให้การสนับสนุนด้านจิตใจ และทุนทรัพย์ ตลอดจนช่วยเหลือผลักดันให้ข้าพเจ้าทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ได้จนเสร็จสิ้นเป็นอย่างดี

นางสาวฟ้าใส หาญพิพัฒน์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
บทที่	
1. บทนำ	1
ข้อมูลเบื้องต้นและเรื่องย่อ	4
2. ภาคงานแปล	6
บทนำภาคงานแปล	6
ต้นฉบับ	29
ฉบับแปล	45
คำอธิบายประกอบการแปล	65
3. ภาควิเคราะห์	74
3.1 .วิจัยปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics)	74
3.1.1 การแปลประโยคเชิงประชด	75

3.1.2	การแปลคำอุทาน	80
3.1.3	การแปลสำนวนและวลีตายตัว	86
3.2	การแปรทางภาษา (Language Variation)	90
3.2.1	การแปรทางภาษาตามต้นฉบับ	92
3.2.2	การปรับจากภาษามาตรฐานเป็นภาษาไม่เป็นมาตรฐาน	99
3.2.3	การปรับจากภาษาไม่เป็นมาตรฐานเป็นภาษามาตรฐาน	102
3.3	คำทางวัฒนธรรม (Cultural Terms)	107
3.3.1	การแปลคำทางวัฒนธรรมด้านวัตถุประเภทอาหาร	107
3.3.2	การแปลคำทางวัฒนธรรมด้านวัตถุประเภทบ้านและเมือง	112
3.3.3	การแปลคำทางวัฒนธรรมด้านวัตถุประเภทสิ่งของ	113
3.3.4	การแปลคำทางวัฒนธรรมด้านกิจกรรม กระบวนการ และมนทัศน์	115
4.	บทสรุป	128
	รายการอ้างอิง	135
	ประวัติผู้เขียน	143

บทที่ 1

บทนำ

วรรณกรรมเรื่อง “*บาดาล*” เป็นงานวรรณกรรมที่มีเนื้อเรื่องหลักเป็นเทวดานาน เกี่ยวกับความรักอันบริสุทธิ์ระหว่างมนุษย์ และพญานาค ซึ่งเป็นกึ่งเทพกึ่งงูในตำนานของประเทศไทย แม้งานชิ้นนี้อาจไม่เป็นที่รู้จักอย่างเป็นวงกว้างของคนไทยเท่าใดเมื่อเทียบกับงานชิ้นอื่น ๆ ของผู้เขียนที่มีนามปากกาว่า “ลักษณวดี” เช่น *ดั่งดวงหฤทัย* แต่ก็ถือว่าเป็นงานที่ทรงคุณค่าทางวรรณศิลป์ และมีเนื้อเรื่องตราตรึงใจผู้อ่านไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อกล่าวถึงผู้เขียน คุณหญิงวิมล เจียมเจริญแล้ว นักอ่านที่เป็นคนไทยคนไหน ๆ ก็น่าจะรู้จักผลงานของท่านเป็นอย่างดีว่าเป็นงานวรรณกรรมที่มีคุณภาพอย่างยิ่ง คุณหญิงวิมล เจียมเจริญ ใช้หลายนามปากกาดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานวรรณกรรมที่มีหลากหลายแนว คือ มายาวดี โรสลาเรน กนกเรขา ทมยันตี และลักษณวดี แต่ละนามปากกาต่างมีลักษณะของงานวรรณกรรมที่ต่างกันภายใต้ต้นนามปากกานั้น ๆ ซึ่ง “ลักษณวดี” เอง เป็นนามปากกาที่ใช้แต่งเรื่องราวความรักระหว่างเจ้าหญิงและเจ้าชายเช่นในเรื่อง *บาดาล* งานเขียนชิ้นนี้จึงมีการใช้ภาษาที่ละเมียดละไม และค่อนข้างมีวรรณศิลป์ซึ่งให้บรรยากาศงดงามชวนฝันและเข้ากับเนื้อเรื่องหลัก เนื่องจากนวนิยายเรื่องนี้มีความงดงามทางภาษาที่ไม่ธรรมดาและเนื้อเรื่องที่เป็นเทวดานานที่ลึกลับสะท้อนความเชื่อของคนไทย ผู้จัดทำจึงได้หยิบยก*บาดาล*เพื่อมาจัดทำเป็นสารนิพนธ์ เพราะคุณสมบัติที่กล่าวมาเหมาะแก่การนำมาถ่ายทอดเป็นภาษาอังกฤษ ให้ชาวต่างชาติมีโอกาสได้ชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง โดยจะแปลเฉพาะบางส่วน คือ ตั้งแต่หน้าที่ 37 ถึงหน้าที่ 71

นอกจากนี้ จากการศึกษาค้นคว้างานแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเพื่อเป็นข้อมูลในการทำสารนิพนธ์การแปลนั้น พบว่า งานแปลจากภาษาไทยไปเป็นภาษาอังกฤษนั้น มีสัดส่วนที่น้อยกว่างานแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยอย่างน่าใจหาย โดยเฉพาะเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับจำนวนงานแปลจากภาษาต่างชาตินมาเป็นภาษาไทยซึ่งมีปริมาณต่างกันอย่างสิ้นหลาม ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ไม่ว่าจะเป็นสาเหตุจากปัญหาด้านการตลาด เช่น ไม่ค่อยมีตลาดรองรับหนังสือแปลของประเทศไทย (กรรณัญ อั้งถึง ใน สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น, ม.ป.ป) หรือมีจำนวนนักแปลที่มีความสามารถน้อย ก็ตาม ก็นับเป็นเรื่องน่าเสียดายเป็นอย่างยิ่งที่ได้ทราบว่างานวรรณกรรมชิ้นเยี่ยมอีกหลายเล่มไม่ได้รับการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในกลุ่มชาวต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานเขียนที่มีคุณภาพอย่าง *บาดาล* ผู้แปลเองเป็นหนึ่งในกลุ่มนักอ่านรุ่นลูกหลานที่ชื่นชมฝีมือการประพันธ์ของ “ลักษณวดี” เมื่อได้มีโอกาสศึกษาด้าน

การแปลโดยเฉพาะ จึงมีความตั้งใจที่จะหยิบยกเอาวรรณกรรมชิ้นเอกนี้มาถ่ายทอดเป็นภาษาอังกฤษ โดยมีจุดประสงค์เพื่อเผยแพร่นวนิยายเรื่องนี้ให้แก่ผู้อ่านชาวต่างชาติ

ไม่เพียงแต่ผู้แปลต้องการถ่ายทอดเนื้อหาให้เป็นภาษาอังกฤษที่เข้าใจได้ แต่ยังต้องการถ่ายทอดความงดงามทางวรรณศิลป์ คุณค่าทางภาษาและวัฒนธรรมด้านต่างๆของประเทศไทยที่สอดแทรกไว้ภายในเรื่องได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และสละสลวย เพื่อสร้างคุณค่าในการอ่านให้กับผู้อ่านชาวต่างชาติ สำหรับประโยชน์ด้านการศึกษามหาวิทยาลัย ประเด็นด้านวัฒนธรรมต่างๆที่ร้อยเรียงอยู่ในเรื่องนั้นอาจเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับชาวต่างชาติที่ต้องการศึกษาวัฒนธรรม สังคมไทย ทั้งในมิติของวิถีชีวิต ไปจนถึงศาสนา ความเชื่อ รวมทั้งเรื่องเร้นลับต่างๆ ที่ผู้แต่งใช้เป็นเครื่องปรุงให้กับงานวรรณกรรมชิ้นนี้ อย่างมากมาย

ทั้งนี้ผู้แปลตระหนักดีว่าการแปลงานวรรณกรรมจากภาษาไทยเป็นอังกฤษไม่ใช่ภารกิจที่ง่ายตาย เนื่องจากปัจจัยในหลายด้าน เช่น ปัจจัยด้านวัฒนธรรมที่ต่างกัน รูปแบบของภาษาที่ต่างกัน ฯลฯ และที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ ความชำนาญด้านภาษาของนักแปลอันเป็นอุปสรรคซึ่งไม่จำกัดอยู่เพียงแต่งานวรรณกรรมเท่านั้น เป็นที่ทราบโดยทั่วกันว่า นักทฤษฎีด้านการแปลหลายท่าน เช่น James Dickins และ Katherine Reiss (อ้างถึงใน Omar Jabak, ม.ป.ป.) ให้การสนับสนุนความคิดที่ว่า นักแปลควรแปลจากภาษาอื่นมาเป็นภาษาแม่ตนเองเนื่องจากงานแปลที่ได้จะมีคุณภาพที่ดีกว่าการแปลจากภาษาแม่ตนเองไปยังภาษาอื่น ด้วยข้อจำกัดด้านภาษาศาสตร์ต่างๆ และความเข้าใจทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม Landers (2001) ก็ได้แย้งว่า แม้คำกล่าวอ้างข้างต้นจะเป็นที่ยอมรับ แต่ก็มีตัวอย่างหลายตัวอย่างของทั้งนักเขียนและนักแปลที่แปลเป็นภาษาอื่นนอกจากภาษาแม่มากพอจะพิสูจน์ได้ว่างานแปลดังกล่าวนี้เป็นที่ยอมรับได้ หากนักแปลท่านอื่นสามารถแปลจากภาษาแม่ไปยังภาษาอื่นได้ ผู้แปลคิดว่านักแปลไทยเองก็สามารถทำได้เช่นกัน

ซึ่งประเด็นที่ผู้แปลศึกษาในสารนิพนธ์ชิ้นนี้ประกอบด้วย 3 หัวข้อใหญ่ด้วยกัน ดังต่อไปนี้

1. วจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatics)
  - 1.1 การแปลประโยคนัยประชด
  - 1.2 การแปลคำอุทาน
  - 1.3 การแปลสำนวนและวลีตายตัว (Fixed Expression)
2. การแปรทางภาษา (Language variation)

- 2.1 การแปรทางภาษาตามต้นฉบับ
  - 2.2 การปรับจากภาษามาตรฐานเป็นการแปรทางภาษา
  - 2.3 การปรับภาษาที่ไม่เป็นมาตรฐานเป็นภาษามาตรฐาน
3. คำทางวัฒนธรรม (Cultural Terms)
- 3.1 การแปลคำทางวัฒนธรรมด้านวัตถุประเภทอาหาร
  - 3.2 การแปลคำทางวัฒนธรรมด้านวัตถุประเภทบ้านและเมือง
  - 3.3 การแปลคำทางวัฒนธรรมด้านวัตถุประเภทสิ่งของ
  - 3.4 การแปลคำทางวัฒนธรรมด้านสังคม (ศิลปะและศาสนา)

ข้อมูลเบื้องต้นและเรื่องย่อ

“บาดาล” เป็นนวนิยายเรื่องล่าสุดของคุณหญิงวิมล เจียมเจริญ ในนามปากกา “ลักษณวดี” ตีพิมพ์เป็นครั้งแรกในปี 2552 เป็นนวนิยายหมวดโรแมนติค แฟนตาซี ที่ผสมผสานเข้ากับเทวดานานาชาติของประเทศไทย เช่น ตำนานของเหล่าพญานาค พญาครุฑ เทวดา กิณรี สวรรค์ บาดาล เขาพระสุเมรุ ฯลฯ ตามตำนานไตรภูมิพระร่วง โดยมีตัวละครเอกในเรื่องคือ “มุกลินลวา” หรือ “มุกลิน” ซึ่งเป็นมนุษย์สาว และ “กุชเคนทรา” เทวนาคาที่พบรักกับมนุษย์ โดยยุคสมัยที่เรื่องราวดำเนินอยู่คือในยุคปัจจุบัน และจะมีการเล่าเรื่องราวที่น่าตื่นตาตื่นใจสลับกันระหว่างโลกทิพย์ของเหล่าเทพยดา และโลกมนุษย์ที่มุกลินลวาอาศัยอยู่

เรื่องราวนี้เป็นเรื่องของ “มุกลิน” หญิงสาวที่มีชาติกำเนิดรันทด เริ่มตั้งแต่เมื่อเธอยังเป็นทารก พ่อแม่ก็หายสาบสูญไป เครื่องบินโดยสารที่บินผ่านสามเหลี่ยมเบอร์มิวด้า เธอจึงเติบโตมากับคุณยายที่เป็นผู้ดีเก่าในบ้านเรือนไทยริมน้ำ ยิ่งโตมุกลินยิ่งมีรูปโฉมที่สวยงามซึ่งเป็นความงามที่แปลกตา เธอมีผมตรงยาวดำสลวยเหมือนนางพรายน้ำ นอกจากนี้ยังมีรูปลักษณ์หรือความแปลกในตัวเองหลายอย่าง

เธอปักใจว่าพ่อแม่อยู่ในน้ำมาตั้งแต่เด็ก และสักวันจะได้พบกัน เพราะมักจะเห็นแม่ในนิมิตบ่อย ๆ ต่อมา มุกลินได้พบกับสองพี่น้องลึกลับที่มักจะว่ายน้ำมาหาบ่อย ๆ แต่ไม่รู้สักทีว่าบ้านของทั้งคู่อยู่ที่ไหน สองพี่น้องเป็นคนรุ่มงาม คนพี่ชายชื่อ “กุชา” น้องสาวชื่อ “ลดา” ทั้งสองพยายามชวนมุกลินไปเที่ยวบ้านอยู่เสมอ แต่หญิงสาวรู้สึกแปลก ๆ กับคนทั้งคู่จึงไม่ตกลงไปด้วยเสียที

คุณยายเองก็ทำท่าเหมือนจะรู้อะไรบางอย่างเกี่ยวกับทั้งสองแต่ไม่พูด จนวันหนึ่งคุณยายก็ตกลงใจเล่าเรื่องความเป็นมาของ “เพ็งดาว” แม่ของมุกลินให้ฟัง ว่าคุณยายไม่มีลูก สามีกียังตาย เผ่าอริชฐานของลูกจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่เสมอ วันหนึ่งเห็นแสงดาวสุกสกาวอยู่หน้าบ้าน เมื่อออกไปดูที่ท่าน้ำก็พบทารกหญิงอยู่ในเรือที่ลอยมา ทารกนั้นมีเจดีย์แก้วที่บรรจุไข่มุกสีฟ้าเข้มเรียกว่า “มุกลินลวา” ซึ่งต่อมากลายเป็นชื่อของหลานสาว ไป มุกลินลวาเมื่อนี้ก็มีแสงสีแดงวิ่งผ่านวาบๆ แลดูคล้ายพญานาค มุกลินจึงเรียกแสงสีแดงนี้ติดปากว่า พี่แดง แต่วันหนึ่งแสงของพี่แดงหายไป แล้วเรื่องแปลก ๆ ก็เริ่มขึ้นเมื่อมุกลินถูกกลุ่มเพื่อนๆ ชวนไปดูเป็นเพื่อนดูตัวกับชายหนุ่ม ชื่อ “โอฬาร” ที่หนองคาย บังเอิญเป็นช่วงฤดูบั้งไฟพญานาคที่ริมน้ำโขง บ้านของโอฬารอยู่ริมน้ำโขง ระหว่างที่ มุกลินนั่งอยู่ที่เรือนริมน้ำ “กุชากับลดา” ก็ปรากฏตัวขึ้นและชักชวน ให้ไปบ้านของพวกเขาถ้าเธออยากจะทำพ่อแม่ที่คิดว่าเสียชีวิตไปแล้วซึ่ง

ที่จริงยังคงมีชีวิตอยู่ในอีกภพหนึ่ง มุกลินตกลงใจ ตามไปในทันทีถึงได้รู้ความจริงว่าทั้งคู่เป็นพยานาค และมารดา ของมุกลินเองก็เป็นลูกครึ่งพยานาคกับมนุษย์

หลังไปที่ภพบาดาลแล้วถึงได้รู้ว่าเรื่องราวต่างๆ เกิดขึ้นมากมายก่อนที่มารดาของมุกลินจะเกิดเสียด้วยซ้ำ จึงทำให้มีปัญหาต่อเนื่องมา จนปัจจุบันนี้และแล้วเธอถูกส่งกลับมาที่ภพมนุษย์เป็นการชั่วคราวท่ามกลางความตื่นเต้นของหลายคนที่มุกลินกลับมา หญิงสาว คิดว่าโลกของเธอกลับมาเป็นปกติแล้ว และเริ่มไม่แน่ใจว่า ที่ไปภพบาดาลนั้นฝันหรือว่าจริง ทำให้เธออยากกลับไปทีนั้น อีกครั้ง ระหว่างที่กำลังกังวลใจอยู่ก็ได้พบชายลึกลับที่บอกว่าเขาคือ "สัมปาที" บุตรชายของพญาเวณไถย มาชักชวนไปยังฉิมพลีวิมาน เรื่องราวจะเป็นอย่างไรต่อไป ต้องติดตามในนวนิยายชุดต่อไปที่มีชื่อว่า “เทวปักซี”

(เรื่องย่อจาก <http://www.siamsouth.com/smf/index.php?topic=18271.0;wap2>)

บทที่ 2

ภาคงานแปล

บทนำภาคงานแปล

ในการแปลงานชิ้นใดชิ้นหนึ่ง ผู้แปลจำเป็นต้องคำนึงถึงรูปแบบหรือวิธีการแปลที่เหมาะสมกับต้นฉบับของตน เพื่อให้การแปลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด และตรงกับจุดประสงค์ของต้นฉบับ ด้วยเหตุนี้ผู้จัดทำจึงได้ศึกษาทฤษฎีการแปลหลัก ๆ ที่ใช้ในการแปลงานทั่วไปและเลือกรูปแบบหรือวิธีการแปลที่เหมาะสมกับบทแปลเพื่อยึดเป็นแนวทางตลอดการแปลนวนิยายเรื่อง *บาดาล* คือ รูปแบบการแปลแบบ Semantic translation ผสมผสานกับ Idiomatic translation (Newmark, 1998) ซึ่ง Semantic translation คือ การพยายามถ่ายทอดความหมายตามบริบทของต้นฉบับให้มากที่สุด โดยใช้โครงสร้างทางไวยากรณ์ตามแบบฉบับของภาษาปลายทาง นอกจากนี้ผู้แปลจะต้องให้ความสำคัญด้านสุนทรียะของเนื้อเรื่องหรือภาษาเช่นที่ปรากฏในงานต้นฉบับอีกด้วย ส่วน Idiomatic translation เป็นรูปแบบการแปลที่ถ่ายทอด “สาร” ของต้นฉบับ แต่มีการปรับบทแปลในระดับความหมาย โดยอาจจะใช้คำที่จัดเป็นภาษาพูด หรือถ้อยคำสำนวนที่ทราบกันดีในภาษาปลายทาง แต่ไม่ปรากฏในต้นฉบับ

รูปแบบการแปลของ Newmark ดังกล่าวนี้อาจเทียบเคียงได้กับรูปแบบการแปลชนิด near idiomatic ของ Larson (1984) และส่วนผสมของทฤษฎี Formal correspondence กับ Dynamic equivalence ของ Catford (1965) และ Nida and Taber (1964) รวมกัน ซึ่ง Formal correspondence และ Formal equivalence (F-E) จะเป็นวิธีหาค่าเทียบเคียงให้ตรงกับต้นฉบับทั้งด้านความหมายและด้านรูปแบบ กล่าวคือเป็นคำที่มีความหมายเหมือนกันกับต้นฉบับคำต่อคำ และมีรูปภาพเหมือนกัน เช่น ถ้าต้นฉบับใช้คำวิเศษณ์ คำเทียบเคียงก็จะเป็นคำวิเศษณ์เช่นเดียวกัน ไม่ปรับเป็นคำชนิดอื่น โดยทฤษฎีค่าเทียบเคียงนี้เหมาะสมกับงานบางชนิดเท่านั้น เช่น งานที่เน้นการศึกษาภาษาศาสตร์ หรือภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ ในขณะที่ชั่วคราวของประเภทที่กล่าวถึงไปแล้ว ได้แก่ Textual equivalence ของ Catford และ Dynamic equivalence ของ Nida (อ้างถึงใน Leonardi, 1982) จะหมายถึงการหาค่าเทียบเคียงมาใช้ในฉบับแปล โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้ความหมายของภาษาที่มีผลต่อผู้อ่านปลายทางเช่นเดียวกับที่มีผลต่อผู้อ่านต้นฉบับ เป็นวิธีการที่เน้นผลของการแปล หรือการสื่อสารความหมายของสารที่แท้จริงมากกว่ารูปแบบของภาษา ในการแปลประเภทนี้ รูปแบบของภาษาอาจได้รับ

การปรับเปลี่ยนไปบ้างให้เอนเอียงไปทางภาษาปลายทางมากกว่าภาษาต้นทาง ซึ่งถือว่าเป็นการแปลที่มีประสิทธิภาพสูง トラบเท่าที่สามารถรักษาสารและความถูกต้องครบถ้วนไว้ได้

โดยสรุปแล้ว รูปแบบการแปลที่ผู้จัดทำเลือกใช้ดังกล่าว เป็นส่วนผสมที่ลงตัวระหว่างการแปลแบบเน้นรูปแบบของต้นฉบับและการแปลที่มุ่งให้ผู้อ่านปลายทางเกิดความเข้าใจต้นฉบับเช่นเดียวกับที่ผู้อ่านต้นฉบับเข้าใจ กล่าวคือ ผู้แปลจะต้องพิจารณาและใช้วิจารณญาณเพื่อตัดสินใจว่า เมื่อใดที่ควรต้องแปลให้เอนเอียงไปทางต้นฉบับ และเมื่อใดที่ต้องแปลแบบเน้นการสื่อสารมากกว่ากันให้เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ หากบางช่วงผู้แปลสามารถถ่ายทอดต้นฉบับออกมาได้อย่างตรงตัวได้เลย และเป็นธรรมชาติของภาษาปลายทาง โดยไม่ทำให้โครงสร้างประโยค ระบบไวยากรณ์ หรือวจนปฏิบัติศาสตร์ของภาษาปลายทางผิดเพี้ยน หรือแปลกแปร่งได้ ก็ควรแปลไปเช่นนั้น แต่หากเมื่อใดจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบภาษาของต้นฉบับ เช่น โครงสร้างทางไวยากรณ์ การเรียงประโยค เพื่อให้เป็นภาษาปลายทางที่เป็นธรรมชาติยิ่งขึ้นก็ควรทำ การผสมผสานระหว่างสองวิธีดังกล่าวเข้าด้วยกันเป็นความพยายามของผู้แปลที่ต้องการรักษาความหมายที่ปรากฏในต้นฉบับให้มากที่สุด เนื่องจากงานชิ้นนี้เป็นงานที่เป็นเสมือนภาพแทนของความเป็นอยู่ วัฒนธรรมของไทยบางส่วน ซึ่งผู้อ่านปลายทางควรได้รับสารที่สื่อคุณค่าทางวัฒนธรรมนี้อย่างเต็มเปี่ยม ในขณะเดียวกัน ผู้แปลก็ต้องการถ่ายทอดเนื้อความต่าง ๆ ให้เป็นธรรมชาติที่สุดตามลักษณะของภาษาปลายทาง เฉกเช่นเดียวกับผู้ใช้ภาษาปลายทางจะใช้ และพึงเข้าใจได้อย่างถี่ถ้วน ทั้งนี้การตัดสินใจควรอยู่บนพื้นฐานของสิ่งที่สำคัญสูงสุดคือ ความเข้าใจของผู้อ่าน หรือประสบการณ์ในการอ่านที่ผู้อ่านฉบับแปลจะได้รับเช่นเดียวกับผู้อ่านต้นฉบับ ไม่ว่าจะในด้านเนื้อหา สุนทรียะ หรืออรรถรสในการอ่าน

ทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น นับเป็นหลักการที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับงานแปลทั่วไป ครอบคลุมงานเขียนทุกประเภท อย่างไรก็ตาม การแปลวรรณกรรมนั้นอาจมีจุดเด่นบางประการที่มีความแตกต่างจากการแปลงานชนิดอื่น เนื่องจากลักษณะและหน้าที่ (function) หรือจุดประสงค์ด้านการสื่อสารของตัวงานที่ต่างกัน และเป็นส่วนที่นักแปลต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษเพื่อให้งานมีความสมบูรณ์แบบมากที่สุด เพื่อให้เกิดความกระจำ จะให้นิยามของงานวรรณกรรมไว้ ณ ที่นี้

วรรณกรรมนั้น จะมีลักษณะเด่นทั้งหมด 6 ประการ (Stockwell 2002a; Venuti 1996; Pilkington 2000; Berman 1985/2000 อ้างถึงใน Mona Baker and Gabriel Saldanha, 2009) คือ

1. งานวรรณกรรมจะอยู่ในรูปแบบของงานเขียน ถึงแม้ว่าบางครั้งจะถูกถ่ายทอดด้วยการเล่าออกมา
2. งานวรรณกรรมจะให้ความรื่นรมย์แก่บุคคลโดยทั่วไป (ได้รับการยอมรับเป็นวงกว้าง)

3. งานวรรณกรรมมีหน้าที่ในการให้คุณค่าทางความงามของภาษา หรือด้านอารมณ์ความรู้สึก มากกว่ามุ่งหวังถ่ายทอดข้อมูลในแบบบรรณสาร จุดประสงค์หลักของงานชนิดนี้จึงเพื่อกระตุ้น ปลุกเร้าให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ ความรู้สึกร่วม และให้ความสนุกสนาน มากกว่าให้ข้อมูล

4. เรื่องที่ดำเนินในงานวรรณกรรมไม่ใช่เรื่องจริง (No real-world truth-value) กล่าวคือ เป็นงานที่แต่งขึ้นมาโดยจินตนาการของผู้เขียน ถึงแม้ว่าจะใช้ข้อมูลอิงจากความเป็นจริงที่มีอยู่บนโลกก็ตาม แต่สิ่งที่เกิดขึ้นไม่ใช่เรื่องจริงแต่อย่างใด

5. งานวรรณกรรมจะได้รับการจัดหมวดหมู่ไปตามลักษณะภาษาวรรณศิลป์ที่ใช้ (Poetic language use)

6. อาจมีการใช้ลักษณะภาษาที่ไม่แพร่หลายในงานวรรณกรรม ซึ่งเป็นลักษณะที่ไม่ใช่ภาษามาตรฐาน เช่น คำแสลง คำโบราณ เป็นต้น

โดยการถ่ายทอดวรรณกรรมให้เป็นฉบับแปลนั้น Mona Baker และ Gabriel Saldanha (2009) ได้ให้ข้อมูลว่าประเด็นหลักที่ผู้แปลจะต้องให้ความใส่ใจประกอบด้วย 3 ประเด็นด้วยกัน คือ คำถามที่เกี่ยวกับ Equivalence, Communicative purpose และ Style ประเด็นแรกที่จะกล่าวถึงคือ Equivalence เมื่อนักแปลจะแปลงานวรรณกรรม ก็จะต้องตั้งคำถามกับตนเองว่า จะสามารถถ่ายทอดลักษณะทางด้านลีลาภาษาที่ซับซ้อนที่ปรากฏในงานวรรณกรรมออกมาได้ไหม ถ้าไม่ได้แล้วนักแปลควรให้ความสำคัญกับสิ่งใดมากกว่ากัน ระหว่างการหาคำที่มีความหมายเท่าเทียมกันมาใช้ หรือแปลโดยไม่คำนึงถึงความทัดเทียมกันด้านภาษา แต่ใส่ใจเฉพาะการแปลให้ผู้อ่านเข้าใจ และสามารถสื่อความหมายได้ตรงกับต้นฉบับเพียงเท่านั้น ประเด็นที่สอง Communicative purpose เป็นคำถามที่ผู้แปลจะต้องตัดสินใจเกี่ยวกับขอบเขตในการถ่ายทอดว่า เมื่อใดที่นักแปลควรจะซื่อสัตย์ต่อต้นฉบับ คือการแปลแบบตรงตัว และเมื่อใดที่นักแปลควรจะเปลี่ยนวิธีการแปลเพื่อมุ่งเน้นความเข้าใจของผู้อ่านปลายทางมากกว่ากัน โดยการแปลให้เหมาะสมกับภาษาปลายทางมากกว่าต้นฉบับ ส่วนประเด็นสุดท้ายคือ Style คือ วจนลีลา ซึ่งมีความสำคัญกับเนื้อหาของงานวรรณกรรมอยู่ 2 เรื่องด้วยกัน คือ

1. วจนลีลาช่วยบอกช่วงเวลาทางวัฒนธรรมที่เรื่องดำเนินอยู่ ยกตัวอย่างเช่น ลักษณะภาษาไทยแบบโบราณที่ใช้ในงานวรรณกรรม จะเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ผู้อ่านคนไทยรุ่นใหม่ทราบว่า เรื่องราวที่อ่านนี้เกิดขึ้นในยุคโบราณ เช่น ยุคสุโขทัย ยุคอยุธยา เป็นต้น

2. วจนลีลาที่แตกต่างกันจากภาษามาตรฐานที่ปรากฏในงานเขียน เช่น คำแสลง คำโบราณ ภาษาเฉพาะของผู้เขียนเอง ไม่ว่าจะในภาคการบรรยาย หรือในบทสนทนาอาจเป็นสิ่งที่ตัวผู้เขียนจงใจใช้ อาจเพื่อเป็นตัวสื่อทัศนคติของผู้เขียนที่มีต่อเนื้อหาบางช่วงบางตอนนั้น ซึ่งแสดงให้เห็นผู้อ่านทราบถึงเสียง

(voices) ในการบรรยายที่ซ่อนอารมณ์ที่ต่างกันไปในแต่ละช่วง เป็นต้น นอกจากนี้ผู้แปลคิดว่าลีลาภาษาเหล่านั้นก็ยังสามารถสื่อความหมายโดยนัยบางอย่างได้ เช่น ระดับทางสังคม พื้นเพของตัวละคร (Social meaning) หรืออารมณ์ความรู้สึกที่ซ่อนอยู่ได้เช่นกัน (Affective meaning)

ด้วยเหตุที่วรรณกรรมมีลักษณะเด่นดังข้างต้น ผู้แปลจึงนำหลักการแปลนวนิยายที่นำเสนอโดย สิทธา พิณภูวดล (2542) มาประกอบการพิจารณาในการแปล ซึ่งมีหลักการดังนี้

1. การแปลบทสนทนา

สิ่งที่เป็นปัญหายุ่งยากของการแปลนวนิยายคือ บทสนทนา หรือถ้อยคำโต้ตอบกันของตัวละคร ซึ่งใช้ภาษาพูดหลายระดับแตกต่างกันตามสถานภาพทางสังคมของผู้พูด ตั้งแต่ภาษาราชการ ภาษาสุภาพ ภาษาที่เป็นทางการ ภาษาถิ่น และบางครั้งก็เป็นภาษาพูดระดับตลาด ซึ่งเต็มไปด้วยคำแสลง คำสแลง คำย่อ คำตัดสั้น ๆ และอื่น ๆ ที่ใช้กันตามสภาพความเป็นจริง ถ้าผู้แปลไม่คุ้นกับภาษาพูดระดับต่าง ๆ ก็อาจเข้าใจผิดได้ และแปลอย่างผิด ๆ นอกจากนี้ยังมีการใช้คำที่ผ่านการตัดถ้อยคำให้สั้นลง ทั้งภาษาไทยและอังกฤษซึ่งเป็นภาษาพูดด้วย เช่น ตัดพยางค์หน้าคำ (Good morning เป็น morning) ตัดเสียงพยางค์กลางคำ (มหาวิทยาลัย เป็น มหาลัย) ตัดเสียงพยางค์ท้ายคำ (Gasoline เป็น Gas) การแปลบทสนทนามีหลักการที่สำคัญที่สุดคือ แปลให้เป็นธรรมชาติ สอดคล้องกับฐานะของผู้พูด สอดคล้องกับระดับภาษาที่ใช้ในโอกาสนั้น รักษาความหมายโดยนัยไว้ให้ครบถ้วน อย่าพะวงกับการแปลคำต่อคำ เพราะจะทำให้ภาษาฟังดูแข็ง ๆ ไม่เป็นธรรมชาติ

2. การแปลทบทบรรยาย

เป็นข้อความที่เขียนเล่าเรื่องราวเหตุการณ์ ซึ่งมักจะใช้ภาษาเขียนที่ขัดเกลาและแตกต่างกันหลายระดับ ก่อให้เกิดความยุ่งยากในการแปลเพื่อให้สอดคล้องกับต้นฉบับเดิม อย่างไรก็ตาม ถ้าวิเคราะห์การใช้ภาษาในบทบรรยายแล้ว จะพบว่าความยุ่งยากเกิดจากภาษาสองประเภท คือ ภาษาในสังคม กับภาษาวรรณคดี

2.1 ภาษาในสังคม นักภาษาศาสตร์ยอมรับว่าพฤติกรรมการใช้ภาษาของมนุษย์ในแต่ละสังคมต้องผ่านการฝึกฝนมาแล้วจนเกิดความเคยชิน ภาษาของแต่ละสังคมบางครั้งก็คล้ายกัน บางครั้งก็ต่างกัน หรือตรงกันข้ามกัน เช่น เรื่องตลกของสังคมหนึ่ง อาจกลายเป็นเรื่องน่าอับอายของอีกสังคมหนึ่ง ไม่มีสังคมใดที่ทุกคนในสังคมพูดภาษาที่มีความหมายเดียวกันทั้งหมด ความแตกต่างในการใช้ภาษามีปัจจัยสำคัญหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพของผู้พูด วัย เพศ และสถานภาพทางสังคม ภาษาเป็นเครื่องมือให้เห็นว่าสังคมของผู้พูดมีลักษณะอย่างไร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ สังคมมีอิทธิพลต่อภาษาพูด การใช้ภาษาของบุคคลในสังคมก็เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เปลี่ยนตามสภาวะแวดล้อมคือ ผู้ฟัง กาลเทศะ และ

อารมณ์ นอกจากนี้บุคคลเมื่อรวมกลุ่มก็อาจเกิดความต้องการที่จะสร้างลักษณะเด่นเฉพาะกลุ่มขึ้น จึงคิดหาถ้อยคำใหม่ ๆ ที่ไม่เหมือนกลุ่มอื่นมาใช้ เกิดเป็น ภาษาเฉพาะกลุ่ม (Cant, Jargon, Argot, Slang) ส่วนภาษาถิ่น (Dialects) ก็เป็นสิ่งที่พึงระมัดระวังในการแปล ความแตกต่างของภาษาถิ่นมีทั้งเรื่องเสียง การใช้คำ ความหมายของคำ การเรียงคำ บางครั้งถ้อยคำภาษาถิ่นก็ได้รับอิทธิพลจากภาษาต่างประเทศที่ใกล้เคียง เช่น บาลี สันสกฤต อังกฤษ ฝรั่งเศส เป็นต้น ดังนั้นในการแปล ผู้แปลจึงจำเป็นต้องค้นคว้าสืบสาวไปจนถึงที่มาของคำให้ถ่องแท้ มิเช่นนั้นอาจเข้าใจผิดได้

2.2 ภาษาวรรณคดี (Literary language) คือ ภาษาที่ใช้เขียนในวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ เช่น กวีนิพนธ์ นวนิยาย บทละคร ความเรียง หรือข้อความในโอกาสที่ต้องการความไพเราะ ภาษาระดับนี้ไม่นิยมใช้พูดกันในชีวิตประจำวัน และนิยมใช้ในงานเขียนที่ต้องการความไพเราะเท่านั้น โดยจะคำนึงถึงลีลาการเขียน (style) ที่เป็นลักษณะเฉพาะของผู้เขียน ประกอบด้วยการเล่นความหมายของคำ เสียงของคำ การเปรียบเทียบเพื่อสร้างมโนภาพและเร้าอารมณ์ การใช้สำนวนคมคาย การใช้สำนวนทำนองสุภาพ เป็นต้น เช่น Don't beat about the bush. อย่าพูดจาอ้อมค้อม, For the love of Mile (of God) พับผ่าเถอะ ให้ฟ้าผ่าเถอะ

แนวคิดทั้งหมดทั้งหมดที่ได้กล่าวไปข้างต้นนั้นก็เพื่อจุดมุ่งหมายประการเดียว คือ ต้องการให้บทแปลนั้นมีคุณภาพสูง และเป็นบทแปลที่ดี อย่างไรก็ตาม การจะตัดสินว่าบทแปลใดเป็นบทแปลที่ดีนั้นก็ต้องมีมาตรฐานในการชี้วัด ผู้แปลจึงนำแนวคิดเรื่องค่านิยมของบทแปลที่ดีของนักวิชาการหลายท่านมาพิจารณาในประเด็นนี้ ได้แก่ Newmark (1984) ซึ่งกล่าวว่า “งานแปลไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวว่าเป็นอย่างไรกันแน่ เช่นเดียวกับงานต่าง ๆ ด้านมนุษยศาสตร์ที่มักมีลักษณะหลากหลาย และไม่ถือว่าความแตกต่างเป็นความผิด” (พิมพ์พันธุ์, 2558) ทั้งนี้ผู้แปลต้องพิจารณาด้วยตนเองว่าเมื่อใดควรต้องแปลตามอย่างต้นฉบับ และเมื่อใดต้องมีการปรับบทแปลตามวิจารณ์ญาณของผู้แปล แม้ว่าทฤษฎีของ Newmark จะให้มุมมองที่เปิดกว้างเกี่ยวกับการวัดมาตรฐานงานแปล และไม่ถือว่าความแตกต่างเป็นเรื่องผิด แต่สิ่งที่เขาให้ความสำคัญคือ การให้ผู้แปลรักษาความถูกต้องตามต้นฉบับซึ่ง Tyler (อ้างใน พิมพ์พันธุ์, 2558) ก็ได้เสนอแนวคิดที่สอดคล้องกัน แม้แนวคิดโดยรวมจะค่อนข้างยึดติดกับต้นฉบับ (Original text-oriented) ในขณะที่ยังของ Newmark จะเล็งเห็นถึงความหลากหลายและให้อำนาจตัดสินใจในการเลือกแปลกับนักแปลมากกว่า โดยข้อเขียนของ Tyler เรื่องกฎการแปล (General laws of translation) ตอนหนึ่งได้กล่าวว่า ผู้แปลควรจะถ่ายทอดความหมายได้ถูกต้องครบถ้วน ดังนี้ “That the translation should give a complete transcript of the ideas of the original work.” ยิ่งไปกว่านั้นเขายังกล่าวด้วยว่า งานแปล

ที่ดีควรถ่ายทอดด้านอื่น ๆ ของต้นฉบับ ไม่เพียงแต่เนื้อหา แต่ยังรวมถึงลีลาภาษา ลักษณะการเขียน (style and manner of writing) และต้องรักษาองค์ประกอบของงานเขียนให้เหมือนต้นฉบับอีกด้วย

Larson (อ้างถึงใน Aron, ม.ป.ป.) ก็มีความเห็นสนับสนุนประเด็นเรื่องความถูกต้องของงานแปล ดังที่ปรากฏในหลักการ A C N ซึ่งเป็นอักษรย่อของ Accuracy (ความถูกต้อง) Clarity (ความชัดเจน) Naturalness (ความเป็นธรรมชาติ) ด้านความชัดเจนนั้น เป็นประเด็นที่นักวิชาการทั้งสองท่านข้างต้นไม่ได้กล่าวถึง แต่นับเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานแปล เนื่องจากบทแปลควรต้องสื่อสารข้อมูลได้อย่างชัดเจน เมื่อผู้อ่านอ่านแล้วสามารถเข้าใจได้อย่างกระจ่าง ไม่คลุมเครือ ส่วน Naturalness นั้น Newmark เองได้กล่าวถึงในข้อ 5 ของเขาเช่นกันว่า งานแปลควรจะอ่านแล้วเหมือนเป็นงานต้นฉบับ ไม่ได้ผ่านการแปลมาก กล่าวคือ มีการถ่ายทอดให้เป็นภาษาปลายทางที่เป็นธรรมชาติ เมื่อผู้อ่านอ่านแล้วจะลื่นไหล ไม่สะดุด ไม่แปร่งแปลกในความหมายและสำนวน ประหนึ่งว่าเป็นงานที่เขียนเป็นภาษาปลายทางตั้งแต่เริ่ม มิใช่งานแปล

แนวคิดของนักวิชาการทั้ง 3 คน เน้นย้ำให้ผู้แปลตระหนักถึงความสำคัญของความถูกต้องด้านเนื้อหา และความหมายในงานแปล เนื่องจากการแปลคือการสื่อสาร ผู้แปลจึงควรถ่ายทอดฉบับแปลให้ตรงตามความหมาย เพื่อให้ผู้รับสารได้รับสารอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ เฉกเช่นเดียวกับที่ผู้อ่านต้นฉบับได้รับ นอกจากนี้ผู้แปลก็ไม่ควรเพิกเฉย หรือละเลยประเด็นด้านความครบถ้วน ความชัดเจน และความเป็นธรรมชาติในการแปล ซึ่งแม้จะไม่ใช่ประเด็นร่วมที่นักคิดทั้ง 3 ท่านจะเห็นพ้องต้องกันไปทั้งหมด แต่ก็มีผลดีกับการแปลไม่น้อย ยิ่งไปกว่านั้น นักแปลต้องตระหนักถึงความหลากหลายในการแปล และกฎเกณฑ์อันไม่ตายตัว เช่นที่ Newmark กล่าวไว้ และไม่กลัวที่จะจัดการอุปสรรคที่พบในการกระบวนการทำงาน โดยใช้วิจารณญาณของตนพิจารณาว่าเมื่อใดควรแปลรูปแบบใด หรือพิจารณาใช้วิธีการอื่นใดเข้าช่วยตามความเหมาะสม

อย่างไรก็ดี สิ่งที่ควรพึงระวังไม่ให้เกิดในการแปลคือ การถ่ายทอดสารอย่างซื่อสัตย์ต่อต้นฉบับมากเกินไป และไม่คำนึงถึงบริบทที่ค่านั้นปรากฏ จนทำให้ผิดความหมาย สื่อสารไม่ได้ ทำให้ไม่เป็นที่เข้าใจ และไม่เป็นที่ยอมรับ ซึ่ง Landers (2001) กล่าวว่า เป็นข้อผิดพลาดที่พบโดยทั่วไป และ Nida และ Taber (อ้างถึงใน Leonardi, 2003) ยังเน้นย้ำข้อเท็จจริงนี้อีกว่า การแปลแบบ Formal correspondence นั้นอาจบิดเบือนรูปแบบทางไวยากรณ์และลีลาภาษาของภาษาปลายทาง จึงมีผลให้สารเป็นสารที่บิดเบือนได้ ผู้แปลจึงจะไม่เลือกใช้วิธีแปลแบบ Very literal, Literal, Word-to-word ของ Newmark (1998) และ Larson (1984) รวมทั้ง F-E ของ Nida and Taber (1964) ซึ่งเป็นวิธีที่ยึดรูปแบบทางไวยากรณ์และความหมายของต้นฉบับอย่างตรงไปตรงมาโดยไม่คำนึงถึงบริบทเพียงลำพัง

นอกจากประเด็นด้านการแปลวรรณกรรมโดยภาพรวมที่ผู้จัดทำกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีประเด็นสำคัญทั้งหมด 3 ประเด็นที่ผู้จัดทำต้องทำการวิเคราะห์ในสารนิพนธ์ฉบับนี้ด้วย ได้แก่ วจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) การแปลทางภาษา (Language Variation) และคำศัพท์ทางวัฒนธรรม (Cultural terms) ดังนี้

วจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics)

ในการแปลงานประเภทต่าง ๆ นักแปลอาจได้รับมอบหมายให้แปลงานที่มีเพียงบทบรรยาย เช่น งานประเภทรอดสาร งานทางวิชาการ และอื่น ๆ อย่างไรก็ตามมีงานหลายประเภทเช่นกันที่ไม่เพียงมีแต่บทบรรยาย แต่ยังมีบทพูด บทสนทนาของบุคคลต่าง ๆ ในงานนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวรรณกรรม ซึ่งถือเป็นพื้นที่ที่บทสนทนาต่าง ๆ ล้วนมีความสำคัญกับตัวงานอย่างยิ่งยวด ไม่ว่าจะเป็นในเชิงเนื้อหาซึ่งหมายถึงบทสนทนาเหล่านั้นจะร้อยเรียงวรรณกรรมนั้นให้เป็นเรื่อง หรือในเชิงความหมาย ทั้งความหมายโดยตรงของคำตามพจนานุกรม (Referential Meaning) หรือความหมายแฝงที่มาพร้อมกับบทสนทนานั้น ๆ (Connotative Meaning) ในสารนิพนธ์ชิ้นนี้ ผู้จัดทำได้พบว่าปัญหาในการแปลงานวรรณกรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเกี่ยวกับบทสนทนา หรือบางครั้งในบทบรรยายมีหลากหลายประเด็น ซึ่งประเด็นที่น่าสนใจนั้นรวมถึงด้านวจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไปนี้

Pragmatics ได้รับการนิยามจากนักวิชาการหลายท่านไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้ วจนปฏิบัติศาสตร์ เป็นการศึกษาถึงวิธีที่มนุษย์ใช้ภาษาในบริบทต่าง ๆ (ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554, น. 132) ในขณะที่ Mona Baker (2011, น. 234) กล่าวว่า *“Pragmatics is the study of language in use. It is the study of meaning, not as generated by the linguistic system but as conveyed and manipulated by participants in a communicative situation.”* กล่าวคือ วจนปฏิบัติศาสตร์ หมายถึง การศึกษาภาษาในการใช้งานจริง เป็นการศึกษาความหมายของถ้อยคำต่าง ๆ ตามลักษณะการใช้และการถ่ายทอดของผู้สนทนานั้น ๆ จริง ๆ ในสถานการณ์ทางการสื่อสาร หรือในบริบทต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวจนปฏิบัติศาสตร์ทั้งหมดนั้น องค์ประกอบย่อยในด้าน วจนปฏิบัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการแปล และนักแปลควรพิจารณาให้ดีนั้น Mona Baker (2011, น. 234) ได้กล่าวว่า คือ ปัญหาเรื่อง Coherence และ Implicature

สำหรับเรื่อง Coherence นั้นเป็นเรื่องของความเกี่ยวพันร้อยเรียงด้านความหมายในเนื้อความ ซึ่งทำให้เกิดความสอดคล้องของเรื่องราวโดยรวมและตรรกะของเรื่อง จึงทำให้เรื่องราวดูสมเหตุสมผล ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในความเป็นมาในเนื้อหาที่เสนอ สามารถปะติดปะต่อเรื่องราวต่าง ๆ ได้โดยไม่สับสน ในขณะที่เดียวกัน Implicature ตามที่เกรซได้กล่าวไว้ (อ้างใน Baker, 2011) คือ สิ่งที่ผู้พูดต้องการสื่อหรือแฝงไว้ในคำพูดมากกว่าจะเป็นคำพูดที่เขาและเธอพูดออกไปตรง ๆ กล่าวคือ เป็นนัยยะที่แฝงอยู่ในถ้อยคำต่าง ๆ ที่ผู้พูดกล่าวออกไปซึ่งผู้ฟังต้องอาศัยการตีความตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะเข้าใจความหมายโดยนัยนั้นได้อย่างแท้จริง และเลือกตอบสนองกับผู้พูดได้ตามที่ตนต้องการโดยไม่เกิดความเข้าใจผิด

ดังที่เราทุกคนทราบกันดีว่า วิธีการสื่อความนั้นมีหลายแบบ หากผู้ถ่ายทอดสารไม่ว่าจะโดยการพูด หรือการเขียน ถ่ายทอดความหมาย หรือจุดประสงค์ออกมาโดยตรง หรือ การใช้วัจนกรรมตรง (Direct Speech) ซึ่งหมายถึง การสื่อสารที่ใช้ภาษาเป็นสื่อเพื่อแสดงวัตถุประสงค์ของผู้พูดแบบตรงไปตรงมา และแสดงความหมายตามความหมายประจำคำของรูปภาษาที่ใช้ (ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554, น. 135) กล่าวคือ หมายความว่าพูดทุกประการ ซึ่งรูปภาษาแต่ละรูปภาษาที่ชัดเจนที่สามารถแสดงวัจนกรรมและหน้าที่หลายแบบ มีดังนี้

รูปประโยค	วัจนกรรม	หน้าที่	ตัวอย่าง
บอกเล่า	แจ้งให้ทราบ <ul style="list-style-type: none"> - การเล่าความ - การคาดคะเน - การแย้ง - การอธิบาย 	ถ่ายทอดข้อมูล รายละเอียด	เปรี้ยวขอบไปเที่ยวทะเล Anne love that girl.
ปฏิเสธ	แจ้งให้ทราบ <ul style="list-style-type: none"> - การเล่าความ - การคาดคะเน - การแย้ง - การอธิบาย 	ถ่ายทอดข้อมูล รายละเอียด	ปริมไม่ชอบอาบน้ำตอนเช้า She doesn't want to cheat on him.

คำถาม	ถามให้ตอบ <ul style="list-style-type: none"> - การถามเพื่อขอข้อความใหม่ - การถามเพื่อขอคำตอบรับหรือปฏิเสธ - การถามเพื่อให้เลือก 	ขอรายละเอียดข้อมูล	ผู้กินข้าวเข้าก็บออะไร Where is he?
คำสั่ง	บอกให้ทำ <ul style="list-style-type: none"> - สั่งเชิงสุภาพ คือ การเชื้อเชิญ และในเชิงที่เหมือนผู้ฟังยินดี หรือเมตตา (โปรดช่วย...) - สั่งเชิงปฏิเสธ คือ ห้ามไม่ให้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสั่งสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยใช้คำว่า อย่า... 	ทำให้เกิดการกระทำอย่างไร อย่างหนึ่ง	ขมพู่ไปซื้อของให้หน่อย Please pass me the salt.

(คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ม.ป.ป.)

จะเห็นได้ว่า หากผู้พูดกล่าววัจนกรรมตรงดังเช่นในตัวอย่าง เช่น ขมพู่ไปซื้อของให้หน่อย ซึ่งมีหน้าที่เป็นประโยคคำถาม และต้องมีหน้าที่ออกคำสั่งตรงกับรูปภาษาที่เปล่งออกไปดังเช่นในตาราง ผู้อ่านก็อาจจะไม่ประสบปัญหาในการเข้าใจเนื้อหาและความต้องการของผู้พูด เพราะข้อความต่าง ๆ แสดงความหมายอย่างชัดเจน ไม่ต้องผ่านตีความ และย่อมไม่ก่อให้เกิดความสับสน

เมื่อผู้ถ่ายทอดสารใช้วัจนกรรมตรง (Direct Speech Act) ดังที่กล่าวไปข้างต้น ความร้อยเรียงกันทางความหมายก็ย่อมเกิดขึ้นได้อย่างไม่ยากเย็น อย่างไรก็ตามในความเป็นจริง ผู้ส่งสารก็มักไม่เพียงแต่สื่อเจตนาเป็นทางตรง แต่ยังปนมาด้วยการส่งสารทางอ้อม หรือวัจนกรรมอ้อม (Indirect Speech Act) ซึ่งเป็นการใช้ภาษาที่ไม่แสดงให้เห็นวัตถุประสงค์ของผู้พูดโดยตรง (ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554, น. 136) ต้องอาศัยการตีความจากบริบทว่าผู้พูดมีเจตนาจะสื่ออะไรจึงจะเข้าใจความหมายที่ผู้พูดหมายถึงได้โดยไม่สับสน เช่น อากาศข้างในนี้ร้อนจัง ประโยคนี้อาจจะมีรูปประโยคเป็นการบอกเล่า ซึ่งโดยผิวเผินเหมือนเป็นการบอกเล่ากหลาย ๆ แต่ความเป็นจริง เจตนาของผู้พูด

อาจต้องการให้ผู้ฟังเปิดเครื่องปรับอากาศหรือพัดลมก็เป็นได้ ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์ จากข้อความข้างต้น จะเห็นได้ว่าการส่งสารทางอ้อมดังกล่าวนี้จะเป็นอุปสรรคในการทำความเข้าใจสารของผู้รับสารได้ หากผู้รับสารไม่สามารถเข้าใจนัยยะได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความร้อยเรียงทางด้านความหมายในเรื่องนั้น ๆ หรือ Coherence ไปโดยปริยาย

ในด้านการทำความเข้าใจวรรณกรรมก็คล้ายคลึงกับงานชนิดอื่น ๆ หากผู้อ่านงานวรรณกรรมเข้าใจนัยยะที่อยู่ในสารของตัวละครในเรื่องได้ถูกต้อง รวมถึงสามารถแปลงจุดประสงค์ที่แท้จริงนั้นได้ ก็จะสามารถเข้าใจสถานการณ์ของเรื่องราวทั้งหมด และทำให้คำพูดที่ตรงตัวของตัวละครนั้น ๆ ซึ่งดูเหมือนไม่สื่อความ หรืออยู่ผิดที่ผิดทางแต่แท้จริงเป็นการสื่อสารทางอ้อมที่มีนัยยะนั้น เป็นข้อความที่สมเหตุสมผล และสื่อความได้ในทันที ความเข้าใจนี้จะมีผลเรื่อยไปถึงความเข้าใจปฏิกิริยา หรือการโต้ตอบของตัวละครอื่น ๆ ในวงสนทนานั้น ๆ (วจนผล) ไปโดยปริยาย ทั้งหมดทั้งหมดนี้หมายความว่า เรื่องราวในเชิงความเชื่อมโยงทางความหมายที่สมบูรณ์สำหรับผู้อ่าน เพราะเขาหรือเธอเกิดความเข้าใจเรื่องราวในเชิงความหมายและตรรกะของการดำเนินเรื่องในภาพรวมนั่นเอง

ปัญหาคือ เมื่อเป็นการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม หากนักแปลทำการแปลข้อความ หรือถ้อยคำที่มีนัยยะ หรือข้อความที่เป็น Indirect speech act อย่างตรงตัวตามต้นฉบับ อาจทำให้ผู้รับสารซึ่งอยู่ในวัฒนธรรม และสังคมที่ต่างจากผู้ส่งสารอาจไม่เข้าใจนัยยะ หรือเจตนาที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อได้อย่างถูกต้อง เพราะในแต่ละสังคมของผู้ใช้ภาษาและวัฒนธรรม อาจมีลักษณะการนำเสนอรูปแบบการส่งสารที่แฝงนัยยะต่างกันไป (Baker, 2011, p. 240) ในบางกรณี ผู้รับสารอาจจำเป็นต้องมีข้อมูลพื้นฐานร่วมกันระหว่างผู้พูด หรือข้อมูลทางสังคม หรือวัฒนธรรมบางอย่าง เพื่อที่จะเข้าใจนัยยะนั้นได้ถูก ด้วยปัจจัยทั้งหลายนี้ ผู้รับสารที่เป็นผู้อ่านนั้นอาจตีความหมาย หรือจุดประสงค์ของผู้ส่งสารผิด ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเข้าใจเรื่องราวโดยรวมได้ที่เดียว

ปัญหาของนักแปลในการแปลงานต่าง ๆ รวมทั้งตัวผู้แปลที่ต้องแปลวรรณกรรมเรื่อง *บาดาล* นี้ คือ การแปลอย่างไรเพื่อให้ผู้อ่านฉบับแปลนั้น สามารถเข้าใจ Implicature ที่อยู่ใน Indirect speech act เหนือเช่นเดียวกับที่ผู้อ่านต้นฉบับที่เป็นเจ้าของภาษาจะฟังเข้าใจ และทำให้ผู้อ่านเหล่านั้นสามารถปะติดปะต่อ และเข้าใจเรื่องราวได้เป็นอย่างดีซึ่งถือเป็นการรักษา Coherence ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของงานเขียนได้

ทั้งนี้ ผู้แปลอาจต้องใช้กลยุทธ์ทางการแปลที่หลากหลายมาปรับใช้ในการแปล Indirect speech act เหล่านี้ หลัก ๆ แล้ว เทคนิคการแปลที่น่าจะแก้ไขปัญหาการแปลระดับวจนปฏิบัติศาสตร์ได้ดี คือ

การแปลโดยมุ่งถ่ายทอดเจตนาที่แท้จริงของข้อความ หรือถ้อยคำนั้น ๆ เช่นที่ Kadhim M. Sultan (2007) ได้กล่าวในงานเขียนทางวิชาการของเขาว่า จากการศึกษาการแปลข้อความตามแนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาอาหรับพบว่า การแปลชนิด Functional-equivalence ที่นำเสนอโดย Peter Newmark (2008) เป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการแปลข้อความที่มีอุปสรรคด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ที่ต่างกันระหว่างภาษาปลายทางและต้นทาง

ส่วน Mona Baker (2011, p.240) ก็ได้กล่าวไว้ว่า นักแปลควรคำนึงถึงขอบเขตของการเข้าไปแทรกแซงเพื่อแก้ไข เพิ่มคำอธิบาย ขยายความ หรือใช้วิธีการอื่น ๆ เพื่อแปลถ้อยคำที่มีอุปสรรคด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์นั้นซึ่งถือเป็นการก้าวท้าวกับความเดิมของต้นฉบับ ผู้แปลควรจะต้องตัดสินใจโดยอาศัยปัจจัย 2 ประการดังต่อไปนี้ในการเข้าแทรกแซง

ประการแรกคือ ผู้แปลจะต้องประเมินดูว่า ผู้อ่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบททางภาษา และวัฒนธรรม รวมทั้งเรื่องวัจนกรรมอ้อม หรือความหมายโดยนัยของภาษาปลายทางมากเพียงไร ถ้าคำตอบคือ ผู้แปลคาดเดาว่า ผู้อ่านเป็นกลุ่มผู้อ่านทั่วไป อาจรู้หรือไม่รู้ข้อมูลดังกล่าวนี้ก็ได้ ผู้แปลอาจจำเป็นต้องเข้าไปแทรกแซงเพื่อเพิ่มเติม ขยายความ เพื่อตีความหมายเจตนาของผู้พูดในเนื้อเรื่องให้สอดคล้องกับลักษณะของภาษาปลายทาง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจนัยยะที่สื่อในข้อความนั้น ๆ ได้ และเข้าใจตรรกะในการดำเนินเรื่องโดยภาพรวม ถ้าผู้อ่านนั้นน่าจะพอมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนี้ของภาษาปลายทางมากเท่าใด ผู้แปลก็ยังคงใช้เทคนิคการแปลที่อธิบายความได้ยืดหยุ่นน้อยลงเท่านั้น นั่นคือเมื่อรู้เยอะอยู่แล้วก็ไม่จำเป็นต้องอธิบายให้มากความ เพราะยิ่งอธิบายมากก็อาจจะไม่ดี แทนที่จะกลายเป็นผลดีก็กลับกลายเป็นการขัดขวางการอ่านของผู้อ่านให้สะดุด เนื่องจากผู้อ่านเข้าใจเจตนาของข้อความนั้น ๆ อยู่แล้วก็เป็นที่

ประการที่สอง คือ มุมมองของนักแปลเกี่ยวกับบทบาทของตนในการแปลงาน ว่าตนคิดว่า ควรจะแปลโดยเอนเอียงไปทางใดมากกว่ากัน ระหว่างต้นฉบับ หรือผู้อ่านปลายทาง ทั้งนี้ควรพิจารณาจากบริบทของข้อความ หรือดูความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ให้ละเอียด

การแปรทางภาษา (Language Variation)

ในการศึกษาภาษาเชิงสังคมนั้น นักวิชาการต่างเห็นพ้องกันว่า ภาษาที่ใช้ในสังคมหรือวัฒนธรรมใด วัฒนธรรมหนึ่งย่อมมีการแปร (Variation) ซึ่งหมายความว่า ผู้พูดอาจเลือกใช้ถ้อยคำ หรือลีลาภาษาที่แตกต่างกันไปตามบริบทและสถานการณ์ เช่น ตามสถานภาพ บทบาท ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา

เวลาสถานที่ รวมทั้งวัตถุประสงค์ของการสนทนา ไม่เพียงเท่านั้น อาจมีการใช้ภาษาที่ต่างกันไปตามสถานภาพทางสังคม อาชีพ เพศ อายุ การศึกษา หรือตามถิ่นที่อยู่ ด้วยเหตุนี้ รูปแบบการใช้ภาษาจึงไม่ได้มีเพียงอย่างเดียว แต่ต่างมีความหลากหลาย ดังที่เราเรียกกันว่า “ภาษาย่อย” (Dialect) (ภาควิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554, น. 197)

ในทำนองเดียวกัน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2542, น. 9) ก็ได้กล่าวถึงการแปรทางภาษาว่า ภาษามักมีการแปรไปตามปัจจัยต่าง ๆ ทางสังคมที่ใช้ภาษานั้น ๆ โดยการแปรที่กล่าวถึงนี้ หมายถึง การที่ภาษามีรูปแบบที่เบี่ยงเบนไปจากรูปเดิม หรือรูปมาตรฐานของภาษานั้น ๆ ภาษามาตรฐานหมายถึง ภาษาที่ได้รับการยอมรับในสังคมว่า ถูกต้อง และเป็นตัวแทนของภาษาทั้งหลายในสังคมนั้น ๆ โดยภาษามาตรฐานมักกลายเป็นสมบัติของชาติ ที่เป็นสื่อกลางสามารถใช้สื่อสารในวงราชการ หรือสถานการณ์ที่เป็นทางการ เช่น ภาษาไทยภาคกลาง เป็นต้น โดยผู้ใช้ภาษามาตรฐานดังกล่าวนี้มักจะเป็นกลุ่มที่จัดเป็นชนชั้นสูงของสังคม เช่น ภาษาอังกฤษมาตรฐาน ซึ่งจะได้รับการยกย่องว่ามีความไพเราะและยอมรับเป็นอย่างดีเป็นวงกว้าง (Trudgill, 1974, p. 41)

ตัวอย่างการแปรของภาษาที่เบี่ยงเบนจากภาษามาตรฐานสามารถพบได้ทั่วไป เช่น คำว่า มหาวิทยาลัย อาจแปรเป็น มหาลัย เมื่อผู้พูดเป็นคนอายุน้อย หรืออยู่ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการก็ไม่ได้ หรือคำว่า ไม้ไหว อาจแปรเป็น ม่ายหวาย ขึ้นอยู่กับอารมณ์ของผู้พูด สถานการณ์ หรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้วย

ภาษาย่อยซึ่งถือเป็นภาษาที่แปรจากภาษามาตรฐานนั้นสามารถแบ่งเป็นหลายประเภทด้วยกัน แต่ประเภทที่มีความเกี่ยวข้องกับการแปรวรรณกรรมที่ผู้จัดทำจะกล่าวถึงในงานชิ้นนี้ มีสองประเภท คือ ภาษาย่อยเชิงสังคม (social dialect) ซึ่งหมายถึง ภาษาย่อยที่เกิดจากความแตกต่างทางสังคมของผู้พูด ซึ่งภาษาย่อยเหล่านี้มีส่วนที่คล้ายคลึงกับภาษามาตรฐานไม่มากนักน้อย ยังมีส่วนที่บ่งบอกได้ว่าเป็นสิ่งเดียวกันกับรูปมาตรฐาน (เช่น คำว่า มหาวิทยาลัย ซึ่งแปรเป็นมหาลัย) แต่มีความเปลี่ยนแปลงไป ผู้จัดทำจะยกตัวอย่างภาษาสองแบบต่อไปนี้ เพื่อให้เกิดความกระจ่างเรื่องภาษาย่อยเชิงสังคม ซึ่งมาจากงานเขียนของ Peter Trudgill (1974, p. 32)

ผู้พูด A	ผู้พูด B
I done it yesterday.	I did it yesterday.
He ain't got it.	He hasn't got it.
It was her what said it.	It was her that said it.

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้อ่านที่เป็นเจ้าของภาษา หรือผู้ที่ศึกษาภาษาอังกฤษเป็นอย่างดีจะสามารถอนุมานได้ว่า ผู้พูด A นั้นมีสถานภาพทางสังคม หรือฐานะทางสังคมที่ต่ำกว่าผู้พูด B เพราะการพูดของ B นั้นถือเป็นภาษาอังกฤษมาตรฐานที่มีความถูกต้องทางไวยากรณ์ ในขณะที่ A นั้นใช้ไวยากรณ์ผิด ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง กาล รูปปฏิเสธ รวมทั้งการใช้คำ Relative clause ผิด ดังที่ปรากฏในตาราง

ภาษาย่อยที่จะกล่าวถึงต่อไปคือ ภาษาถิ่น (Regional dialect) ซึ่งหมายถึง ภาษาย่อยที่เกิดจากความแตกต่างด้านถิ่นที่อยู่ของผู้พูด (ภาควิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554, น. 198) เช่น ภาษาไทยภาคเหนือ ที่เรียกกันว่า ร่ม เป็น จ๋อง, ช่าง เป็น จ้าง, ข้าวเหนียว เป็น ข้าวหนึ่ง เป็นต้น

นอกจากภาษาย่อยข้างต้นนี้ ยังมีสิ่งที่เรียกว่า การแปรอิสระ (Free variation) ที่ไม่ทำให้ความหมายเปลี่ยน และไม่มีเงื่อนไขใด ๆ เช่น คำว่า ครู เป็น คุณ แต่ในทางภาษาศาสตร์เชิงสังคมมองว่ามีเงื่อนไขทางสังคมเป็นตัวกำหนด คือ สถานการณ์ในการใช้ภาษา หรือวัยของผู้พูด สำหรับนักภาษาศาสตร์ “ภาษานั้นมีหน้าที่และความหมายในทางสังคม” ไม่เพียงแต่ถ่ายทอดสาร ความคิด หรือข้อมูลต่าง ๆ ให้ผู้ฟัง แต่ยังเป็นสื่อแสดงข้อมูลทางสังคม เช่น พื้นฐานทางสังคม สถานภาพ ถิ่นฐาน และยังคงแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในวงสนทนานั้นด้วย (ภาควิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554, น. 198) ที่สำคัญ สำหรับนักแปลซึ่งต้องแปลภาษาและทำความเข้าใจวัฒนธรรมต้นทางไปยังปลายทาง นักแปลต้องคำนึงว่า ภาษามีความหมายตามสังคมและวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาดังกล่าว ดังนั้น ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้เหมาะสม ผู้ใช้ภาษาในที่นี้คือนักแปลจำเป็นต้องทราบความหมายและหน้าที่ของภาษาตามสังคมและวัฒนธรรมทั้งของตน และของต้นฉบับที่อยู่นอกเหนือจากไวยากรณ์ หรือกฎเกณฑ์ของภาษา

ปัจจัยในการแปรทางภาษาเชิงสังคม

นอกจากปัจจัยด้านสถานภาพ หรือชนชั้นทางสังคมนั้น ก็ยังมีปัจจัยอื่น ๆ หลายปัจจัยที่ส่งผลกับการแปรของภาษา โดยสามารถแบ่งได้สองประเภทหลัก คือ ปัจจัยของผู้พูดในสังคม และตามการใช้หรือสถานการณ์ ในประเภทแรกสามารถแยกปัจจัยทั้งหมดได้ดังนี้ คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ชาติพันธุ์ ชั้นทางสังคม และถิ่นที่อยู่อาศัย ส่วนประเภทที่สองสามารถแยกปัจจัยได้ดังนี้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง กาลเทศะ เรื่องที่พูด และวัตถุประสงค์ (ปราณี กุลลวณิชย์ และ ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภัทัย และสุดาพร ลักษณะินาวิน และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2540)

ความสำคัญของการแปรทางภาษาต่องานวรรณกรรม

การที่นักแปลถ่ายทอดการแปรทางภาษาในผลงานของตนนั้น ไม่ใช่เพื่อต้องการรักษารูปแบบทางภาษาให้เป็นไปตามต้นฉบับ แต่เนื่องจากการแปรทางภาษามีความสำคัญต่องานวรรณกรรมทั้งในแง่มุมมองของอรรถรส และข้อมูลของตัวละครหรือความหมายเชิงภาษาศาสตร์ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 3 ประเภทหลักๆ (Finegan, 2011 และสุปรียา, 2558) คือ

1. ความหมายอ้างอิง (Referential Meaning)

หมายถึง ความหมายพื้นฐาน หรือความหมายหลักที่ผู้พูดใช้ในการสื่อความหมาย ความหมายอ้างอิงของคำๆหนึ่งจะมีหน้าที่บ่งชี้ถึง บุคคล สิ่งของ สิ่งที่เป็น นามธรรม สถานการณ์ หรือสถานะ ที่คำๆนั้นอ้างอิง เช่น ความหมายอ้างอิงของคำว่า สมศักดิ์ คือบุคคลที่มีชื่อนี้ เราจะสามารถพบข้อมูลเกี่ยวกับความหมายอ้างอิงนี้ได้ในงานวรรณกรรมต่างๆ ลักษณะสำคัญที่พบทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษคือ คำที่มีรูปเหมือนกัน อาจมีความหมายอ้างอิงมากกว่าหนึ่งความหมาย ทำให้การตีความความหมายต้องพิจารณาจากบริบทโดยรอบ และหากตีความความหมายอ้างอิงผิดอาจส่งผลให้เกิดความสับสน ในกรณีของนักแปล หากเข้าใจความหมายอ้างอิงผิด อาจทำให้ทำงานผิดพลาด กล่าวคือ ความหมายประเภทนี้เป็นตัวตัดสินความถูกต้องของชิ้นงานได้เลยทีเดียว

2. ความหมายเชิงสังคม (Social Meaning)

ความหมายเชิงสังคมจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของคนที่ใช้คำๆนั้น ซึ่งข้อมูลที่ปรากฏผ่านการใช้คำๆที่มีความหมายเชิงสังคมนั้นจะเปิดเผยให้เห็นถึงชนชั้นหรือสถานะทางสังคม ชาติพันธุ์ ถิ่นกำเนิด และบริบทด้านสังคม หรือปัจจัยทางสังคมด้านอื่นๆ (เพศ อายุ เป็นต้น) ของผู้พูดหรือใช้คำๆนั้น ซึ่งหากนักแปลไม่เข้าใจความหมายชนิดนี้ หรือเข้าใจผิด อาจทำให้แปลงานไม่ครบถ้วน หรือไม่สละสลวยได้

3. ความหมายเชิงจิตวิสัย (Affective Meaning)

ความหมายเชิงจิตวิสัยเป็นความหมายที่สื่อความรู้สึก ทัศนคติ อารมณ์ ความคิดเห็น ที่แฝงมากับข้อมูลบางชิ้น โดยความหมายเหล่านี้จะสื่อประเด็นทั้งที่ประเด็นดังกล่าวของตัวผู้พูด และอาจสามารถสร้างประเด็นทั้งสี่นั้นให้กับตัวผู้ฟังได้เช่นเดียวกัน โดยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก หรือทัศนคติที่แฝงอยู่นี้อาจแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับผู้ใช้ภาษา และบริบทของการใช้ภาษา เราอาจไม่สามารถหาความหมายประเภทนี้พบได้ในงานวรรณกรรม

โดยความหมายที่แฝงอยู่ในการแปรทางภาษานั้นคือ ความหมายเชิงสังคม และความหมายเชิงจิตวิสัยนั่นเอง

โดยในงานวิจัยเรื่อง การแปรของภาษาในนวนิยายและการแปล: กรณีศึกษา Forrest Gump ของ Winston Groom (สุปรียา วิลารวรรณ ณะภูมิ และพนิดา ชิมาภรณ์, 2558, p. 46) ผู้จัดทำก็ได้ต่อยอดข้อเท็จจริงที่ว่า การแปรทางภาษาสามารถพบได้ในงานวรรณกรรมตั้งแต่ในอดีตเช่น ในงานเขียนของ William Shakespeare และนิยายเรื่อง ดอกไม้สด ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อหลายทศวรรษก่อน นอกจากนี้การแปรทางภาษาที่พบในงานวรรณกรรมมีจุดประสงค์หลักเพื่อให้ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับตัวละคร และเนื้อเรื่องที่ดำเนินอยู่ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้พูด หรือความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร ดังที่กล่าวถึงไปแล้ว การแปรภาษาที่ผู้เขียนเลือกใช้ในงานของตนจึงมีความสำคัญ คือ “สามารถช่วยให้ผู้อ่านได้เข้าใจน้ำเสียง (Tone) หรือทัศนคติที่ผู้เขียนมีต่อตัวละคร นอกเหนือจากนั้นยังมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครต่าง ๆ และช่วยส่งเสริมให้ผู้อ่านเองเกิดอารมณ์ ความรู้สึก และทัศนคติต่อตัวละคร” (Hodson อ้างถึงในสุปรียา วิลารวรรณ ณะภูมิ และพนิดา ชิมาภรณ์, 2558, น. 46) ด้วยเหตุนี้ นักวิชาการทางด้านภาษาและการแปลต่างให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ลักษณะการใช้การแปรทางภาษา และศึกษาวิธีแปล และถือว่าการแปรทางภาษาที่พบในงานวรรณกรรมนั้นเป็นอุปสรรคที่ทำทนายและยากลำบากสำหรับนักแปลมากทีเดียว

ภาษาในงานวรรณกรรมมีการแปรหลายระดับ

การแปรภาษาในนวนิยายนั้นมีทั้งหมด 3 ระดับด้วยกัน ได้แก่ ระดับเสียง ระดับคำ และระดับประโยค (Zwicky & Shawver & Hodson อ้างถึงในสุปรียา วิลารวรรณ ณะภูมิ และพนิดา ชิมาภรณ์, 2558, p. 51) ดังต่อไปนี้

1. การแปรระดับเสียง จะพิจารณาตามลักษณะการแปร 3 ประเภท คือ แบบ eye dialect แบบ phonetic respelling และแบบทั้ง eye dialect และ phonetic respelling

แบบ eye dialect คือ การแปรเสียงที่ส่งผลให้ผู้อ่านเห็นรูปภาษาที่เปลี่ยนแปลงไปจากภาษามาตรฐาน ด้วยการสะกดตัวอักษรที่แตกต่างไป แต่ยังคงลักษณะการออกเสียงเช่นเดียวกับภาษามาตรฐาน เช่น ธรรม ซึ่งแปรเป็น ทำ เป็นต้น

แบบ Phonetic respelling คือ การสะกดเสียงของคำที่เกิดจากการแปรทางภาษาตามเสียงที่เปล่งออกมา ซึ่งจะมีการออกเสียงแตกต่างจากภาษามาตรฐาน ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยทางบริบทของสังคมหรือตัวผู้พูด โดยจะทำได้ 3 วิธี คือ การตัดเสียง เช่น กล่อม แปรเป็น ก่อม หรือ understand เป็น understan การแทนที่เสียง เช่น ความลับ เป็น ฟามลับ หรือ fellow เป็น feller การเพิ่มเสียง เช่น คือ เป็น ครือ หรือ so เป็น so's เป็นต้น

แบบทั้งสองแบบดังกล่าว คือ เป็นการแปรที่ใจเขียนสะกดให้ต่างจากภาษามาตรฐาน นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงทางเสียงด้วย เช่น ยุทธศาสตร์ เปลี่ยนเป็น ยุทธสาสาก เป็นต้น

2.การแปรของภาษาระดับคำ คือ การที่ผู้เขียน เลือกให้ตัวละครที่เป็นผู้พูดนั้นเลือกใช้คำที่แตกต่างไปจากภาษามาตรฐาน ซึ่งเกิดจากปัจจัยทางสังคมของผู้พูด เช่น เปลี่ยนจากคำว่า เม็ด เป็น เมล็ด เป็นลักษณนามใช้เรียกยา คือ “ผมให้ตะกร้าแกมยาแล้วกัน คุณเอาตั้งไว้ดูเล่น เพื่อจะอมสักเมล็ดสองเมล็ดราว ๆ ปีอาจจะหมด”

3.การแปรของภาษาระดับประโยค คือ การใช้ภาษาในระดับประโยคที่มีความผิดเพี้ยนไปจากลักษณะการใช้ภาษามาตรฐานในบริบทของการใช้ภาษานั้น ๆ เช่น ตัวละครญี่ปุ่นในเรื่องคู่กรรม มีการใช้ประโยคบางประโยคผิดเนื่องจากขาดความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาไทยที่ตีพอ คือ แทนที่จะพูดว่า ไปไหนมาครับ กลับพูดว่า ไปไหนมาแล้วครับ ซึ่งคำว่าแล้วในที่นี้เป็นเครื่องหมายบ่งชี้ว่าเป็นลักษณะคล้ายประโยคที่แปลมาจากภาษาอังกฤษ และคนไทยไม่ใช้คำว่า แล้ว ในประโยคดังกล่าวนี้ หรือการเปลี่ยนโครงสร้างทางประโยคให้ผิดหลักไวยากรณ์ เช่น การตัดกริยาหลักออกไปจากประโยค หรือการเติม s ทั้ง ๆ ที่ประธานเป็น I เช่น This beautiful cat. I loves it so much. เป็นต้น

นักแปลต้องพิจารณาเลือกใช้วิธีการดังกล่าวข้างต้นเพื่อใช้ในงานแปลของตนอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสิ่งที่สำคัญที่สุดในการแปลด้วย คือ การทำให้ผู้อ่านภาษาปลายทางเข้าใจความหมายของการแปรภาษานั้นโดยไม่เกิดความสับสน สามารถอ่านได้อย่างลื่นไหล และใช้เวลาในการตีความน้อยที่สุดตามทฤษฎี Relevance (Weber อ้างถึงใน สุปรียา วิลาวรรณ ธนะภูมิ และพนิดา ชิมาภรณ์, 2558, p. 70)

คำทางวัฒนธรรม (Cultural terms)

คำทางวัฒนธรรมในการศึกษาการแปล (Cultural terms หรือ Culture-specific concepts) หมายถึง คำที่ถ่ายทอดมโนทัศน์ของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ต่อวัฒนธรรมปลายทางอย่างสิ้นเชิงหรือเป็นสิ่งที่ผู้อ่านปลายทางไม่รู้จักมาก่อน (Baker, 2011, p.18) กล่าวคือ เป็นคำศัพท์เฉพาะที่มี

ความจำเพาะกับวัฒนธรรมของภาษาต้นทาง ซึ่งจะไม่พบในวัฒนธรรมอื่น ๆ จึงทำให้เกิดช่องว่างทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นอุปสรรคในการแปลข้ามวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่วัฒนธรรมของภาษาต้นทางและปลายทางไม่มีความเกี่ยวข้อง หรือคาบเกี่ยวกันเลย คำทางวัฒนธรรมนี้ ถือเป็นอุปสรรคทางการแปลที่ยากจะหลีกเลี่ยง และมักจะพบในงานแทบทุกงานรวมถึงงานวรรณกรรม เนื่องจากงานชนิดนี้ก็เป็นหนึ่งในงานที่เป็นภาพสะท้อนของสังคม หรือวัฒนธรรมที่คำ ๆ นี้ถูกสร้างขึ้น

คำชนิดดังกล่าวนี้สามารถแยกออกจากคำที่มีความเป็นสากลได้อย่างชัดเจน นั่นคือ คำที่มีความหมายเป็นสากล คือ คำที่คนทั่วไปในโลกสามารถเข้าใจได้ ไม่ว่าจะเป็นชาวของเครื่องใช้หรือวัตถุทั่วไป เช่น รถไฟ ขนมหีบ กางเกงยีนส์ รวมทั้งคำในภาษาถิ่นที่ใช้เรียกแทนสิ่งทั่วไปเหล่านั้นด้วย (Newmark, 1998, p. 54) ในขณะที่ คำทางวัฒนธรรมนั้นจะเป็นคำที่ผูกอยู่กับภาษาวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งโดยไม่อาจแยกออกจากกันได้ และแปลตรงตัวไม่ได้ จึงทำให้ตรวจสอบได้ไม่ยาก (Newmark, 1998, p. 55)

ประเภทของคำทางวัฒนธรรม

คำทางวัฒนธรรมสามารถจำแนกได้เป็นหลายกลุ่มด้วยกัน ซึ่งผู้จัดทำจะอ้างอิงประเภทของคำทางวัฒนธรรมของ Peter Newmark (2011, p.95) ทั้งหมด 5 ประเภทใหญ่ ๆ ซึ่งเป็นการแยกประเภทที่ค่อนข้างครอบคลุม และชัดเจน ดังต่อไปนี้

1. คำที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศน์ คือ สิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Ecology)

ได้แก่ ดอกไม้ สัตว์ในท้องถิ่น ลม ผืนดิน และภูเขา ซึ่งสามารถแยกแยะจากคำศัพท์ทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ได้ง่าย เพราะไม่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การเมือง และการค้าขายหรือธุรกิจต่าง ๆ เช่น ดอกหน้าวัว ต้นพญาสัตบัน ดอยนางนอน เป็นต้น อย่างไรก็ตามหากมีคำดังกล่าวนั้น มีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายเนื่องจากประเทศนั้น ๆ มีความสำคัญ หรือมีอิทธิพลต่อประเทศอื่น ๆ หรือเป็นคำที่ไม่ค่อยเฉพาะเจาะจงมาก ก็อาจไม่ถือว่าเป็นคำทางวัฒนธรรมได้ เช่น คำว่า ‘plateau’ ที่เป็นภาษาฝรั่งเศสแปลว่า ที่ราบสูง จะไม่ถือเป็นคำทางวัฒนธรรมเนื่องจากการนำไปใช้ทั้งในรัสเซีย เยอรมนี และอังกฤษ เป็นต้น

2. วัฒนธรรมด้านวัตถุ (Material culture หรือ artifacts)

2.1.อาหาร เป็นสิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมประจำชาติได้เป็นอย่างดี เช่น pizza spaghetti tom yum kung ในการแปลคำประเภทนี้ นักแปลส่วนใหญ่จะนิยมใช้วิธีการใช้คำยืมมาจากภาษาต้นทางมาโดยตรง การแปลแบบยืมคำแต่ปรับให้การออกเสียงสอดคล้องกับภาษาปลายทางมากกว่าการแปลโดยใช้คำจากกลุ่ม หรือคำทั่วไปเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้ทับซ้อน หรือซ้ำกับอาหารจานอื่น เพราะคำชนิดนี้มีความจำเพาะกับวัฒนธรรมสูง นอกจากนี้หากคำเกี่ยวกับอาหารเหล่านั้นเป็นภาษาฝรั่งเศส การแปลด้วยการยืมคำก็ยังถูกนำมาใช้ด้วยเหตุผลด้านจิตวิสัยอีกด้วย คือ ทำให้ผู้อ่านนั้นสัมผัสถึงความหรูหรา ความเป็นชนชั้นสูงได้

2.2.เครื่องแต่งกาย นักแปลมักใช้วิธีการใช้คำจากกลุ่ม หรือคำบอกหมวดเพื่อทำหน้าที่ขยายเพิ่มเติมร่วมกับการยืมคำมาจากวัฒนธรรมต้นทาง เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจว่า เครื่องแต่งกายดังกล่าว นั้นใช้สวมใส่ที่ส่วนใดของร่างกาย เช่น คำว่า basque skirt ซึ่งทำให้ผู้อ่านทราบว่าสิ่งนี้มีลักษณะคล้ายกระโปรงใช้ใส่ที่เอว อย่างไรก็ตามอาจต้องใช้การบรรยายเพิ่มเติมเพื่อบอกถึงลักษณะภูมิอากาศที่สวมใส่ รวมทั้งวัสดุที่ใช้ผลิตเครื่องแต่งกายดังกล่าว

2.3.บ้านและเมือง แต่ละประเทศ หรือชุมชนจะมีชื่อของเมือง หรือลักษณะของบ้านที่โดดเด่น และเป็นแบบฉบับของตนเอง จึงมักไม่มีการแปลคำดังกล่าวนี้แต่จะนิยมใช้เป็นคำยืมมาจากภาษาต้นทาง เช่น Ville bourge ของประเทศฝรั่งเศสซึ่งมีความโดดเด่นเฉพาะตัว เป็นต้น

2.4.ยานพาหนะ ชื่อเรียกยานพาหนะต่าง ๆ โดยเฉพาะรถยนต์มักจะมีชื่อที่เป็นคำที่สร้างขึ้นเองโดยผู้ผลิต จึงไม่ได้รับการแปล และยังเป็นรถยนต์รุ่นต่าง ๆ การคงคำเดิมไว้ยังให้ความรู้สึกหรูหราอีกด้วย ในขณะที่ชื่อเรียกยานพาหนะอื่น ๆ จะที่เป็นภาษาปลายทางสามารถคงไว้ซึ่งกลิ่นอายของวัฒนธรรมนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี

3. วัฒนธรรมด้านสังคม (Social culture)

คือ งาน การทำงาน และกิจกรรมสันตนาการต่าง ๆ ซึ่งสามารถแปลโดยการยืมคำจากภาษาต้นทาง หรือการแปลโดยเน้นจุดประสงค์ของผู้เขียนก็เป็นได้

4. กิจกรรม กระบวนการและมโนทัศน์ (Organizations, customs, Activities, Procedures, concepts)

4.1.การเมืองและการบริหาร (Political and administration) ชีวิตด้านสังคม และการเมืองของแต่ละประเทศจะสามารถสะท้อนให้เห็นจากชื่อเรียกหน่วยงาน หรือสถาบันของประเทศนั้น ๆ เช่น

นายกรัฐมนตรี ประธานาธิบดี ฯลฯ หากต้องแปลเพื่อใช้ในเอกสารสำคัญที่เป็นทางการ ก็จะต้องศึกษาคำแปลที่เป็นคำเฉพาะนั้น ๆ ให้ถูกต้อง อย่างไรก็ตามอาจจะใช้คำยืมหากมีกลุ่มผู้อ่านเป็นผู้ที่มีความรู้ในด้านนี้ ส่วนกระทรวงต่าง ๆ มักจะได้รับการแปลอย่างตรงตัว

4.2. ศาสนา (Religious) เป็นคำที่ให้ความหมายด้านศาสนา เช่น dharma (ธรรมะ) karma (กรรม) ซึ่งมักจะได้รับการแปลโดยใช้คำยืมในกรณีที่ผู้อ่านนั้นมีความสนใจในด้านนี้ โดยที่คำที่ธรรมดาที่สุดจะได้รับการปรับให้มีการออกเสียงสอดคล้องกับภาษาปลายทางด้วย

4.3. ศิลปะ (Artistic) คำด้านศิลปะนี้สามารถเลือกใช้วิธีแปลตามที่ถูกผู้แปลเห็นสมควร เช่น การปรับให้การออกเสียงสอดคล้องกับภาษาปลายทาง แต่วิธีการที่นิยมที่สุด คือการแปลโดยใช้คำยืมมาจากภาษาต้นทาง

5. ท่าทางและบุคลิกลักษณะ (Gesture and habits)

คำที่ใช้เพื่ออธิบายถึงท่าทางการแสดงออก หรือการกระทำของคนในวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างจากประเทศอื่น ๆ เช่น การไหว้ การถ่มน้ำลายในงานศพ การจูบที่ปลายนิ้วมือเพื่อทักทาย หรือแสดงความชื่นชม เป็นต้น ซึ่งสามารถแปลโดยเน้นเจตนาของการกระทำ รวมทั้งการอธิบายความก็ได้ในกรณีที่อาจทำให้เกิดความกำกวม

กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม

ผู้จัดทำเลือกยึดกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมของนักวิชาการด้านภาษาศาสตร์และการแปลสองท่าน ได้แก่ Mona Baker (2011) ซึ่งเสนอกลวิธีการการแปลคำทางวัฒนธรรมที่ไม่สามารถหาคำเทียบเคียงได้ 8 ประการ และ Peter Newmark (1988) ซึ่งสร้างทฤษฎีการแปลคำทางวัฒนธรรม 12 ประการ โดยจะจัดกลุ่มของวิธีการทั้งหมดเป็นจากวิธีที่เน้นต้นฉบับ ไปจนถึงวิธีเน้นความเข้าใจของผู้อ่านปลายทาง ดังต่อไปนี้

1. วิธีการแปลที่เน้นต้นฉบับ

1.1. การใช้คำเดิมในภาษาต้นทาง หรือการใช้คำยืม (Transference) ของ Peter Newmark (1988, p.81-82) ซึ่งตรงกับการใช้คำยืม หรือการใช้คำยืมร่วมกับการอธิบายความ (A loan word or a loan word plus explanation) ของ Mona Baker (2011, pp.34-36)

โดยทั่วไปแล้ว หากคำยืมที่นำมาใช้นั้น กลายเป็นคำที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในสังคมไทย กล่าวคือ ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของภาษาไทย และเป็นที่รู้จักกันดีอยู่ก็ไม่จำเป็นต้องได้รับการแปลโดยอธิบายความเพิ่มเติม เช่น แท็กซี่ การ์ตูน ซอล์ก พาสปอร์ต ออฟฟิศ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม หากเป็นคำยืมที่อาจไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้างของวัฒนธรรมปลายทางก็ควรมีการใช้คำบอกประเภท หรือหมวดหมู่กำกับไว้ เช่น pudding คือ ขนมพุดดิ้ง เป็นต้น หรือจะใช้คำยืมประกอบกับคำบอกประเภทรวมทั้งคำอธิบายความ เพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้นก็ได้ โดยคำอธิบายความนั้นอาจจะเป็นการบอกลักษณะ บอกหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ของสิ่งของทางวัฒนธรรมนั้น ๆ ก็ได้ (สุพรรณิ ปันมณี อ้างถึงในธาวินิ จรัสชาติกุล, 2556)

ข้อดีของการแปลชนิดนี้คือ เป็นการคงไว้ซึ่งกลิ่นอาย สีสน และบรรยากาศทางวัฒนธรรมของสังคมปลายทางได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับจึงมักเป็นวิธีที่พบในงานวรรณกรรม ในกรณีที่ต้นฉบับเป็นงานเฉพาะทาง ซึ่งมีกลุ่มผู้อ่านที่มีพื้นฐานความรู้ด้านนี้อยู่แล้ว การใช้คำยืมก็จะช่วยสื่อความหมาย หรือทำให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ดี แต่มีข้อเสียคือ แม้จะเป็นวิธีที่รวดเร็วและตรงประเด็น แต่ผู้อ่านบางท่านอาจไม่เข้าใจความหมายของสิ่งที่คำ ๆ นั้นอ้างถึง เนื่องจากขาดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมต้นทางได้เช่นกัน

1.2. การแปลตรงตัว (Literal Translation) เป็นการแปลตรงตัวที่ยึดติดกับภาษาต้นทางเป็นอย่างมาก โดยจะปรับโครงสร้างทางไวยากรณ์ให้ใกล้เคียงกับโครงสร้างของภาษาปลายทางให้มากที่สุด แต่สำหรับความหมายจะเน้นแปลความหมายแบบคำต่อคำให้ตรงกับต้นฉบับมากที่สุด โดยไม่สนใจบริบทรอบด้าน แต่ในการแปลคำด้านวัฒนธรรม ผู้แปลมักจะหลีกเลี่ยงการใช้วิธีนี้ เพราะเป็นวิธีที่ไม่ค่อยเป็นธรรมชาติ (Newmark, 1988, p.46)

1.3. การแปลแบบใส่เครื่องหมาย (Label) คือการแปลแบบตรงตัวและใส่ไว้ในเครื่องหมายอัญประกาศ ซึ่งไม่ได้ใช้กับคำทางวัฒนธรรมทั่วไป จะใช้เป็นการชั่วคราวเฉพาะกับคำเกี่ยวกับหน่วยงานหรือสถาบันใหม่ ๆ ที่เพิ่งก่อตั้ง

2. วิธีการแปลโดยใช้ความสัมพันธ์ทางความหมาย

หมายถึง การแปลโดยใช้ความสัมพันธ์ทางความหมายของคำเพื่อสื่อความให้หรืออธิบายคำทางวัฒนธรรมนั้น ๆ ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่คำดังกล่าวอ้างถึงได้ชัดเจนกว่าการยืมคำ ซึ่งประกอบด้วย 4 แบบด้วยกัน

2.1. การแปลโดยใช้คำจากกลุ่มหรือคำที่มีความหมายอย่างกว้าง (Superordinate) ของ Mona Baker (2011, pp.25-28) หรือ การใช้คำลักษณะนาม (Classifier) ของ Peter Newmark (1988, p.96)

ผู้แปลสามารถเลือกวิธีนี้มาใช้ในการแปลคำทางวัฒนธรรมได้ในกรณีที่ไม้อาจหาคำเทียบเคียงในภาษาปลายทางได้เนื่องจากมีความจำเพาะกับวัฒนธรรมต้นทางเป็นอย่างมาก ผู้แปลสามารถเลือกใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าที่ครอบคลุมคำทางวัฒนธรรมนั้น ๆ ได้ เพราะอย่างน้อยผู้อ่านปลายทางก็จะพอจับประเด็นได้ว่า คำ ๆ นั้นเป็นคำในกลุ่มใด ประเภทใด ทำให้พอจะเข้าใจลักษณะ หรือหน้าที่ของมันได้ในระดับหนึ่ง

2.2. การแปลโดยการถอดความและใช้คำที่มีความสัมพันธ์กัน (Related words) เช่น การแปลโดยการใช้คำพ้องความหมาย (Synonyms) การแปลโดยการใช้คำตรงข้าม (Antonyms) เช่น จน แปลว่า ไม่รวย การใช้คำปฏิเสธ (Negated antonyms) เช่น จน แปลว่า ไม่ใช่ไม่รวย และการเปลี่ยนโครงสร้างคำ (Reciprocal lexical items) เช่น ให้ เป็น ได้ เป็นต้น (สุพรรณิ ปันมณี อ่างถึงในธาวิณี จรัสโชติกุล, 2556)

2.3. การแปลโดยการถอดความและใช้คำที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Unrelated words) คือ การแปลโดยการนำคำจากกลุ่มของคำดังกล่าวมาปรับใช้ หรือถอดความหมายของคำนั้น ๆ ซึ่งมักจะซับซ้อนนั้นมาโดยใช้คำที่ไม่มีความสัมพันธ์กับคำทางวัฒนธรรมดังกล่าว แต่สามารถสื่อความหมายหลักให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจได้ แต่มีข้อเสียคือ ไม่สามารถสื่อความหมายเชิงอารมณ์และความหมายเชิงสังคมของภาษาย่อยได้ และเย็นเยื่อ

2.4. วิธีการแปลโดยการใช้ความหมายรอง หรือความหมายเชิงเปรียบเทียบ (Secondary and configurative sense) (Newmark อ่างถึงในธาวิณี จรัสโชติกุล, 2556) คำบางคำไม่สามารถหาความหมายเทียบเคียงตรงตัวและทำให้เกิดความเท่าเทียมกันได้ จึงต้องมีการใช้ภาษาปลายทางปรับเปลี่ยนทางความหมายให้ตรงกับความเข้าใจของภาษาปลายทางและตรงกับภาษาต้นทางด้วย ซึ่งคำดังกล่าวอาจต้องได้รับการตีความแล้วแปลเป็นข้อความ หรือแปลเป็นภาษาเชิงเปรียบเทียบของภาษาปลายทาง เช่น hypocrite แปลว่า คนกลับกลอก คนปากว่าตาขยิบ เป็นต้น หรือจะแปลโดยการอธิบายความก็ได้แล้วแต่นักแปลจะพิจารณาจากความเหมาะสม

2.5. การแปลโดยใช้คำกลาง ๆ (Neutralisation) (Newmark, 1988) หรือ การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกลาง ๆ (More neutral/ less expressive words) (Baker, 2005, pp.28-31) การแปลเช่นนี้สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายโดยรวม หรือความหมายหลักของคำนั้น ๆ ได้ แต่จะอาจมีความหมายเชิงอารมณ์ หรือสังคมตกหล่นไปจากภาษาต้นทาง เช่น คำว่า ขนมทองหยิบ อาจแปลเป็น Thai sweet ซึ่งทำให้ผู้อ่านพอเข้าใจว่าสิ่ง ๆ นี้คือขนมไทยประเภทหนึ่ง แต่ไม่เห็นถึงรูปร่างรายละเอียดของขนมทองหยิบได้ โดยการแปลชนิดนี้น่าจะมีประโยชน์ในกรณีที่คำ ๆ นั้นไม่ได้มีความสำคัญกับตัวบท และ

ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบใด ๆ หากผู้อ่านจะไม่รู้ก็ไม่เป็นไร ซึ่งอาจจะไม่เหมาะกับงานวรรณกรรมที่เน้นสังคม วัฒนธรรมมากนัก เพราะไม่สะท้อนภาพและอารมณ์ทางวัฒนธรรม

3. วิธีการแปลที่ยึดความเข้าใจของผู้อ่านเป็นหลักมากกว่าต้นฉบับ

3.1. การแปลโดยการวิเคราะห์อรรถลักษณะ (Componential analysis) (Newmark, 1988) เป็นการแปลโดยการเปรียบเทียบคำของภาษาต้นทางกับปลายทางที่ใกล้เคียงที่สุดตามวิธีการทางภาษาศาสตร์ เป็นการเปรียบเทียบโดยการวิเคราะห์ความเหมือนและความต่างของความหมายของคำทั้งความหมายเชิงอ้างอิง เชิงสังคม และเชิงจิตวิสัย ซึ่งความหมายเหล่านี้คือความหมายย่อยหรืออรรถลักษณะที่มีอยู่ในคำ ๆ หนึ่ง (Semantic components) (ภาควิชาศิลปศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2011, น.178) ซึ่งเป็นวิธีที่เหมาะสมมาก เนื่องจากสามารถกลบช่องว่างระหว่างวัฒนธรรมต้นทางและปลายทางได้ดี เพราะเน้นสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจได้โดยยังคงความหมายของคำในภาษาต้นทางไว้อยู่ มีความยืดหยุ่นสูงและเป็นระบบ เช่น เมื่อจะแปลคำว่า ผ้าถุง ก็แยกความหมายย่อยออกเป็น [สิ่งไม่มีชีวิต] [เครื่องนุ่งห่ม] [สวม] [ท่อนล่าง] [ไม่มีขา] [ไม่มีzip] เป็นต้น จากนั้นจึงเอาคำเทียบเคียงที่พอหาได้ในภาษาปลายทางมาแยกความหมายย่อยดู แล้วนำมาเปรียบเทียบว่ามีความคล้ายกันแค่ไหน สามารถใช้แทนกันได้หรือไม่

3.2. การแทนที่ทางวัฒนธรรม (Cultural substitution) ของ Mona Baker และ การเทียบเคียงทางวัฒนธรรม (Cultural equivalent) ของ Peter Newmark เป็นวิธีการแปลที่นำเอาคำเทียบเคียงในภาษาปลายทางที่อาจมีความคล้ายคลึงกันมาใช้แทนกันในฉบับแปล โดยอาจจะไม่มีความหมายตรงกันทั้งหมด 100 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากจุดอ่อนในข้อนี้ หากจะใช้วิธีการนี้ในการแปล ผู้แปลควรรู้ว่าคำที่จะแปลด้วยวิธีนี้ไม่ใช่ประเด็นสำคัญ หรือถูกเน้นย้ำในต้นฉบับ เพราะจะให้ความหมายไม่ครบถ้วน

4. วิธีการแปลที่ให้ข้อมูลหรือรายละเอียดเพิ่มเติม

ใช้วิธีนี้ในกรณีที่ต้องการขยายความหมายของคำทางวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างกระจ่าง เมื่อพิจารณาแล้วว่าวิธีการอื่น ๆ ดังข้างต้นที่กล่าวมาไม่เพียงพอต่อความต้องการ ความจำเป็นในการใช้ในต้นฉบับ หรือไม่เหมาะสม แต่มีข้อเสียคือ อาจเอนเอียงเกินไปในบางกรณี ซึ่งรวมถึงการแปลโดยการถอดความ (Paraphrase) (Newmark, 1988) ซึ่งวิธีนี้คือการแปลโดยการถอดคำอธิบายและให้รายละเอียด เพื่อให้ครอบคลุมความหมายของคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในต้นฉบับให้มากที่สุดด้วย

ผู้แปลสามารถเลือกเพิ่มคำอธิบายได้หลายรูปแบบ เช่น การใส่เพิ่มเข้าไปในเนื้อหาใกล้กับคำที่ต้องการแปล หรือการแยกใส่หมายเหตุไว้ท้ายหน้ากระดาษเป็นเชิงอรรถ ซึ่งทั้งสองกรณีนี้อาจทำให้ผู้อ่านไม่สบายตา สร้างความรำคาญให้กับผู้อ่านได้ นอกจากนี้ยังมีวิธีการใส่หมายเหตุไว้ท้ายบท และใส่อภิธานศัพท์ไว้ท้ายเล่ม ซึ่งเป็นวิธีที่ตัดปัญหาเรื่องความไม่สบายตาของผู้อ่านไปได้ แต่ก็อาจสร้างความลำบาก หรือความยุ่งยากในการพลิกหาอ่านความหมายได้เช่นกัน

5. วิธีการแปลโดยการใช้ภาพประกอบ (Illustration) หากผู้แปลต้องการให้ผู้อ่านเห็นภาพของคำที่หมายถึงอย่างชัดเจน และการใช้คำอธิบายเป็นภาษาอาจไม่เพียงพอ อาจจะพิจารณานำรูปภาพมาประกอบกับเนื้อหาเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว แต่มีข้อจำกัดคือ ต้องเขียนให้ตรงประเด็น และกระชับในพื้นที่ที่มีจำกัด เช่น การแปลหนังสือเด็ก การแปลคำในพจนานุกรม

6. วิธีการตัด (Deletion) ของ Peter Newmark หรือ การละ (Omission) ของ Mona Baker เป็นวิธีที่ตรงกันข้ามกับวิธีที่เน้นรักษาความหมายตามต้นฉบับมากที่สุด เพราะเลือกที่จะทิ้งความหมายของคำทางวัฒนธรรมไปอย่างเด็ดขาด สำหรับวิธีการตัดนั้น Peter เสนอให้ตัดคำเฉพาะในกรณีที่มีการใช้ไวยากรณ์ไม่ถูกต้อง ในขณะที่ Baker แนะนำสามารถละคำได้ก็ต่อเมื่อคำดังกล่าวไม่มีความสำคัญใด ๆ กับเนื้อเรื่องเลย และเมื่อแปลก็มีความยาวจนไม่เหมาะสม ทำให้ผู้อ่านสับสน

อย่างไรก็ตาม ผู้จัดทำคิดว่า นักแปลสามารถนำทฤษฎีทั้งหลายนั้นมาปรับใช้ร่วมกันได้ เช่น ในการแปลคำหนึ่งคำ อาจจำเป็นต้องใช้วิธีหลายวิธีเพื่อให้สื่อความหมายได้ถูกต้องและเหมาะสมที่สุด แต่สิ่งที่จะลืมไม่ได้คือ งานวรรณกรรมเรื่อง *वादาล* นั้นควรเน้นความเข้าใจของผู้อ่านเป็นหลัก และให้รรถรส รวมทั้งคงกลิ่นอายด้านวัฒนธรรมของภาษาต้นทางไว้ด้วย ผู้แปลจึงควรเลือกใช้วิธีแปลให้สอดคล้องกับความเหมาะสมดังกล่าวให้ดีที่สุดด้วย

ต้นฉบับ

มุกลินเปลี่ยนเสื้อผ้าเตรียมตัวอาบน้ำ ระหว่างตลบผมที่ถักเปียยาวบนศีรษะ เอาคลิปหนีบ เธอไปยืนข้างหน้าต่าง ตามองผิวน้ำยับยิบ แต่ก่อนสวะจะลอยเป็นแพ บางฤดูกาลจะออกดอกสีม่วงอ่อน บางเบาราวแพร บางที่มีกอหญ้าปล้อง ถ้ามาติดกับหลักปลูกผักบุ้ง จะตัดมาเก็บกระทุ้งเอาปล้องในไปตากแดด แล้วข้อมสี ทำของเล่นสวย ๆ บัดนี้แพที่ผ่านมักเป็นแพขยะ ที่มุกลินออกจะ ‘เหลือทน’ คือขวดน้ำพลาสติกที่กินแล้วขว้างลงน้ำ

เวนิส ในอิตาลีมีข่าวเรื่องน้ำเน่า

เวนิส ตะวันออก ก็มีแพกกัน

ความเจริญกับความเสื่อม ไล่ตาม คุณคามไปทั่วโลก เธอหยุดชะงักจากการเสียบคลิปติดผม

เกือบกลางน้ำ ‘อะไร’ บางอย่างเคลื่อนไหว

เงาสะท้อนของน้ำแตกเป็นทางยาว

เธอเพ่งมอง ตอนนั้นไม่มีเรือหางยาวผ่านมาแม้แต่ลำ การเคลื่อนไหวมิได้ตรง ทื่อแบบลำไม้ไผ่ถูกกระแสน้ำพัด ทว่ามีลักษณะที่คนใกล้น้ำรู้ดี

งู! งูกำลังว่ายน้ำ

เป็นงูที่มีความยาวผิดปกติ หากความใหญ่อยู่ใต้น้ำ มองไม่ชัด!

เสียงเรือหางยาวสนั่นมาแต่ไกล ทว่าภาพการเคลื่อนไหวมิได้เปลี่ยนแปลง ทำให้มุกลินหวังว่าเรือหางยาวคงจะเห็นภาพนั้นชัดเจนด้วย

เธอคอยจับตา อะไรจะเกิดขึ้น เรือหางยาวน่าจะเล่นขนานกับภาพในน้ำ ทว่าบัดบังสายตาเธอไว้ เรือผ่านไปตามปกติ น้ำกระเซ็นฟูฟ่องเป็นสาย ครั้นเลยผ่าน...

สายน้ำยับยิบเรียบ ไร้ภาพใด ๆ

มันคงดำหายไปได้ผืนน้ำกระมั่ง

หรือจะเป็น ‘เจ้าตัวโตเท่าเสา’ ตามที่เจ้าแมงเล่า

มุกลินเสียบคลิปตัวสุดท้ายแล้วเลิกสนใจ อาจจะเป็นงูใหญ่ที่มากับกระแสน้ำตอนน้ำหลาก ระยะนี้ฝนที่เทลงมาหนัก ดินถล่ม อาจจะทำให้งูขนาดใหญ่หลุดออกจากถ้ำและซอกหลืบต่าง ๆ เหมือนภาพที่เธอเห็นในทะเลสาบกับภาพในความฝัน กล่าวกันว่าภาพในความฝัน บางทีก็เป็นภาพที่เคยเห็นแล้วจดจำไว้ภายใต้จิตสำนึก ซึ่งบางครั้งอาจจะผุดขึ้นมา หากนั่นแหละ แล้วเธอจะไปเป็นจากไหน เนื่องด้วยเป็นภาพแปลกประหลาด

เห็นหรือไม่เห็นก็ช่างเถอะ ไม่มีประโยชน์

แต่ก่อนที่อาบน้ำเป็นเป็นบนบาน มีฉากไม้กั้น ภายในมีชั้นสาครใบใหญ่ ข้างชั้นมีม้านั่งไม้ใช้นั่งตักน้ำอาบ หากตอนปรับปรุงขานรื้อคานไม้ที่ผุไปบ้างเพราะนานปี มาทำเป็นคานคอนกรีต ห้องน้ำจึงปรับปรุงใหม่ พื้นคอนกรีตภายในรอยทับด้วยเม็ดยางดัดสีขาว ชั้นสาครใบเก่าถูกนำไปเก็บโดยการใช้คนงานซ่อมบ้านหามาไป เพราะทองเหลืองหนาหนัก บัดนี้ในห้องน้ำแม้จะมีฝักบัว แต่ก็มีอ่างเซรามิกลายดอกบัวสำหรับคุณยายที่ยังนั่งอาบน้ำบนม้าเตี้ย ๆ ตัวเดิม

ชั้นแรกมุกลินมีกระถางเฟิร์นวางบนแท่นที่มุมห้อง ทว่าคุณยายบอกว่า

“อย่าเลี้ยง บ้านริมน้ำ งูเงี้ยวเขี้ยวขอลอดขึ้นมาซุกจะมองไม่เห็น”

“แหม...นี่กว่าจะได้บรรยากาศ”

“ตอนงูมันซุกอ เราวิ่งโงง ๆ ออกมา บรรยากาศคงดีหรอก”

มุกลินจึงยอมเปลี่ยนเป็นตุ๊กตาดินเผาตั้งคู่เข้า ประคองงานในมือใช้เป็นที่ยางสนุ่ กับกระเป่าที่ตัวตุ๊กตาสะพายอยู่ใช้เสียบขวดแชมพู ขณะคุณยายจะมีตะกร้าของใช้ประจำตัวต่างหาก แขนงไว้ ‘ชุดอาบน้ำ’ เป็นผ้าถุงลายทางสีเขี้ยว-แดง ของสุโขทัย อันมีลักษณะพิเศษที่นักศิลปะชื่นชอบ ทว่าเจ้าตัวให้ช่างใส่อย่างยึดด้านบน เมื่อสวมรัดเหนือกและใช้ผ้าเช็ดตัวผืนใหญ่คลุม จึงดูเรียบร้อย ฉะนั้นเมื่อออกจากห้องน้ำ และมีเสียงเรียกหา

“มุกเอ๊ย ข้าวต้มผัดสุกแล้วลูก”

ฉะนั้นแทนที่จะไปแต่งตัว เธอจึงไถลไปยังเรือนหน้าเสี้ยก่อน ลังถึงที่เพิ่งยกจากเตาถนวงบนถาดเคลือบลายดอกไม้ ฝาที่เปิดออกทำให้ระไอน้ำฉุย เจ้าแมง ‘นกฐิ่’ กลับมากอยชะเง้อแล้ว

“ไหน ซะอม?” ยายเรือนทวงถามตั้งแต่เห็นหน้า

“อ้าว” มันลากเสียงสูง “ชื่อก็บอกแล้ว อมไ้วจะเห็นยังไง?”

“เออ อมไ้ว ไม่ต้องคายออกมา จะได้กินอะไรเข้าไปไม่ได้”

การโต้เถียงกับเจ้าตัวแสบ เป็นสิ่งเดียวที่ทำให้บ้านดุมิชีวิต ฉะนั้นพอมันหายไปนาน พวกคนแก่ก็จะบ่น

“เอ๊ะ มันไปไหนล่ะนี่?”

“กลับมาแล้ว กลับมาแล้ว ผมกลับมาหาคุณ”

มันตะโกนตอบเป็นเพลง แล้วการวิวาทะก็จะเกิด ชีวิตชีวาจะกลับมา และแม้มันจะหนีเรียน จนโรงเรียนวัดได้รายงานมา หากมันก็หนีเรียน กลับบ้านอยู่ดี โดยมีเพลงใหม่มาร้องให้ฟัง... “บ้านเราแสนสุขใจ แม้จะอยู่ที่ไหน ไม่ทุกซี้ใจเท่าปักษ์ใต้เรา”

มุกลินต้องตั้งรางวัล “ถ้าไปโรงเรียนทุกวัน จะให้เพิ่มวันละ 10 บาท”

มันขอรางวัลทุกวัน แต่ทางโรงเรียนยังฟ้องมาอีก

“ไหนว่าไปทุกวัน?” เจ้าหญิงของเจ้าแมงเอะอะ

“ก็ป้าย” มันทำเสียงอ่อนเสียงหวาน “ไปทุกวัน แต่ไม่ได้สัญญาว่าจะเข้าโรงเรียน”

“ทำเป็นไอ้ศรีธนญชัย!” ยายเรือนมีโมโห

“ฟาดมันเลยคุณ”

“เอาใหม่” มุกลินยอมแพ้เพราะมันพูดถูก

“ไปโรงเรียน เข้าเรียน เลิกเรียน ตามเวลา”

“ยี่สิบ!”

“มากไปแล้ว!” ยายเรือนมีโมโหหนัก “เอ็งไปเหนื่อยยากอะไร ไปเรียนให้ได้ดีมันก็ตัวของเอ็ง ง่ายไปแล้ววันละตั้งห้าบาท จะเอาอะไรอีก?”

“คุณยายที่เคาระะ” มันยืนตัวตรง ก้มหัวหมับ “เงินคุณยายบุญเรือนใหญ่เท่าหน้ากระดาดฯ หนังสือพิมพ์เลย ห้าบาทเดี๋ยวนี้อะไร กวดยเดียวโรงเรียนวัดนะขามละสิบ มีแต่วิญญูณหมู”

“ก็บอกให้เอาปืนโตไป”

คนเป็นยายไม่ยอมแพ้

“ปลาแห้งทุบ ปลาเค็ม เต้าหู้ยี้” มันร่ายยาวรายชื่อกับข้าวที่พวกคนแก่ชอบกินกับข้าวต้มทุกวัน
“กินไปไหว เดี่ยวผอมเป็นนางแบบ”

แม้มันจะได้จากมุกกลินยี่สิบบาท หากจะทวงจากยายบุญเรือนอีกวันละห้าบาท

“ค่า...ร...ร...รวมมิตร” มันกระดกถื่น

เจ้าแมงหรือเด็กชายธาดา ชอบอยู่บ้านทะเลาะกับคนแก่ ไถเงินพี่มุก เจ้าหญิง สุดแต่มันจะเรียก
ไปซื้อขนม แต่ขนมที่อร่อยที่สุดของมัน คือขนมที่ในบ้านทำ หากมีมากก็จะแจกจ่ายเพื่อนบ้าน ตะโกนลั่น
ๆ

“ขนมแม่เอ๊ย พ่อค้าตาหวาน เขาวานมาส่ง

ขนมไข่หงส์ ข้าวเหนียวเปียกลำไย

ขนมชั้น ขนมดอกดิน ขนมปลากุริม ขนมสอดไส้

กินขนมโก๋อยู่หรือจ๊ะ ตำรวจมาจะว่ายังไง?”

วง ‘ขนมโก๋’ คือวงไฟตอง แดกฮือ คนแก่ ๆ ออกสันขวัญแขวนก่อน ‘ให้พร’ เจ้าแมงลั่นคังน้ำ เจ้า
ตัวดี

วางขนมไว้ให้แล้วจ้าเรื่อหนี

โลกตรงนี้ แบบนี้ จะเหลือเวลาสักกี่วาร์วัน

ผมที่ลักเปี่ยยาวพันรอบศัวรรษเป็นกรอบให้ดวงหน้าเรียวละมุนแปลกตา ขนคิ้วที่เรียวประดุจจวาด
ท่านยายของเจ้าแมง ภูมิใจที่จะเล่าซ้ำแล้วซ้ำสา

“พอเขาเกิด ก็เอาดอกอัญชัญขยี้वादให้”

ขนตาหนาเป็นแพ้นั้น แปลกตรงปลายขนตาสีจะอ่อน เมื่อมีละอองน้ำเกาะจึงละม้ายแต่มีละออง
ทองเยยิบไว้ ขณะผมของเธอก็ดำอมเขียว ที่เจ้าแมงมันถามท่านยายว่า

“เอาดอกอัญชัญทาหรือเปล่า?”

“เอ็งก็ไปลองดูมังซิ”

ใช้เจ้าตัวดีไม่เคย มันเคยเก็บดอกอัญชัญมาทั้งขัน ชะม๊กเขม้นถู-ทา ทั้งผม ขนคิ้ว รोजนเปื่อ ลองแล้วเลิกจนยาบุญเรือนหม่นไส้ “อย่างเอ็งมันต้องสีทาบ้าน” แถมบอกยี่ห้อที่โฆษณาในที่วิ

‘ว่ากันว่า’ ตอนมุกลินเกิด คนเป็นยายทุกซ์หนัก

“หน้าตา ผิวพรรณ เกลี้ยงเกลาหมด รอยไฟรอยแผลสักนิดก็ไม่มี” คนบ่นพยายามพลิกหลานน้อยหาให้ได้

“ทำไมล่ะคะ” มารดามุกลินขณะนั้นสงสัย

“โบราณเขาว่า เลี้ยงยาก”

‘เธอ’ เลี้ยงไม่ยาก ความยากกลับเป็นการหาคนเลี้ยงต่างหาก ย่า-ยาย เคยแย่งกัน ทว่าคุณยายได้หลานน้อยมาในที่สุด ยิ่งเติบโต มุกลินยังมีลักษณะแปลก

“แกนี่ สวยแปลก ๆ วะ” เพื่อน ๆ ออกปาก

“สวยแต่แปลก ๆ มันยังงี้?” คนถูกวิจารณ์สงสัย

“แปลกเพราะละม้ายคนแต่ไม่ใช่คน หรือละม้าย ๆ ผี”

“แกว่าผีสวยเรอะ?”

“โธ่ ก็นางวันทองแปลง นางนาคแปลงยังสวยเลย”

คนวิจารณ์หยุดวิจารณ์ แล้วก็ไม่เคยมีใครอธิบายต่อไปว่า สวยแปลก ๆ เป็นแบบใด ที่เห็นขณะนี้คือท่อนแขนส่วนพันผ้าเช็ดตัวผืนใหญ่ เรียว ได้สัดส่วน แม่บุญเรือนถึงกับเอ่ยลับหลังอย่างมั่นอกมั่นใจ

“คนมีบุญมาเกิด”

“จั้นแมงก็มีบุญ” เจ้าแมงเสนอตัวเข้าร่วมด้วยเช่นกัน

“เอ็งนะเรอะ?” ยายเรือนเสียงหลง

“อ้าว แมงก็บ่มีพ่อ มีแม่ เหมือนพี่มุก”

“เทาจะกินหัว ลำดับญาติกับคุณมุกลินเสียนี เอ็งนะ พวกคู่กรรม”

เจ้าแมงภูมิใจ จนย้ายจากไอ้แมงมุม ไปเป็นโกโบรียู่พักใหญ่ก็ต้องเลิก เพราะเพื่อนตะโกนเรียก
“ไอ้โกโบละ”

ตอนนี้มันคงย้ายมาเป็น ‘หวังกิน’ มากกว่าหวังอยู่ ฉะนั้นพอเห็นมุกลิน ยายเรื่อนก็ออกคำสั่ง

“ไปหยิบจานเล็กกับโตกหวยมา” งานขนมลายครามใหม่มาแทนที่ลายครามเก่าที่ถูกเก็บเข้าตู้
อีก

“มีแล้วเก็บ จะมีทำไม?” คุณยายบ่น

แต่ยายเรื่อนอธิบายได้ “ถ้วยโถโอชามเก่า ๆ เดียวนี้ได้ราคานะคะ ”

“เออ เก็บไว้เป็นกระบุง จะกอบสุขหัวแก”

แม้โตกหวยจะมาแทนที่โตกทองเหลืองที่ ‘ขี้เกียจขัด’ ตามที่คุณยายบ่น โตกหวยจะใช้แทนโต๊ะ
เสื่อวางอาหารหรือขนม “อย่างเราคนพื้น ๆ ถึงวางกับพื้นไง เจ้านายต้องมีโตกมีตั้ง”

ข้าวต้มมัดกลีบเล็ก ๆ ถูกแกะวางใส่จาน วางบนโตก พอยายเรื่อนเหลียวซ้ายแลขวา เจ้าแมงก็
ปรูดไปหยิบส้มหวานมาให้ “ของแมง แมงแกะเองได้ ยายไม่ต้องแกะ”

“หนอย! ใครจะแกะให้เอ็ง”

มุกลินใช้ส้อมตัดข้าวต้มมัดเป็นชิ้นพอคำ

“ถ้าฝืนเห็นงูเป็นยังไงคะคุณยาย?”

เพราะข้าวต้มกลีบเล็ก เจ้าแมงจึงยัดเข้าปากทั้งกลีบ หากไม่วายรู้ดี

“ได้คู่ แทงศุูนย์เก้า”

“ไอ้...” ยายเรื่อนเอ็ด หากยังปากทั้น แต่ตา ‘จะรวย’ ตีขาเต็มแรงเพราะสุดจะทนมัน

‘อือ’ คุณยายพูดเสียงเรื้อย ๆ “มันไปช่วยเขาตีหวยทั้งคั้งน้ำ ฝืนก็ฝืนชิลูก โบราณเขาว่าเกิดจาก
จิตนิวรรณ์ คือคิดเอาเองบ้าง มันไม่มีอะไรหรอกลูก พระท่านว่า บางทีเพราะกรรมที่เคยทำฝังใจก็เก็บมาฝืน
ไม่เกี่ยวกับคู่ศิมอะไรอย่างเขากันหรอก มุกฝืนยังไงลูก?”

มุกลินลั้งเล ก่อนจะสรุปสั้น “คง ท้องอืดไปค๊ะ ไปรวมฝูงกันหลายคน เลยกินไปเยอะ”

เมื่อคุณยายไม่ใส่ใจจะเล่าทำไม เพียงระยะนี้ทำไมฝันแปลก ข้อสำคัญ ‘เห็น’ ก็แปลก ภาพนกใหญ่จับจูใหญ่ หรือ ‘ตาคนนั้น’ ตัวมีแสงเรือง ๆ แล้วยี่เห็นในแม่น้ำ ดุจ ‘งูใหญ่’ จะคอยตามมา

งูตัวเท่าเสาของเจ้าแมง ด้วยหรือเปล่า?

มุกลินไม่รังเกียจสัตว์เลื้อยคลาน สมัยเด็กยามลงสวนกับคุณยาย ถ้าขุดเจอไส้เดือนจะถูกสอนว่า

“ให้ขามุดดินไปก่อน ไปขุดทางอื่นเดี๋ยวไปโดนเขาเข้า เขามีบุญคุณกับแผ่นดินนะลูก เขาเป็นนักพรานดิน”

แม้แต่ตัวหนอนคุณยายจะสอนว่า “เดี๋ยวเขาจะเป็นผีเสื้อแสนสวย น่าสงสาร เขาอายุสั้น อยู่ไม่กี่วันก็ตาย”

“เหมือนแม่นะคุณยาย” ยามเด็กเธอยัง ‘คิดถึงแม่’

คุณยายจะนั่งไปพักใหญ่ “จะเป็นอะไรก็ลงด้วยตายทั้งนั้นนะลูก แม้แต่เรือยังเคยตายลอยแพตั้งเลย”

เด็กหญิงหัวเราะเพราะเคยนั่งในเรือที่เครื่องตายลอยตามน้ำจริง เด็ก มินานก็ลืม มุกลินจำเรื่องได้สั้นที่สุดคือ เรือบินที่พอกับแม่นั่งอยู่หายไป คุณยายเก็บรูปเก่า ๆ หมด ยกเว้นที่มุกลินวางไว้ในห้อง คุณยายคงพยายามยิ่งที่จะลืม มีแต่หลานน้อยเป็นตัวแทนให้เซซซม

“ผมพี่มุกเหมือนสาหร่ายในท้องร่อง”

ผมส่วนที่ลู่เปียกน้ำระจากขมับ ข้างแก้ม ลงมาจนถึงต้นคอ คงเพราะถักเปียเดียวเป็นนิจ ผมจึงหยักเป็นลอนละม้ายสาหร่ายในท้องร่อง ที่น้ำหลากจึงกลับมีน้ำเข้าเต็ม สาหร่ายสีเขียวแกมดำลอยเป็นแพ

“ผมแมง ทรงผีหลอก”

แม้กฎของโรงเรียนจะให้ตัดผมเกรียน หากเจ้าแมงพยายามไว้ให้ยาวกว่ากฎ แต่เมื่อไม่มีเจล ก็ใช้สีผึ้งสีปากของท่านยายมันเสยให้ตั้งแบบคารา

“เปลี่ยนชื่อดีกว่า” มันประกาศต่อคนทั้งบ้าน ซึ่งก็มีแค่นี้แหละ

“แบทแมน” เป็นทีวี.เรื่องใหม่ที่มันติด

“อ้อ แบดแมน” มุกลินแปลงให้

เจ้าแมงไม่เข้าใจภาษาอังกฤษ เพราะภาษาไทยที่เรียนอยู่ยังไม่ถึงไหนเลย

“ใช่ ใช่ แบดแมน”

คุณยายเข้าใจ หากก็หัวเราะในคอ ถามเรื่องอื่นเสีย

“สนุกไหมล่ะไปคราวนี้?”

“สนุกตรงนาน ๆ มารวมกันทีล่ะคะ ขอผลัดผ้าก่อนนะคะ เตียวมากินต่อ จะเล่าให้ฟัง”

ถึงจะจิ้มขนมคำสุดท้ายใส่ปากไปแล้ว จะลุกเดินเคี้ยวกินไปไม่ได้ ต้องรอกลิ้นก่อน แล้วใช้ผ้าแดงที่พับวางข้างโตกแตะริมฝีปาก

“ผ้า ใช้แล้วซักมาใช้ใหม่ได้ กระดาษทิ้งกันไป ทิ้งกันไป ต้นไม้ถึงหมด”

คุณยายให้ความเห็นเช่นนั้น ในบ้านจึงมีผ้าเช็ดปาก มุกลินยังใช้ผ้าเช็ดหน้า ที่เพื่อน ๆ เคยล้อ

“แกจะเอาไว้ทิ้งให้อื้อหนุ่มมันเก็บหรือยัง?”

“ถ้าอย่างมันยังต้องใช้ผ้าเช็ดหน้า อย่างเราต้องใช้ผ้าทั้งพับเดินลากเอาละซิ”

นอกจากในบ้าน โลกที่มหาวิทยาลัยเป็นโลกเดิมที่มุกลินชอบ ชีวิตสังคมอื่น ๆ แม้กระทั่งไป ‘ช้อปปิ้ง’ ตามห้าง เจ้าตัวจะไปได้ชั่วพักโดยให้เหตุผลว่า

“เวียนหัว”

เธอชอบที่เงียบ ๆ เย็น ๆ และชอบนั่งดูน้ำ ยามเป็นเด็ก เด็กหญิงมุกลินมักบเร้าถามคุณยาย

“ได้น้ำมีอะไรคะ?”

“ปลาชิลูก”

“มีอีกคะ”

“เต๋า”

“อีก”

“จี้โคลน”

เด็กหญิงเพ่งมองผืนน้ำ พร้อมพิมพ์ “มีอีก มีอะไรเยอะเยอะเลย”

“มากกว่ามีอะไรล่ะลูก”

“มีคะมิ”

เด็กหญิงยืนย่นแค่นั้นแล้วถอนหายใจ ละม้ายอธิบายไม่ถูกและผู้ใหญ่จะไม่ใส่ใจ จนเมื่อเติบโตใหญ่ มุกลินแค่สังหรณ์ ‘ได้น้ำมีอะไร’ ที่เธอเหมือนรู้ แต่ไม่รู้ อยู่นั่นเอง

หญิงสาวกลับเข้าห้อง ดึงคลิปกออก เปียใหญ่ยาวอย่างยิ่งทั้งตัวลงมา เธอแกะยางรัดปลายผม สบัตให้ผมสยายราวแพสาหร่ายสีน้ำเงินเข้มอมเขียว คลุมเลยบันเอวลงไปมาก สมกับที่เจ้าตัวบอกเพื่อน ๆ ว่า

“ไม่เคยตัด”

ที่ไม่เล่าต่อคือ คุณยายเคยพยายามจะตัดให้เพราะ

“มันจะรุงรังนะลูก”

พอเห็นกรรไกรเด็กหญิงจะร้องกรี๊ด ถ้าจับจะสบัดเร่า ๆ ต่อมาจะมีอาการตัวร้อน ไข้ขึ้น คุณยาย จึงยอมแพ้

“เขารักผม”

เพื่อน ๆ เคยถาม “แล้วแกสระผมยังไง?”

“แกสระยังไง ฉันทก็สระยังงั้น”

เมื่ออยู่โรงเรียน เปียเดียวของเธอไม่เท่าไรร์ เมื่ออยู่มหาวิทยาลัยก็จับมาพันเหน็บคลิบบ้าง ถักเปียปนเชือกย้อมสี มีเปลือกหอยเล็ก ๆ ห้อยบ้าง

“มันมาจากใต้ทะเล แก่เลือกเอา จะเป็นนางเงือกหรือนางผีเสื้อสมุทร”

“เป็นได้ไงนางผีเสื้อ ตัวมันนิดเดียว” อีกคนค้าน

“ตอนสาวเป็นนางเงือก แก่ลงเป็นผีเสื้อสมุทรทั้งนั้นแหละ”

เมื่อเรียนร่วมกันจนจบ และยังคงคบหากัน เพื่อน ๆ ก็ชินกับผมยาวอย่างยิ่งนั้น มุกลินไม่เคยปริปาก
เล่าให้ใครฟัง ผมไม่เคยหลุดร่วงติดหัวออกมาสักเส้นเดียว และไม่เคยเหม็นสาบ หากมีกลิ่นหอมอ่อน ๆ
แปลก ๆ

มุกลินมีหัวไม้แก่นจันทร์ ‘ของเก่า’ ที่คุณยายให้

“ไม้แก่นจันทร์หอม จะได้เป็นนางผมหอม”

มุกลินคิดว่า น่าจะเป็นกลิ่นไม้หอมจริง หากครั้งเธอลองหยุดใช้ กลิ่นนั้นก็ยังคงติดไม่วาย

“แก้ไข้ น้ำหอมอะไร สดชื่นเหมือนกลิ่นไปทะเล?”

“ซอสหอยนางรม”

“เออ ฉันจะลองละเลงตัวมั่ง”

กระจกบานใหญ่ในกรอบขาตั้งไม้ฉลัก ฉายภาพสตรีผิวขาวนวล ผมหยัดยาว ดวงหน้าที่เพื่อน ๆ
ออกปากว่า

“สวยแปลก ๆ”

หากมุกลินเชื่อมั่น มีคนสวยกว่าเธออย่างนี้ แต่อยู่ได้น้ำ! เป็นความคิดที่...ไม่รู้มาจากไหน

เธอเปลี่ยนมาใช้กางเกงขาบานยาว ละม้ายกระโปรงสีขาว และเสื้อคอปิดแขนยาวสีขาว

เธอเหมือนนางพรายในทะเลน้ำนม

คนที่บางครั้งร้องเพลงไพเราะ บางคราวสร้างสรรค์รอยยิ้มใหญ่ถูกนกใหญ่โฉบหาย!

ชั้นแรกเจ้าตัวตั้งใจจะกลับไปเรือนหน้า หากแล้วหันไปทางโต๊ะหนังสือ เปิดฝาออกกางเป็นโต๊ะ
ภายในมีกระดาษร่างแบบและดินสอเหลาแหลม พอหลุดลงบนเก้าอี้ มือเธอก็ร่างแบบ เป็นการร่างรวดเร็ว
ไม่ต้องคิดราวกับมือพาไป

สร้อยคอรูปงู ส่วนหางโค้งโอบคอ

ด้านหน้าเป็นลำตัวหยัก และหัวที่อ้าปากเล็กน้อย

จากแบบร่าง ดินสอสีถูกเลือกมาระบาย ลำตัวโค้งเขียนเป็นเกล็ดสีเขียวเหลือราวสีปีกแมลงปอ ส่วนปากอ้า เขี้ยวชนิด ๆ เธอตั้งใจจะฝังเพชรซีกลีเล็ก ๆ และน่าจะมีทับทิมกลมกลิ้งในปาก การทำงานของเธอจะใช้เวลาเท่าใดก็สุดรู้ จนมีเสียงเคาะประตูและเสียงเจ้าแบดแมนตะโกนแว่ว ๆ

“พีมัก พีมัก กินเข้า”

เธอหยุดระบายสี วางดินสอ มองอย่างตระหนก เธอจำลองจากงูใหญ่ในความฝัน! หญิงสาวพลิกกระดาษคว่ำทันที ลุกจากเก้าอี้เดินเร็ว ๆ เปิดประตูก้าวออกไป

เจ้าแบดแมนแหงนมอง “หนืออะไรมานะ?”

“อ้าว ก็เรียกเสียตกใจ”

“ก็ทำไมพีมุกหายไปเลยล่ะ ท่านยายยังว่าท่าจะเข้าไปหลับ”

แสงสลัวแสดงว่าเย็นย่ำแล้วจริง ๆ เธอไม่คิดว่าจะใช้เวลานานขนาดนี้ ทั้ง ๆ ที่คาดว่า เดี่ยวเดียวแท้ ๆ เธอไม่อยากคิดถึงแบบที่ร่างเอาไว้ หรือเธอกลัวจนฝังใจจำ!

อาหารในตอนเย็น สำหรับคนแก่มักกินแต่ข้าวต้มที่คล่องคอดี มุกลินเลยมักโดยสารไปด้วย

“ดีค่ะ เวลาทำงานกลางคืนจะได้ไม่หนักท้อง”

เพียงกับข้าวที่จะแปรเปลี่ยน เพิ่มหมูทอด ไข่เจียว ยำกุ้งแห้ง โดยมุกลินมักละเว้นปลาแทบทุกชนิด

“เวลาทอดแล้ววางอยู่ในจาน ตายังมองเราเป้งเลย”

เธออธิบาย “มันถาม กินหนูทำไม หนูอยู่ในน้ำดี ๆ ก็เอาขึ้นมากิน”

“แล้วหมูมันพูดยังไงกับพีมุก” เจ้าแมงซึก

“มันร้องอู๊ด อู๊ด ใครแอบกินเรา ขอให้ถูกตี”

เพราะเจ้าแมงชอบแหวนหมูทอดกระเทียมพริกไทยใส่ปาก ถ้าถูกจับได้จะโดนตี

“ตะกละตะกลามยังกับปอบ กินทุกอย่างที่ขวางหน้า”

“ไม่จริง” มันเถียง “ยายกะตาถึงจะขวางหน้าก็กินไม่ลง หนึ่งเหนียว”

วันนี้บนโต๊ะทวงใหญ่ มีไข่เจียว ยำไข่เค็มที่อ่อน เคี้ยวง่ายสำหรับคุณยาย กับผักดองสามรส และ ปลาหมึกที่ถูกพลิกแพลงฉีกเป็นฝอย คั่วให้แห้ง กับโตกเสิร์ฟวางถ้วยข้าวต้มของคุณยายกับมุกลิน ยายเรื้อน กับตารวย จะรอจนกว่า ‘ท่านข้างบน’ จะกินเสร็จแล้วจะยกลงไป ขณะเจ้าแมงต้องกินข้าวสวย มีกับข้าว โปะหน้า

“ข้าวต้มกินไม่อิ่ม”

“เขาเรียกไม่อยู่ท้อง” ยายเรื้อนสวน

“กินลงไปมันต้องอยู่ในท้อง แต่อิ่มไม่ทน” เจ้าตัวดีก็มีคำอธิบาย

“เรื้อนเอ๊ย” คุณยายต้องห้ามทัพ “วิธีพูดสมัยเรากับสมัยนี้ไม่เหมือนกัน ไปสอนมันทำไม เราพูดอย่างเรา รุ่มมันจะไปรู้อะไร”

“ก๊็บ!” มันทำเสียงแบบดี.เจ.

“มานี่ จะแก็บเข้าให้”

มุกลินทรุดลงพับเพียบ เธอต้องไหว้ ‘แม่โพสพ’ ก่อนกินข้าว และหลังจากอิ่มแล้วก็ต้องไหว้ ซึ่งต้องระวังตัวไม่ให้คนอื่นประหลาดใจ หากออกไปกินข้าวนอกบ้าน

“เขาให้ชีวิตเรา เราต้องขอบคุณเขา”

ระหว่างกินอาหาร ห้ามคุย จะพูดได้ก็ไม่มากนัก

“กินไป คุยไป ไอ้ที่เคี้ยวหงับ ๆ จะร่วงลงมา”

คุณยายจับช้อนข้าวต้มก่อนแล้วชะงัก เพราะหันหน้าไปทางแม่น้ำ มุกลินที่หันหลังให้จึงเหลียวมองตาม

กลางแม่น้ำ ฝืนน้ำยะยิบเป็นสีทองแห่งสุริยฉาย

น้ำเป็นสายระลอกริ้ว คล้ายกิ่งไม้หลายกิ่งผลุบโผล่ได้คลื่นน้อย เป็นความผิดปกติที่อยากจะบอกว่า เป็นอะไร

หากพอมุกลินตั้งใจมองบ้าง คุณยายก็บอกว่า

“กิ่งไม้ใหญ่ คงหักโค่นตามน้ำมา”

จากนั้นก็ก้มหน้าเริ่มตักยาไข้เค็ม มุกลินเบือนกลับมาบ้างโดยไม่เอ่ยคำ เธอรู้และคุณยายก็รู้ ไม่ใช่
กึ่งไม้

เพียงคราวนี้เป็นฝูง!

เธอยะเยือกในอก ถ้า ‘เป็นเช่นนั้น’ บ้านริมน้ำเห็นจะไม่ปลอดภัย ถ้า ‘ตัวเท่าเสา’ อย่างเจ้าแมง
ม้นว่า ใหญ่ขนาดนั้นงูกินคนได้สบาย แม้คุณยายจะไม่พูดจนถึง ‘สิ่งนั้น’ หากหลังอาหารก็ไปจุดธูปบอกเจ้า
ที่เจ้าทาง แล้วปักธูปไว้ที่หัวบันได ทางลงไปทำน้ำ

คุณยายเห็น เหมือนที่เธอเห็นแน่นอน

เพียงไม่พูด ด้วยที่ว่า ‘ไม่ปกติอย่าหัก ไม่รู้จักอย่าถาม’ คุณยายจะสวดมนต์เวลาพบกับเข้ามีด
เนื่องด้วย

“เวลากลางวันกับกลางคืนต่อกัน สามโลกจะมาบรรจบกัน”

ทุกที่มุกลินไม่เคยถาม ทว่าครั้งนี้คะเนพอคุณยายเดินกลับมาจากหัวบันไดจะเข้าหอพระ อันเป็น
ห้องเล็กแยกต่างหาก มุกลินก็คอยถามว่า

“สามโลกมีอะไรคะ?”

“ไม่ใช่กามภพ รูปภพ อรูปภพ หรือลูก โขราณเขาว่า โลกสวรรค์ มนุษย์ กับบาดาล จะมา
บรรจบกัน!”

คุหาศิลากว้างใหญ่นั้น เพดานสูงละลิลิ้ว ผนังและหินงอกหินย้อยล้วนขาวใส มีละอองเยะยิบ
เยะยับดูประกายเพชร

บางช่วงชั้นของคุหาเป็นช่องทั้งกลม สีเหลี่ยม ราวผนังไว้ด้วยกระจก ทำให้มองออกไปเห็นดง
ปะการังละม้ายกล้วยไม้หลากสีสัน มีหมู่ปลาแหวกว่ายเวียนวน นาน ๆ ปะการังจะปล่อยพันธุ์เม็ดสีชมพู
พรุผ่านสายน้ำประดุจสร้อยไข่มุก

ยามใดปลาเล็กเร็นวูบหายตามหลืบปะการัง ปลาขนาดใหญ่จะโฉบเข้ามา บางช่วงจะเห็นปะการัง
อ่อนเป็นสายรุ้งและบางที่มีปลาใหญ่พุ่งตัวปากอ้า แลเห็นฟันแหลมคมประดุจจะทะเล่ผนัง ท้ายสุดทำได้แค่
โฉบผ่าน ทุกช่องใสทัศนียภาพจะแตกต่างกัน

ไกลออกไปราวเป็นภาพหลังจะเห็นเนินหินสูงที่หินหลอมละลายจากภูเขาไฟผุดขึ้นมาเป็นช่วง ๆ สีแดงเจิดจ้าไหลช้า ๆ น้ำในแถบนั้นร้อนพลุ่งพล่านจนท้ายสุดเมื่อความร้อนลด หินร้อน ๆ ก็กลายเป็นชั้นหินหลากลักษณะ แต่ในความร้อน ปลาบางชนิดว่ายโอบได้สบาย ๆ บางช่องภายนอกมีแต่แสงสีน้ำเงิน หากมีพันธุ์สิ่งมีชีวิตคล้ายดาวส่งประกายสีเหลืองอ่อนแตะแต้มละม้ายสร้อยดาราร

ด้านหนึ่งของคูหา หินงอกและหินย้อยมาบรรจบกัน กลายเป็นฉากกั้นแยกเป็นห้อง ภายในห้องกึ่งกลางมีหินงอกละม้ายท่อนแขนขาโผล่จากพื้นหิน มีช่องอ่อนอ่อนซอสรองรับลูกแก้วกลมขนาดใหญ่ที่หมุนเคลื่อนตลอดเวลา และผู้ที่ยืนอย่างสนใจ ทรงพิศตรารภรณ์อันดูราวหม่อมคลุมตลอด นุ่มทั้งตัว จะว่าเป็นสีขาวยุ้งก็ได้ หากดูจะแปรสีอยู่ตลอดเวลา ดวงหน้านั้นดูจับใจ สุภาสุภาวงศ์ ผมสยายยาวคลุมลงมาเกือบครึ่งตัว ละม้ายสาหร่ายที่ปลิวน้ำอยู่ภายนอกคูหา

“ภูซคลดา! เธอแอบดูอะไร?”

เธอผู้นั้นเงยหน้า รอยยิ้มพะพรายดุจกลีบมาลี ที่ค่อยสยายนุ่มนวล

“ดูคน...” คำ ‘คน’ ย้ำ “ที่อยากดู”

ร่างที่ก้าวพ้นฉากหินเลื่อมพรายเป็นบุรุษ ดวงหน้าละม้ายผู้ถูกขานนามว่าภูซคลดา เพียงผมสีเดียวกันมุ่นเกล้าพินและพิศตรารภรณ์ท่อนบนตวัดพาดบนไหล่กว้าง ยามนี้สีทอประกายคล้ายควันฟอสฟอรัสเลื่อมเรือง

“จะมามาดูเหมือนกันใช่ไหม หรือเจ้าพวกออกไปสืบข่าวมารายงานแล้ว?” คำถามไถ่ยั่วเย้า ขณะอีกฝ่ายมุ่นคิ้ว

“เธอใช้สมุทรมณี ทางผิด” น้ำเสียงนั้นดีโทษ

“ผิด?” คำถามสูง เสนาะ เยาะยั่วเช่นเคย

“ดูเหมือนเราจะดูสิ่งเดียวกันนะ ถ้าผิดก็ผิดด้วยกัน ยอมรับผิดไหม น้องจะได้ยอมรับด้วย”

“พี่ขึ้นไปเที่ยว ไม่คิดว่าจะมี ‘คน’ เห็น”

“ไม่แปลกหรือ ทำไม ‘คน’ เห็น โดยปกติจะมี ‘คนเห็นเรา’ หรือ?” คำถามนั้นเน้นเป็นจังหวะตามความสำคัญ

บุรุษผู้เป็นพี่นั่ง ไตร่ตรองเช่นกัน

“ทำไมเขาเห็นเรา และเรารู้ว่าเขาเห็น?”

‘มนุษย์’ ใช้ประสาทรับรู้ หาก ‘ชีวิตอีกพวก’ รับรู้ด้วยกระแสสัมผัสแม้ระยะไกล ในนครแห่งสมุทร ‘ปताल’ อันสูงสุด เป็นทิพยะเพริศแพรว ฉะนั้นผู้อยู่จนเคยชินโยไม่สงกา

“ชีวิตที่อื่นเป็นอย่างไร?”

‘ที่อื่น’ อันมิใช่สมุทรรนคร ที่มีถึงเจ็ดนครทั้งอตลของท้าวมหายามะ วิตลของท้าวหาคเศศวร สุตลของท้าวพลี ตลาตลของท้าวมายะ รสาตลที่อยู่ของพวกเทพย์และทานพ ขณะมหาตลและปาतालเป็นที่อยู่ของนาค

มหาตลเป็นที่อยู่ของนาคทั้งหมด

หากปतालแห่งพญาวาสุกินาคราช เป็นเทวนาคา

นครทั้งเจ็ดติดต่อกันสัมพันธ์กันย่อมเคยคั่นกันทั่วบาดาล หากดินแดนที่อยู่ ‘ระหว่าง’ สวรรค์และบาดาลมีน่าสนใจหรือ นั่นคือ มนุษยภพ โดยปกติพญาวาสุกินาคราช อาจขึ้นเฝ้ามหาเทพ ณ ไกรลาศ ทว่าไม่ข้องแวะกับมนุษย์

โดยเฉพาะสุวรรณนาคามีหน้าที่คุ้มครองดูแลมนุษย์ภพ

นับจากพระศากยมุนี ยังมีปรีนิพพาน จนต่อมาต้องคุ้มครองพระศาสนา ภายหลังเสด็จนิพพาน

การจะไป ‘ดูความเป็นไป’ ทั้งเจ็ดสมุทรรนคร กระทั่งมนุษย์ภพ ดวงแก้ว ‘สมุทราภรณ์’ จะฉายให้เห็น ยกเว้นสวรรค์พิภพ กระนั้นก็มีข้อพึงมิบังควรกระทำคือรู้ เห็นความเป็นไปของ มนุษยภพ

ทั้งสามโลกมีเส้นขีดชั้นบาง ๆ

เป็นข้อห้าม อันมิพึงยุ่งเกี่ยวกัน

บัดนี้ ‘ภุชคลดา’ ธิดาแห่งพญาวาสุกินาคราชข้ามเส้นนั้น และผู้เป็นพี่ ‘ขึ้นไปเที่ยว’ ซึ่งน่าจะมีความผิดมากกว่า เมื่อร่างสูงก้าวเข้าไปใกล้แท่นที่รองรับดวงสมุทราภรณ์ที่แม้อย่างหมุ่นซ่า ๆ แต่ก็ไร้ภาพใด ๆ แล้วทั้งสิ้น

“เธอเห็นอะไรบ้าง?”

“อยากถามอะไรก็ได้ดู” คำโต้เถียงไม่ยอมแพ้ และก็ไม่มียอมเล่าในสิ่งที่อีกฝ่ายใคร่รู้

“แล้วเธออยากทำอะไร?”

ดวงเนตรส่วนที่ควรเป็นสีดำกลับเป็นสีครามเข้มเช่นห้วงน้ำอันลึกที่สุด โดยตรงกลางมีจุดแดงเล็กกว่าหัวเข็มหมุด หากประกายสดใส แลทอดยงผู้เป็นน้อง

“เรื่องแค่นี้ ทำไมไม่มีอารมณ์?” พระชนิษฐานทำสุรเสียงสงสัย ขณะแลทอดจับที่พัศตราภรณ์ของอีกฝ่ายซึ่งคล้ำชุ่มคล้ายควิน

ทิพยอารมณ์จะแปรตามกระแสรู้สึกละลายใน

ผู้หนึ่งจะรู้ และผู้เป็นเจ้าของต้องระมัดระวัง สรรวมจิตให้พิศุทธิ์อยู่เสมอ

จิตแห่งผู้อยู่ใน ‘ทิพยภพ’ จะตกมิได้เป็นอันขาด

ผู้ทรงอารมณ์สีคล้ำลงดิ่งภูษาจากไหล่มากลี้ อีกฝ่ายจึงรีบเอาใจ “ถ้าเจ้าพวกนั้นยังไม่ได้มารายงาน...” กระแสเสนาะหยุด เพราะจากนอกหลับหिनมีสำเนียงดั่งขึ้นในคูหากว้าง สรรพศัพท์ใดบังเกิด ไกลจะชัดเจนเสมอกัน มิบังเกิดเสียงก้องแม้แต่น้อย

“นาคบริวารขอเข้าเฝ้า ภูษเคนทรา”

“นำเข้ามา”

ผู้เป็นชนิษฐาขยับจะหลีกออกไป หากอีกฝ่ายห้ามไว้

“คอยรับรายงานเสียด้วยกันมิดีหรือ ยังไง ๆ ถ้าเธออยากรู้ เธอก็ต้องหาทางรู้จนได้”

“มันจะว่ากระไร ก็แค่นี้เห็นมา”

ประโยคนั้นประจบอย่างรำคาญ

ฉบับแปล

Mooklin changed her clothes, preparing herself for a shower. While pinning her braided long hair on the back of her head, she moved to stand by the window, looking at the dazzling light dancing on the river's surface outside. In the old days, water weeds would form themselves into rafts floating along the water. During some seasons, their purple flowers, as soft as silk, would bloom. Sometimes, clumps of water straw grasses would show up. If they got stuck with the poles people set in the river to plant morning glories¹, she would cut them off, pound them to take their inner straws off, dry the inner straws in the sun, dye them pretty colors and craft the beautiful toys out of them. Now, the rafts that always came along the tide were, however, trash. And what was particularly unbearable² to Mooklin were emptied plastic bottles thrown into the river.

The water of Italy's Venice was reported to be polluted.

The water of Bangkok, the Venice of the East, was no better.

Modernization and decline were chasing and threatening people around the globe.

Suddenly, she paused her hair pinning process.

Around the middle of the river 'something' was moving.

Water reflection was disturbed lengthwise³.

She gazed into it. There was not even a single long tailed boat passing over that area. It didn't move stiffly in the linear direction⁴ a bamboo trunk would do when it was washed by the torrent. The way it moved was, however, well-known to folks living near the river.

Look! There was a snake in the river!

This one has an exceptional length but its size was lost in a blur under the water⁵!

The long-tailed boat was roaring from distance but the motion of the figure under the water was yet to change. Mooklin hoped that people on the boat might see it clearly.

She fixed her eyes on it, awaiting whatever was going to happen. The long-tailed boat must have sailed parallel to the figure underneath the surface but it had blocked her view from it. The boat departed without any passengers noticing anything⁶, leaving trails of splashing water in the air.

Once the long-tailed boat had passed⁷... the dazzling river was exposed to her sight but this time with no trace of the creature⁸.

It might have been diving deep into the river, she guessed.

Or this was the “super anaconda the size of house pillar⁹” Little Maeng¹⁰ had been raving about?

Mooklin finished the last hair pin and resolved to divert her attention from it. Perhaps, it was a big snake travelling along the tide during the time of flood. It had been raining cats and dogs lately and landslides had occurred. As a result, some large-sized snakes had probably been knocked off their caves or some narrow openings by chance just like what she had seen at the lake and in her dream. People said that somehow mental pictures in a dream could be pieces of memories buried in a person’s subconscious which emerged at times. But still, she could not remember where she got such a picture from. It was, somehow, bizarre.

‘Whatever’, Mooklin dismissed the thought. She had nothing to do with it anyway¹¹.

Earlier, the place for taking a shower had been set on the terrace of the house parted by a wooden room partition. Inside placed a *kan sakorn*, a large brass goblet bowl containing water¹², and a low wooden stool to sit on while taking a shower. But by the time of renovation, the wooden beam of the terrace that had decayed over time were changed into a concrete one, the shower room too needed a change. The concrete floor was paved by white pebbles while the thick and heavy old goblet bowl was carried out

with the help of workers. Eventhough the shower was installed in the room, grandma still chose to take a shower in the old fashion way, using a new lotus flowers-painted ceramics basin, herself sitting on the old low stool.

At first, Mooklin had brought in a fern pot and set it at a corner of the room but the idea was resisted by grandma.

“Forget it! Since this is the house on the riverbank, how can we know if the snakes slither up here and hide in or behind the pot?”

“Well...it seems pleasing to the eyes.”

“Well, how eye-pleasing would it be if we went streaking out there when spotting a snake, huh?”

Mooklin, thus, decided to replace it with a kneeling ceramic doll whose raised hands were used as a soap dish and whose shoulder bag was used to store shampoo bottles. For grandma, her private basket of toiletries now hanging on the wall could do the trick.

Mooklin’s ‘bathing suit’ was a green and red striped sarong from Sukhothai province whose particular features were artists’ favorite. She had the tailor attach the elastic at the top of it so that it looked proper when shrouded with the large towel. So when grandma shouted,

“My dear, Khao Tom Pad¹³ is ready,” she strolled toward the front section of the house to see the steamer containing the sweetened nuts and banana-studded sticky rice wrapped in banana leaves¹⁴. The steamer was taken from the stove and set on a tray painted with flowers. The steam billowed up as the lid was taken off. The dessert¹⁵ was yet to be served but Little Maeng ‘the foxy’¹⁶ had already hovered around with his neck craned over it in wait.

“So where’s cha-om?” Grandma Ruean asked for the climbing wattle¹⁷ she had asked him to buy at the first glimpse at his face.

“Isn’t it obvious by its name; ‘Om’ means to keep in the mouth¹⁸ so how can you see it? duhhhh!”

“Then keep it in ya mouth forever and never dream to eat nothang ever again!”

Bickering with the troublemaker was the only thing that brought life to the house. So when he had been absent for a long while the oldsters would grumble, “Hmm, where’s that boy now?”

“*Here I am. Here I am. I’m here for you.*” He shouted a song back and a petty squabble broke out, reviving a breath of liveliness to the air. Sometimes he had skipped the school so often that Wat Tai school reported the misbehavior to his family. But still, he had gone to none of other places than the house, crooning a new song he had just discovered... “*Home happy home. No other place makes me crappy¹⁹ as our home.*” Mooklin had to offer a reward for him, “If you go to school every day, I’ll give you 10 more baths.”

He came to claim it every day but still, the school never stopped notifying them about the problem.

“Haven’t you promised to go to school every day?” Maeng’s princess raised her voice.

“Well, yeahh” Maeng replied with syrupy voice. “I said I would ‘go’ to school every day, but ain’t give promise to ‘get into’ the school, right?”

“Oh, you sly bastard!” Grandma Ruean’s temper flared.

“Just give him a good hiding, Miss!”

“Fine! Let’s do it again.” Mooklin gave up since he said it right.

“Now, you go to school and come back at the end of all classes exactly as the school schedule.”

“Gimme twenty”

“That does it!”, Grandma Reuan grew even more swollen “Does it hurt for just get to school? All of this is for your own sake. You get 5 baht every day and you can’t make yasef content?”

“Look, your honors” Now straightening on his feet, he made a quick bob to her, “A banknote seems as big as a newspaper page for you. Seriously? Can we get anythin’ with 5 baht these days? Even a bowl of noodles at the cafeteria costs me 10 baht and gives me nothing more than souls of pork!”

“Haven’t I told you to take a lunch box?”

His grandma didn’t give up.

“Well, if you mean pounded fish jerky, salted fish and fermented bean curd.” he drew the list of the daily favorites of the oldies usually served with a bowl of rice soup, “No, thanks. I can’t stomach them unless I wanna be a ‘modal’.” He flicked his tongue in at the word ‘model’.

Though he got twenty baht from Mooklin, he insistently asked for five baht more from his grandma, saying it is “for sund...r...r...r...y expenses,”

Maeng or Thada is a boy who found himself favored in lodging in the house, picking fights with the oldies and squeezing money out of Mook or the Princess- both referring to Mooklin and would be shuffled at his pleasure- to buy some snacks. The best snacks for him were however those from his grandma’s kitchen²⁰. If there were a bunch of them, some would be given away to their neighbors. And it was no one other than little Maeng himself who was in charge of it. He would row a boat to perch on the dock’s stair of each estate, howling²¹ his verses to make his entrance grand.

“Sweets are coming. The sweets of sweet-eyed confectioner are here for y’all.

There are *khai hong*¹, *khao neaw peig lamyai*²,

*khanom chan*³, *khanom dogdin*⁴, *khanom plagrimand*⁵ *khanom sodsai*⁶.

---

¹ Khai hong: fried mung bean stuffed ball coated with sugar

² Khao neaw pieg lamyai: soft sweet sticky rice with longan in coconut syrup

³ Khanom chan: soft chewy layered cake

⁴ Khanom dogdin: chewy crocus syrup black cake

⁵ Khanom plagrim: chewy noodles in coconut syrup

⁶ Khanom sodsai: steamed creamy dough with coconut filling in banana leaf bundle

Having *khanom koh*⁷ party? What if a cop comes by?”

Upon the end of his verse, there was the utter chaos in “the *khanom koh* party”, the card party, as its members were hopping off in panic. The oldsters who were scared out of their minds quacked²² “blessings” at the troublemaker in return all over the river way. The quick-minded Maeng had the good sense enough to leave the sweets at the dock before rowing the boat away with his full might.

How much longer would this old world, this way of life, survive?

Mooklin’s hair was braided around her head, accentuating the oval face of mysterious and delicate beauty. Her well-defined brows as if drawn by a great artist²³ were the pride of her grandma who kept boasting year in year out.

“When she was just a baby, I had painted her brows with juice squeezed from butterfly peas.”

Her thick eyelashes had a strange tinge of golden blonde at the tips which would have been glinting golden glimmer as if touched by gold dust when coated in mist. Her hair is black with the gleam of deep green, so beautiful that Little Maeng used to ask Mooklin’s grandma,

“Have ya used the butterfly pea with that too?”

“Why not try it yasef”, was the answer he got.

Not that he hadn’t. Once he had gathered a bowl of butterfly peas and put an ardent attempt in rubbing their juice all over his hair and eyebrows. He had waited until he was bored to no avail. Eventually, he had given up. Grandma Boonreaun snapped at him in disdain, “Only house paint can help a pig²⁴ like you.”, and even recommended a brand currently advertised on TV.

It was told that upon the birth of Mooklin, her grandma was driven in great distress.

“No marks. No moles. Her face and body is too immaculate.” The grumbling grandma rolled the baby from side to side in an attempt to detect any flaw.

“What is it?” Mooklin’s mother was bewildered.

---

⁷ Khanom koh: dry glutinous rice flour cake

“It has long been believed that children like her, without flaws²⁵, will be raised up with difficulty.”

It wasn't difficult to raise her up. What was difficult, it turned out, was finding who would be in charge of raising her. The baby war²⁶ at once sparked between the two grandmas. But it was the mother's side who eventually won the right to bring home her baby girl. And as more time elapsed, Mooklin's features grew stranger and stranger.

“You know²⁷, your beauty is sort of strange.” Her friend mused.

“Beautiful but strange? What does that mean?” The criticized one got confused.

“The way you look; it's like a human yet not a human. It's like a ghost, perhaps.”

“You just said that a ghost is beautiful?”

“Gosh, I mean, the Lady Wanthong ghost in disguise in the old tale and the female naga in disguise are both gorgeous, aren't they?²⁸”

Then the friend stopped commenting and no one bothered going further on this topic ever since. The testament²⁹ of her strange beauty was her bare slender, toned arms now exposed over the large towel wrapping the rest of her body. Grandma Boonreaun had declared behind her back in confidence.

“She must be the one with good fortunes.³⁰”

“Then I'm blessed too.” Little Maeng proposed himself for the position too.

“Are you kiddin' me?” Boonreaun cried out with the incredulous voice.

“Why? I don't have mom and dad just like her.”

“My ass! You'll be really plagued by lice! What on earth make ya think yasef as highly as Miss Mooklin's clan? Brats like you deserve only bad fortunes like those in Sunset at Chaophraya.”

Taking his grandma words as the compliment, Little Maeng was so proud that he changed his nickname from “Spiderman” to “Goburi”, the name of the soap opera's handsome protagonist. But it wasn't long before he shrugged the name off when his friend started shouting at him “Goblin” instead.

As soon as Grandma Boonreaun saw Mooklin, she gave Maeng a command,

“You grab the small plates and bamboo low-tray table.” She referred to the new set of Chinese white tableware painted in indigo embroidery brought in place of the old ones she locked away in the cabinet.

“I don’t get it. Why don’t we just use the old ones rather than just locking them up?” The old lady muttered.

But she had a good reason for it, “Well, the old tableware can be sold at a good price these days.”

“Fine. Keep piling a basketful of them and someday they’ll topple on you.”

The bamboo low-tray table was now set up as a substitution for the brass version at which Grandma Boonreaun grumbled she was ‘Too lazy to scrub it’. It served as a small table bearing foods or desserts. “The low-tray tables and low benches are for the highly folks. But we lowly folks need neither but the ground to sit and eat off”, she added.

Tiny pieces of *khao tom pad* were unwrapped and put in the plates set on the low-tray table. Once Grandma Boonreaun looked around for something, Little Maeng sprinted to grab the dessert forks and gave them to her before announcing, “Don’t touch mine. I can take care of it masef.”

“Oh! Yeah riiight! Who told you I’m gonna do it for ya?”

Mooklin chopped the dessert into bite sized pieces with her fork while asking,

“Let’s say if I dreamt of a snake, what is going to happen, grandma?”

Little Maeng just finished stuffing the whole small piece of the dessert in his mouth, yet didn’t fail to show his wit.

“You’ll get a boyfriend. Go risk on zero and nine with lotto.”

“You bast...”, Grandma Boonreaun shrieked the curse yet could hold her tongue but Grandpa Jaruai who was pushed over the edge by the insufferable boy slapped him on his leg with his full force.

‘Well’, the old mistress calmly said, ‘He’s been helping others picking lotto numbers all the way down the river. My dear, a dream is just a dream. It’s said that it is stirred by subconscious mind which means you just imagined it unconsciously. It means

nothing, trust me. The monks once said that sometimes such dreams can arise from your deeds in the past imprinted on your mind. There is nothing to do with this boyfriend thing like people said. By the way, what's your dream? '

Mooklin hesitated before making a short conclusion, "That must be because of my bloated stomach. There was a party and I had eaten too much."

There was no good to telling her dream to grandma who paid no heed to it. It wasn't any bother at all if such weirdness limited itself to a dream and not many as in these few days. Above all, it even encroached upon her sight, ranging from the vivid experience of the great bird swooping down at the great snake in the lake and 'the man' who radiated a dazzling glow in the dark. Not to mention 'the big snake' in the river today which was as though on a hunt for her.

She doubted whether Maeng's 'super anaconda' too had something to do with this mess.³¹

Mooklin didn't flinch³² at any sort of reptiles. When she was young, she used to accompany her grandma to play in the garden. Once she found earthworm in a hole she dug, her grandma taught her.

"Wait until he digs down into the earth or else you may chop him up accidentally. He does the earth the favor, you know? He is the soil plougher."

Even with the worms, Mooklin had been taught. "Soon they will become a beautiful butterfly. But how poor. Their lives are so short. They will die within just a few days."

"Just like mommy." When she was young, her thoughts still clung to her mother.

The old lady turned quiet for a long moment, "Everything will always end up with death, my dear. Even our boat used to stop dead on its way in the river, didn't it?"

The little girl burst out laughing at the experience of herself sitting in the dead-engine boat which was cast afloat along the river. But as a child, any memory didn't live in her for so long. Likewise, the memory of her parents left in her was just a flash³³; that the airplane³⁴ bearing them had happened to disappear. Grandma had kept all the photos of

them out of sight save those Mooklin placed in her room. It must be a great effort to forget and accept that the only reminder of her beloved daughter was this sweet little niece.

“Your hair looks like algae in the ditches.” Maeng shot his criticism toward Mooklin.

Streaks of her wet hair loosing free from the braid clung to her temple, limped alongside of her cheeks and down to her nape. As it was kept in a braid most of the time, it became a wavy flow like the algae in the ditches where now the water flooded in, sending a raft of said black, deep green plant tossing afloat.

“Then you’re sporting ghost shocker’s hair.³⁵” She countered.

Despite the school’s rule that required all boys having their hair in buzz cut, the boy had tried to push the limits to it by letting his hair grow longer than the length specified. As he had no hair gel, he had managed to use his grandma’s beeswax to sweep his hair upright as inspired by superstars.

“I’d rather change ma name.” He declared to all but a few house members.

“Ma name’s Batman.” It’s the new TV series he was addicted to.

“I see. Bad man.” Mooklin gave it a little twist.

Little Maeng who made a mere pathetic progress even in Thai studies didn’t get the English pun.

“Yeah yeah, bad man,”

The old lady understood it yet held her laughter in her throat and veered away to another topic.

“How was the trip? Was it good?”

“Yes, that’s because it’s been a while since we met up. Let me change my clothes first and I’ll be right here to eat and tell you about it.”

Although the last piece of the dessert had been sent into her mouth, she couldn’t just walk away while munching it. She must swallow it down first, then dab her lips with a red napkin folded alongside the low-tray table.

“The napkin can be washed and reused. But the tissue paper is such a waste, people keep dumping it over again and again. That’s why all trees are gone.”

Since her granny made such a remark, the napkins were still used in this house. Mooklin’s still using them was once mocked by her friends.

“Do you keep it so that you can drop it for a man?”

“Very well. If even someone like her needs to drop a hanky, then people like us must drag a long trail of cloth just to get a man’s attention.”

Beside the house, the university life was another world Mooklin relished. Other kinds of social life, even going shopping in some department stores, couldn’t take her so much as a short while. She always reasoned.

“I’m dizzy.”

She had always enjoyed nestling in hushed and cool places and loved sitting, staring at the river. At her young age, the little Mooklin had always beseeched her granny to give an answer to the question,

“What’s living under the water?”

“Why, fishes, of course.”

“There’s more, granny.”

“Turtles.”

“More.”

“The mud.”

The girl fixed her eyes on the river surface while murmuring, “There is more. Lots more down there.”

“Then what else, honey?”

“They are there, really.”

The girl just insisted before letting out a sigh as if unable to scramble for words for it and afraid that the adult would fling it aside. When she grew older, she just had an inexplicable feeling that there was ‘something lurking beneath the water’³⁶ she seemed to know yet not know.

Mooklin got back to her room, pulling off the hairclip and letting the long, big braid fall down. She took off the band tying the braid by its end before flipping her hair behind in the flowing shroud of deep teal seaweed which enveloped a long way down her waist. It was such a remarkable length just as what she had told her friend,

“I’ve never cut it off.”

What was left untold was that once her granny had tried as she said,

“It looks unkempt, honey.”

But at a very first glimpse of the scissors, the girl would let out a sudden shriek. She also would shake off all attempts to hold her down and run a fever as an aftermath of them. The granny, thus, never again risked further try.

“She loves her hair.”

Her friends used to wonder, “How do you wash your hair?”

“The same way as you guys do.”

When she was in high school, it was a normalcy to see Mooklin with her single braid. When it came to the university life, Mooklin dared something more exciting³⁷ as wrapping the braid around her head and tucking it with a clip, interweaving it with colorful threads or dangling about some little seashells.

“This girl indeed comes from under the sea. Then choose whether you are a mermaid or a sea troll.”

“Geez, how can she be a troll? Look at her little limbs.” One of them opposed.

“Man, those who look like mermaids would altogether end up being sea trolls when turning into old biddies.³⁸”

After getting through all years in the university and still keeping in touch with each other, the gang became familiar with the unusual length of Mooklin’s hair. Mooklin had never told anyone that never once a strand of her hair had ever fallen in the wake of the comb. Also, it had never had a musty smell but a whiff of some strange yet pleasant scent.

Mooklin owned a sandal wood comb, ‘the heirloom’ handed by her grandma who said,

“Use the sandal wood comb and you’ll be a sweet-haired princess.”

At first Mooklin thought that her hair was scented by the particular wood but this scent was found to cling to her hair even after she stopped using it for a while as a test.

“What’s your perfume? It’s very fresh like a sea scent.”

“Oyster sauce.”

“Great! Should I try spreading it all over my body then?”

A big floor standing mirror on the ornate wooden legs reflected the image of the lady with moon-white skin³⁹ and wavy hair. Her face was once remarked by her friends,

“She is strangely beautiful.”

But Mooklin herself believed that there was someone who possessed just the same way of beauty, even far beyond hers, someone that belonged to the underwater world. Such thought comes from nowhere.

She changed to wearing the white flare wide pants which looked like a white long flowing skirt and turtleneck long sleeve sweater.

She was now a reflection of a nymph of the Ocean of Milk, the sacred ocean in Hindu cosmology⁴⁰, who sometimes sang mellifluous songs and sometimes sorrowful for the incoming death of the great snakes, Nagas which were pounced on by the great birds, Karudas!⁴¹

Initially Mooklin intended to turn back to the foyer but wended up turning around toward her folding desk. She unfolded the lid into the panel, revealing the set of sharpened pencils and drawing papers. As she sank into the chair, her hand started to sketch on the paper. The drawing process was done through a swift motion, without herself giving a thought, as if the hand itself had its own mind.

It was a snake necklace, with its tail embracing the wearer’s neck.

The front part was styled into the snake’s wavy body and head with a little opened mouth.

As the design was finished, colored pencils were chosen to paint it. The curving body was filled with scales painted in glossy iridescent green of a jewel beetle while the apexes of fangs were drawn in its opened mouth⁴². She planned to embed tiny grains of diamond along its body and tug a ball of ruby in the mouth. She didn't know how long the work took until the knocking sounds erupted from the door along with the muffled shout of Little Maeng.

“Sista! Sista! Dinnarr.”

She balked, hand stopped from painting and put the pencil down. Mooklin blinked in panic as she realized she had depicted the great serpent in her dream! She abruptly flipped over the paper, leapt to her feet and breezed toward the door to step off.

The Bad Man blinked up, “whaddya runnin’ from?”

“Nothing. It was your shout that freaked me out.”

“How come ya just disappear? Lady granny even said that you must have been taking a nap.”

The dim light was a telltale of twilight. She hadn't anticipated that it would take her this long, thinking she would give it just few minutes. Mooklin didn't dare think about the jewelry drawing. She doubted that the fright of the serpent had been immersed into her subconscious!

The staple dinner set for the elders were side dishes and rice congee which was soft and easy to swallow, making Mooklin willingly subscribe to the eating code.

“It's good. I won't feel stuffed while working at night.”

Side dishes were shifted when Mooklin joined the table; fried pork, plain omelet and dry salted prawns spicy salad were added as Mooklin would omit all fish dishes.

“Look! The fried fishes on the plate are still looking at us real hard.” She explained.

“They plead, why are you gotta eat me? I was just swimming in the river and you took me up to eat.”

“And what's da pork speakin to ya?” Maeng was all eyes.

“It cries, oink oink! I wish the one stealing me was being given a hide.”

That was because Little Maeng always stealthily tucked away fried pork with garlic and pepper at any chance. If he got caught, he would be given a beating.

“Gobbling food like a nasty gluttonous monster. Would you wipe off everything in front of ya?”

“No way”, he countered. “If it’s you and grandpa, I don’t think I can stomach such old skin. It’s way too tough.”

Today, the large low-tray table was laden with the plain omelet, salted egg spicy salad which was soft and teeth-friendly for the old lady and three-flavored pickled cabbage and roasted shredded squid. The smaller one bore bowls of rice congee for Mooklin and her grandma. Grandma Boonreaun and Grandpa Jaruai would await until ‘the mistresses of the upper place’ finished their food first. Then they would carry the tables down to their places to eat whereas Little Maeng would have cooked rice with the side dishes on top.

“Congee can’t make me full,” he said.

“Let’s say it can’t keep your belly filled.”

“Nahh, the food does fill our belly. It just doesn’t last long,” the baddie clarifies.

“Come on, Reaun.” Mooklin’s grandma pacified the war, “the way we old people say it is different from the children of this generation, Why bother at all? We say what we say, how is he supposed to know?”

“Yap!” He made a sound like a D.J.

“Come here and I’ll jab at you.”

Mooklin fell into sitting with both legs folded back to one side. She must pray for ‘*Phosop*’, Mother Rice, according to Thai belief⁴³, before and after having a meal to express her gratitude. If she went to eat out, she must be cautious not to stir other’s wonder toward the practice.

“She gives us life. We must thank her for that.”

During a meal she was taught not to talk over food. Only a few words were allowed as her grandma said,

Grandma's hand was already on the spoon when she stopped short, her eyes faced the river. Mooklin, who had her back against it, turned her gaze to the same direction in suspicion.

Amidst the river, the golden gleam of sunlight was dancing over the river's surface.

The surface was rippling as though it was being churned by something which looked like lumbers bobbling under the currents. It was an anomaly which was beyond explanation.

But as Mooklin started to turn to extend her full attention to it, Grandma abruptly cut off,

“Just some big branches. They must have been snapped off and washed along the river.”

She then turned back to eat the salted egg spicy salad. Moonlin too averted from the scene without a word. Both of them knew that what they had seen weren't branches.

This time they came in a bed!

“What you're munching in your mouth will fall off if you talk while eating.”

The chill was clawing down her chest. If it was so, this house on the riverbank might be unsafe. If their size were as gigantic as 'house pillar' as Little Maeng said, they could swallow humans with no struggle. Although grandma hadn't brought 'the thing' up, after the meal, she went to light incense sticks and pray for the guard from the guardian spirit of their house⁴⁴. Then she stuck them upright in the ground at the top of the dock stairs.

Mooklin was sure that her grandma had seen the snakes just like she had.

She just didn't mention it because of the superstition that 'when facing a paranormal thing, don't make any remark about it.'

She would religiously pray to Buddha during the dusk and dawn for the reason.

“It's the time when the day meets the night where the three realms' gates would temporarily align.”

Mooklin had never wanted to know about it but not for this time. When grandma was back from the dock and was making a turn to the prayer room which was separated from the house, Mooklin pop up just in the right time to shot a question to the old lady.

“What are the three realms you were talking about, grandma?”

“Well, they are not the realms of desire, form and formless according to the Buddhist concept of Trailoka. They are the realms of heaven, Badal, the underwater world, and humans that have been long believed to align at the right time.”

Inside a colossal stone cave, its ceiling stretched aloft at a distance, its wall and stalactites and stalagmites were pristine, crystal clear and sparkling in the iridescent dust as of diamond.

On some tiers of its towering wall, there were both round and squares holes on them which served as the clear mirrors allowing the eyes inside to feast upon the colonies of coral as vibrant as the colorful orchids. Schools of fishes were swerving about. Once in a good while, the corals would billow up the bundles of their pink life seeds through the rippling tide in trails necklace of pearls alike.

When some small fishes whizzed hiding inside the niches of the corals, the big ones of their kind would swoop down at them. Some holes would show the young coral reefs in the rainbow hues while some would show some big fishes hurling themselves toward the wall with their mouths gaped open, revealing a set of teeth which looked razor sharp enough to rip open the mirror, just to flit about. All the transparent windows were displaying different sceneries.

Far away at the background of one hole set stone hills where magma from a volcano was spurting out intermittently; the glowing red flows were seeping away and the water in that area was boiling. When the heat cooled down, the burnt stone ended up turning into diverse patterns of stone layers. Despite such heated water, some kinds of fishes could be seen swirling around leisurely. In some other holes, there was nothing but the indigo blue light. But in that light, there was a species of creature in the shape as of stars pulsing the pale yellow glint as though they were the necklaces of constellation.

On one side of the cave, the stalactites and stalagmites converged, forming a partition which separated it into a room. In the middle of the room was a pillar of stalagmite which looked like a white arm growing from the stone ground. The stone palm in a graceful posture supported a big crystal ball which was constantly whirling around. The admirer of it was attired in the soft, loose robe which once seemed to be in opaque white yet abruptly changed into several colors on its own in every stance. Her sculpted face reflected regally ethereal beauty⁴⁵ while her long hair falling down to the waist was like seaweed breezing in the tide outside the cave.

“Bhuchakolada, what’re you peeking at?”

She lifted her head up, a smug smile gently bloomed on her petal like lips like a blossom.

“I’m watching a human...,” the voice stressed on the word ‘human’, “whom I want to watch.”

The figure emerging from behind the iridescent stalagmite partition was of a man whose facial features resembled the lady who owned the name Bhuchakolada. His long hair was put up in a bun and there was a shawl which now was radiating a glimmering of light hung across his bare broad shoulders.

“Are you here to see this too or those spies you sent up there are all back with the report?” She teased him.

“You are using the Oceanic Orb in the wrong way.” His voice was coated with blame.

“Wrong?” The high-pitched, lilting voice kept taunting.

“Seems like we’re looking at the same thing. So if it’s a guilt then we share the same guilt. Will you accept that? If you will then I will.”

“Well, I just wanted to stroll around. I never thought that the ‘human’ would spot me.”

“Isn’t that strange? Why could the ‘human’ see you? Think. Are humans usually able to ‘spot us’?” Her voice stressed rhythmically to the importance of words.

Her older brother bulked to contemplate,

“Why could she see me and we also know that?”

‘Humans’ could perceive things with five recognized senses⁴⁶ only whereas ‘another type of beings’ was blessed with clairvoyance allowing them to see things even in faraway places from the underwater realm of ‘Patal’, the highest level of divine dwelling of ocean deities. So how could the dweller of this place not become bemused about the fact?

“How are lives of other lands?”

The ‘other lands’ included seven lands of Badal: Atol of Lord Mahayama, Witol of Lord Hatagasuan, Sutol of Lord Plee, Talatol of Lord Yama, Rasatol which was the dwell of Daityas and Danavas, two clans of gigantic demons, while Mahatol and Patal were the dwells of Naga, the mythical serpent.

While Mahatol was the home of nagas in all lesser classes, it was Patal reigned by Phaya Vasugi Nagaraja, the great king, where naga deities of the highest class would dwell.

All seven realms which had been interacting with each other were undoubtedly familiarized themselves with nature and lives of each of them. So the land that seemed to be intriguing to them was Human realm set in between of Heaven and Badal. Phaya Vasugi Nagaraja may religiously go up to Mount Kailash to have an audience with Lord Shiva, the greatest god, but he had never gotten involved with humans.

And especially so for Suwannaga, the naga which had long been responsible for guarding human realm since the time Shakyamuni Buddha hadn’t achieved nirvana, then had to be in charge of protecting Buddhism and eventually attained nirvana.

Lives of the seven lands of the underwater world and even of the Human Realm, save the Heaven, the Oceanic Orb could show. However, there was a rule of not looking into the human realm’s life.

There were the faint line set the three worlds apart, the prohibition against association between one and another.

Now ‘Bhuchakolada’, daughter of Phaya Vasugi Nagaraja had crossed the line while the older sibling had committed an even worse crime by ‘going up to stroll around’. When he approached the Oceanic Orb’s supporter, the orb, though still whirling around gradually, had already gone blank.

“What did you see?”

“All I asked to see.” She refused not only to give up bickering but also to tell him what he wanted to know.

“And what did you do want to know?”

His eyes which supposed to be black had turned into deep indigo as the unfathomable ocean. The red point at the middle of them was tinier than the head of a pin yet shone brightly at his sister.

“It’s just nothing. Why did you lose your temper?” She was curious while staring at the other’s garment which was in a sullen hue of smoke.

The celestial garments’ color would change according to inner feelings of the wearers.

Others could read them all, thus the wearers needed to be careful and keep their minds in a calm and pristine state⁴⁷.

Minds of the ‘celestial realm’⁴⁸ must not go dark.

The owner of the darkened garment pulled the shawl off his shoulders and unfolded it. Bhuchakolada thus hurried to appease him, “If those minions are yet to be here to report...” The lustrous voice paused because there was other noise breaking into the cave. Once the noise drew nearer, it was clear and echoless.

“A subordinate asks for an audience with you, Bhuchakentra.”

“Bring him in.”

His sister moved to give him his privacy but he held her back.

“Don’t you think it’s good to wait for the report together here? If you really want to know it, you’re going to try every way anyway.”

“What did you expect from them? All they did was gawking at her.”

She bit in annoyance.

คำอธิบายประกอบการแปล

1. ผู้แปลตัดสินใจใช้กลวิธีอธิบายความคำว่า หลักผักบุง เพื่อให้ผู้อ่านปลายทางที่เป็นชาวต่างชาติ เห็นภาพหลักปลูกผักบุงได้ชัดเจนขึ้น และยังเข้าใจจุดประสงค์ของมันได้ชัดเจนขึ้นว่า เป็นเหมือนเสาไม้ที่คนเอาปักลงกับพื้นแม่น้ำเพื่อเป็นหลักให้กับผักบุงได้ยึดไว้ เป็นวิธีการปลูกผักบุงไทยของคนไทยที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำ
2. ในต้นฉบับมีการใช้เครื่องหมายคำพูดแบบเดี่ยวเพื่อเน้นคำว่า เหลือทน ที่เป็นความรู้สึกของมุกลิน อย่างไรก็ตาม การใช้เครื่องหมายนี้อาจใช้เพื่อความหมายพิเศษของคำใดคำหนึ่ง หรือเน้นคำใดคำหนึ่งก็ได้ ในกรณีนี้อาจไม่จำเป็นต้องเน้นคำว่าเหลือทน เพราะคำนี้ไม่ได้มีความหมายพิเศษอะไร และหากใช้เครื่องหมายดังกล่าวบ่อยครั้งเกินไปก็อาจจะดูรกตาได้จึงตัดเครื่องหมายดังกล่าวออก
3. ผู้แปลไม่สามารถหาคำที่มีความหมายเทียบเคียงกับคำว่า แตก ได้ในภาษาอังกฤษ และแม้จะหาได้ก็มีความหมายที่ไม่เข้ากันกับบริบท จึงตีความคำว่า แตก ตามลักษณะของน้ำที่ถูกระบายบางอย่างดีให้แตกกระจายเป็นทางยาว และใช้คำแทนที่ว่า disturb แทนที่แปลว่า รบกวน ซึ่งให้ความหมายว่ามีบางสิ่งบางอย่างทำให้น้ำนั้นแตกออกอีกด้วย
4. ผู้แปลต้องการอธิบายลักษณะการเคลื่อนไหวของลำไผ่ว่าไม่ได้ตรงทื่อ ให้เป็นภาษาอังกฤษเข้าใจง่าย และให้มันโน้ตชัดเจนน จึงได้เพิ่มคำว่า in linear direction เพื่อให้เข้าใจว่าลักษณะของลำไผ่เป็นการเคลื่อนไหวเป็นแนวตรง ไม่ขยับไปมาเหมือนงู
5. มีการเรียงรูปแบบโครงสร้างประโยคใหม่ เนื่องจากประโยคในต้นฉบับ “หากความใหญ่อยู่ใต้น้ำมองไม่ชัด!” เป็นการเรียงประโยคที่เอาส่วนกรรมมาวางไว้หน้าประโยคและขาดประธาน เป็นลักษณะที่ไม่ปรากฏในภาษาอังกฤษ จึงนำส่วน มองไม่ชัด มาวางไว้ด้านหน้า และเพิ่มประธานให้ประโยค เพื่อให้เป็นประโยคสมบูรณ์
6. ผู้แปลเลือกตีความคำว่า ตามปกติ ว่า เป็นการแล่นเรืออย่างสงบ ไม่มีใครบนเรือที่พบเห็นสิ่งผิดปกติใด ๆ เช่นที่มุกลินหวัง จึงแปลเป็น without any passengers noticing anything เพื่อเน้นว่า เรือแล่นไปโดยไม่พบเห็นความผิดปกติในน้ำ ไม่มีสิ่งใดมาขัดขวางการแล่นของเรือ ซึ่งจะให้อารมณ์ได้มากกว่าคำว่าคำว่า normally

7. ผู้แปลจัดประโยคที่อยู่ย่อหน้าข้างบนให้ลงมาอยู่อีกย่อหน้า เพราะเหตุผลด้านโครงสร้างประโยคซึ่งในต้นฉบับมีการฉีกประโยคออกจากกัน แต่เมื่อเป็นภาษาอังกฤษการฉีกประโยคถือว่าเป็นเรื่องไม่เหมาะสม ผิดไวยากรณ์ ผู้แปลจึงย้ายประโยคลงมาเพื่อให้ต่อเนื่องกันและถูกต้องตามหลักไวยากรณ์
8. ผู้แปลตีความคำว่า ไร้ภาพใด ๆ ว่าไม่มีร่องรอยของงูที่เห็นปรากฏอยู่อีกแล้ว ซึ่งคงความหมายเดิมตามต้นฉบับไว้อยู่ เพียงแต่ปรับให้เป็นภาษาปลายทางที่ดูเป็นธรรมชาติขึ้น
9. คำว่า “เจ้าตัวโตเท่าเสา” เป็นลักษณะการเรียกขานที่ตัวโตเท่าเสาของเด็กชายธาดา ซึ่งคำนี้มีผลทำให้ผู้อ่านรู้สึกถึงความน่ารัก ชี้เล่น รวมทั้งให้ความรู้สึกเกินจริงในแบบฉบับเด็ก ๆ อยู่นิดหน่อย ผู้แปลต้องการรักษาความรู้สึกนี้ไว้ให้มากที่สุด จึงเลือกใช้คำที่เด็กอาจจะใช้เรียกขานเช่น super anaconda ส่วนคำว่าโตเท่าเสานั้น ก็พยายามถ่ายทอดออกมาว่าเสาดังกล่าวนี้คือเสาบ้านที่มีขนาดใหญ่ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถกะขนาดได้
10. คำว่า “เจ้าแมง” ในต้นฉบับให้ความรู้สึกน่ารักปนน่าหมั่นไส้ และเสมือนว่าผู้ที่เรียกชื่อนี้จะเป็นผู้ใหญ่ หรือมีสถานะที่สูงกว่าเจ้าแมง ผู้แปลจึงเติมคำว่า little นำหน้าชื่อ เพื่อสื่อความหมายเชิงอารมณ์นี้
11. ลักษณะประโยคนี้นั้นเป็นเสมือนความคิดของมุกลินที่เป็นภาษาพูด แต่เนื่องจากลีลาการใช้ภาษาของผู้แต่งในเรื่องมักจะนำเอาความคิดของตัวเองของเรื่องมาสอดแทรกจนกลมกลืนกับการบรรยาย (voice over) ในเรื่องเมื่อแปลเป็นภาษาอังกฤษที่มักมีการแยกความคิดภายในใจของตัวละครกับการบรรยายในเรื่องผู้แปลจึงแปลประโยค เห็นหรือไม่เห็นก็ช่างเถอะ ลงในเครื่องหมายคำพูด และบรรยายปฏิกิริยาของมุกลินระหว่างที่คิดเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับความคิดดังกล่าว
12. ผู้แปลแปลคำที่มีความหมายทางวัฒนธรรมนี้โดยการยืมคำมาจากภาษาไทยโดยการถ่ายเสียงตัวสะกดเป็นภาษาอังกฤษ และเพิ่มคำอธิบายลักษณะและหน้าที่ของขันสาครไว้
13. ผู้แปลแปลคำที่มีความหมายทางวัฒนธรรมนี้โดยการยืมคำมาเช่นเดียวกับเมื่อแปลคำว่า ขันสาคร แต่ยังไม่เพิ่มคำอธิบายเนื่องจากเป็นคำที่อยู่ในบทสนทนาของตัวละคร หากเพิ่มคำอธิบายจะทำให้ประโยคเยิ่นเย้อและไม่เป็นธรรมชาติของตัวละคร
14. เนื่องจาก ข้าวต้มผัด ต้องได้รับการอธิบายเพิ่มเติมว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร เพื่อให้ชาวต่างชาติได้รู้จักและเข้าใจ ผู้แปลจึงเพิ่มคำอธิบายลงต่อจากล่างถึง โดยกล่าวว่า ลังถึงบรรจุอาหารชนิดนี้อยู่และอธิบายถึงลักษณะของมัน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดมโนทัศน์ได้มากขึ้น

15. เนื่องจากผู้แปลต้องการให้ข้อมูลเน้นว่า ข้าวต้มมัด เป็นของหวาน ของทานเล่นในประเทศไทย จึงใช้คำว่า dessert ในประโยคนี้ นอกจากนี้ผู้จัดยังเพิ่มประโยค the dessert is yet to be served เพราะหากแปลตรงตัวตามต้นฉบับจะให้ความหมายไม่ครบถ้วน ไม่จบในตัวเอง เนื่องจากตีความตามต้นฉบับได้ว่า ยังไม่ทันจะเสร็จ หรือยังไม่ทันไร เจ้าแมงก็มาชะเง้อคอยของกินเสียแล้ว การเพิ่มประโยคที่ให้ความหมายเพิ่มเติมลงไปจึงให้ใจความที่ครบถ้วนสมบูรณ์กว่า
16. คำว่า ‘นกรู้’ เป็นสำนวนในภาษาไทย หมายถึง ผู้ที่ฉลาด มีไหวพริบ และรู้จักเอาตัวรอด อย่างไรก็ตามในบริบทนี้ยังให้ความหมายเชิงจิตวิสัยว่า เจ้าแมงนั้นเป็นคนเจ้าเล่ห์อีกด้วย ผู้แปลจึงหาคำเทียบเคียงในภาษาอังกฤษที่มีความหมายใกล้เคียงกันมากที่สุดมาใช้ คือ คำว่า foxy ที่แปลว่า สุนัขจิ้งจอก ซึ่งเข้ากับบริบททางวัฒนธรรมของภาษาปลายทาง ที่จะเปรียบคนฉลาดและเจ้าเล่ห์เป็นจิ้งจอก ไม่ใช่หมาเช่นในประเทศไทย
17. เนื่องจาก ชะอม เป็นผักที่มีเฉพาะในประเทศไทย และผู้เขียนยังเล่นคำว่า อม อีกด้วย ผู้แปลจึงใช้วิธียืมคำและถอดเสียงตัวสะกดเพื่อคงลักษณะการเล่นคำไว้ โดยหาคำเทียบเคียงของคำว่า ชะอม ในภาษาอังกฤษไว้ในบรรทัดต่อไปที่เป็นส่วนการอธิบายให้ผู้อ่านเข้าใจว่าพืชชนิดนี้คืออะไร
18. ผู้แปลแทรกวลีว่า means to keep in the mouth เพื่ออธิบายความหมายของคำว่า อม ให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะการเล่นคำในภาษาไทย และได้รับสารรวมทั้งสีสันของเรื่องที่เกิดจากการต่อปากต่อคำของเจ้าแมงและยายเรือนได้เต็มที่
19. ส่วนคำว่า crappy แม้อาจไม่ได้มีใจความตรงกับคำว่า ทุกข์ใจ ร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ที่ผู้แปลเลือกใช้คำนี้ เพราะเป็นคำที่คล้องจองกับคำว่า happy และผู้แปลคิดว่าสามารถปรับความหมายได้ตรงที่ได้ที่ยังเป็นความหมายเชิงลบ ตรงกันข้ามกับความสุข เพราะในบริบทนี้ คำนี้ไม่ได้มีความสำคัญกับตัวบท เพียงแต่เป็นส่วนหนึ่งของบทเพลงที่เจ้าแมงร้อง เพื่อสร้างสีสันให้กับเรื่องเท่านั้น ถ้าสื่อความหมายได้พอสังเขปและสร้างสีสันให้เรื่องได้ในทิศทางเดียวกันก็น่าจะเพียงพอแล้ว
20. คำว่า ขนมที่บ้านทำนี้ หากจะแปลเป็นภาษาอังกฤษแบบตรงตัว จะให้ความหมายที่ไม่แม่นยำกับความหมายจากต้นฉบับ เพราะขนมที่ทำจากบ้านนี้ เมื่อแปลเป็นภาษาอังกฤษ ลักษณะการใช้ภาษาที่เป็นธรรมชาติที่เจ้าของภาษามักใช้สื่อความหมายในทำนองนี้คือ from sb’s kitchen มากกว่า from sb’ house
21. คำว่า ตะโกน ที่ปรากฏในต้นฉบับนั้น ผู้แปลเลือกปรับเป็นคำว่า howling แทนคำว่า shouting เพราะสิ่งที่เจ้าแมงร้องออกมาคือโคลงหรือเพลง ดังนั้นการแปลว่า howling นั้นน่าจะให้ภาพที่

ชัดเจนว่าเป็นการตะโกนโหยหวนของเจ้าแมง ที่สร้างสีสันและอารมณ์ขันเช่นเดียวกับที่ต้นฉบับต้องการสื่อได้ดี

22. ส่วนคำว่า ให้พร นี้ ผู้แปลเพิ่มคำว่า quack เข้าไปเพื่อเน้นสื่อให้ผู้อ่านทราบว่า การให้พรในที่นี้ไม่ใช่การให้พรจริง ๆ แต่เป็นการด่า ซึ่งนอกจากคำนี้จะสื่อสารดังกล่าวแล้ว ยังสร้างความตลกโปกฮาให้กับสถานการณ์ เพราะคำว่า quack จะเป็นการตะเบ็งเสียงแข็งแรงแหลม ๆ เหมือนเปิดร้องของคนแก่สื่อความของคำว่า ลั่น ได้ชัดเจน และเข้ากันดีกับบริบทนี้
23. คำว่า เรียวประดุจวาดนั้น เป็นการใช้คำอุปมาอุปไมยแบบไทยอย่างเกินจริงที่เปรียบว่าสิ่งใดสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความงามวิจิตรราวกับไม่ใช่ธรรมชาติสร้าง แต่วาดให้ได้ตั้งใจ อย่างไรก็ตาม เมื่อภาษาปลายทางไม่ได้มีลักษณะการอุปมาอุปไมยในแบบเดียวกัน ผู้แปลจึงหาการเปรียบเทียบในภาษาปลายทางที่ให้ผลทางอารมณ์และสื่อความหมายคล้ายคลึงกันเป็น drawn by the greatest artist
24. ผู้แปลเลือกแทรกคำว่า a pig like you เข้าไป เพื่อพยายามสื่อทัศนคติเชิงลบหรือหมั่นไส้ที่คุณยายบุญเรือนมีต่อเจ้าแมง ซึ่งสื่อผ่านคำว่า อย่างเอ็ง ซึ่งเมื่อพิจารณาดูแล้วจะทราบว่า ไม่สามารถแปลตรงตัวได้ และคำว่า เอ็ง เป็นสรรพนามที่แฝงความหมายเชิงอารมณ์ คือความหมั่นไส้รังเกียจกลาย ๆ แต่ไม่จริงจังมาก เมื่อแปลคำว่า like you ไปตรงตัวจะไม่สามารถสื่อความหมายเชิงอารมณ์ดังกล่าวได้ จึงเติมคำว่า pig เข้าไป เพราะเป็นคำด่าคนที่น่ารังเกียจโดยรวม ๆ ของชาวต่างชาติ
25. ผู้แปลตัดสินใจแทรกวลีว่า without flaw เข้าไป เพื่อขยายความวลี children like her ให้ชัดเจนมากขึ้นในบริบทนี้ เพราะเมื่ออ่านจนถึงจุดนี้ ผู้อ่านอาจสับสนว่า ที่ว่าเด็กที่เหมือนเธอนั้นคือเด็กที่มีลักษณะอย่างไร จึงเพิ่มวลีที่เน้นย้ำข้อมูลจุดนี้ให้ชัดเจนขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้กระจ่าง
26. ผู้แปลใช้คำว่า baby war ที่สื่อความหมายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนและแม่นยำเนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นการยื้อแย่งหลานกันระหว่างย่ากับยายราวกับสงคราม นอกจากนี้การเลือกใช้คำในลักษณะอุปลักษณ์นี้ยังให้ความงดงามทางวรรณศิลป์กับตัวงานอีกด้วย
27. ผู้แปลเลือกแทรกวลี you know เพราะเป็นวลีติดปากของผู้ใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวอเมริกันในกลุ่มวัยรุ่น ทั้งนี้เพื่อสื่อความหมายเชิงสังคมที่ว่า

คนพูดเป็นวัยรุ่น และยังสื่อความสนิทเป็นกันเองระหว่างกลุ่มเพื่อน เพื่อให้ได้ลีลาภาษาที่เป็นธรรมชาติในภาษาปลายทาง

28. ในประโยคนี้ ผู้แปลเลือกใช้ question tag เพิ่มลงตรงท้ายประโยค ทั้งนี้ question tag ในที่นี้ ไม่ได้มีเจตนาเพื่อถามคู่สนทนาเพื่อยืนยันข้อมูลที่กำลังกล่าวไปแล้วว่าถูกต้องหรือไม่แต่อย่างใด แต่เป็นรูปแบบภาษาที่เป็นธรรมชาติของภาษาปลายทางในกรณีที่ผู้พูดมั่นใจในสิ่งที่ตัวเองพูดว่าถูกต้อง แต่ต้องการเพียงกระตุ้นให้ผู้ฟังมีปฏิกิริยาตอบรับกับข้อมูลที่พูดไป หรือนำกลับไปคิดเป็นต้น เช่น ที่กล่าวไว้ในเพจสอนภาษาอังกฤษ woodward English (http://www.grammar.cl/Intermediate/Question_Tags.html.) ไว้ว่า “When we are sure of the answer and we are simply encouraging a response, the intonation in the question tag goes down”
29. ผู้แปลเลือกเพิ่มคำว่า testament เข้าไป เนื่องจากต้นฉบับที่เป็นภาษาไทยละคำในส่วนของ ที่เห็นในขณะนี้ ไป ซึ่งอ้างถึงความงามแปลก ๆ ของมุกลินที่กำลังกล่าวไปแล้วนั่นเอง ตามหลักไวยากรณ์ไทยสามารถละได้ และผู้อ่านก็สามารถเข้าใจนัยที่แฝงได้ชัดเจน อย่างไรก็ตามในภาษาอังกฤษไม่มีการละในลักษณะนี้ และอาจก่อความสับสน ทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจสาร ผู้แปลจึงต้องเพิ่มคำที่ให้ความหมายในทำนองนี้คือ testament of her strange beauty หรือ หลักฐานของความงามแปลกตา เพื่อให้เกิดความกระจ่าง
30. จากประโยค งูตัวเท่าเสาของเจ้าแมง ด้วยหรือเปล่า? ในต้นฉบับนี้ค่อนข้างกำกวม สื่อความหมายได้ไม่ชัดเจนเพราะละความหมายไปเยอะ ทำให้เป็นอุปสรรคในการแปล ผู้แปลจึงต้องตีความว่า ผู้แปลมีเจตนาจะสื่อว่าอะไร เมื่อพิจารณาจากบริบทแล้ว จึงอนุมานได้ว่า น่าจะหมายถึง งูตัวเท่าเสาของเจ้าแมงก็คอยตามมาเธอมาด้วยหรือเปล่า ผู้แปลจึงแปลตามเจตนาดังกล่าวซึ่งไม่ตรงกับรูปแบบภาษาในต้นฉบับ แต่สื่อความได้ชัดเจน
31. ผู้แปลไม่ได้เลือกแปลคำว่ารังเกียจตรงตัว แต่เลือกใช้คำว่า flinch ที่แปลว่าผะด้วยความตกใจกลัว หรือขยะเขยงแทน ทั้งนี้ก็เพื่อความงดงามของภาษาอังกฤษ ที่หากเลือกใช้คำที่ถ่ายทอดภาพได้ชัดเจนก็จะยิ่งทำให้งานมีสีสัน อ่านเพลิน และสร้างมโนทัศน์สื่ออาการรังเกียจหรือกลัวว่า จะต้องสะดุ้งหรือผะได้เป็นอย่างดี
32. ผู้แปลพบว่าวลีที่ว่า มุกลินจำเรื่องได้สั้นที่สุดคือ นั้น มีความหมายกำกวม แม้แต่คนไทยอ่านเองยังไม่ค่อยเข้าใจความหมายที่แท้จริง ต้องอ่านหลาย ๆ ครั้ง แล้วพยายามตีความเจตนาของผู้เขียนว่า จำเรื่องได้สั้นที่สุดคือ หมายความว่าอย่างไร ในที่นี้ผู้แปลลองพิจารณาดูโดยคำนึงถึงบริบทแล้ว จึงอนุมานได้ว่า น่าจะแปลว่า มุกลินจำเรื่องพ่อแม่ได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยเป็นเหมือน

- ความทรงจำที่แวบเข้ามาชั่วคราว จึงแปลตามสิ่งที่ตีความออกมาได้ว่า Likewise, the memory of her parents left in her was just a flash
33. เมื่อแรกทำความเข้าใจ คำว่า เรือบิน ในที่นี้อาจน่าสับสนว่าหมายถึงอะไร แต่เมื่อลองสืบค้นคำนี้ใน google แล้ว จึงพบว่า ไม่ได้หมายความถึงเรือที่บินได้แต่อย่างใด แต่หมายถึงเครื่องบินนั่นเอง ซึ่งน่าจะเป็นลักษณะการเรียกเครื่องบินของคนสูงอายุ หรือคนในยุคเดียวกับผู้เขียนก็เป็นได้ แต่เนื่องจากผู้อ่านเป็นบุคคลทั่วไปและอยู่คนละวัฒนธรรม หากเรือบินไปตรง ๆ อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิด ผู้แปลจึงแปลว่า airplane เพื่อความชัดเจน
34. การที่ว่า ผมเจ้าแมงเป็นผมทรงผีหลอกนี้ เป็นการเข้าแห่ แผงอารมณ์ขันนิด ๆ ของมุกลินเพื่อตอบโต้ที่เจ้าแมงว่าผมของเธอเหมือนสาหร่าย ทั้งนี้ก็เพื่อสร้างสีสันให้เรื่อง และสื่อความใกล้ชิดสนิทสนมกันระหว่างตัวละคร ซึ่งผู้แปลพออนุมานได้ว่า ผมทรงผีหลอก น่าจะหมายถึงผมตั้ง ๆ เหมือนนกหัวขวานที่เกิดจากอาการช็อกตอนโดนผีหลอก ผู้แปลจึงพยายามถ่ายทอดความหมายให้ตรงตัวเพื่อคงข้อมูลดังกล่าว เป็น ghost shocker's hair โดยหมายถึงทรงผมของผู้ที่กำลังตกใจสุดขีดเพราะเจอผีนั่นเอง ส่วนลักษณะทรงผมนั้นจะมีการอธิบายในเนื้อหาของย่อหน้าถัดไป อยู่แล้วว่ามีลักษณะตั้ง ๆ ผู้อ่านจึงไม่น่าเกิดความสับสน
35. ในส่วนนี้ ผู้แปลเลือกเพิ่มคำว่า lurking แทนที่จะใช้ there is something beneath the water เนื่องจากต้องการสื่อบรรยากาศลึกลับในบริบทที่อาจขาดไปนิดหน่อยในฉบับแปลหากแปลตรงตัว ซึ่ง lurking ในที่นี้เป็นคำกริยาที่ทำเป็นรูป gerund หมายถึงการซุ่มซ่อนตัว เหมาะจะใช้บรรยายอาการของบางอย่างที่ลึกลับและน่ากลัวที่ซุ่มอยู่ใต้น้ำ รอการปรากฏตัวได้เป็นอย่างดี ซึ่งในที่นี้ก็หมายถึงพญานาคนั่นเอง
36. ในส่วน เปียเดียวของเธอไม่เท่าไร เมื่ออยู่มหาวิทยาลัยก็จับมาพันเหน็บคลิปบ้าง ถักเปียปนเชือก ย้อมสี มีเปลือกหอยเล็ก ๆ ห้อยบ้าง นั้น โดยเฉพาะประโยคแรกเป็นสำนวนภาษาปากของคนไทยที่ใช้เกริ่นเน้นประโยคถัดไป ตีความได้ว่า เปียเดียวนั้นยังนับว่าเป็นทรงผมปกติธรรมดาของมุกลิน เพราะพอเข้ามหาวิทยาลัยก็เปลี่ยนทรงผมให้แปลกใหม่ขึ้นกว่าเดิมดังเช่นในเนื้อหา เพียงแต่ในภาษาไทยนั้นความหมายดังกล่าวสามารถสื่อได้ในคำว่า ไม่เท่าไร เพียงคำเดียว ดังนั้นเมื่อนำมาแปลเป็นภาษาอังกฤษ ผู้แปลจึงต้องถอดความออกมาแปลให้หมดเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายที่แท้จริงได้ชัดเจน
37. คำว่า old biddies เป็นคำที่แปลว่าหญิงแก่ แต่จะเป็นหญิงแก่ที่ไม่น่าพิสมัยในทางใดทางหนึ่ง โดยเฉพาะหญิงที่ขี้บ่น น่ารำคาญ ที่ผู้แปลเลือกใช้คำนี้แทนคำว่า old women เฉย ๆ เพราะสื่อ

- ทัศนคติเชิงลบของผู้พูดได้ดีกว่ามาก เพราะเจตนาของผู้พูดที่กล่าวถึงหญิงแก่นี่จะเป็นไปในเชิงลบว่าหญิงแก่นั้นไม่ดี ไม่น่าพิศมัยเหมือนตอนสาว ๆ
38. ผู้แปลเลือกแปลคำว่า ผิวขวาวนวล ตามลักษณะการบรรยายผิวในลักษณะนี้ของภาษาปลายทางให้เป็นธรรมชาติ และเข้าถึงอารมณ์ โดยในภาษาปลายทางมักจะใช้อุปุลักษณะเปรียบเทียบความขาวของผิวว่านวลราวกับสีขาวนวลของพระจันทร์ ผู้แปลจึงนำมาใช้ในงานแปล
39. ผู้แปลแทรกประโยคเข้าไปเพื่ออธิบายความหมายของคำว่า ทะเลน้ำนม เพิ่มเติม เนื่องจากกลุ่มผู้อ่านเป้าหมายอาจมีทั้งกลุ่มที่มีและไม่มีความรู้ด้านศาสนาพราหมณ์เลยก็เป็นได้ การอธิบายเพิ่มเติมจึงเป็นเรื่องเหมาะสม เพราะป้องกันไม่ให้อ่านสับสนว่าทะเลน้ำนมคืออะไรได้เป็นอย่างดี
40. ในการทำความเข้าใจ คำว่างูใหญ่ และนกใหญ่ในที่นี้ ผู้อ่านจะต้องมีความรู้ด้านความเชื่อของศาสนาพราหมณ์หรือตำนานเรื่องความบาดหมางระหว่างครุฑกับนาคเป็นอย่างดี อีกทั้งผู้อ่านต้องทราบด้วยว่าตามตำนานของไทยแล้วครุฑจะกินนาคเป็นอาหาร หากผู้อ่านไม่มีพื้นฐานดังกล่าวจะไม่เข้าใจเลยว่า ผู้เขียนจะยกเรื่องนกกับงูใหญ่ขึ้นมาทำไม จะทำให้เกิดความสับสนและไม่เข้าใจเนื้อเรื่องโดยรวมได้ ผู้แปลจึงต้องเข้ามาแทรกแซงโดยการเพิ่มคำว่า naga และ karuda ที่แปลว่า ครุฑและนาค เพื่อขยายความให้ผู้อ่านสามารถปะติดปะต่อเรื่องราวได้
41. กลุ่มวลี ส่วนปากอ้า เขี้ยวชนิด ๆ นั้นเป็นลักษณะโครงสร้างวางประโยคของภาษาไทยที่สามารถนำวลีมาต่อ ๆ กันได้ โดยไม่แปลกแปร่งและไม่ผิดกฎทางไวยากรณ์ สามารถสื่อความหมายได้ครบถ้วน อย่างไรก็ตามในภาษาอังกฤษไม่อาจทำได้ เพราะผิดกฎทางไวยากรณ์และสื่อความหมายไม่รู้เรื่อง ผู้แปลจึงต้องปรับจากวลีให้เป็นประโยคที่มีใจความเดียวกันแทนตามหลักของภาษาปลายทางเป็น while the apexes of fangs were drawn in its opened mouth
42. ผู้แปลเสริมคำอธิบายหลังที่มุกลินไหวเจ้าแม่โพสพ เพื่อเป็นการอธิบายความเพิ่มเติมว่า การไหวเทพีแห่งข้าวในลักษณะนี้เป็นความเชื่อของคนไทยสมัยโบราณ เพราะคนต่างวัฒนธรรมคงเกิดความข้องใจและสงสัยแน่นอนว่าทำไมต้องไหว เมื่อเพิ่มเติมความไปเช่นนี้ก็ทำให้อ่านเกิดความกระจ่าง และเข้าใจธรรมเนียมของไทยได้มากขึ้น
43. การจุดธูปไหวเจ้าที่เจ้าทางนี้ เป็นพฤติกรรมตามความเชื่อของคนไทยที่ทำเพื่อขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ปกปักรักษา ในที่นี้สามารถละไว้ในฐานที่เข้าใจไว้เช่นนี้ ไม่ต้องขยายความเจตนาของการไหวเนื่องจากคนไทยจะทราบดีว่าทำเพื่ออะไร อย่างไรก็ตามเมื่อเป็นการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

ชาวต่างชาติย่อมไม่มีความเข้าใจความเชื่อดังกล่าว ผู้แปลจึงต้องอธิบายถึงเจตนาของการจัดรูปเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจ

44. ผู้แปลต้องการสื่อคำว่า สุภาสุภางค์ ที่แปลว่าสวยยิ่งกว่าสวยออกมาให้เห็นภาพชัดเจน จึงเลือกใช้คำกริยาวิเศษณ์และคำวิเศษณ์ขยายคำว่า beauty เป็น regally และ ethereal ตามลำดับ เพราะผู้แปลทราบว่า ผู้เขียนเลือกใช้คำบาลีสันสกฤตที่มีสร้างลีลาทางภาษาที่งดงามเป็นพิเศษกว่าโดยปกติ ก็เพื่อสื่อให้เห็นถึงความสูงศักดิ์ของผู้หญิงที่กล่าวถึงว่าเป็นเจ้าหญิงของพญานาค ผู้แปลจึงเลือกตีความคำว่าสุภาสุภางค์เป็นความงามยิ่งกว่างาม เป็นความงามชั้นสูงเหนือมนุษย์เฉกเช่นเจ้าหญิงหรือราชินี
45. คำว่า ประสาท ไนวลี ใช้ประสาทรับรู้ ต้องอาศัยการตีความหากผู้แปลต้องการแปลออกมาให้เป็นภาษาปลายทางที่สื่อความชัดเจน ซึ่งในที่นี้เมื่อดูจากบริบทก็จะตีความได้ว่า ประสาท ที่ว่านี้คือประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของมนุษย์ ผู้แปลจึงแปลเป็น five recognized senses ส่วนคำว่า กระแสสัมผัสระยะไกลนั้น ผู้แปลคาดว่าน่าจะหมายถึง ญาณทิพย์ ที่มีคำเฉพาะที่เป็นคำเทียบเคียงในภาษาปลายทางว่า clairvoyance อยู่แล้ว จึงเลือกนำมาใช้เพราะนอกจากจะสื่อความได้แม่นยำแล้วยังกระชับอีกด้วย
46. ผู้แปลต้องพยายามสื่อความหมายของคำว่า พิสุทธิ์ ให้สื่อความหมายตามต้นฉบับให้มากที่สุด ซึ่งในที่นี้จะตีความทั้งตามความหมายทั่วไปและตามบริบทว่าหมายถึงอารมณ์ที่สงบนิ่งและไม่มัวหมอง จึงเก็บทั้งสองความหมายมาแปลเพื่อสื่อความให้ครบถ้วน โดยสงบจะแปลว่า calm และ ไม่มัวหมองจะแปลว่า pristine ซึ่งแปลว่า “not [spoiled](#) or damaged in any way” ตามพจนานุกรม longman (<https://www.ldoceonline.com/dictionary/pristine>)
47. คำว่า ทิพยภพ นี้เป็นคำบาลีสันสกฤตที่มีความหมายถึง ภพของเทพ ในการแปลคำนี้ ผู้แปลจึงต้องสืบค้นความหมายของคำนี้ก่อนว่าหมายของภพของเทพเช่นที่กล่าวไป และหาคำเทียบเคียงในภาษาปลายทางที่สื่อความได้คล้ายคลึงกันที่สุด เป็น celestial realm

บทที่ 3

ภาควิเคราะห์

ประเด็นปัญหาในการแปลวรรณกรรมเรื่อง *บาดาล* ที่จะนำมาวิเคราะห์ ประกอบด้วย 3 ข้อข้อใหญ่ ๆ ด้วยกัน ได้แก่

1. วจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatics)
2. การแปรทางภาษา (language variations)
3. คำทางวัฒนธรรม (cultural terms)

1. วจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatics)

ปัญหาเรื่องวจนปฏิบัติศาสตร์ถือเป็นหนึ่งในปัญหาที่พบหลายจุดในการแปล *บาดาล* จากไทยเป็นอังกฤษ ซึ่งประเด็นในเรื่องนี้ที่ผู้จัดทำจะเน้น คือ เรื่องของ implicature รวมทั้ง indirect speech act ต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเชื่อมโยงทางตรรกะของเรื่องในภาพรวม หรือ coherence

เนื่องจากแต่ละภาษานั้นจะมีลักษณะ หรือแบบแผนการถ่ายทอดวจนกรรมต่างกัน เช่น รูปแบบทางด้านภาษาที่ใช้ทำหน้าที่เป็นประโยคคำสั่งอาจมีหลายรูปแบบ แต่อาจจะต่างกับภาษาปลายทางก็ได้ บางครั้งช่องว่างที่ต่างกันนี้จึงอาจเป็นอุปสรรคของการอ่านงานแปล จึงเป็นหน้าที่ของนักแปลที่ต้องยื่นมือเข้ามาช่วยตีความความหมายของถ้อยคำดังกล่าวเพื่อให้ผู้อ่านปลายทางซึ่งต่างภาษาและวัฒนธรรมกับภาษาต้นทางได้เข้าใจความหมาย และมีความสุขกับการอ่านงานวรรณกรรมอย่างเต็มที่

สำหรับการแก้ไขปัญหาเรื่องวจนปฏิบัติศาสตร์นี้ ผู้จัดทำต้องตั้งคำถามกับตนเองหลายประการด้วยกัน เพื่อให้การแปลมีประสิทธิภาพสูงสุด เช่น นักแปลควรจะแปลโดยยึดต้นฉบับเป็นหลักหรือไม่ หากต้นฉบับใช้ประโยควจนกรรมอ้อมจะคงรูปประโยคเดิมไว้หรือไม่ หรือจะใช้วิธีการแปลอื่นเข้ามาช่วย เช่น การแปลที่เน้นตีความเจตนาของผู้พูด (functional-equivalence) ทั้งนี้การจะพิจารณาใช้เทคนิคใด ๆ ก็ตามในการแปล ผู้จัดทำต้องมีเหตุผลสนับสนุนการตัดสินใจ ต้องอยู่บนพื้นฐานของความ สมเหตุสมผล และเหนือสิ่งอื่นใด คือ ต้องคำนึงถึงความเข้าใจของผู้อ่านด้วยตามที่ผู้แปลได้ตัดสินใจใช้วิธีการแปลชนิดที่ผสมผสานกันระหว่าง formal-equivalence และ dynamic-equivalence ตั้งแต่แรก เนื่องจากหลัก

สำคัญในงานวรรณกรรมนั้นคือ การที่ผู้อ่านปลายทางจะต้องมีความเข้าใจและได้รับประสบการณ์การอ่าน เช่นเดียวกันกับผู้อ่านต้นฉบับ

อย่างไรก็ตาม จากการที่ผู้จัดทำได้ศึกษาผลงานทางวิชาการของ Mona Baker (2011) ในส่วนของการทบทวนวรรณกรรม จึงได้วิเคราะห์ขอบเขตในการแทรกแซงงานวรรณกรรมต้นฉบับของวรรณกรรมเรื่อง *บาดาล* ว่า ในส่วนการวิเคราะห์กลุ่มผู้อ่าน พิจารณาว่าผู้อ่านเป็นกลุ่มผู้อ่านทั่วไปที่อาจจะชื่นชอบการอ่านวรรณกรรมฝั่งเอเชีย ชอบความลึกลับ แปลกใหม่ (exotic) ไปจนถึงผู้ที่มีความสนใจที่จะศึกษาวัฒนธรรม หรือความเชื่อด้านศาสนา หรือพญานาคของประเทศไทยโดยเฉพาะก็เป็นได้ ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้น่าจะมีความรู้พื้นฐานด้านวัฒนธรรม ไม่มากนักน้อย เนื่องจากผู้อ่านที่เป็นไปได้มีสองกลุ่ม ผู้จัดทำจึงตั้งใจจะแทรกแซงต้นฉบับระดับกลางจนถึงมากแล้วแต่กรณี เพื่อให้ผู้อ่านทั่วไปที่ไม่มีความรู้สามารถเข้าใจได้ ในส่วนบทบาทนักแปล ผู้จัดทำคาดว่า น่าจะเปลี่ยนเนื้อหาในระดับวัฒนธรรมปฏิบัติศาสตร์ให้ค่อนข้างเอนเอียงไปทางกลุ่มผู้อ่าน เพื่อให้ผู้อ่านปลายทางเข้าใจสารที่สื่อมากกว่าเน้นการแปลตามต้นฉบับ เพื่อให้ไม่เป็นอุปสรรคในการอ่านมากนัก และให้เกิดสุนทรียะในการอ่านอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ทั้งนี้ระดับการเข้าแทรกแซงอาจมีการปรับให้มากหรือน้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้ตามบริบท และสถานการณ์ ซึ่งจะมีเหตุผลที่ช่วยในการตัดสินใจแตกต่างกันออกไป

จากการรวบรวมตัวอย่างการแปลระดับวัฒนธรรมปฏิบัติศาสตร์นี้ ผู้แปลสามารถจำแนกข้อมูลทั้งหมดที่มีปัญหาด้านนี้ออกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ ประเภทประโยคเชิงประชด ประเภทคำอุทาน และประเภทสำนวนและวลีตายตัว (fixed expressions) ดังนี้

1.1 การแปลประโยคนัยประชด

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ: “อย่าเลย บ้านริมน้ำ งูเขียวเขี้ยวขอลอดขึ้นมาซุกจะมองไม่เห็น”

ฉบับแปล: “Forget it. Since this is the house on the riverbank, how can we know if the snakes slither up here and hind in or behind the pot?”

การวิเคราะห์

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ผู้จัดทำเลือกแปลประโยคบอกเล่าให้กลายเป็นประโยคคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ ซึ่งนับว่าเป็นการแปลแบบ dynamic อย่างหนึ่ง เพราะแม้รูปแบบของประโยคนั้นจะเปลี่ยนไป แต่ก็ไม่ทำให้ใจความที่ต้องการสื่อสูญหายไปด้วย ยังคงสามารถถ่ายทอดออกมาได้ครบถ้วน เช่นเดียวกับต้นฉบับ แต่การเปลี่ยนรูปแบบประโยคให้เป็นประโยคคำถามนั้น เนื่องจากในการศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์ทั่วไป มักมีการใช้ประโยคคำถามทำหน้าที่ในการบอกเล่าเป็นประจำ โดยการสื่อความในลักษณะที่เป็นวัจนกรรมอ้อม คือ เป็นประโยคคำถามแต่ทำหน้าที่เป็นประโยคบอกเล่า ไม่ตรงกับรูปแบบประโยคนี้ จะช่วยเน้นอารมณ์ของผู้พูดให้หนักแน่นกว่าการใช้ประโยคบอกเล่าธรรมดา ซึ่งจะให้อรรถรสในการอ่านไม่เท่ากัน หากลองเปรียบเทียบการแปลเป็นประโยคบอกเล่า เช่น

“Forget it. Since this is the riverside house, we wouldn’t see the snakes if they slither up here and hind in or behind the pot.”

เทียบกับ

“Forget it. Since this is the riverside house, how can we know if the snakes slither up here and hind in or behind the pot?”

การแปลทั้งสองแบบนี้ไม่มีแบบไหนที่ผิดเลย สามารถสื่อความได้เหมือนกันทั้งคู่ แต่ความเท่าเทียมทางอรรถรสจะต่างกันเล็กน้อย โดยจะเห็นได้ว่า การแปลในแบบที่สองนั้น จะแสดงอารมณ์ของผู้พูดได้เฉียบคม มีสีสันมากกว่า เพราะเป็นการเน้นให้ผู้ฟังได้คิดว่าการนำกระถางขึ้นมาไว้นั้นเป็นความคิดที่ไม่ดีเพียงใดโดยการใช้ประโยคคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบย้อนถาม ในขณะที่แบบแรกจะดูเรียบแบน (flat) กว่า เพราะเป็นการบอกเล่าเพียงเท่านั้น ซึ่งผู้แปลมีหน้าที่ต้องเลือกว่าต้องการจะใช้ตัวเลือกใดในการทำงานแปล ในที่นี้ผู้จัดทำตัดสินใจเลือกตัวเลือกที่สอง เพราะเหตุผลดังที่ได้กล่าวไปแล้ว

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ: “ตอนงูมันชุกอ เราวิ่งโทง ๆ ออกมา บรรรยากาศคงดีหรรอ”

ฉบับแปล: “Well, how eye-pleasing would it be if we go streaking out there when spotting a snake, huh?”

การวิเคราะห์

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ส่วนที่เป็นปัญหาในการแปลระดับวจนปฏิบัติศาสตร์คือประโยค เราวิ่ง โทง ๆ ออกมา บรรยากาศคงดีหรอก เมื่ออ่านเดิน ๆ ก็อาจคิดว่า ประโยคนี้เป็นประโยคบอกเล่า เพราะรูปประโยคเป็นประโยคบอกเล่า แต่ที่จริงแล้วเมื่อพิจารณาจากบริบทที่ก่อนหน้านี้ผู้พูดไม่เห็นด้วยกับการเอากะถางมาตกแต่งเพราะกลัวงูขึ้นมาซ่อนตัว ประโยคนี้จึงมีนัยยะอื่นที่ไม่ได้สื่อความหมายตรงตัว กลับมีวจนกรรมอ้อมที่สื่อความหมายปฏิเสธแทน คือการแย้ง โดยไม่ได้หมายความว่า “บรรยากาศคงดี” ตามตัว แต่มีความหมายตรงกันข้ามคือ “บรรยากาศไม่น่าจะดีหรอก” เพราะมีคำว่า ‘หรอก’ กำกับอยู่ท้ายประโยค เป็นลักษณะการใช้ภาษาที่มีนัยยะประชดแดกดันของภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาต้นทาง มักใช้ปฏิเสธความคิดที่ไม่เข้าท่าในความคิดของผู้พูด เช่น หากมีการประกวดการแต่งตัวในงานเทศกาลงานหนึ่ง แล้วเพื่อนออกความคิดเห็นว่าน่าจะแต่งตัวเป็นขอทาน คนที่ไม่เห็นด้วยอาจพูดสวนกลับมาว่า “เออ คงจะสวยดีหรอก” ซึ่งมีความหมายตรงกันข้าม เป็นต้น

อย่างไรก็ตามเนื่องจากที่ได้กล่าวไปแล้วว่า ลักษณะการใช้ภาษาที่แฝงนัยยะประชดของแต่ละสังคมและวัฒนธรรมนั้นแตกต่างกันออกไป ผู้แปลจึงต้องเลือกใช้รูปแบบภาษาที่เป็นธรรมชาติของภาษาปลายทาง ซึ่งในที่นี้คือการใช้ประโยคคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ (rhetorical question) เพื่อสร้างความหมายเชิงอารมณ์ให้เท่าเทียมกับภาษาต้นทาง ดูได้อารมณ์ประชด คือ แปลล้อกับคำว่า pleasing to the eyes ของประโยคก่อนหน้านี้ เป็น eye-pleasing แล้วใช้ if-clause เชื่อมเพราะในภาษาไทยจะคำว่า ถ้า ออกไป แต่ภาษาอังกฤษไม่ได้ เป็น how eye-pleasing would it be if we go streaking out there when spotting a snake

นอกจากนี้ผู้แปลยังเพิ่มคำว่า huh? เข้าไป ซึ่งในพจนานุกรมออนไลน์ wikitionary จะแปลว่าคำว่า huh? ว่า เป็นคำที่ “(with rising pitch) Used to reinforce a question.” คือเพิ่มความเข้มข้นให้กับคำถาม เช่น Where were you last night? **Huh?** หรือ How about it, huh? แต่ในบริบทนี้ใช้นั้นคำถามทำให้เกิดความหมายเชิงประชดมากขึ้นนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ: “เอ็งนะเรอะ?” ยายเรื้อนเสียงหลง

ฉบับแปล: “Are you kiddin’ me?” Boonreaun cried out with the incredulous

voice.

การวิเคราะห์

ประโยคที่เป็นประเด็นปัญหาคือ “เอ็งนะอะ?” นับว่าเป็นประโยคคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบที่มีนัยผกผัน แสดงการประชดประชัน ความหมั่นไส้ แม้จะมีรูปประโยคเป็นคำถาม แต่ความหมายที่สื่อกลับเป็นการปฏิเสธสิ่งที่คู่สนทนากล่าวไปก่อนหน้านี้ แสดงความไม่เชื่อในคำพูดของอีกฝ่าย คือ ไม่จริง เป็นไปไม่ได้ ใช้ในสถานการณ์ที่คู่สนทนากล่าวสิ่งที่น่าตกใจ ไม่น่าเป็นไปได้

ในการแปลประโยคนี้ ผู้แปลจะคงรูปประโยคบอกเล่าให้เป็นประโยคคำถามไม่ต้องการคำตอบ เช่นเดิม เพราะเหมาะสมกับการใช้ภาษาเชิงประชดของภาษาปลายทางที่อยู่แล้ว แต่จะเปลี่ยนรูปแบบการใช้ภาษาให้ต่างจากต้นฉบับ เพราะรูปแบบการใช้ภาษาเชิงประชดทำนองนี้ในบริบทนี้ของคนไทยกับชาวต่างชาติต่างกัน คงไว้เพียงแต่เจตนาของผู้ส่งสาร ซึ่งผู้แปลเลือกแปลเป็น Are you kidding me? ซึ่งพจนานุกรมออนไลน์ UrbanDictionary ได้ให้ความหมายว่าเป็นคำที่ “A common American phrase for expressing disbelief.” ส่วนพจนานุกรม Macmillan ออนไลน์ ก็ได้ให้นิยามไว้ว่าเป็นคำที่ “[U]sed for saying that you do not believe or agree with what someone is saying” ทั้งนี้ก็เพราะนอกจากจะมีรูปประโยคคำถามเหมือนกัน ก็ยังสื่อเจตนาเช่นเดียวกับต้นฉบับและคงน้ำเสียงของความไม่เชื่อว่าคนพูดพูดออกมาได้อย่างไรอย่างเต็มเปี่ยม

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ: “เออ ฉันจะลองละเลงตัวมั่ง”

ฉบับแปล: “Great! Should I try spreading it all over my body then?”

การวิเคราะห์

ปัญหาด้านวาทปฏิบัติศาสตร์ในข้อนี้แบ่งออกเป็นสองส่วนด้วยกัน แต่ส่วนที่สองจะยกไปพูดในหัวข้อถัดไป

ส่วนแรกที่จะกล่าวถึงคือการปรับประโยคบอกเล่า ให้เป็น rhetorical เช่นเดียวกับสองข้อที่กล่าวไปแล้ว เพราะประโยค “ฉันจะลองละเลงตัวมั่ง” เมื่อนำมาใช้กับคำว่า “เออ” และพิจารณาจากบริบทแล้ว ก็จะทราบว่าเป็นประโยคเชิงประชด นั่นคือ ผู้พูดไม่ได้คิดจะเอาซอสหอยนางรมไปละเลงตัวจริง ๆ

เพียงแค่ประโยคที่เล่นที่จริง ไปอย่างนั้น เพราะทราบดีว่ามุกลินไม่ได้ใช้ซอสหอยนางรมเป็นน้ำหอมจริง ๆ ด้วยเหตุนี้จึงแปลเป็นประโยค “Should I try spreading it all over my body then?” ที่มีความที่เล่นที่จริง เป็นการถามเชิงหยอก ๆ ว่า จั๊นให้อามาละเลงตัวดีไหม ซึ่งเก็บความหมายเชิงอารมณ์ของสารต้นทางได้ครบที่สุด ไม่ที่เหมือนการแปลตรง ๆ

ตัวอย่างที่ 5

ต้นฉบับ: “เทาจะกินหัว ลำดับญาติกับคุณมุกลินเสียนี้ เอ็งนะ พวกคู้กรรม”

ฉบับแปล: “My ass! You’ll be really plagued by lice! What on earth make ya think yasef as highly as Miss Mooklin’s clan? Brats like you deserve only the heaven curse like those in Sunset at Chaophraya.”

การวิเคราะห์

ประโยคที่มีประเด็นทางการแปลด้านประโยคเชิงประชดคือ ลำดับญาติกับคุณมุกลินเสียนี้ จะเห็นได้ว่า เป็นประโยคบอกเล่า แต่ไม่ได้สื่อสารความตามรูปประโยค เป็นการใช้นัยผกผันประชดประชันคู่สนทนามากกว่า คือ เจตนาจริง ๆ จะเป็นการปฏิเสธว่า เจ้าแมงไม่ควรมาลำดับญาติกับคุณมุกลิน และแฝงน้ำเสียงประหลาดใจ ปนรังเกียจเจ้าแมงอยู่ด้วย

อย่างไรก็ตาม ลักษณะการใช้ประโยคสั้นยั้งประชดของภาษาอังกฤษต่างจากภาษาไทยเช่นที่ได้อธิบายไปแล้ว ผู้แปลจึงทำการปรับรูปแบบประโยค จากประโยคบอกเล่าธรรมดา ให้กลายเป็นประโยคคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ เป็น What makes ya think yasef as highly as Miss Mooklin’s Clan? อย่างไรก็ตาม ผู้แปลคิดว่ายังขาดน้ำเสียงประหลาดใจปนรังเกียจอยู่บ้าง และน่าจะมีรูปภาษาที่ใช้ในประโยคคำถามอื่นอีกที่สามารถเสริมคุณสมบัติดังกล่าวให้เด่นชัดกว่านี้ ผู้แปลจึงคิดและสืบค้นเจอคำว่า What’s on earth ซึ่งพจนานุกรมออนไลน์ Freedictionary (<https://idioms.thefreedictionary.com/what+on+earth>) กล่าวว่า เป็น “An exclamation used to emphasize surprise, shock, anger, disgust, etc. such as *Just what on earth is going on here? Aw, what on earth! I just had this fixed, and now there’s a dent in it!*” ดังนั้นจึงเสริมวลีนี้เข้าไปในประโยคเพื่อชัดเจนความหมายที่ขาดไป

จากตัวอย่างทั้งหมดที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าเป็นการปรับประโยคบอกเล่าให้เป็นประโยคคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบทั้งหมด ทั้งนี้ก็เพื่อสื่อความหมายเชิงประชดให้เป็นลักษณะที่วัฒนธรรมภาษาปลายทาง

คุ่นเคย ดังเช่นที่ Mona Baker (2011, p. 240) เคยกล่าวไว้ว่า มีหลาย ๆ ครั้งที่ใช้ประโยคคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบในภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะวลีตายตัว เช่น “Haven’t you done well? หรือ Don’t I know it?” จะสื่อความหมายเชิงประชด เหน็บแนม การแปลประโยคที่สื่อความหมายทำนองนี้ในภาษาไทยให้เป็นประโยคคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบจึงเป็นวิธีการสื่อสารตามแบบฉบับของภาษาปลายทาง ทำให้ผู้อ่านปลายทางเข้าใจความหมายได้ชัดเจน เพราะเป็นรูปแบบภาษาที่คุ่นเคย นอกจากนี้ยังมีการตัดและเพิ่มคำที่ต่างไปจากภาษาต้นฉบับเพื่อให้สื่อความได้ตรงเจตนาและความหมายของสารในภาษาปลายทาง

1.2 การแปลคำอุทาน

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ: “เออ ฉันจะลองละเลงตัวมั่ง”

ฉบับแปล: “Great! Should I try spreading it all over my body then?”

การวิเคราะห์

ปัญหาส่วนนี้จะแยกมาจากตัวอย่างที่เคยกล่าวถึงไปแล้ว โดยส่วนนี้เป็นเรื่องคำอุทาน คือการคำว่า เออ ให้เป็นภาษาปลายทางที่เป็นธรรมชาติ โดยคำว่า เออ นั้นเป็นคำอุทาน ซึ่งพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานกล่าวว่า คือ “คำที่เปล่งออกมาเพื่อรับคำ หรือตอบตกลง, มักเป็นคำที่ผู้ใหญ่ใช้กับผู้น้อย หรือในหมู่เพื่อนสนิท, คำที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงว่านึกเรื่องที่จะถาม หรือจะพูดขึ้นได้” จะเห็นได้ว่าคำนี้มีวัจนกรรมตรงเป็นการแสดงการยอมรับ หรือตอบรับคำพูดก่อนหน้าของคู่สนทนา อย่างไรก็ตามคำว่า เออ ในที่นี้ ไม่ได้ใช้เพื่อสื่อการยอมรับจริง ๆ ไม่ได้มีความหมายเชิงอ้างเหมือนคำว่า Yes แต่มีนัยยะหลายนัยยะขึ้นอยู่กับแต่ละบริบท ในบริบทนี้เป็นการสื่อความหมายประชด ไม่ได้หมายความว่าตามตัว ผู้แปลจึงต้องแปลโดยใช้ลักษณะภาษาปลายทางที่สื่อความหมายในจุดนี้ให้แม่นยำ เพื่อเก็บความได้ครบถ้วน

ในขั้นแรกผู้แปลทำการตีความ implicature ของคำนี้ออกมา แล้วพบว่าเจตนาในการสื่อสารจะเหมือนกับคำว่า ดี! ในเชิงประชดของสังคมผู้ใช้ภาษาไทย ซึ่งจะใช้เป็นคำตอบรับแกมประชด แสดงความไม่เห็นด้วยเช่นเดียวกับคำว่า เออ เพียงแต่คำนี้จะมีความหมายเชิงสังคมสื่อความเป็นกันเองมากกว่า เพราะผู้พูดกับผู้ฟังเป็นเพื่อนกัน

เมื่อพิจารณา implicature ว่าหมายถึงคำว่า ดี! แล้ว พบว่าลักษณะการใช้ภาษาเช่นนี้ก็ปรากฏในภาษาปลายทางเช่นเดียวกัน คือการใช้คำว่า Good! Great! Perfect! Fine! โดยคำที่ผู้แปลคิดว่าเหมาะสมที่สุดคือคำว่า great! ซึ่งตาม Urban dictionary (<https://www.urbandictionary.com/define.php?term=great>) ที่ผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่เป็นผู้ให้ข้อมูลนั้นก็กล่าวว่า คำนี้สามารถใช้เมื่อต้องการแดกดัน ดังนี้ “ when used with sarcasm, (great) describes something that sucks” คำนี้เป็นคำที่มีความหมายในเชิงบวกเหมือนเป็นการยอมรับกลาย ๆ แต่แท้จริงมีนัยยะเป็นเชิงประชดสื่อความหมายตรงกันข้ามว่า ไม่ดี ซึ่งเหมาะสมกับบริบท

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ: งู! งูกำลังว่ายน้ำ

ฉบับแปล: Look! There was a snake in the river!

การวิเคราะห์

ปัญหาด้านการแปลคำอุทานในข้อคือ คำว่า งู! ซึ่งแท้จริงแล้วเมื่ออ่านดูเฝิน ๆ เหมือนจะเป็นส่วนที่ไม่น่ามีปัญหา ในการแปลรอบแรก ผู้แปลจึงทำการแปลเป็นคำว่า Snake! There was a snake in the river อย่างไรก็ตามเมื่อส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ จึงได้ทราบว่า การแปลตรงตัวเช่นนี้ ไม่สามารถสื่อความหมายเชิงอารมณ์ และเจตนาของผู้พูดได้อย่างชัดเจน ผู้แปลจึงได้ตีความคำว่า งู! ในที่นี้ใหม่ และเห็นจริงตามที่อาจารย์กล่าว คือ เมื่อตีความระดับที่ลึกกว่าความหมายเชิงอ้างอิงที่หมายถึง งู! ตรงตัวแล้วจะพบว่า

1. คำนี้มีความหมายเชิงอารมณ์ แสดงอาการตกใจ ตกตะลึงของคนพูดที่เห็นงู ซึ่งเป็นสัตว์ที่อันตราย น่าเกลียดน่ากลัว ทำให้คนตกใจได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีเครื่องหมายอัศเจรีย์แสดงความตกใจกำกับไว้ด้านหลัง
2. คำนี้แม้จะมีลักษณะเป็นคำเดี่ยว เหมือนเป็นการบอกเล่าว่ามีงูเฉย ๆ แต่มีวัจนกรรมอ้อมเป็นการสั่งให้ดู เหมือนคำว่า ดูนั่นสิ เพราะเมื่อพูดคำนี้ขึ้นมา เหมือนเป็นการเรียกร้องความสนใจให้ผู้อื่นหันมาดูตามที่ตนชี้หรือพูดนั่นเอง

ซึ่งเมื่อเทียบกับการแปลในขั้นแรกเช่นนี้

1. **Look!** There was a snake in the river!
2. **Snake!** There was a snake in the river!

ก็จะเห็นว่าความหมายไม่เท่าเทียมกับคำว่า ฐ! ฐกำลังว่ายน้ำ ขาดความหมายเชิงอารมณ์ที่สื่อความตกใจไปอย่างสิ้นเชิง ดูرابเรียบเหมือนเป็นการชมกมขมไม้เฉย ๆ ที่อ ๆ นอกจากนั้นเมื่อผู้ใช้ภาษาอังกฤษจะเรียกให้คนดูอะไรสักอย่างก็จะไม่ใช้รูปแบบภาษาเช่นนี้ ทำให้ดูไม่เป็นธรรมชาติ

ด้วยเหตุนี้ ผู้แปลจึงปรับวิธีการแปลใหม่ โดยเลือกใช้คำที่สื่อความหมายเชิงอารมณ์ดังกล่าว และมีลักษณะชี้ชวนให้ดูที่ผู้ใช้ภาษาปลายทางจริง ๆ มักจะใช้กันในชีวิตประจำวัน ซึ่งคำนั้นคือคำว่า Look! ที่พจนานุกรม Longman (<https://www.ldoceonline.com/dictionary/look>) ให้นิยามไว้ว่า เป็นวลีติดปากที่ใช้เรียกให้คนหันมาดูสิ่งที่เราคิดว่าน่าสนใจ น่าตกใจ เช่น “Look! There’s a fox.” ซึ่งหากเทียบคำที่เป็นประเด็นนี้ จะเห็นว่าคำว่า Look! สามารถเก็บความหมายได้ครบถ้วน สื่อความตกใจ และวัจนกรรมเป็นการสั่งให้ดูในรูปแบบที่ผู้ใช้ภาษาอังกฤษคุ้นเคย

นอกจากนี้ในส่วนประโยคก็จะมีปัญหาด้านการสื่อความ เพราะไม่ได้สื่อว่าฐกำลังว่ายน้ำจริง ๆ แต่สื่อให้มาดูว่า มีฐอยู่ในแม่น้ำมากกว่า เพราะหากแปลตรงตัวก็จะดูไม่สมเหตุสมผล ที่ว่าฐว่ายน้ำดูแปลกตรงไหน ใคร ๆ ก็ทราบว่ายว่ายน้ำได้ ผู้พูดไม่น่าจะตกใจที่ฐว่ายน้ำได้ แต่น่าจะตกใจที่มีฐอยู่ในน้ำมากกว่า ดังนั้นเจตนาของประโยคนี้น่าจะหมายถึง มีฐอยู่ในแม่น้ำมากกว่า ซึ่งก็เป็นลักษณะการพูดเรียกร้องให้คนดูสิ่งที่กล่าวถึงในภาษาไทย สอดคล้องกับการสั่งให้ดูตรงต้นประโยคด้วย ซึ่งเมื่อตีความได้เช่นนี้ก็สามารถแปลได้ตามสารที่ต้องการสื่อจริง ๆ นั้น

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ: “หนอย! ใครจะแกะให้เอ็ง”

ฉบับแปล: “Oh! Yeah riiiiight! Who told you I’m gonna do it for ya?”

การวิเคราะห์

ในตัวอย่างนี้ คำอุทานที่ต้องทำการแปลให้เหมาะสมคือคำว่า หนอย! เป็นคำอุทานแฝงนัยยะทางอารมณ์เชิงหมั่นไส้ปนโมโหของภาษาไทย ซึ่งในที่นี้น่าจะเพี้ยนและกร่อนมาจากคำว่า “หน้อยแน่” ซึ่งพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (ม.ป.ป) ให้ความหมายว่าเป็น “คำที่เปล่งออกมาเมื่อไม่พอใจหรือผิดหวัง เช่น หน้อยแน่! ทำผิดแล้วยังจะอวดดีอีก” มีความหมายในเชิงว่า บังอาจ แต่อาจแรงน้อยกว่านิดหน่อย ในกรณีนี้เพราะดูจากบริบทแล้วเป็นการเถียงกันเรื่องเล็กน้อย

สำหรับการแปลคำนี้ ผู้แปล จึงต้องหารูปแบบการสื่อสารที่เป็นธรรมชาติของภาษาปลายทางมาใช้ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมทางอารมณ์และความหมาย ซึ่งไม่มีคำเทียบเคียงที่ใกล้เคียงกับคำว่า หน้อย เลย

เพราะเป็นภาษาที่ค่อนข้างเก่า ผู้แปลจึงอาศัยหาคำที่ใกล้เคียงกับคำว่า บังอาจ แต่กลับพบว่าความหมายแรงไป ดูไม่เป็นการหมั่นไส้เหน็บแนม แต่เป็นอาการโกรธจริงจึงเสียมากกว่า จึงเลือกใช้คำเหน็บแนมเป็นคำว่า Oh! Yeah riiight แทน เพราะเป็นอุทานแฝงความประชด แสดงความไม่พอใจ และเมื่อนำมารวมกับประโยคหลังแล้วสื่อความประชดประชันได้สมบูรณ์ ส่วนลักษณะการแปรทางภาษาที่ต่างจากต้นฉบับสามารถดูได้ในหัวข้อการแปรทางภาษา

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ: “เป็นได้ไงนางผีเสื้อ ตัวมันนิดเดียว” อีกคนค้าน

ฉบับแปล: “Geez, how can she be a troll? Look at her little limps.” One of them opposed.

การวิเคราะห์

ในตัวอย่างนี้ ต้นฉบับไม่ได้มีคำอุทาน แต่เนื่องจากเมื่อผู้แปลแปลครั้งแรกแล้วลองเทียบความหมายเชิงอารมณ์ระหว่างต้นฉบับกับฉบับแปลโดยไม่มีคำอุทานแล้ว ก็พบว่าดูขาดน้ำหนักไปนิดหน่อยตรงส่วนความหมายเชิงอารมณ์ที่แสดงความเป็นกันเอง และความไม่พอใจ หรือไม่เห็นด้วยในคำพูดของอีกฝ่าย

ดังนั้นภารกิจของนักแปลคือ ต้องพยายามสื่อถึงความเป็นกันเองของผู้พูดกับผู้ฟัง หรือความหมายเชิงอารมณ์ ที่สะท้อนในการใช้ภาษาระดับเป็นกันเองคือคำว่า ไง ที่ย่อมาจาก อย่างไร หรือการใช้คำว่า มัน ทำให้เห็นว่าเพื่อนสนิทกันแค่ไหน รวมทั้งเน้นความไม่เห็นด้วยของอีกฝ่าย ผู้แปลจึงเลือกใช้วิธีการแปลแบบชดเชย เพื่อทดแทนความหมายดังกล่าวที่ขาดไป โดยในตัวอย่างนี้จะทดแทนโดยใช้คำอุทานแบบเป็นกันเอง ที่เพื่อนจะใช้กันเป็นปกติในวัฒนธรรมปลายทาง เพื่อสื่อความสนิทสนมกันมากขึ้น นอกจากนี้ยังเสริมให้น้ำเสียงเชิงไม่เห็นด้วย หรือไม่พอใจในประโยคให้ชัดเจนขึ้นด้วย เนื่องจากมีความหมายตามพจนานุกรม The free dictionary (<https://www.thefreedictionary.com/geez>) ว่าเป็นคำที่ “Used to express mild surprise, delight, dissatisfaction or annoyance.”

ตัวอย่างที่ 5

ต้นฉบับ: “คุณยายที่เคารพ” มั่นยืนตัวตรง ก้มหัวหมับ “เงินคุณยายบุญเรือนใหญ่เท่า

หน้ากระดาษหนังสือพิมพ์เลย ห้าบาทเดี๋ยวนี้อะไร ก๋วยเตี๋ยวโรงเรียนวัดนะ
ชามละสิบ มีแต่วิญญูณหมู”

ฉบับแปล: “Look, your honors.” Now straightening on his feet, he made a quick bob to her, “A banknote seems as big as a newspaper page for you. Seriously? Can we get anythin’ with 5 baht these days? Even a bowl of noodles at the cafeteria costs me 10 baht and gives me nothing more than souls of pork!”

การวิเคราะห์

จากตัวอย่างนี้ คำอุทานที่เป็นประเด็นจะประกอบด้วยสองจุดด้วยกัน คือ คุณยายที่เคารพ กับ ระหว่างประโยค เงินคุณยายบุญเรือนใหญ่เท่าหน้ากระดาษหนังสือพิมพ์เลย ห้าบาทเดี๋ยวนี้อะไร ซึ่งจะแยกวิเคราะห์เป็นลำดับดังนี้

ในส่วนคำว่า คุณยายที่เคารพนั้น จะสังเกตได้ว่าเจตนาของผู้พูดเป็นการเรียกร้องให้คนฟังหันมาสนใจสิ่งที่ตนกำลังจะพูด และใช้คำศัพท์ที่แสดงความเคารพเลื่อมใสจนเกินจริง เพื่อแสดงนัยยะประชดประชันกลาย ๆ อย่างแรกก็ตามเมื่อนำมาแปลเป็นภาษาอังกฤษที่ตรงตัวคือ your honors. เฉย ๆ ก็จะไม่สื่อเจตนาว่าคนคู่ต้องการเรียกร้องให้อีกฝ่ายมาสนใจสิ่งที่ตัวเองพูดในแบบที่ผู้ใช้ภาษาปลายทางมักจะใช้กัน ผู้แปลจึงต้องเข้ามาแทรกแซงด้วยการเติมคำอุทานว่า look เข้าไปเป็นการชัดเจนความหมายที่ขาดไป ซึ่งคำนี้มีความหมายเช่นเดียวกับตัวอย่างที่เจ็ดที่กล่าวไปแล้ว และในส่วนของคำแปลที่แปลเป็น your honors ก็เนื่องจากวลีนี้เป็นวลีที่เป็นรูปแบบการพูดของภาษาปลายทางที่เป็นธรรมชาติ ใช้สื่อความหมายเชิงสังคม คือความเคารพในตัวผู้ฟังที่มีฐานะสูงส่งกว่าตนเอง รวมทั้งเป็นคำเรียกผู้พิพากษาในศาลอีกด้วย ซึ่งในทีนี้ก็แฝงนัยประชดในบริบทนี้ได้เช่นกันเพราะเป็นคำที่แสดงความเคารพจนเกินจริง มีความหมายเช่นเดียวกับ คุณยายที่เคารพ ซึ่งในทีนี้เลือกจะตัดคำว่า คุณยาย ออกไป เพราะแค่คำว่า your honor ก็สื่อเจตนาของผู้พูดได้ชัดเจนดีแล้ว

ในส่วน seriously? นั้น เป็นส่วนที่ผู้แปลใช้วิธีการแปลแบบชัดเจนความหมายที่ขาดไปมาใช้ เพราะในภาษาอังกฤษ ผู้พูดมักจะใช้คำอุทานนี้เป็นรูปประโยคคำถามไม่ต้องการคำตอบเพื่เน้นอารมณ์ไม่เห็นด้วย แสดงโทณเสียงตกใจ ไม่อยากเชื่อเป็นปกติ ดังที่พจนานุกรม Collins ออนไลน์ (<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/seriously>) กล่าวว่า

“You say 'seriously' when you are surprised by what someone has said, as a way of asking them if they really mean it. [*spoken, feelings*] 'I tried to chat him up at the general store.' He laughed. 'Seriously?'”

ซึ่งเมื่อเติมเข้าไปจะทำให้เป็นลักษณะการสื่อความเป็นธรรมชาติของภาษาปลายทางมากขึ้น และเน้นอารมณ์ได้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่างที่ 6

ต้นฉบับ: “เอาใหม่” มุกลินยอมแพ้เพราะมันพูดถูก

ฉบับแปล: “Fine! Let’s do it again.” Mooklin gave up since he said it right.

การวิเคราะห์

ในตัวอย่างนี้ ส่วนที่เป็นประเด็นคือคำว่า เอาใหม่ ซึ่งเมื่อลองพิจารณาดูดี ๆ คำ ๆ นี้จะมีความหมายเชิงอารมณ์ที่แสดงความไม่พอใจอยู่ คือ ก็ได้ จั้นเอาใหม่ หรือจั้นเอาใหม่ เพราะเมื่อพิจารณาจากบริบทจะเห็นว่า ก่อนหน้านั้น มุกลินที่เป็นผู้พูดแสดงอาการไม่พอใจ เพราะโวยวายเรื่องที่เจ้าแมงไม่ยอมไปโรงเรียนมาแล้ว จึงอนุมานได้ว่าคำพูดประโยคนี้นี้มีน้ำเสียงหงุดหงิด ขมอารมณ์อยู่

อย่างไรก็ตาม เมื่อแปลออกมาเป็นภาษาปลายทางแล้วจะพบว่า คำว่า Let’s do it again คำเดียวไม่สามารถสื่อความหมายเชิงอารมณ์ของคำว่า เอาใหม่ ได้ครบถ้วน เพราะขาดอารมณ์เชิงลบไป ดังนั้นแม้ในต้นฉบับจะไม่มีคำอุทาน นักแปลตัดสินใจยื่นมือมาแทรกแซงโดยการเพิ่มคำอุทานเข้าไปอีกส่วน โดยคำอุทานที่วางนี้คือคำว่า Fine! ที่มีความหมายเชิงประชดคู่สนทนา และสามารถตีความได้หลายแบบตามสถานการณ์ แต่ในที่นี้สามารถตีความหมายได้ว่า ก็ได้ ซึ่งก็ตรงกับจุดประสงค์ในการสื่อสารที่ตีความไว้แล้วพอดี

หากลองเทียบการแปลสองแบบด้วยกัน ก็ จะเห็นความแตกต่างชัดเจน ดังนี้

1. Let’s do it again
2. Fine! Let’s do it again

จากการเปรียบเทียบจะความแตกต่างของความหมายเชิงอารมณ์ได้ชัดเจน คือ แบบไม่มีคำอุทานจะขาดอารมณ์เชิงลบไป เหมือนผู้พูดรู้สึกเฉย ๆ แล้วบอกให้เอาใหม่ แต่ส่วนที่เดิมจะเน้นให้เห็นความรู้สึกเชิงลบอย่างเห็นได้ชัด

จากตัวอย่างการแปลคำอุทานที่พบจะเห็นว่า ผู้แปลต้องคำนึงถึงรูปแบบการใช้คำอุทานที่สื่อความหมายในทำนองเดียวกันของภาษาปลายทาง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมชาติ และสื่อความหมายเชิงอารมณ์ได้ชัดเจน ซึ่งในตัวอย่างที่พบในงาน ผู้แปลมักจะเลือกใช้วิธีตีความเจตนา ความหมายแฝงต่าง ๆ ออกมา และหาคำเทียบเคียงที่ใช้สื่อเจตนาเช่นนั้นในภาษาปลายทางให้ดูเป็นธรรมชาติ

นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มคำอุทาน เพื่อทดแทนความหมายเชิงอารมณ์ที่หายไปอย่างเป็นธรรมชาติตามแบบภาษาปลายทางด้วยวิธีการ compensation ซึ่ง Peter Newmark (อ้างถึงในพัฒนาพงศ์, n.d., p. 5) ได้กล่าวไว้ว่าเป็น “A technique which is used when confronting a loss of meaning, sound effect, pragmatic effect or metaphor in one part of a text. The word or concept is compensated in other part of the text.” กล่าวคือเป็นวิธีที่เหมาะสมเพื่อใช้แก้ไขปัญหาการขาดความหมายเมื่อแปลเป็นภาษาปลายทาง เป็นการนำหน่วยทางภาษาอื่น ๆ มาทดแทนความหมายที่ขาดหายไป เพื่อให้สารของต้นทางและปลายทางสื่อความได้เท่าเทียมกัน

1.3 การแปลสำนวนและวลีตายตัว (Fixed Expression)

ก่อนจะนำเสนอตัวอย่างและการวิเคราะห์ ผู้แปลขอขยายความคำว่า วลีตายตัว ณ ที่นี้ เนื่องจากเป็นคำที่ผู้อ่านอาจไม่คุ้นเคย โดยคำนี้หมายถึง

“A **fixed expression** is a standard form of expression that has taken on a more specific meaning than the expression itself. It is different from a proverb in that it is used as a part of a sentence, and is the standard way of expressing a concept or idea.” (ม.ป.ป.)

ส่วน McDonnell (2014) ก็ยังกล่าวด้วยว่า เป็นวิธีการนำเสนอแนวคิดหรือความคิดนั้น ๆ ที่นิยมใช้เป็นปกติ หรือธรรมชาติในภาษานั้น ๆ เป็นสิ่งที่เราจะพูดเป็นธรรมดาในสถานการณ์นั้น ๆ ยกตัวอย่างเช่น All of the sudden (อยู่ดี ๆ) หรือ Neither here nor there (ไม่มีี่แวว)

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ: “แหม...นี่กว่าจะได้บรรยากาศ”

ฉบับแปล: “Well...it seems to be pleasing to the eyes.”

การวิเคราะห์

ในตัวอย่างนี้ ส่วนที่มีปัญหาทางการแปลคือวลิตายตัว “นี่กว่าจะได้บรรยากาศ” ซึ่งเป็นรูปแบบการสื่อสารเฉพาะในแบบไทย ที่ต้องอาศัยการตีความจากสถานการณ์หรือบริบทเพื่อที่จะเข้าใจนัยยะได้ ไม่สามารถแปลได้ตรงตัว โดยการทำความเข้าใจความหมายที่แท้จริงของคำนี้เพื่อให้ได้เจตนาจริง ๆ ของสารนั้น ผู้แปลต้องปกเปิดเลือกความหมายออกมาสามระดับเพื่อไม่ให้สับสน คือ 1. นักแปลต้องทราบว่า ได้บรรยากาศ ในที่นี้มีความหมายเฉพาะตัว ไม่ได้สื่อความตามตัวอักษร 2. โดยทั่วไปแล้วคำว่า บรรยากาศ จะมีความหมายอ้างถึง คือ atmosphere vibe environment ฯลฯ แต่เมื่อมารวมกับคำว่า ได้ จะมีนัยยะโดยทั่วไปคือ บรรยากาศดี วิวดี 3. อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากบริบทโดยรอบ จะเห็นว่าผู้พูดไม่ได้พูดถึงวิว หรือบรรยากาศทั่วไป แต่เฉพาะเจาะจงถึงกระถางเฟิร์นที่นำมาแต่งห้องน้ำให้ดูดี เหมาะแก่การอาบน้ำอย่างมีความสุข ผู้แปลจึงตีความว่า ได้บรรยากาศในที่นี้ หมายถึง กระถางเฟิร์นดูสวย น่าดูมากกว่า

เมื่อตีความได้ดังนี้แล้ว นักแปลก็จะเลือกวิธีแปลแบบ D-E หรือ Foreignization แปลความหมายออกมาให้สื่อสารให้ผู้อ่านปลายทางเข้าใจสารตรงกัน เนื่องจากหากแปลตรงตัวก็จะเข้าใจความหมายไปคนละทาง ผิดจากความหมายที่ถูกต้อง และหากถ้าแปลว่าวิวดีก็จะสื่อความหมายคลาดเคลื่อนอีกเช่นกัน เพราะจากบริบทไม่ได้หมายถึงวิว อาจทำให้ผู้อ่านก็จะเข้าใจผิด จึงควรแปลให้ตรงนัยยะที่ต้องการสื่อถึงการตกแต่งว่า pleasing to the eyes ซึ่งแม้จะไม่ใช่วลิตายตัวในภาษาปลายทางเช่นเดียวกับต้นฉบับ แต่ทราบได้ที่สามารถสื่อเจตนาของสารได้ตรง และไม่ได้ดูเป็นภาษาปลายทางที่แปลก ใช้ผิดบริบท ก็นับว่าเป็นการแปลที่ประสบความสำเร็จ

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ: “พอเขาเกิด ก็เอาดอกอัญชัญขี้วาดให้”

ฉบับแปล: “When she was just a baby, I had painted her brows with juice squeezed from butterfly peas.”

การวิเคราะห์

จากตัวอย่างนี้ ผู้แปลทราบดีว่าวลิตายตัวที่มักหมายถึงช่วงวัยที่เด็กยังเป็นเด็กทารก ซึ่งแม้จะเขียนเช่นนี้ แต่ความหมายจริง ๆ กลับไม่ตรงตัว ต้องอาศัยการตีความจากบริบท คือ ไม่ได้แปลว่า ทันทีที่

เด็กคนนั้นคลอดจากท้องแม่ก็เอาดอกอัญชัญขี้ว่าดให้ แต่หมายความว่า ตอนยังเป็นเด็กทารก ก็เอาดอกอัญชัญขี้ว่าดให้ มากกว่า ดังนั้นผู้แปลต้องยื่นมือเข้ามาแทรกแซงปรับรูปการสื่อวลิติดปากนี้ให้ผู้รับสารที่อยู่คนละวัฒนธรรมสามารถเข้าใจความนัยของสารได้ชัดเจน

โดยวิธีการแปลนั้น ผู้แปลไม่ใช่วิธีแปลแบบตรงตัวเป็น she was a baby ดังเหตุผลที่ได้กล่าวไปว่า จะเป็นการสื่อสารผิด ทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิด และเลือกจะตีความของวลิตายตัวดังกล่าวออกมาเช่นที่แจกแจกไว้ด้านบน แล้วแปลออกมาตามนั้น เป็นวลี when she was just a baby ซึ่งสามารถสื่อความหมายได้ตามจุดประสงค์ของผู้พูดในภาษาไทย

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ: “โบราณเขาว่า เลี้ยงยาก”

ฉบับแปล: “It has long been believed that children like her, without flaws, will be raised up with difficulty.”

การวิเคราะห์

วลี โบราณเขาว่า... เป็นวลิติดปากของคนไทยที่ใช้เมื่อจะกล่าวอ้างถึงคำสอน หรือความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งวลีดังกล่าวนี้ไม่ปรากฏในภาษาปลายทาง และไม่สามารถแปลตรงตัวได้ เพราะมีความหมายที่เฉพาะตัวกว่านั้น คือมีนัยยะที่ต้องอาศัยการตีความก่อน ถึงค่อยแปลเป็นภาษาปลายทางที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ถูกต้อง

ในด้านการตีความความหมายนั้น ผู้แปลต้องตีความคำว่า โบราณ ณ ที่นี้ออกมาก่อนว่าหมายความว่าอะไร ซึ่งเมื่อพิจารณาจากวิธีการใช้ที่ใช้เกริ่นหน้าก่อนจะอ้างคำสอน สุภาษิต คำพังเพย หรือความเชื่อต่าง ๆ ก็น่าจะเป็นการอ้างถึงคนโบราณ ได้แก่ คนโบราณกล่าวว่า... หรือ มีความเชื่อมานานแล้วว่า... อย่างไรก็ตามหากแปลตามวลีแรก จะพบว่าไม่ค่อยเป็นธรรมชาติเท่าไร จึงยึดตามวลีที่สอง ซึ่งจากการหาวลีเทียบเคียงในภาษาอังกฤษ จะพบว่ามีวลีในภาษาอังกฤษที่เจ้าของภาษาค้นเคยและใช้กันอยู่แล้ว นั่นคือวลี “It has long been believed...” ซึ่งก็เป็นคำที่ใช้เกริ่นนำความเชื่อ แนวคิด ต่าง ๆ ที่ตัวผู้พูดจะเสนอต่อไปเช่นกัน เพราะสามารถเก็บแต่ใจความสำคัญไว้ได้ทั้งหมด

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ: “เขาจะกินหัว ลำดับญาติกับคุณมุกลินเสียนี เอ็งนะ พวกคู้กรรม”

ฉบับแปล: “My ass! You’ll be really plagued by lice! What’s on earth make ya think yasef as highly as Miss Mooklin’s clan? Brats like you deserve only the heaven curse like those in Sunset at Chaophraya.”

การวิเคราะห์

สำนวนที่ว่า เหาจะกินหัวนี้ นับเป็นการแปลระดับวัจนปฏิบัติศาสตร์เพราะไม่สามารถตีความได้ตรงตัว ต้องพิจารณาจากบริบทเพื่อที่จะเข้าใจความหมายที่แท้จริงได้ โดยคำนี้ไม่ได้สื่อความว่า เหาจะกินตัวจริง ๆ หรือเป็นการแข่งผู้ทีกล่าวถึงแต่อย่างใด แต่เป็นรูปแบบการพูดที่มีเจตนาขู่และตำหนิว่ายกตัวสูงเท่ากับเจ้านาย ซึ่งเป็นคนละชนชั้น จะนำมาซึ่งความอับมงคลหรือเดือดร้อนมาให้ ซึ่งใช้ เหา เป็นสัญลักษณ์แทน โดยพจนานุกรมไทยฉบับบัณฑิตยสถาน ให้นิยามไว้ว่า “(สำ) ทำตัว อาจเอื้อมหรือเอาอย่างเจ้านาย หรือผู้สูงศักดิ์ ถือว่าเป็นอับมงคล เช่น ทำตัวเทียมเจ้าระวังเหาจะขึ้นหัวนะ”

จะเห็นได้ว่าผู้แปลไม่สามารถแปลสำนวนนี้ตรงตัวได้ เพราะผู้อ่านจะไม่เข้าใจอย่างแน่นอนว่าเป็นคำขู่ เนื่องจากต้องอาศัยทั้งความรู้ด้านวัฒนธรรมและสำนวนไทยในการทำความเข้าใจ และยังทำให้ดูตลกอีกด้วย (Lice will eat your head) ดังนั้นผู้แปลจึงต้องเข้ามาแทรกแซงเติมที่ ซึ่งผู้แปลต้องปรับโครงสร้างประโยคใหม่ทั้งหมด โดยเปลี่ยนจากวลีเดียวเป็นประโยคและอุทานวลีเพื่อเก็บความหมายให้ครบถ้วน และสื่อความให้เป็นธรรมชาติดังนี้

ในขั้นแรกผู้แปลลองแปลจากเจตนาจริงที่เป็นคำขู่ว่า เดียวก็อับมงคลหรืออก ให้เป็นภาษาอังกฤษที่สื่อความได้ใกล้เคียง คือ you’ll very well plague by misfortunes อย่างไรก็ตามเนื่องจากการแปลเช่นนี้จะตัดคำว่า เหา ออกไป ทำให้สับสนทางวัฒนธรรมที่ติดมากับสำนวนหายไป ผู้แปลจึงลองคงคำว่า เหา ไว้ แล้วก็พบว่ายังสื่อเจตนาขู่ดังที่กล่าวไปได้ เพราะคำว่า เหา สามารถใช้เป็นสัญลักษณ์สื่อถึงความอับมงคลได้ในภาษาปลายทาง เพราะในศาสนาคริสต์ที่ผู้ใช้ภาษาอังกฤษส่วนใหญ่คุ้นเคยดีจะมีการกล่าวถึง plaque of lice ในคัมภีร์ไบเบิลบทอพยพ 7.19 (Exodus 7:9) อันเป็นความอับมงคล หรือภัยพิบัติที่พระเจ้ามอบให้ชาวอียิปต์ที่ไม่ยอมปลดปล่อยทาสชาวอิสราเอลออกไป

ต่อมาผู้แปลเลือกใช้วิธีเพิ่มอุทานวลี my ass! ซึ่งเป็นการอุทาน แสดงความตกใจ ปนความหมั่นไส้ รังเกียจคนที่พูดถึง เพื่อให้ได้อารมณ์และน้ำเสียงของผู้พูดที่เท่าเทียมกับต้นฉบับ และถือเป็นการขดเขย น้ำเสียงดังกล่าวที่ขาดไปในประโยคหลัก เพราะเมื่อพูดวลี เหาจะกินหัว ออกมา ผู้พูดต้องมีความรู้สึกตกใจ และรังเกียจด้วยประมาณหนึ่งที่คนพูดกล้าบังอาจเอื้อมเช่นนี้ได้ หากไม่มีคำอุทานเพิ่มเข้าไป ก็จะดูเรียบ

แบน ขาดความหมายเชิงอารมณ์ในส่วนนี้ไป ทำให้ผู้อ่านไม่ได้รับอารมณ์ของสารเท่าเทียมกับผู้อ่านต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 5

ต้นฉบับ: เพียงไม่พูด ด้วยที่ว่า ‘ไม่ปกตืออย่าทัก ไม่รู้จักอย่าถาม’

ฉบับแปล: She just didn't mention it because of the superstition that ‘when facing a paranormal thing, don't make any remark about it.’

การวิเคราะห์

สำนวน ไม่ปกตืออย่าทัก ไม่รู้จักอย่าถาม เป็นสำนวนติดปากของคนไทยที่อิงจากความเชื่อเหนือธรรมชาติ ผีสางนางไม้ของสังคมไทย โดยผู้ที่พูดประโยคนี้จะพูดเพื่อเตือนว่า เมื่อเจอเรื่องเหนือธรรมชาติก็ห้ามทักเพราะอาจโดนผีหลอก โดนของเข้าตัว หรือโดนสารพัดภัยในรูปแบบต่าง ๆ ที่อาจเกิดตามมา ซึ่งตัวอย่างนี้ก็เหมือนกับตัวอย่างที่ผ่านมาคือ ผู้แปลไม่สามารถแปลตามตัวอักษรได้ เพราะสารจะไม่สื่อนัยยะด้านความเชื่อดังกล่าวนี้ได้อย่างถูกต้อง จึงต้องแก้ปัญหาทางการแปลดังนี้

จุดหลักที่เป็นปัญหาจะมีอยู่ 2 จุด คือ คำว่า ไม่ปกติ และ ทัก ในจุดแรก เมื่อทำการแปลฉบับร่าง ผู้แปลคิดว่าสามารถแปลได้ตรงตัว แต่กลับไม่สามารถแปลได้ เพราะเมื่อพิจารณาให้ดีจะพบว่า คำว่า ไม่ปกตินี้ ค่อนข้างกำกวม มีความหมายลึกซึ้งที่ต้องอาศัยการตีความตามบริบท หากในบริบททั่วไปอาจหมายถึง สถานการณ์ไม่ปกติ ไม่ชอบมาพากล แต่ในบริบทนี้จะสื่อความเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ไม่ปกติน่ากลัว ชวนขนลุกที่เกิดจากสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติ ผู้แปลจึงต้องตีความหมายนี้ให้ได้ก่อนถึงจะแปลออกมาเป็นภาษาอังกฤษให้ถูกจุดประสงค์ของสาร มิเช่นนั้นจะสื่อความผิด โดยรวมแล้วจึงแปลเป็นสำนวนวลีว่า when facing a paranormal things ที่กล่าวรวม ๆ ถึงสิ่งเหนือธรรมชาติทั่วไปซึ่งรวมทั้งพญานาคด้วย

นอกจากประเด็นนี้ ผู้แปลยังประสบปัญหาในการแปลคำว่า ทัก คือเมื่อหาความหมายตามพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน จะมีสองความหมาย 1. เป็นการทักทายโอภาปราศัย 2. เตือนหรือออกเสียงให้ระวังหรือสังเกตว่าจะมีภัยตามลัทธิที่ลือกัน เช่น จิ้งจกทัก อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาความหมายจากบริบทนี้จะพบว่า ทัก ในที่นี้ ไม่เข้ากับความหมายสองแบบข้างต้นเลย แต่เป็นการเปล่งเสียงถามด้วยความสงสัยมากกว่า เช่น ในสถานการณ์ที่ผู้พูดได้ยินเสียงคนร้องไห้กลางดึก ก็อาจทักด้วยความสงสัยว่า “ใครนะ” หรือ “นั่นเสียงอะไร” ดังนั้นผู้แปลจึงต้องแปลตามสารจริงนี้ มิใช่ตามตัวอักษร จึง

หาคำเทียบเคียงได้ว่า make a remark ซึ่งใน www.dictionary.com จะให้นิยามว่าเป็นการ “make a verbal observation”

หลังจากตีความประเด็นหลักดังกล่าวแล้ว ผู้แปลก็จะแปลโดยไม่คำนึงถึงคำในต้นฉบับเลย โดยผู้แปลใช้วิธีจะใช้วิธีจับใจความสำคัญหรือเจตนาของสารและแปลแบบอธิบายความโดยไม่ยึดตัวอักษร มีการปรับรูปประโยคใหม่ทั้งหมด โดยตัดประโยค ไม่รู้จักย่อถาม เพราะเป็นเพียงลักษณะการใช้คำสร้อยของไทยเพื่อสร้างลีลาทางภาษาให้สวยงามเท่านั้น มิได้มีความหมายเป็นพิเศษ ประโยคหลักยังคงเป็นประโยคแรกที่สื่อความหมายทั้งหมดอยู่ดี เมื่อรวม ๆ แล้วก็จะได้เป็น when facing a paranormal thing, don't make any remark about it.

2. การแปรทางภาษา (language variation)

ตัวละครในเรื่อง *บาดาล* ทั้งหลาย ต่างมีข้อมูลพื้นฐานทางสังคม หรือระดับทางสังคมต่างกัน รวมทั้งมีความสัมพันธ์ระหว่างกันที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้ส่งผลให้มีการใช้ภาษาที่มีทั้งระดับมาตรฐานทั่วไป และในบางครั้งยังปรากฏการแปรทางภาษาอย่างหลากหลายรูปแบบเกิดขึ้นในถ้อยคำต่าง ๆ

ในการแปลถ้อยคำที่มีการแปรทางภาษา หรือแปลข้อความภาษามาตรฐานให้เป็นการแปรทางภาษานั้น ผู้จัดทำต้องตั้งคำถามที่สำคัญกับตนเองว่า จะปรับให้ข้อความนั้น ๆ เป็นภาษาระดับมาตรฐานหรือไม่ หรือจะให้มีการแปรทางภาษาเกิดขึ้นเช่นเดียวกับต้นฉบับ หรือต่างกับต้นฉบับ ซึ่งเหตุผลที่จะให้มีการแปรทางภาษาเกิดขึ้นนั้นคงไม่พ้นเรื่องของความหมาย คือ ความหมายเชิงสังคม และความหมายเชิงจิตวิสัย ซึ่งมีความสำคัญกับงานวรรณกรรมเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการแฝงข้อมูลทางอ้อมอย่างแยบยลบอกให้ผู้อ่านรู้กลาย ๆ ถึงข้อมูลทางสังคมต่าง ๆ ลักษณะนิสัยของตัวละคร รวมทั้งความสัมพันธ์ โดยที่นักเขียนไม่จำเป็นต้องบรรยายออกมาเลยก็ได้

การแปรทางภาษาที่พบในต้นฉบับนั้น มีทั้งการแปรทางภาษาที่เกิดจากปัจจัยหลายประการ ซึ่งในที่พบในงานนี้หลัก ๆ จะเป็นปัจจัยของตัวผู้พูด และปัจจัยตามการใช้หรือสถานการณ์ ด้วยเหตุนี้ผู้แปลจึงต้องวิเคราะห์ลักษณะตัวละครและความสัมพันธ์ของตัวละครที่จำเป็นกับการแปลเพื่อให้เป็นแนวทางในการแปล โดยตัวละครจะมีทั้งหมด 5 ตัวหลัก ๆ ดังนี้

1. มุกลิน มุกลินเป็นตัวละครเอกของเรื่อง เป็นหลานสาวของเจ้าของบ้านริมน้ำคือคุณยาย มีฐานะเป็นเจ้านายในบ้าน สนับสนุนกับเจ้าแมง
2. คุณยาย คุณยายของมุกลิน เป็นเจ้าของบ้านและผู้ตีเก่า
3. คุณยายบุญเรือน คุณยายบุญเรือนเป็นคนรับใช้เก่าแก่ของคุณยาย รับใช้ตระกูลของมุกลินมานาน นับถือยำเกรงเจ้านาย สนับสนุนกับเจ้าแมงผู้เป็นหลาน มักทะเลาะกับเจ้าแมงเป็นประจำ
4. เจ้าแมง เจ้าแมงเป็นคนหลานของคุณยายบุญเรือน มีฐานะเป็นคนรับใช้ที่ทุกคนในบ้านให้ความเอ็นดูปนหมั่นไส้ มีนิสัยขี้นินทา กวนโมโห มักแหย่มุกลินกับตาและยายเป็นประจำ
5. ตาจะรวย คุณตาไม่ค่อยมีบทบาทในตอนที่ถูกปล้นเลือกปล้น แต่เป็นสามีของยายเรือน ตาของเจ้าแมง และมีฐานะเป็นคนรับใช้เช่นเดียวกัน

โดยตัวละครในเรื่อง*บาดาล*ที่มีการใช้ภาษาไม่เป็นมาตรฐาน หรือบางครั้งมีการใช้ภาษามาตรฐาน แต่จะให้มีการแปรทางภาษาเกิดขึ้นเพื่อเพิ่มอรรถรสให้กับเรื่องนั้น มี 2 ตัวหลัก ๆ ได้แก่ คุณยายบุญเรือน และเจ้าแมง โดยแมง หรือเด็กชายชานันเป็นตัวละครเด็กของเรื่องมีนิสัยทะเล้น มักจะใช้ภาษาปาก พูดคุยเพื่อแสดงความสนิทสนมกับสมาชิกในบ้านริมน้ำที่เป็นฉากหลักของเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นตาจะรวย มุกลิน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กับคุณยายบุญเรือน ซึ่งมักจะชวนกันโต้เถียงกันในเรื่องไม่เป็นเรื่อง ซึ่งสร้างสีสัน ความสนุกสนานให้กับงานวรรณกรรมเป็นอย่างมาก

การจะแปลบทสนทนาของตัวละครคู่นี้ ผู้แปลจึงต้องให้ความสำคัญกับการแปรทางภาษาเป็นพิเศษ โดยต้องพิจารณาอย่างละเอียดถึงวิธีที่จะสื่อความหมายที่แฝงอยู่ในถ้อยคำให้ครบถ้วน เพื่อให้ผู้อ่านฉบับแปลได้รับข้อมูลเชิงแฝง และอรรถรสในการอ่านอย่างครบถ้วน ทั้งนี้ผู้แปลเลือกใช้วิธีการแปรทางภาษาตามงานวิจัยของสุปรียา วิจารณ์ธนา ฐนะภูมิ และพนิดา ชีมาภรณ์ (2558) ซึ่งแยกการแปรทางภาษาออกเป็น 3 ระดับ คือ การแปรระดับเสียง ระดับคำ และระดับประโยค

2.1 การแปรทางภาษาตามต้นฉบับ

การแปรระดับเสียง

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ: “ไหนว่าไปทุกวัน?” เจ้าหญิงของเจ้าแมงเอะอะ

“ก็ป๊าย” มันทำเสียงอ่อนเสียงหวาน “ไปทุกวัน แต่ไม่ได้สัญญาว่าจะเข้าโรงเรียน”

“ทำเป็นไอ้ศรีธนญชัย!” ยายเรือนมีโมโห

“พาดมันเลยคุณ”

ฉบับแปล: “But you have promised to go to school every day, haven’t you?”, Maeng’s princess raised her voice.

“Welllll,” Maeng said with syrupy voice. “I did say I would ‘go’ to school every day, but ain’t give promise to ‘get to’ school, right?”

“You sly!” Grandma Ruan’s temper flares.

“Oh, just give’im a good hidin’, miss!”

การวิเคราะห์

จากตัวอย่างพบว่า ส่วนที่มีการแปรทางภาษาในระดับเสียงปรากฏขึ้นมีอยู่แค่คำเดียว คือคำว่า ป้าย ซึ่งแปรมาจากคำว่า ไป การแปรทางภาษาลักษณะดังกล่าวแฝงความหมายเชิงจิตวิสัย โดยทั่วไปคนพูดอาจจะเป็นคนในวัยไหนก็ได้ แต่เมื่อเปล่งคำนี้จะสื่ออารมณ์ยียวน ล้อเลียน และสำหรับแมง การแปรเช่นนี้สามารถสะท้อนนิสัยของตัวละครที่เป็นคนกวน ๆ ได้ เนื่องจากในเนื้อความตอนนี้เป็นสถานการณ์ที่แมงโดนจับได้ว่าไม่เข้าเรียนตามที่สัญญาไว้กับมุกลิน แต่กลับขอเงินไปโรงเรียนตามปกติทุกวัน ด้วยอุปนิสัยที่เป็นคนฉลาดแกมโกงและทะเล้น จึงพยายามหาทางออกให้ตัวเองด้วยการเล่นคำเพื่อเอาตัวรอด ยามคับขัน คำนี้ยังสามารถสะท้อนความสัมพันธ์ของตัวละครทั้งสามด้วยว่า มีความสนิทสนมกันมาก จนเจ้าแมงสามารถทำหายมุกลินและคุณยายบุญเรือนได้แม้ตัวเองจะทำผิดก็ตาม การแปรเช่นนี้ยังทำให้ผู้ฟังรู้สึกโมโห เพราะโดยยียวน และทำให้ผู้อ่านรู้สึกขบขันกับการวิวาทะของตัวละครอีกด้วย

การแปรทางภาษาลักษณะนี้เป็นการแปรแบบ eye dialect ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการบรรยายเสียงของตัวละครหลังบทสนทนาว่า ทำเสียงอ่อนเสียงหวาน ที่ไม่ได้เกิดจากธรรมชาติ แต่เป็นการแก้งัดเสียงเพื่อล้อเลียน ด้วยเหตุนี้ ผู้จัดทำจึงตัดสินใจเลือกแปลโดยคงการแปรทางภาษาไว้ด้วยวิธีเดียวกันกับภาษาไทย โดยใช้คำว่า well ซึ่งเป็นการแปรระดับเสียง ชนิด eye dialect ผู้จัดทำได้เพิ่มตัวสะกด l เข้าไป 2 ตัว โดยการใส่คำว่า well นี้ยังเป็นการใส่คำที่แสดงให้เห็นว่าแมงยอมรับสิ่งที่มุกลินกล่าวหา เช่นเดียวกับคำว่า “ก็ป๊าย” ในต้นฉบับ และยังทำหน้าที่เน้นย้ำให้ประโยคที่ต่อหลังมาน่าสนใจมากขึ้น เพราะทำให้ผู้อ่านรอยยิ้มว่าสิ่งที่ผู้พูดต้องการจะสื่อคืออะไร นอกจากนี้การที่ผู้จัดทำเพิ่มตัว [l] ก็เพื่อ

ต้องการให้เกิดเสียงลากที่ยาวขึ้น และยังให้ความหมายเชิงอารมณ์ คือ มีลักษณะเป็นภาษาพูดที่ใช้กับบุคคลที่สนิทสนมกัน เพื่อเน้นเจตนาล้อเลียนของผู้พูด และทำให้เสียงดูเป็นการตัดให้อ่อนหวานดูียวนมากขึ้น เข้ากับสถานการณ์และลักษณะนิสัยของเจ้าแมงที่ชอบยกย่อนผู้ใหญ่ได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ: “คนมีบุญมาเกิด”
 “จ้้นแมงก็มีบุญ” เจ้าแมงเสนอตัวเข้าร่วมด้วยเช่นกัน
 “เอ็งนะเระอะ?” ยายเรื่อนเสียงหลง
 “อ้าว แมงก็บ่มีพ่อ มีแม่ เหมือนพี่มุก”
 ฉบับแปล: “She must be one with good fortunes.”
 “Then I’m blessed too.” Little Maeng proposed himself for the position too.
 “Are you kiddin’ me?” Boonreaun cried out with the incredulous voice.
 “Why? I don’t have mom and dad just like her.”

การวิเคราะห์

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าการแปรทางภาษาเกิดขึ้นในคำว่า เระอะ ซึ่งเป็นรูปภาษาไม่มาตรฐานที่ผันมาจากคำว่า เทรอ และมีความหมายเชิงอารมณ์แฝงอยู่ นั่นคือ ในบริบทนี้จะสื่อให้เห็นความประชดประชันของคนพูดคือยายเรื่อนที่มีต่อเจ้าแมงจากนานแน่นเสียงจากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ทำให้คำดูห้วนและสื่ออารมณ์จิกกัดได้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามลักษณะการแปรทางภาษาดังกล่าว ไม่สามารถรักษาไว้ได้ในภาษาปลายทางด้วยวิธีการแปรทางภาษา แต่สามารถสื่อสารไว้ได้ด้วยรูปแบบการใช้ภาษาแบบประชดประชันในภาษาปลายทาง ซึ่งผู้แปลได้วิเคราะห์ไว้ในหัวข้อจรรยาบรรณปฏิบัติศาสตร์แล้ว อย่างไรก็ตามผู้แปลยังคงเลือกจะคงการแปรทางภาษาในประโยคนี้ไว้อยู่ ทั้งนี้ไม่ใช่เพื่อรักษาความหมายเชิงอารมณ์ดังกล่าว แต่เพื่อแสดงความหมายเชิงสังคมที่สื่อในคำว่า เอ็ง ซึ่งเป็นคำสรรพนามค่อนข้างโบราณ โดยพจนานุกรมไทยฉบับบัณฑิตยสถาน กล่าวไว้ว่าเป็น “คำใช้แทนผู้ที่เราพูดด้วย มักใช้พูดกับผู้น้อยหรือใช้พูดกับเพื่อนฝูงที่อยู่ในวัยเดียวกัน เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2” อย่างไรก็ตามไม่ค่อยมีคนใช้เท่าไรในประเทศ

ไทยปัจจุบัน ยกเว้นแต่คนวัยเดียวกันที่พูดเชิงหยอก ๆ และหากเป็นคนแก่วัยเท่าอายุเรือนก็จะสื่อให้เห็นถึงความสนิทสนมกับผู้ฟัง และยังสื่อถึงความหมั่นไส้กลาย ๆ

ด้วยเหตุนี้ผู้แปลจึงพยายามรักษาข้อมูลเชิงสังคมของคุณยายบุญเรือนที่แสดงผ่านทางการใช้ภาษาด้วยการแปรทางภาษาตามวิธี phonetic respelling ให้เป็นไปตามแบบที่คนในวัฒนธรรมภาษาปลายทางมักจะใช้ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ และสื่อสารกับผู้สนิทสนมกัน นั่นคือ คือดัดเสียง -g ออกจากหน่วยคำ -ing กลายเป็น -in ในคำว่า kidding ให้เหลือเพียง kiddin โดยภาษาที่ไม่เป็นมาตรฐานนี้มีการใช้อย่างแพร่หลายทั่วไป โดยเฉพาะในภาษาพูด

ตัวอย่างที่ 3

- ต้นฉบับ: “ปลาแห้งทูบ ปลาเค็ม เต้าหู้ยี้” มันร้ายยาวรายชื้อกับข้าวที่พวกคนแก่ชอบกินกับข้าวต้มทุกวัน “กินไปเหว เตี้ยวผอมเป็นนางแบ็บ”
แม้มันจะได้จากมุกลินยี่สิบบาท หากจะทวงจากยายบุญเรือนอีกวันละห้าบาท
“ค่า...ร...ร...รวมมิตร” มันกระดกลิ้น
- ฉบับแปล: “Well, if you mean pounded fish jerky, salted fish and fermented bean curd.”, he drew the list of the daily favorites of the oldies usually served with a bowl of rice soup, “No, thanks. I can’t stomach them unless I wanna be a ‘modal’.” He flicked his tongue in at the word ‘model’.
Though he got twenty baht from Mooklin, he insistently asked for five baht more from his grandma, saying it is “for sund...r...r...y expenses,”

การวิเคราะห์

จากตัวอย่างนี้ การแปรทางภาษาที่ปรากฏในเรื่องคือการแปรคำว่า นางแบบ เป็น นางแบ็บ ซึ่งนับว่าเป็นการแปรระดับเสียงตามแบบ phonetic respelling คือแปรจากสระเสียงยาวคือสระแอ ให้กลายเป็นสระเสียงสั้นคือสระแอะ ทั้งนี้ก็เพื่อสื่อข้อมูลเชิงจิตวิสัยของเจ้าแมง ที่เป็นคนขี้เล่น มีความขี้แวน กวนผู้ใหญ่เป็นประจำ ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขันตามไปด้วยไม่มากนักน้อย หรืออาจสื่อความเป็นเด็กความรู้

น้อยที่ไม่ค่อยรู้วิธีการออกเสียงที่ถูกต้องของคำว่า นางแบบ ด้วยก็เป็นได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้แปลจึงตัดสินใจคงการแปรทางภาษาไว้ และแปรโดยใช้วิธี eye dialect เปลี่ยนแค่จากตัว -e ให้เป็นตัว -a ซึ่งออกเสียงแทบไม่ต่างกันเลย เพื่อสื่อสารเชิงสังคมและเชิงจิตวิสัยที่กล่าวไปแล้วให้ผู้อ่านรับทราบ และมีปฏิกิริยาตอบรับเท่าเทียมกัน

นอกจากนี้ยังมีคำว่า รวมมิตร ซึ่งในเรื่องจะเห็นได้ว่าการแปรทางภาษาแบบ phonetic respelling คือ แทนที่จะเป็น รวมมิตรเฉย ๆ ก็มีการใช้ไข่ปลากับ ร หลายตัวเพื่อแทนเสียงรัวลิ้นของรหันที่ยาวกว่าปกติ ผิดไปจากภาษามาตรฐานที่ปกติคนจะออกเสียงกัน ทั้งนี้ก็เพราะต้องการสื่อข้อมูลเชิงจิตวิสัยของเจ้าแมงโดยเฉพาะ คือความขี้เล่น และยียวนเช่นที่กล่าวไปแล้ว รวมทั้งความสนิทสนมของผู้พูดกับผู้ฟัง ซึ่งในที่นี้คำว่ารวมมิตรในที่นี้สามารถเทียบเคียงด้วยคำว่า sundry expenses พอดี ผู้แปลจึงเลือกแปรภาษาเช่นเดียวกับต้นฉบับคือ แปรด้วยวิธี phonetic respelling เช่นเดียวกันในคำว่า sundry คือเติมไข่ปลาไประหว่างเสียง -r และเพิ่มเสียง -r ไปอีกหลายตัว

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ: “ไหน ชะอม?” ยายเรือนทวงตั้งแต่เห็นหน้า
 “อ้าว” มันลากเสียงสูง “ซื่อก็บอกแล้ว อมไว้จะเห็นยังไง?”
 “เออ อมไว้ ไม่ต้องคายออกมา จะได้กินอะไรเข้าไปไม่ได้”

ฉบับแปล: “So where’s cha-om?” Grandma Ruean asked for the climbing wattle she had asked him to buy at the first glimpse at his face.
 “Isn’t it obvious by its name; ‘Om’ means to keep in the mouth so how can you see it? duhhhh!”
 “Then keep it in ya mouth forever and never dream to eat nothang ever again!”

การวิเคราะห์

การแปรทางภาษาที่ปรากฏในบริบทนี้คือคำว่า อ้าว ซึ่งไม่ใช่ภาษามาตรฐานแต่เป็นภาษาปาก โดยเฉพาะเมื่อมีการแทนเสียงไม้โทเป็นเสียงไม้ตรี จะยิ่งเน้นให้เห็นการออกเสียงสูงของผู้พูด นับเป็นการ

แปรด้วยวิธี phonetic respelling เปลี่ยนจากไม้โท ให้เป็นไม้ตรี โดยปกติคำว่า อ้าว โดยทั่วไปจะเป็นคำที่ใช้แสดงอารมณ์แปลกใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้ยินตามที่ระบุไว้ในพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน แสดงทัศนคติเชิงลบต่อคนฟังว่าโง่ ไม่รู้เรื่อง ซึ่งในบริบทนี้เมื่อแปรเป็นเสียงตรีก็จะทำให้เกิดเสียงสูงยิ่งขึ้น นอกจากนี้จะแสดงทัศนคติเชิงลบดังกล่าวของคนพูด ยังแฝงอารมณ์ยกย่อนายตนเอง เป็นการแสดงความแปลกใจแบบปลอม ๆ ที่ยียวนมากกว่า เพราะในสถานการณ์นี้เจ้าแมงกำลังพยายามไหลเอาตัวรอด เพราะไม่ยอมทำตามที่ยายสั่งไว้ ซึ่งโดยรวมแล้วการแปรทางภาษาดังกล่าวนี้จะให้ข้อมูลเชิงจิตวิสัยแสดงถึงนิสัยของเจ้าแมงที่เป็นคนเจ้าเล่ห์ ปลิ้นปล้อน ช่างพลิกกลืนเพื่อเอาตัวรอด และความยียวนของเจ้าตัว นอกจากนี้ยังสื่อถึงความสนิทสนมกันระหว่างคู่กัดต่างวัยอย่างยายเรื้อนกับเจ้าแมงได้ดี จากการตีฝีปากของเจ้าแมงอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ผู้แปลจึงพยายามรักษาการแปรทางภาษาไว้ โดยเลือกแปลเป็นคำว่า duh ซึ่งเป็นคำอุทานในภาษาอังกฤษที่พจนานุกรม Cambridge ออนไลน์ (<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/duh>) นิยามไว้ว่าเป็นคำไม่เป็นทางการ “used to show that you think a person or statement is stupid, or that something is obvious” คำนี้คำเดียวสื่ออารมณ์ของคำว่า อ้าว ไม่พอ จึงทำการแปรระดับเสียงแบบ phonetic respelling โดยการเพิ่มเสียง -h เข้าไปอีกสามตัว ทำให้เกิดเสียงลากยาวเช่นเดียวกับต้นฉบับ ซึ่งเป็นภาษาไม่เป็นทางการ สื่อความสนิทสนมของผู้พูดกับผู้ฟัง และสร้างอารมณ์ยียวนได้ดีอีกด้วย

ตัวอย่างที่ 5

- ต้นฉบับ: “พึมพำ พึมพำ กินเข้า”
เธอหยุดระบายสี วางดินสอ มองอย่างตระหนก เธอจำลองจากงูใหญ่ในความฝัน! หญิงสาวพลิกกระดาษที่ หลุดจากเก้าอี้เดินเร็ว ๆ เปิดประตูก้าวออกไป
- ฉบับแปล: “Sista! Sista! Dinnarr.”
She balked, hand stopped from painting and put the pencil down. Mooklin blinked in panic as she realized she had depicted the great serpent in her dream! She abruptly flipped over the paper, leapt to her feet and breezed toward the door to step off.

การวิเคราะห์

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า คำว่า พี่มุก เป็นการแปรทางภาษาในระดับเสียงด้วยวิธี eye dialect มีวิธีการสะกดผิดจากภาษามาตรฐาน เพราะในคำว่า มุก ม้าเป็นอักษรต่ำ ถึงปกติจะสามารถผันเป็นเสียงโทได้ แต่เมื่อประกอบด้วยสระอุ ทำให้กลายเป็นเสียงโทโดยปริยาย ไม่ต้องเติมไม้โท แต่ในที่นี้กลับใช้ไม้โทกำกับ ซึ่งแม้จะออกเสียงเหมือนกับคำว่ามุก แต่เมื่อเปรียบคำว่า มุก และ มุก จะเห็นว่าอย่างหลังอ่านแล้วรู้สึกถึงเสียงเรียกที่ตั้งและยาวกว่าปกติ เป็นการเรียกคนในระยะไกลกว่า ส่วนคำว่า กินเข้า ไม่ได้หมายถึงหัวเข้า แต่เป็นภาษาไม่เป็นมาตรฐานที่แปรมาจากคำว่า ข้าว ด้วยวิธี phonetic respelling ที่แทนที่เสียงสระอา เป็นสระเอา และแทนที่เสียงโทเป็นเสียงเอก โดยให้ความหมายเชิงจิตวิสัยเพิ่มขึ้นมา นั่นคือ แสดงให้เห็นถึงความเป็นเด็กขี้เล่นของเจ้าแมง รวมทั้งสื่อถึงความสนิทสนมกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังว่าสามารถใช้ภาษาเล่น ๆ ด้วยกันได้

จากการแปรที่กล่าวมา ผู้แปลจึงพยายามคงการแปรทางภาษาไว้เพื่อสื่อความหมายที่แฝงอยู่ จึงทำการแปรทางภาษาสองแบบคือ แบบ eye dialect ผสมกับ phonetic respelling ดังนี้ ในส่วนคำว่า พี่มุก ผู้แปลเลือกใช้คำว่า sister โดยแปรด้วยวิธี eye dialect คือเปลี่ยนตัวสะกด -er ให้กลายเป็น -a ซึ่งในพจนานุกรม Collins บอกว่าเป็นคำที่แผลงมาจากคำว่า sister ใช้ในบริบทที่เป็นกันเอง ซึ่งแม้ไม่ได้ให้ความหมายเชิงจิตวิสัยเช่นในต้นฉบับ แต่ผู้แปลต้องการสื่อข้อมูลด้านความสัมพันธ์ที่สนิทสนมกันระหว่างเจ้าแมงและมุกลินซึ่งควรใช้ให้สมน้ำสมเนื้อกันทั้งเรื่อง

ส่วนคำว่า กินเข้า ผู้แปลแปลเป็นคำว่า dinnarr ซึ่งเป็นการแปรทางภาษาในระดับเสียงแบบผสมคือใช้วิธี eye dialect กับคำว่า dinner เปลี่ยนการสะกดเป็น dinna ตามแบบการใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการระหว่างคนที่สนิทสนมกัน ซึ่งจะสังเกตว่ามักเปลี่ยนจากตัว -o หรือตัว -er เป็น -a ในภาษาเขียน เช่น fellow เป็น fella หรือ sister เป็น sista ดังข้างต้น นอกจากนี้ยังเพิ่มเสียง -r อีกสองตัว เพื่อสื่อความขี้เล่น ความสนิทสนมของเจ้าแมงกับมุกลิน และเน้นให้เหมือนเสียงเรียกในระยะไกลเช่นเดียวกับต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 6

ต้นฉบับ: “เรื่อนเฮีย” คุณยายต้องห้ามทัพ “วิธีพูดสมัยเรากับสมัยนี้ไม่เหมือนกัน ไปสอนมันทำไม เราพูดอย่างเรา รุ่นมันจะไปรู้อะไร”

เธอหยุดระบายสี วางดินสอ มองอย่างตระหนก เธอจำลองจากงูใหญ่ในความฝัน! หญิงสาวพลิกกระดาษคว่ำทันที ลุกจากเก้าอี้เดินเร็ว ๆ เปิดประตูก้าวออกไป

“ก๊ีบ!” มันทำเสียงแบบดี.เจ.

“มานี่ จะแก๊บเข้าให้”

ฉบับแปล: “Come on, Reaun.” Mooklin’s grandma pacified the war, “the way we old people say it is different from the children of this generation, Why bother at all? We say what we say, how is he supposed to know?”

“Yap!” He made a sound like a D.J.

“Come here and I’ll jab at you.”

การวิเคราะห์

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า คำที่มีการแปรทางภาษาคือคำว่า ก๊ีบ ซึ่งเป็นการแปรระดับเสียงด้วยวิธี phonetic respelling จากคำว่า ครีบ โดยตัดเสียง -ร ออก และแทนที่เสียง -ค เป็น -ก และเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์จากเสียงสามัญเป็นเสียงตรี ซึ่งการแปรภาษาเช่นนี้สามารถให้ข้อมูลของตัวผู้พูดได้ว่ามีบุคลิก กวนประสาท ขี้เล่น ถึงได้นำเลียนแบบการออกเสียงของดีเจมาใช้ในสถานการณ์ที่กำลังโต้เถียงกับผู้เป็นยาย และสื่อถึงความสนิทสนมระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ซึ่งจะส่งผลผู้ฟังในเรื่องและผู้อ่านเกิดความหมั่นไส้และขบขัน

ด้วยเหตุนี้ผู้แปลจึงคงการแปรไว้ ด้วยการใช้วิธี phonetic respelling แปรคำว่า yes ที่เป็นภาษามาตรฐานให้เป็นคำว่า yap โดยการแทนที่เสียง -e ด้วยเสียง -a และแทนที่เสียง -s เป็นเสียง -p ซึ่งนอกจากจะสามารถให้ข้อมูลของตัวผู้พูดและความสัมพันธ์ที่สนิทสนมเช่นที่กล่าวไปแล้ว ใน Urban Dictionary ยังกล่าวไว้ด้วยว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของคำว่า yup ซึ่งแผลงมาจากคำว่า yes ที่ใช้ทั่วไปในภาษาปลายทาง และสาเหตุที่ผู้ใช้ไม่ใช้คำว่า yap เนื่องจากต้องการให้เล่นเสียงกับคำว่า jap ในประโยคถัดไปของมุกลินเช่นเดียวกับต้นฉบับ

2.2 การปรับจากภาษามาตรฐานเป็นภาษาไม่เป็นมาตรฐาน

แม้จะมีการแปรเกิดขึ้นเพียงจุดเดียว และส่วนอื่น ๆ เป็นภาษามาตรฐาน แต่ผู้จัดทำเลือกจะใช้การแปรทางภาษาหลายจุดในบทสนทนาระหว่างเจ้าแมงและยายเรื่อน และบทสนทนาที่เจ้าแมงพูดกับมุกลิน ทั้งนี้เพราะเจ้าแมงกับยายเรื่อนเป็นยายหลานที่สนิทสนมกัน และมักใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการต่อกัน เช่น เอ็ง ข้า ฯลฯ ว่า การใช้ภาษาในลักษณะนี้ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาโดยการหาหน่วยคำที่มีความหมายเท่าเทียมกันได้ เพราะเป็นลักษณะทางภาษาศาสตร์ที่ไม่ปรากฏในภาษาอังกฤษ ในส่วนของเจ้าแมงกับมุกลินนั้นก็มีความสนิทสนมกันมากเช่นกัน จึงมักใช้ภาษาที่ไม่เป็นมาตรฐานหรือไม่เป็นทางการกับมุกลิน ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกสื่อความสัมพันธ์ที่สนิทสนมกันนี้ในด้วยวิธีการแปรทางภาษาเป็นภาษาที่ไม่เป็นทางการที่ใช้กันโดยทั่วไปในสังคมผู้ใช้ภาษาอังกฤษ ทั้งในส่วนที่ต้นฉบับมีการแปรอยู่แล้วและในส่วนที่เป็นภาษามาตรฐานเพื่อความต่อเนื่อง เฉพาะในบทสนทนาของเจ้าแมงกับยายเรื่อน และบทสนทนาที่เจ้าแมงพูดกับมุกลิน ดังนี้

การแปรระดับเสียง

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ: “เอาใหม่” มุกลินยอมแพ้เพราะมันพูดถูก
 “ไปโรงเรียน เข้าเรียน เลิกเรียน ตามเวลา”
“ยี่สิบ!”

ฉบับแปล: “Fine! Let’s do it again.” Mooklin gave up since he said it right.
 “Now, you go to school and come back at the end of all classes exactly as the school schedule.”
 “Gimme twenty!”

การวิเคราะห์

การแปรภาษาในส่วนนี้เกิดในส่วนของคำว่า ยี่สิบ! เพื่อเป็นการให้ข้อมูลเชิงความสัมพันธ์ระหว่าง มุกลินกับเจ้าแมงซึ่งควรให้สมำเสมอกันทั้งเรื่อง ผู้แปลจึงแปลคำว่า Give me เป็นคำว่า Gimme โดยใช้วิธีการแปรทางภาษาในระดับเสียงแบบ phonetic respelling แทนที่เสียง -v ที่เป็นตัวสะกดให้กลายเป็นเสียง -m ซึ่งอนุมานว่าเป็นการกร่อนเสียงให้เข้ากับตัว -m ของคำว่า me เพื่อให้ออกเสียงได้คล่องปากขึ้น ซึ่งในพจนานุกรม Oxford ออนไลน์ นิยามไว้ว่ามาจากคำว่า “Give me (not acceptable in standard use) ‘just gimme the damn thing’”

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ: ขนตาหนาเป็นแพ้นั้น แผลกตรงปลายขนตาสีจะอ่อน เมื่อมีละอองน้ำเกาะจึง
ละม้ายแต่มีละอองทองเยยิบไว้ ขณะผมของเธอก็ด้าอมเขียว ที่เจ้าแมงมันถาม
ท่านยายว่า

“เอาดอกอัญชัญทาหรือเปล่า?”

ฉบับแปล: Her thick eyelashes had a strange tinge of golden blonde at the tips
which would have been glinting golden glimmer as if touched by
gold dust when coated in mist. Her hair is black with the gleam of
deep green, so beautiful that Little Maeng used to ask Mooklin’s
grandma,

“Have ya used the butterfly pea with that too?”

การวิเคราะห์

การแปรทางภาษาที่ผู้แปลเลือกใช้ในตัวอย่างนี้คือคำว่า ya ซึ่งอยู่ในประโยคที่เจ้าแมงพูด ผู้แปลต้องการสื่อข้อมูลเชิงความสัมพันธ์ของเจ้าแมงกับมุกลิน จึงใช้วิธีการแปรทางภาษาเปลี่ยนคำว่า you เป็นคำว่า ya โดยใช้วิธี phonetic respelling แทนที่เสียง -ou เป็นเสียง -a ให้ดูเป็นภาษาไม่เป็นทางการที่ไม่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นภาษามาตรฐาน ใช้ทั้งแสดงความสนิทสนมได้เป็นอย่างดี ดังที่ปรากฏในพจนานุกรม oxford ออนไลน์ ว่า “*informal non-standard spelling of **you** or **your**, used to represent a pronunciation ‘see ya later’*”

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ: ข้าวต้มมัดกลีบเล็ก ๆ ถูกแกะวางใส่จาน วางบนโต๊ะ พอยายเรือนเหลียวซ้ายแลขวา เจ้าแมงก็ปรืดไปหยิบส้อมหวานมาให้ “ของแมง แมงแกะเองได้ ยายไม่ต้องแกะ”

“หนอย! ใครจะแกะให้เอ็ง”

ฉบับแปล: Tiny pieces of *khao tom pad* were unwrapped and put in the plates set on the low-tray table. Once Grandma Boonreaun looked around for something, Little Maeng sprinted to grab the dessert forks and gave them to her before announcing, “Don’t touch mine. I can take care of it masef.”

“Oh! Yeah riight! Who told you I’m gonna do it for ya?”

การวิเคราะห์

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าการแปรทางภาษาในส่วนของคำว่า *masef* ซึ่งมาจากคำว่า *myself* ในภาษาอังกฤษที่เป็นมาตรฐาน เพื่อรักษาข้อมูลเชิงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดของยายหลานคู่นี้ ผู้แปลจึงใช้วิธีการแปรทางภาษาแบบ *phonetic respelling* แทนเสียงสระ -y ให้เป็น -a และตัดเสียงตัว -l ออก

ในส่วนต่อมายังมีคำว่า *riight* ซึ่งแปรมาจากคำว่า *right* โดยใช้เทคนิค *eye dialect* เพิ่มตัว -l ไปสองตัว ทั้งนี้เพื่อสื่ออารมณ์ประชดประชันที่มีในภาษาต้นทางให้ดูเข้มข้นเท่ากับต้นฉบับ และแสดงระดับความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันคุณยายกับเจ้าแมง ซึ่งผู้แปลได้สืบค้นจาก *Urban Dictionary* ก่อนนำมาใช้ในงานว่า ผู้ใช้ภาษาอังกฤษทั่วไปเองก็ใช้คำนี้เช่นกัน โดยให้ความหมายดังต่อไปนี้ “Sarcasm meaning, sure, whatever... uh huh, yeah... right.”

การแปรภาษาระดับประโยค

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ: “ไปทุกวัน แต่ไม่ได้สัญญาว่าจะเข้าโรงเรียน”

ฉบับแปล: “I said I went to the school every day, but ain't give promise to really got into the school, right?”

การวิเคราะห์

การแปรทางภาษาระดับประโยคนี้อาจสังเกตได้ว่าไม่ใช่การแปรทั้งประโยค แต่แปรโครงสร้างทางไวยากรณ์ของประโยคในบางจุดเท่านั้น คือ การจงใจใช้คำว่า get เป็น got ซึ่งผิดหลักไวยากรณ์ รวมทั้งภาคที่แสดงการปฏิเสธ ซึ่งผู้จัดทำใช้รูปปฏิเสธที่ไม่เป็นมาตรฐานว่า ain't give promise แทน didn't give promise ซึ่งเป็นลักษณะภาษาที่ถูกต้อง การแปรทางภาษาดังกล่าวเป็นการปรับให้ผู้พูดใช้โครงสร้างทางไวยากรณ์ที่ผิดแปลกไปจากภาษามาตรฐาน เป็นภาษาพูดที่มักใช้พูดกับผู้ที่สนิทสนมกันโดยทั่วไปในสังคมภาษาปลายทาง ซึ่งก็สอดคล้องกับความสัมพันธ์ของตัวละครได้เป็นอย่างดี ผู้แปลจึงเห็นควรที่จะปรับให้เป็นภาษาไม่ใช่วิชาการมาตรฐานดังข้างต้น

อย่างไรก็ตาม ที่จริงผู้แปลจะแปรภาษาของตัวละครที่สนิทสนมกันให้เป็นภาษาไม่มาตรฐานทั้งหมดก็ได้ แต่เมื่อลองทำดูแล้วกลับรู้สึกว้าวถ้าเปลี่ยนเป็นภาษาเช่นนั้นทั้งหมดจะอ่านยาก และรำคาญตาเกินไป จึงเลือกแปรแค่บางส่วนให้สื่อข้อมูลพอประมาณก็พอ

2.3 การปรับภาษาที่ไม่เป็นมาตรฐานเป็นภาษามาตรฐาน

นอกจากการปรับภาษามาตรฐานที่ปรากฏในต้นฉบับให้เป็นภาษาไม่มาตรฐานแล้ว ผู้แปลยังปรับภาษาที่ผ่านการแปรในต้นฉบับให้เป็นมาตรฐานในหลาย ๆ จุด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ: ชั้นแรกมุกลินมีกระถางเฟิร์นวางบนแท่นที่มุมห้อง ทว่าคุณยายบอกว่า
“อย่าลี้ย บ้านริมน้ำ งูเขียวเขี้ยวขอลอดขึ้นมาซุกจะมองไม่เห็น”
“แหม...นี่กว่าจะได้บรรยากาศ”

ฉบับแปล: At first, Mooklin had brought in a fern pot and set it at a corner of the room but the idea was resisted by grandma.
“Forget it! Since this is the house on the riverbank, how can we know if the snakes slither up here and hide in or behind the pot?”
“Well...it seems to be pleasing to the eyes.”

การวิเคราะห์

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ต้นฉบับมีการแปรทางภาษาระดับเสียงในคำว่า เลย โดยมีการแปรทางภาษาระดับเสียงด้วยวิธี phonetic respelling แทนที่เสียงวรรณยุกต์ที่เป็นเสียงสามัญให้เป็นเสียงโทจากบริบทแล้ว การแปรเช่นนี้น่าจะมีจุดประสงค์เพื่อบอกข้อมูลเชิงอารมณ์ของตัวละคร คือคุณยายของมุกลิน คือเมื่อเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ให้สูงขึ้นอาจเป็นการเน้นให้เห็นความไม่พอใจ ไม่เห็นด้วยของเจ้าตัวมากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งเป็นการสร้างน้ำหนักให้คำปฏิเสธหนักแน่นขึ้น อย่างไรก็ตามเสียงวรรณยุกต์นี้จะปรากฏแค่ในภาษาไทย ไม่มีในภาษาอังกฤษ ผู้แปลจึงไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นการแปรทางภาษาได้ จึงใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์เน้นให้เห็นน้ำเสียงปฏิเสธแทน

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ: “แกนี่ สวยแปลก ๆ วะ” เพื่อน ๆ ออกปาก
 “สวยแต่แปลก ๆ มันยังงี้?” คนถูกวิจารณ์สงสัย
 “แปลกเพราะละม้ายคนแต่ไม่ใช่คน หรือละม้าย ๆ ผี”
 “แกว่าผีสวยเรอะ?”

ฉบับแปล: “You know, your beauty is sort of strange.” Her friend mused.
 “Beautiful but strange? What does that mean?” The criticized one got confused.
 “The way you look; it’s like a human yet not a human. It’s like a ghost, perhaps.”
“You just said that a ghost is beautiful?”

การวิเคราะห์

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าส่วนที่มีการใช้ภาษาที่ไม่เป็นมาตรฐานคือ เรอะ ซึ่งเป็นการแปรระดับเสียงด้วยวิธี phonetic respelling ตัดเสียง -ห ออก และแทนเสียงสระเออเป็นเสียงสระเออะ ในที่นี้คาดว่าผู้เขียนน่าจะมีจุดประสงค์ในการให้ข้อมูลเชิงอารมณ์ประชดประชันหรือน้ำเสียงไม่เชื่อของคนพูดที่มีต่อคำพูดของคู่สนทนาก่อนหน้านั้น นอกจากนี้ยังบอกความสัมพันธ์ระหว่างกันด้วย อย่างไรก็ตามผู้แปลก็เลือกทำให้เป็นภาษามาตรฐานเพราะไม่สามารถหาการแปรทางภาษาแบบต่าง ๆ มาสื่อข้อมูลดังกล่าวได้

ซึ่งหากไม่แปรก็ไม่มีผลอะไรมาก ผู้แปลยังได้ข้อมูลดังกล่าวอยู่ เพราะประโยคและบริบทก็สามารถสื่อความ
 ประชดได้อยู่บ้าง

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ: “คนมีบุญมาเกิด”
 “จ้านแมงก็มีบุญ” เจ้าแมงเสนอตัวเข้าร่วมด้วยเช่นกัน
 “เอ็งนะเรอะ?” ยายเรือนเสียงหลง
 “อ้าว แมงก็บ่มีพ่อ มีแม่ เหมือนพี่มุก”
 ฉบับแปล: “She must be the one with good fortunes.”
 “Then I’m blessed too.” Little Maeng proposed himself for the
 position too.
 “Are you kiddin’ me?” Boonreaun cried out with the incredulous
 voice.
“Why? I don’t have mom and dad just like her.”

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ: “ปลาแห้งทุบ ปลาเค็ม เต้าหู้ยี้” มันร้ายยาวรายชื้อกับข้าวที่พวกคนแก่ชอบกิน
 กับข้าวต้มทุกวัน “กินไปไหว เดี่ยวผอมเป็นนางแบบ”
 แม้มันจะได้จากมุกลินยี่สิบบาท หากจะทวงจากยายบุญเรือนอีกวันละห้าบาท
 “ค่า...ร...ร...รวมมิตร” มันกระดกลิ้น
 ฉบับแปล: “Well, if you mean pounded fish jerky, salted fish and fermented
 bean curd.”, he drew the list of the daily favorites of the oldies
 usually served with a bowl of rice soup, “No, thanks. I can’t
 stomach them unless I wanna be a ‘modal’.” He flicked his tongue
 in at the word ‘model’.

การวิเคราะห์

ตัวอย่างที่หนึ่งและสองมีประเด็นทางการแปรทางภาษาจุดเดียวกันคือคำว่า บ่ ซึ่งเป็นการแปรทางภาษาระดับคำ โดยแปรจากภาษาไทยภาคกลางที่เป็นมาตรฐานที่แปลว่า ไม่ ให้กลายเป็นภาษาถิ่น ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งภาษาเหนือและภาษาอีสาน เมื่อพิจารณาจากบริบทแล้วคาดว่า การแปรทางภาษาดังกล่าวทำหน้าที่ให้ข้อมูลของตัวละครเอง คือสื่อให้เห็นว่าเจ้าแมงเป็นเด็กซี้เล่น ช่างเจรจา มักพลิกแพลงใช้คำแปลก ๆ ในการพูดเพื่อยืยวนคุณยายเสมอ และมีผลให้ผู้ฟังหรือคนอ่านเกิดความรู้สึกเอ็นดูปนหมั่นไส้ แต่หากเป็นคุณยายก็คงจะรู้สึกหมั่นไส้เพียงอย่างเดียว รวมทั้งสื่อความใกล้ชิดของตัวละครอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้แปลเลือกที่จะทำการแปรทางภาษาเพราะเมื่อลองทำดูแล้วไม่สามารถสื่อข้อมูลดังกล่าวได้ จึงต้องยอมสละความหมายดังกล่าวไป แล้วเน้นความหมายเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม ผู้แปลคาดว่า การแปรในส่วนอื่นที่เจ้าแมงเป็นคนพูด ก็น่าจะสามารถให้ข้อมูลดังกล่าวให้ผู้อ่านทราบลักษณะนิสัยและความสัมพันธ์ของตัวละครได้เช่นกัน

ตัวอย่างที่ 5

- ต้นฉบับ: “ไปหยิบจานเล็กกับโตกหวยมา” งานขนมลายครามใหม่มาแทนที่ลายครามเก่าที่ถูกเก็บเข้าตู้อีก
 “มีแล้วเก็บ จะมีทำไม?” คุณยายบ่น
 แต่ยายเรือ่นอธิบายได้ “ถ้วยโถโอชามเก่า ๆ เตี้ยวนี่ได้ราคานะคะ ”
- ฉบับแปล: “You grab the small plates and bamboo low-tray table.” She referred to the new set of Chinese white tableware painted in indigo embroidery brought in place of the old ones she locked away in the cabinet.
 “I don’t get it. Why don’t we just use the old ones rather than just locking them up?” The old lady muttered.
 But she had a good reason for it, “Well, the old tableware can be sold at a good price these days.”

ตัวอย่างที่ 6

- ต้นฉบับ: “คอยรับรายงานเสียด้วยกันมิตีหรือ ยังไง ๆ ถ้าเธออยากรู้ เธอก็ต้องหาทางรู้จูนได้”

“มันจะว่ากระไร ก็แค่ไปเห็นมา” ประโยคนั้นประชดอย่างรำคาญ

ฉบับแปล: “Don’t you think it’s good to wait for the report together here? If you really want to know it, you’re going to try every way anyway.”
 “What did you expect from them? All they did was gawk at her.”
 She bit in annoyance.

การวิเคราะห์

ผู้แปลจะทำการวิเคราะห์ไล่ไปตามลำดับ โดยอันดับแรก ส่วนที่มีการแปรทางภาษาคือคำว่า ทำไม ซึ่งเป็นภาษาไม่เป็นมาตรฐาน มีวิธีสะกดผิดแปลกจากปกติ คือคำว่า ทำไม แปรด้วยวิธี phonetic respelling โดยแทนเสียงวรรณยุกต์สามัญให้กลายเป็นเสียงตรี ในที่นี้เพื่อบอกข้อมูลเชิงอารมณ์ของผู้พูด ว่ามีอารมณ์หงุดหงิด รำคาญใจ หรือไม่พอใจค่อนข้างมาก ซึ่งก็เข้ากับบริบทที่ผู้พูดค่อนข้างแคะ หรือติยาย เรือนว่าไม่ควรเก็บงานขามที่มีไว้ ควรเอาออกมาใช้มากกว่า

และในตัวอย่างสุดท้าย คำที่มีการแปรทางภาษาคือคำว่า กระไร มีการแปรทางภาษาลักษณะ คล้ายกันกับตัวอย่างก่อนหน้านี้ คือ แปรในระดับเสียงจากคำว่า กระไร โดยใช้วิธี phonetic respelling แทนที่เสียงสามัญให้เป็นเสียงโท ทั้งนี้ก็เพื่อสื่อข้อมูลเชิงอารมณ์คือ ความรำคาญปนดูถูกของผู้พูด หรืออุซง คลดาที่มีต่อลูกน้องที่เข้าตัวคาคว่าจะทำงานไม่ได้เรื่องตามที่หวัง

จากตัวอย่างทั้งสองแบบนี้ จะเห็นได้ว่าเป็นการแปรเสียงวรรณยุกต์ทั้งคู่ ซึ่งผู้แปลไม่สามารถ สื่อสารดังกล่าวออกมาได้ในภาษาปลายทางด้วยการแปร จึงต้องปรับให้เป็นภาษามาตรฐาน อย่างไรก็ตาม ผู้แปลคิดว่าไม่จำเป็นต้องปรับรูปภาษาตามแบบต้นฉบับก็ได้ เพราะด้วยบริบทและรูปแบบประโยคที่ใช้ใน ภาษาปลายทางก็สามารถสื่อข้อมูลดังกล่าวได้แล้ว ถึงอาจต้องยอมสละข้อมูลเชิงอารมณ์ไปบ้าง ไม่ถึงกับ เท่าเทียมกับต้นฉบับในที่เดียว แต่ก็ต้องยอมรับว่าบางครั้งเราก็ไม่สามารถถ่ายทอดความหมายได้ เหมือนกับต้นฉบับได้ร้อยเปอร์เซ็นต์เพราะความแตกต่างกันของระบบภาษาของภาษาต้นทางและภาษา ปลายทาง เช่นที่ Nida (2000, p.126) ได้กล่าวไว้ว่า

“Since No two languages are identical, either in the meaning given to in phrases and sentences, it stands to reason that there can be no absolute correspondence between languages. Hence there can be no fully exact translations. The total impact of a translation may be reasonably close to the original, but there can be no identity in detail.”

3. คำทางวัฒนธรรม (Cultural Terms)

การแก้ปัญหาการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมนับเป็นประเด็นที่โดดเด่นของสารนิพนธ์ชิ้นนี้ เนื่องจากเรื่อง *บาดาล* เป็นวรรณกรรมที่เป็นภาพสะท้อนวิถีชีวิตของคนไทยที่อาศัยอยู่ริมน้ำ จึงจะปรากฏ คำทางวัฒนธรรมหลายแห่ง ทั้งในส่วนที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นอยู่ของคนไทยแท้ในยุคที่ยังไม่เจริญมาก เช่นปัจจุบัน เช่น ข้าวของเครื่องใช้ อาหาร กิจกรรมต่าง ๆ ฯลฯ และในส่วนความเชื่อ ศาสนา ซึ่งเป็นแก่นหลักของเรื่องซึ่งจะนำเสนอเรื่องราวความรักของมนุษย์และพญานาคตามตำนานของศาสนาพุทธ พราหมณ์ ฮินดู โดยผู้จัดทำจะนำวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมของ Mona Baker (2011) และ Peter Newmark (1998) มาผสมผสานกันเพื่อช่วยให้การแปลคำทางวัฒนธรรมนั้นเกิดประสิทธิผลสูงสุด

ความยากของการจัดการกับคำประเภทยังไม่ได้มีเพียงการพยายามสื่อความหมายให้ผู้อ่านชาวต่างชาติ ที่เป็นผู้อ่านปลายทางเข้าใจความหมายทางวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการที่ผู้แปลซึ่งเป็นเจ้าของภาษาเองจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้า เพื่อหาความรู้เพิ่มเติม และทำความเข้าใจคำเหล่านั้นให้กระจ่าง มิเช่นนั้นจะไม่อาจนำมาตีความและแปลเป็นภาษาปลายทางได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อทางวัฒนธรรมบางคำนั้นมีความหมายที่เข้าใจยาก เป็นคำที่อยู่ในศาสตร์บางแขนงที่ผู้จัดทำไม่เคยเรียนรู้มาก่อน เช่น เรื่องเกี่ยวกับเทวดาตำนาน หรือศาสนา คำเหล่านี้เป็นสิ่งที่เข้าใจยากพอทำเนาอยู่แล้ว และแม้แต่เจ้าของภาษาเองก็ยากจะเข้าใจถ้าไม่ได้มีความฝึกฝนในด้านศาสนา เมื่อพยายามที่จะตีความและสื่อสารให้เป็นอีกภาษาหนึ่งก็จะยิ่งยากอีกเท่าตัว ด้วยเหตุนี้ การแปลคำทางวัฒนธรรมจึงเป็นภารกิจที่ท้าทายผู้จัดทำเป็นอย่างมาก

3.1 การแปลคำทางวัฒนธรรมด้านวัตถุประเภทอาหาร

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ: ข้าวต้มมัด

ฉบับแปล: “My dear, khao tom pad is ready,” she strolled toward the front section of the house to see the steamer containing the sweetened banana and nut-studded sticky rice wrapped in banana leaves¹⁴.

การวิเคราะห์

ข้าวต้มมัดเป็นคำทางวัฒนธรรมด้านวัตถุประเภทอาหาร โดยคำประเภทนี้เป็นคำที่มีความจำเพาะทางวัฒนธรรมสูงเพราะมีแค่เฉพาะในวัฒนธรรมไทยและไม่ปรากฏในวัฒนธรรมอื่นเลย สำหรับการแปลคำนี้ ผู้แปลไม่สามารถใช้การแทนที่ทางวัฒนธรรมได้เพราะไม่มีอาหารประเภทใดในวัฒนธรรมภาษาปลายทางที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกใช้วิธีการแปลแบบการยืมคำร่วมกับการอธิบายความตามแบบของ Mona Baker เพื่อคงสีสันทางวัฒนธรรมไว้ และเพื่ออธิบายให้ผู้อ่านฉบับแปลเข้าใจถึงลักษณะโดยรวมของข้าวต้มมัดและสามารถนึกภาพตามได้ไม่มากนักน้อย

ในการแปลคำนี้ ผู้แปลโดยแยกเป็นสองส่วนด้วยกัน คือในคราวแรก คำนี้จะปรากฏอยู่ในบทสนทนาของคุณยาย ซึ่งผู้แปลไม่สามารถเพิ่มคำบรรยายเข้าไปในบทสนทนาได้ เพราะจะทำให้เกิดความเยิ่นเย้อ จึงแปลโดยการยืมคำและถอดเสียงภาษาไทยให้สะกดเป็นภาษาอังกฤษก่อน จากนั้นจึงแทรกส่วนที่เป็นคำอธิบายเข้าไปในส่วนที่เป็นการบรรยายที่ตามมาทีหลังคือ the sweetened banana and nut-studded sticky rice wrapped in banana leaves คำอธิบายความนี้ผู้แปลต้องเรียบเรียงขึ้นมาเอง เพราะไม่มีข้อมูลของอาหารชนิดนี้ปรากฏเป็นภาษาอังกฤษมาก่อน โดย ผู้แปลจะต้องหาข้อมูลรูปภาพและรายละเอียดของอาหารในภาษาไทยว่ามีลักษณะ ส่วนประกอบ และรสชาติอย่างไร ซึ่งภาพที่หาได้จะเป็นดังต่อไปนี้

ที่มา: http://baankhanom.blogspot.com/2011/09/blog-post_16.html

เบื้องต้น ผู้แปลพบปัญหาว่าเมื่อค้นคำว่าข้าวต้มผัด ผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นข้าวต้มมัดมากกว่า จึงทำให้เกิดความสับสนว่า อาหารสองชนิดนี้เหมือนกันหรือต่างกันหรือไม่ อย่างไร แต่พอค้นหาข้อมูลเรื่อย ๆ ก็พบว่ามันคือเมนูเดียวกันเพียงแต่เรียกได้สองแบบ ข้อมูลใน Wikipedia กล่าวว่า “ข้าวต้มมัด หรือ ข้าวต้มผัด เป็นขนมชนิดหนึ่งที่ทำด้วยข้าวเหนียวผัดกับกะทิ แล้วนำไปห่อด้วยใบตองหรือใบมะพร้าวอ่อน ใส่ไส้กล้วย นำไปนึ่งให้สุก”

จากข้อมูลนี้ ผู้แปลจึงเลือกแปลออกมาตั้งข้างต้น โดยเลือกมาเฉพาะส่วนที่เป็นจุดเด่นที่มีความสำคัญเท่านั้น เพราะหากอธิบายอย่างละเอียด ข้อมูลก็จะยาวเกินความจำเป็น ข้อมูลที่จำเป็นต้องวิเคราะห์คือ 1. ขนมนี้ทำจากอะไร (ข้าวเหนียว ถั่ว กล้วย) 2. มีลักษณะอย่างไร (โดยสังเขปคือ สอดไส้กล้วยและใส่ถั่วกระจายเป็นจุด ๆ แล้วห่อใบตองเป็นมัด ๆ ไม่จำเป็นต้องอธิบายว่าเป็นทรงใด เพราะเท่านี้ก็พอจะเดาออกได้คล้าย ๆ) 3. รสชาติเป็นแบบใด (รสหวาน) ซึ่งข้อมูลภาษาไทยนั้นอธิบายไว้หมดแล้ว แต่ผู้แปลต้องอธิบายเพิ่มเติมคำว่า sweetened และคำว่า studded ลงไป เพื่อให้ผู้อ่านทราบถึงรสชาติของอาหารชนิดนี้ว่าหวาน และนึกภาพออกกว่าถั่วที่นำใส่ลงไปนั้นจะมีลักษณะกระจัดกระจายกันในตัวขนม ไม่ได้ป็นเป็นเนื้อละเอียด

ตัวอย่างที่ 2

- ต้นฉบับ: “ขนมแม่เอ๊ย พ่อค้าตาหวาน เขาวานมาส่ง
ขนมไข่หงส์ ข้าวเหนียวเปียกกล้วย
ขนมชั้น ขนมดอกดิน ขนมปลากริม ขนมสอดไส้
กินขนมโก๋อยู่หรือจ๊ะ ตำรวจมาจะว่ายังไง?”
- ฉบับแปล: “Sweets are coming. The sweets of sweet-eyed confectioner are here for y’all.
There are khai hong, khao neaw peig lamyai, khanom chan, khanom dogdin, khanom plagrimand khanom sodsai.
Having khanom koh party? What if a cop comes by?”

การวิเคราะห์

คำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในกลอนนี้เป็นลักษณะเดียวกันกับข้าวต้มมัดตั้งที่ได้อธิบายไปแล้ว เพียงแต่ว่าครั้งนี้ คำเหล่านี้ปรากฏอยู่ในลักษณะของบทกลอนที่เจ้าแม่เป็นคนร้องเพื่อทวงประสาท ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมน้ำ ผู้แปลจึงต้องพิจารณาหาวิธีการแปลหนักกว่าเดิม นั่นคือผู้แปลควรจะต้องแปลแบบอธิบายความหรือคงไว้ และถ้าแปลแบบอธิบายความ เสียงสัมผัสของกลอนที่มีความสละสลวยจะหายไปหรือไม่ อย่างไรก็ตามจากประสบการณ์การแปลคำว่า ข้าวต้มมัด ทำให้ผู้แปลตระหนักว่า 1. คำทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับอาหารนี้ควรจะใช้วิธีการยืมคำ เพราะเป็นคำที่มีความจำเพาะสูง และเพื่อคงกลิ่นอายทางวัฒนธรรม 2. ผู้แปลต้องคำนึงถึงความไพเราะของกลอน หากผู้แปลแปลแบบอธิบายความลงไปในบทกลอนเลยจะเสียเสียงสัมผัสของบทกลอนแน่นอน และยังทำให้บทกลอนยาวจนน่ารำคาญ ไม่น่าอ่าน เพราะขนมที่กล่าวถึงมีถึงเจ็ดชนิดด้วยกัน

ด้วยเหตุนี้ผู้แปลจึงเลือกแปลโดยการยืมคำ และแทรกเชิงอรรถเพื่ออธิบายความเพิ่มเติม ซึ่งดูจะเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุด โดยการอธิบายความเพิ่มเติมนี้ก็จะใช้วิธีการแปลแตกต่างกันไป เพราะตัวข้อมูลมีความยาวเป็นพิเศษ ดังนี้

- ¹ Khai hong: fried mung bean stuffed ball coated with sugar
- ² Khao neaw pieg lamyai: soft sweet sticky rice with longan in coconut syrup
- ³ Khanom chan: soft chewy layered cake
- ⁴ Khanom dogdin: chewy crocus syrup black cake
- ⁵ Khanom plagrim: chewy noodles in coconut syrup
- ⁶ Khanom sodsai: steamed creamy dough with coconut filling in banana leaf bundle
- ⁷ Khanom koh: dry glutinous rice flour cake

โดยวิธีการ transference นั้นจะเทียบการสะกดเสียงตามแบบราชบัณฑิตยสถาน ส่วนในส่วนการอธิบายนั้นจะต้องอาศัยการดูรูปภาพและหาข้อมูลรายละเอียดขนม อย่างไรก็ตามจะมีขนมบางประเภทที่หาข้อมูลค่อนข้างยากเพราะเป็นขนมไทยโบราณ แม้แต่ผู้แปลเองก็ยังไม่เคยเห็น สำหรับวิธีการแปลจะใช้การวิเคราะห์อาหารแบบเดียวกับข้าวต้มมัด คือ 1. ขนมนี้ทำจากอะไร 2. มีลักษณะอย่างไร 3. รสชาติเป็นแบบใด ซึ่งผู้แปลจะยกตัวอย่างการแปลขนม 3 ตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. ขนมไข่หงส์

จากการสืบค้นพบว่า “ขนมไข่หงส์ จากเดิมชื่อขนมไข่เหี้ย เป็นของหวานที่ทำจากแป้งข้าวเหนียว ผสมมันเทศสอดไส้ด้วยถั่วเขียวเลาะเปลือก (ถั่วทอง) ปรงรส ผัดกับเครื่องเทศและเครื่องปรุง ” (ขนมไข่หงส์, ม.ป.ป)

วิธีการแปล

1. ขนมนี้ทำจาก แป้ง ถั่วเขียวบด 2. มีลักษณะ เป็นก้อนกลม ๆ ข้างในยัดไส้ถั่วปรงรส เคลือบน้ำตาล 3. รสชาติ รสหวาน ๆ เค็ม ๆ แต่ผู้แปลจะไม่บอกรสชาติตรง ๆ เพราะผู้อ่านน่าจะอนุมานจากส่วนประกอบได้อยู่แล้วว่ารสชาติเป็นอย่างไร ซึ่งผลลัพธ์การแปลจะเป็นดังนี้ Khai hong: fried mung bean stuffed ball coated with sugar

2. ข้าวเหนียวเปียกลำไย

จากการสืบค้นพบว่า ไม่มีแหล่งข้อมูลไหนที่บอกลักษณะของขนมชนิดนี้ตรง ๆ อาจเพราะเป็นขนมที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป และผู้แปลเองก็รู้จักดีคือ เป็นข้าวเหนียวที่นำไปต้มกับน้ำเชื่อมและกะทิ ผสมกับลำไย

วิธีการแปล

1.ขนมนี้ทำจากข้าวเหนียวและลำไย 2. มีลักษณะเป็นข้าวผสมน้ำข้น ๆ เหนียว ๆ นุ่ม ๆ ต้องตักใส่ถ้วย 3. รสชาติหวานมัน ซึ่งผลลัพธ์การแปลจะเป็นดังนี้ Khao neaw pieg lamyai: soft sweet sticky rice with longan in coconut syrup

3. ขนมชั้น

ขนมชั้นเป็นขนมที่ผู้แปลทราบลักษณะดีจึงไม่จำเป็นต้องสืบหาข้อมูลมาก เพียงแต่ต้องทราบว่าควรจะอธิบายให้ผู้อ่านปลายทางเข้าใจได้อย่างไร ดังนั้นนอกจากจะแปลโดยการอธิบายความเช่นที่ผ่านมาแล้ว ก็ยังใช้วิธีหาคำเทียบเคียงทางวัฒนธรรมมาอธิบายลักษณะของขนมว่ามีลักษณะสีเหลืองและเป็นชั้น ๆ มีรสหวานคล้ายเค้กที่เป็นขนมที่ชาวต่างชาติคุ้นเคยเพื่อให้ผู้อ่านที่เป็นชาวต่างชาตินึกภาพออกได้ง่ายขึ้น ดังนั้นเมื่อใช้คำว่าเค้กแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องอธิบายว่ามีรสหวาน เพราะคำว่าเค้กคำเดียวจะครอบคลุมทั้งรสชาติ และรูปร่างของขนม ผู้แปลเพียงอธิบายเรื่องผิวสัมผัสของขนมเพิ่มเติมเพื่อให้อธิบาย

ความแตกต่างระหว่างขนมชั้นกับขนมเค้กไม่ใช่สิ่งเดียวกัน คือ มีความเหนียวนุ่ม จะได้เป็น Khanom chan: soft chewy layered cake

3.2 การแปลคำทางวัฒนธรรมด้านวัตถุประเภทบ้านและเมือง

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ: ... “บ้านเราแสนสุขใจ แม้จะอยู่ที่ไหน ไม่ทุกซอกทุกใจเท่าปักซีใต้บ้านเรา”

ฉบับแปล: ...”Home happy home. No other place makes me crappy likes our home.”

การวิเคราะห์

จากต้นฉบับจะเห็นได้ว่าคำว่า ปักซีใต้ ในที่นี้หมายถึงภาคใต้ของประเทศไทย และคำนี้เป็นคำที่ปรากฏในเพลง “ปักซีใต้บ้านเรา” ของ เบิร์ต ธงไชย ที่ตัวละครในเรื่องนำมาเล่นคำเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน หากอ้างอิงจาก Newmark (2011, p.95) คำประเภทย่อมมักจะนิยมแปลโดยใช้คำยืม อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจุดประสงค์ของการสื่อสารให้ดี ก็จะทราบว่า บริบทของการใช้คำนี้คือ ต้องการจะสื่อใจความการเล่นคำของเพลงมากกว่า นั่นคือ เจ้าแมงต้องการสื่อความหมายเชิงประชดผ่านเพลงว่า ไม่มีที่ไหนที่ทุกซอกทุกใจที่บ้านตัวเองอีกแล้ว ดังนั้นคำว่า ปักซีใต้จึงไม่ได้มีบทบาทสำคัญใด ๆ กับเนื้อหา จึงสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความจำเป็น

ด้วยเหตุนี้ผู้แปลจึงเลือกวิธีการแปลโดยใช้คำกลาง ๆ (neutralisation) ด้วยเหตุผลสามประการดังต่อไปนี้

1. ปักซีใต้ไม่มีความสำคัญอะไรกับตัวบท ไม่ได้กระทบกับความเข้าใจแก่นเรื่อง หรือความเข้าใจต่อความหมายของข้อความ ผู้อ่านภาษาปลายทางไม่จำเป็นต้องรู้จัก เพราะจุดประสงค์หลักของข้อความนี้คือการสื่อการเล่นคำของเจ้าแมงมากกว่าการมุ่งเน้นแปลเนื้อเพลง
2. การแปลเป็น our home ยังทำให้เกิดความไพเราะทางภาษา เกิดความคล่องจองในเนื้อเพลงนี้ อีกด้วยเพราะเป็นการซ้ำกับคำว่า home ที่มีอยู่ก่อนแล้ว นับว่าทำให้ตัวภาษาสละสลวยดี เป็นการทดแทนสัมผัสสระ - คือ ใจ ไหน ไม่ ไต้ ที่ปรากฏในเพลงได้อีกทางหนึ่งด้วย

3. การใช้คำว่า house จะสื่อเจตนาการร้องเพลงของแมงได้ตรงกว่า คือประชดว่าบ้านคือที่ที่ทำให้ทุกซึใจ ผู้อ่านก็จะเข้าใจนัยยะนี้ได้ชัดเจนกว่า

3.3 การแปลคำทางวัฒนธรรมด้านวัตถุประเภทสิ่งของ

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ: แต่ก่อนที่อาบน้ำเป็นเป็นบนบาน มีฉากไม้กั้น ภายในมีขันสาครใบใหญ่

ฉบับแปล: Eariler, the place for taking a shower had been set on the terrace of the house parted by a wooden room partition. Inside it placed a kan sakorn, a large brass goblet bowl containing water

การวิเคราะห์

คำทางวัฒนธรรมที่มีปัญหาในการแปลในตัวอย่างนี้ คือ ขันสาคร ซึ่งเป็นสิ่งของที่แม้แต่ผู้จัดทำซึ่งถือเป็นคนยุคใหม่ไม่รู้จัก และไม่เคยมีโอกาสดูเห็น ด้วยเหตุนี้จึงต้องการค้นคว้าหาความหมายของมัน ซึ่งความหมายของคำนี้จากพจนานุกรม ไทย-ไทย ราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง “ขันขนาดใหญ่ทำด้วยโลหะผสม ได้แก่ สัมฤทธิ์ ทองเหลือง ตัวขันเป็นทรงลูกมะนาวตัด ก้นขันมีเชิง ข้างขันทำเป็นรูปหน้าสิงโตปากคาบหวงซึ่งใช้เป็นหูหิ้วข้างละหู ใช้บรรจุน้ำสำหรับทำนํ้ามนต์หรือสำหรับผู้มีบรรดาศักดิ์ใช้อาบ” อย่างไรก็ตาม ในตัวบทงานวรรณกรรมที่กล่าวถึงห้องน้ำ และเจ้าของบ้านที่เป็นผู้ตีเก่า ขันสาครดังกล่าวน่าจะทำหน้าที่เป็นอุปกรณ์อาบน้ำอย่างไม่ต้องสงสัย

สำหรับวิธีการแปล ผู้จัดทำได้ใช้วิธีการยืมคำ พร้อมกับอธิบาย เป็น a kan sakorn, a large brass goblet bowl containing water. เนื่องจากวิธีการนี้จะยังคงสีสัน หรือกลิ่นอายของวัฒนธรรมไทย (cultural color) ไว้อยู่จากการใช้คำยืม ทำให้ผู้อ่านที่อาจต้องการศึกษาเครื่องใช้ไม้สอยของคนไทยได้ทราบชื่อที่แท้จริงของสิ่งนี้ และสามารถนำไปศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ตามความต้องการ ในส่วนของคำอธิบายเพิ่มเติม ผู้แปลได้บรรยายลักษณะทั่วไปของขันสาครเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพ และกล่าวถึงหน้าที่ของมันเพื่อให้เกิดความกระจ่าง เพื่อให้ผู้อ่านที่ต่างวัฒนธรรมได้รู้จักรูปร่างหน้าตาของขันสาคร และวัตถุประสงคในการใช้

ในขั้นตอนการหาคำอธิบายนี้ ผู้จัดทำยังพบปัญหาอีกหลายประเด็น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อต้องอธิบายถึงลักษณะของขันสาคร ซึ่งผู้จัดทำไม่เคยมีประสบการณ์ได้พบเห็น หรือทำความรู้จักกับสิ่งของที่

หน้าตาเป็นเช่นนี้ทั้งในวัฒนธรรมของตัวเอง หรือวัฒนธรรมปลายทางมาก่อน จึงไม่มีคำที่นำมาใช้เป็น วัตถุคิพในการอธิบายลักษณะที่ปรากฏให้ผู้อ่านเข้าใจ

ขันสาคร

bangkokbrass.com

Goblet

ผู้แปลจึงตัดสินใจหาคำแทนที่ทางวัฒนธรรม (cultural substitution) ซึ่งอาจไม่ได้มีความหมาย เทียบเคียงกันได้ 100% เพราะของทั้งสองอย่างนั้นอาจมีความแตกต่างกันในวัฒนธรรมที่ต่างกันไม่มากนัก น้อย แต่มีรูปร่างที่คล้ายคลึงกัน ทำให้ผู้อ่านพอจะนึกภาพออกได้ ในที่นี้ ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “goblet” ซึ่งใน www.freedictionary.com หมายถึง “a drinking vessel (as of glass) with a foot and stem” เห็นได้ว่าสิ่งนี้ทำหน้าที่ต่างกับขันสาคร เพราะใช้เป็นเสมือนแก้ว แต่มีรูปร่างที่คล้ายคลึงกับขันสาคร มาก และเมื่อเปรียบเทียบกับตัวเลือกอื่น เช่น คำว่า chalice ก็ไม่สามารถนำมาใช้งานได้ดีนัก เพราะเป็น แก้วที่ใช้เฉพาะในพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น กล่าวคือ มีความหมายทางศาสนาเชื่อมโยงไว้ เมื่อลองใช้คำว่า “footed cup” ก็พบว่าไม่ตอบโจทย์ เพราะมีความกำกวม เนื่องจากนอกจากจะหมายถึงแก้วที่มี ลักษณะมีก้านและมีฐานแบน ๆ แล้วยังหมายถึงแก้วกาแฟที่มีขาหยั่งเล็ก ๆ ยื่นออกมา หรือมีฐานแบน ๆ รองรับไว้ได้เช่นกัน การใช้คำว่า goblet แล้วค่อยอธิบายว่าเป็นสิ่งที่ใช้บรรจุน้ำสำหรับอาบ จึงดูจะเป็น ทางเลือกที่ดีที่สุด

Chalice

Footed cup

ตัวอย่างที่ 2

- ต้นฉบับ: วง ‘ขนมโก๋’ คือวงไฟ่ตอง แดกฮือ คนแก่ ๆ ออกสั้นขวัญแขวนก่อน ‘ให้พร’ เจ้าแมงลั่นคั้งน้ำ เจ้าตัวตีวงขนมไว้ให้แล้วจ้าเรือหนี
- ฉบับแปล: Upon the end of his verse, there was the utter chaos in “the khanom koh party”, the card party...

การวิเคราะห์

สำหรับการแปลคำที่เป็นวัตถุในครั้งนี้ ผู้แปลต้องทำการสืบค้นความหมายของคำว่า ไฟ่ตอง เพราะเป็นศัพท์ที่ผู้แปลไม่ทราบมาก่อนเช่นกัน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานกล่าวว่า ไฟ่ตอง คือ “ชื่อไฟ่ไทยชนิดหนึ่ง รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ชุดหนึ่งมี ๑๒๐ ใบ ประกอบด้วย ๑๐ พวง พวงละ ๑๒ ตัว, ไฟ่ผ่องไทย ก็เรียก” ซึ่งจะมีเฉพาะผู้สูงอายุเท่านั้นที่นิยมเล่น เพราะเป็นการพนันแบบโบราณ (น้ำทะเล, 2552)

อย่างไรก็ตาม ผู้แปลวิเคราะห์แล้วว่าวิธีการที่เหมาะสมกับการแปลคำนี้ในบริบทนี้คือการทำให้เป็นคำกลาง ๆ ด้วยเหตุผลที่คล้ายคลึงกับการแปลคำว่า ปักซี่ใต้ นั่นคือคำนี้ไม่ได้มีบทบาทสำคัญกับเนื้อหาแต่อย่างใด และหากจะแปลโดยการอธิบายความก็ทำให้เนื้อหายืดเยื้อเกินความจำเป็น และยังยากต่อการอธิบาย สุ่มเสี่ยงต่อความสับสนอีกด้วย ดังนั้นแปลโดยใช้ความหมายทั่วไป คือ card party เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายโดยรวมก็เพียงพอแล้ว

3.4 การแปลคำทางวัฒนธรรมด้านกิจกรรม กระบวนการ และมโนทัศน์ (ศิลปะและศาสนา)

ตัวอย่างที่ 1

- ต้นฉบับ: ตอนนั้นมันคงย้ายมาเป็น ‘หวังกิน’ มากกว่าหวังอยู่ฉะนั้นพอเห็นมุกลิน ยายเรือกก็ออกคำสั่ง
- ฉบับแปล: ไม่ได้แปลคำนี้

การวิเคราะห์

คำว่า หวังกินและหวังอยู่นี้ หากอ่านเผิน ๆ ในทีแรกแม้แต่นักแปลที่เป็นคนไทยก็ยังไม่เข้าใจ และ สับสนว่าสิ่งนี้คืออะไรกันแน่ แต่เมื่อลองพิจารณาจากลักษณะของผู้เขียนที่มักมีการอ้างอิงถึงงานวรรณกรรมต่าง ๆ รวมถึงในย่อหน้าก่อนหน้าก็มีการอ้างอิงถึงละครโทรทัศน์เรื่อง คู่กรรม ผู้แปลจึงอนุมานว่า หวังกินและหวังอยู่น่าจะมีความเกี่ยวข้องกับงานวรรณกรรมเก่า ๆ ในยุคสมัยของนักเขียนเช่นกัน จึงทำการสืบค้นข้อมูล และพบว่า นานมาแล้วเคยมีภาพยนตร์กำลังภายในของประเทศจีนที่โด่งดังมาก ๆ ในยุคหนึ่งของประเทศไทยชื่อว่า “เดชไต้ตัน” ปี 1966 โดยนักแสดงนำในเรื่องนั้นที่มีความสามารถในการต่อสู้สูงมากมีชื่อจริงว่า “หวังหยู” หรือ “หวังอยู่” (MGR Online, 2548) ผู้แปลจึงคาดว่า หวังอยู่ ที่ปรากฏในเนื้อหา น่าจะอ้างอิงจากภาพยนตร์เรื่องนี้ แต่ผู้เขียนมีการเล่นคำว่า “อยู่” กับ “กิน” เพื่อล้อนิสัยของเจ้าแมง ที่ตะกละตะกลาม เห็นแก่กินอยู่ท่าเดียว เพราะข้าวต้มผัดกำลังจะเสร็จแล้ว เจ้าแมงจึงไม่ได้สนใจจะเป็นหวังอยู่ หรือพระเอกหนังดังเหมือนที่เคยอยากเป็นโกโบริแล้ว และอยากกินมากกว่า

แม้คำ ๆ นี้จะมีลักษณะเล่นคำที่สนุกสนานและน่าจะสร้างสีสันให้เรื่องอยู่เหมือนกัน แต่ผู้แปลพิจารณาจะแปลโดยการละ (omission) มากกว่าคงไว้ ด้วยเหตุผลหลายประการดังต่อไปนี้

ประการแรก ผู้แปลคิดว่า แนวคิดของการเล่นคำ ๆ นี้ค่อนข้างเข้าใจยากอยู่พอสมควร แม้แต่ผู้แปลที่เป็นคนไทยอยู่ในวัฒนธรรมไทยมานานก็ยังไม่เคยได้ยินคำว่าหวังอยู่มาก่อน และไม่เคยู้จักนักแสดงคนนี้ และคาดว่าผู้รู้จักน่าจะเป็นคนที่คลุกคลีอยู่กับภาพยนตร์แอ็คชั่นกำลังภายในของจีนพอสมควร รวมทั้งอาจจะต้องเป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในยุคที่ภาพยนตร์เดชไต้ตันกำลังดังก็เป็นได้ ซึ่งกลุ่มผู้อ่านของหนังสือเรื่อง “บาดาล” นี้ น่าจะกว้างกว่านั้นมาก กล่าวคือผู้อ่านอาจจะเป็นผู้อ่านคนธรรมดาทั่วไป ที่ก็มีบางส่วนที่ไม่เคยดูภาพยนตร์เรื่องนี้มาก่อนก็ได้ ดังนั้นแนวโน้มที่ผู้อ่านจะเข้าใจมุกการเล่นคำของผู้เขียนนั้นจึงน้อยมาก ๆ

ประการที่สอง ผู้แปลเคยพยายามแปลออกมาเป็นภาษาปลายทางแล้ว พบว่าทำได้ยากมาก เนื่องจากเป็นการเล่นคำที่เนื้อหาหลักเกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐานทางวัฒนธรรม หรือทางภาพยนตร์จีนอย่างที่ได้กล่าวไปแล้ว รวมทั้งยังเล่นซ้อนกับภาษาไทย อยู่ และ กิน ซ้ำอีกครั้งด้วย ทำให้การพยายามสื่อความหมายจะเป็นไปไม่ได้เลย นอกจากจะต้องทำการ paraphrase หรือให้รายละเอียดเพิ่มเติม อธิบายความหมายของมุก ซึ่ง Newmark ก็เคยกล่าวไว้ว่าถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ ก็ควรเลี่ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานวรรณกรรมเพราะทำให้เสียรรถรสอย่างมาก

เมื่อพิจารณาแล้วผู้แปลคิดว่าที่จริงคำ ๆ นี้ก็ไม่ได้มีความจำเป็น หรือบทบาทสำคัญใด ๆ กับตัวบทมาก เป็นแค่การเล่นมุขตลกของผู้เขียนเพื่อให้เรื่องมีสีสันเล็กน้อยเท่านั้น และหากแปลไปแล้วผู้อ่านไม่เข้าใจ จากที่ตลกก็จะไม่ตลกและกลายเป็นความสับสนมากกว่า ผู้แปลจึงเลือกแปลโดยการละ ซึ่งจะเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ: “เทาจะกินหัว ลำดับญาติกับคุณมุกลินเสียนี้ เอ็งนะ พวกคู่กรรม”

ฉบับแปล: “... Brats like you deserve only the bad fortunes like those in Sunset at Chaophraya.” Taking his grandma words as the compliment, Little Maeng was so proud that he shifted his nickname from “Spiderman” to “Goburi”, the name of the soap opera’s handsome protagonist.

การวิเคราะห์

เชื่อว่าวรรณกรรมเรื่อง “คู่กรรม” คงจะเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่มุขไทย อย่างไรก็ตามเมื่อต้องถ่ายทอดให้เป็นภาษาปลายทางที่อยู่คนละวัฒนธรรม ผู้แปลก็พบว่ามีปัญหาในการสื่อความหมายอยู่บ้าง นั่นคือ เมื่อพิจารณาคำว่า คู่กรรม ในบริบทนี้ นักเขียนไม่ได้แค่ยกชื่อภาพยนตร์คู่กรรมขึ้นมาอ้างอิงเฉย ๆ แต่ยังยกมาใช้เพื่อเอามาเป็นคำด่าเจ้าแมง คำว่า คู่กรรม นี้จึงสื่อความหมายโดยนัยที่ผู้แปลต้องขำแหละออกมา เพื่อให้ผู้อ่านคนละครวมเข้าใจจุดประสงค์ของคำด่าคำนี้ด้วย ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกใช้การแปลแบบถอดความผสมกับการใช้คำยืมเพื่อแก้ปัญหาทางการแปลในครั้งนี้ด้วยเหตุผลต่อไปนี้

ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว ว่าคำว่าคู่กรรมนั้น มีความหมายมากกว่าแค่ชื่อละคร ก่อนอื่นผู้แปลต้องวิเคราะห์หาความหมายอื่นที่ขยายเรือนต้องการสื่อ และดูว่าเหตุใดนักเขียนจึงเลือกใช้คำว่า คู่กรรม ในบริบทนี้ ซึ่งหลังจากพิจารณาแล้ว ผู้แปลคิดว่า เจตนาของยายเรือนจริง ๆ คงตั้งใจจะด่าทำนองว่า เจ้าแมงเป็นคนมีกรรมมากกว่าจะเป็นคนมีบุญ เนื่องจากก่อนหน้านี้เจ้าแมงอยากจะเป็นคนมีบุญเหมือนมุกลิน แต่อาจเพราะคำว่าคู่กรรมเป็นคำติดปาก หรือเป็นส่วนหนึ่งของคนยุคนั้นก็ไม่ทราบได้ จึงได้ใช้คำนี้

ผู้แปลจึงตีความและถอดความออกมาโดยอ้างอิงจากบริบทในเรื่องคู่กรรมเพื่อให้สอดคล้องกันด้วยว่า คนอย่างเจ้าแมงน่าจะเป็นคนบาป หรือโดนสวรรค์ลงโทษมากกว่าเหมือนพระเอกนางเอกจากเรื่อง

คู่กรรมที่เป็นคู่รักชะตาอาภัพ เป็นต้น และเนื่องจากก่อนหน้านี้มีการใช้คำว่า good fortunes กับคนมีบุญ ผู้แปลจึงต้องการรักษาการเล่นความหมายของคำว่ากรรมกับบุญไว้ด้วยการคงคำว่า fortunes ไว้เหมือนเดิม จึงเลือกแปลโดยใช้คำว่า bad fortunes และสร้างความเชื่อมโยงกับเรื่องคู่กรรมโดยอธิบายต่อสั้น ๆ ว่า like those in Sunset at Chaophraya ซึ่งชื่อเรื่องนี้เป็นชื่อเรื่องภาษาอังกฤษอย่างเป็นทางการของละครเรื่องคู่กรรม และเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่าคำว่า Sunset at Chaophraya นี้เป็นชื่อละคร ผู้แปลจึงได้แปลเพิ่มลงไปนัยว่านี่เป็นชื่อละคร จะได้ไม่เกิดความสับสน

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ: เจ้าแมงภูมิใจ จนย้ายจากไอแมงมุม ไปเป็นโกโบหรืออยู่พักใหญ่ก็ต้องเลิก เพราะเพื่อนตะโกนเรียก “ไอโกโบละ”

ฉบับแปล: Taking his grandma words as the compliment, Little Maeng was so proud that he changed his nickname from “Spiderman” to “Goburi”, the name of the soap opera’s handsome protagonist. But it wasn’t long before he shrugged the name off when his friend started shouting at him “Goblin” instead.

การวิเคราะห์

คำทางวัฒนธรรมคำนี้เป็นคำที่มีความเชื่อมโยงต่อจากละครเรื่องคู่กรรมที่ได้วิเคราะห์ไปก่อนแล้ว โดยโกบุรีคือพระเอกในละครเรื่องนี้ ผู้แปลจึงเลือกแปลโดยการยืมคำพร้อมกับใช้การอธิบายต่อท้ายด้วยเหตุผลต่อไปนี้

ผู้แปลคิดว่าเนื้อหาของการเล่นมุกตลกนี้มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกับเนื้อหาก่อนหน้านี้ที่มีการกล่าวถึงละครเรื่องคู่กรรมไปแล้ว จึงคิดว่าสมควรที่จะคงการเล่นมุกไว้ ไม่ตัดออก นอกจากนี้หากคงไว้ก็ยังสามารถสื่อความหมายให้ผู้อ่านชาวต่างชาติพอเข้าใจได้ ไม่ได้ถึงกับแปลได้ยากลำบากเหมือนกับคำว่าหวังอยู่ เพียงแต่ต้องมีการอธิบายเพิ่มเติมเล็กน้อยเท่านั้น ว่าโกบุรินั้นคือใคร ซึ่งในที่นี้ผู้แปลก็ได้แทรกคำอธิบายพอสังเขปถึงความเป็นมาของโกบุรีว่าเป็นพระเอกจากละครเรื่องคู่กรรมที่อ้างถึงไปก่อนหน้านี้แล้ว และยังพิจารณาเพิ่มลักษณะเด่นของโกบุรีที่ว่าหน้าตาหล่อเหลาลงไปด้วย เพื่อให้ผู้อ่านต่าง

วัฒนธรรมได้เข้าใจนัยยะที่ซ่อนอยู่ว่า สาเหตุที่เจ้าแมงอยากเป็นโกโบรินั้นเพราะตัวละครนี้เป็นพระเอก
ละครและหน้าตาหล่อเหลา เนื่องจากผู้อ่านปลายทางจะไม่มีความรู้พื้นฐานนี้เพราะอยู่ต่างวัฒนธรรม

ในส่วนของการเล่นคำ โกโบรี กับโกโบและนั้น ผู้แปลเลือกแปลโดยใช้การแทนที่ทาง
วัฒนธรรมและการใช้คำที่ไม่มี ความหมายสัมพันธ์กันมาใช้เพื่อถ่ายทอดคำว่าโกโบและ ให้ได้อารมณ์
เนื่องจากผู้แปลเห็นว่าจุดประสงค์หลักของการเล่นคำนี้คือมุ่งให้เกิดความตลกขบขันมากกว่าเพื่อให้ข้อมูล
จึงยึดเอาจุดประสงค์ด้านอารมณ์เป็นหลัก และพยายามหาคำในภาษาปลายทางที่ใกล้เคียงกับคำว่าโกโบรี
มาใช้ และคำนั้นจะต้องเป็นคำที่มีความหมายเชิงลบ ตรงกันข้ามกับความหมายเชิงบวกของคำว่าโกโบรี
(หล่อเหลา เท่ห์ เป็นคนดี ฯลฯ) ผู้แปลจึงเลือกใช้คำว่า Goblin ที่พจนานุกรม Longman นิยามไว้ว่าเป็น
“a small ugly creature in children stories that likes to trick others” เนื่องจากภาพลักษณ์ของ
สัตว์ประหลาดตัวนี้ตรงกันข้ามกับโกโบรีอย่างสิ้นเชิง และยังมีตัวสะกด “Gob-” เหมือนกันอีกด้วย จึงเป็น
การคงการเล่นคำไปในตัว

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ: “โอ้ ก๊นางวันทองแปลง นางนาคแปลงยังสวยเลย”

ฉบับแปล: “Gosh, I mean, the Lady Wanthong ghost in disguise in the old tale
and the female naga in disguise are both gorgeous, aren't they?”

การวิเคราะห์

คำที่เป็นประเด็นในที่นี้คือคำว่า “นางวันทอง” ซึ่งเป็นตัวละครในงานวรรณกรรมไทยเรื่องขุนช้าง
ขุนแผน ซึ่งผู้อ่านต้องใช้ความรู้ทางวรรณกรรมไทยจึงจะสามารถเข้าใจความหมายเชิงอรรถของคำนี้ได้
หากเป็นคนไทยคงจะเข้าใจได้ไม่ยากนัก แต่ถ้าเป็นผู้อ่านเป็นชาวต่างชาติก็คงจะไม่เข้าใจ ด้วยเหตุนี้ผู้แปล
จึงเลือกใช้วิธีการแปลแบบยืมคำผสมกับการอธิบายความเล็กน้อย เพื่อเสริมความเข้าใจของผู้อ่านให้เข้าใจ
ที่มาที่ไปของนางวันทองว่าเป็นตัวละครในวรรณคดีไทยเรื่องขุนช้างขุนแผน

ในส่วนของการยืมคำ ผู้แปลต้องยืมคำมาใช้เพราะคำ ๆ นี้หมายถึงชื่อของตัวละครใน
วรรณกรรม คือ Wanthong อย่างไรก็ตามตรงคำว่า นาง นั้น ผู้แปลต้องพิจารณาเลือกใช้คำมาแทน

เพราะมีความหมายสื่อถึงเพศของตัวละครนั้น ๆ เป็นคำนำหน้าคำเพื่อแสดงว่าเป็นเพศหญิง ไม่สามารถแปลแค่คำว่าวันทองได้ตรง ๆ เพราะมีเช่นนั้นผู้อ่านก็จะไม่ได้รับสารตรงส่วนที่ว่า นางวันทองนั้นเป็นเพศหญิง นอกจากนั้นผู้แปลยังไม่เลือกใช้คำว่า Mrs. เนื่องจากให้ความรู้สึกเป็นทางการ ไม่เข้าบริบท จึงเลือกใช้คำว่า Lady แทนเพราะคำนี้สื่อความหมายของคำว่า นาง ได้เช่นเดียวกัน นอกจากนั้นยังเป็นคำที่ดูโบราณ เหมาะกับจะใช้กับตัวละครที่มาจากวรรณกรรมไทยโบราณได้ดี เช่นที่พจนานุกรม Longman กล่าวไว้ว่า “Lady often sounds old-fashioned, especially when it is used about younger women.”

ส่วนการแปลคำว่า แปลง นั้น ผู้แปลตีความคำว่า แปลง เป็นการที่ผีสำแดงกายมาในรูปลักษณะของคน เพื่อมาหลอกหรือให้คนเป็นเห็นนั่นเอง ซึ่งจากการตีความข้างต้น ผู้แปลไม่สามารถแปลตรงตัวได้ว่า Lady Wanthong in disguise เนื่องจากผู้อ่านอาจเข้าใจว่านางวันทองเป็นคนได้ โดยจะไม่ได้รับสารส่วนที่ว่า นางวันทองแท้จริงเป็นผี ไม่ใช่คน ดังนั้นผู้แปลจึงใช้วิธีการแปลแบบอธิบายความคำดังกล่าว คือ เพิ่มคำว่า ghost เข้าไป เพื่อสื่อความหมายในส่วนนี้

สำหรับส่วน “in the old tale” นั้น เป็นส่วนที่เกิดจากการอธิบายความของผู้แปล ที่ต้องการจะสื่อที่ไปที่มาของนางวันทองให้ผู้อ่านพอเข้าใจโดยสังเขปว่าเป็นตัวละครที่มาจากวรรณกรรมไทย อย่างไรก็ตามผู้แปลไม่ได้อ้างถึงเรื่องขุนช้างขุนแผนโดยตรง เนื่องจากเมื่อพิจารณาแล้วก็คิดว่าเป็นข้อมูลส่วนที่ไม่จำเป็นซึ่งจะทำให้ข้อความยาวเกินเหตุ เนื่องจากข้อความนี้เป็นเพียงข้อความสั้น ๆ และหลักใหญ่ใจความของคำพูดนี้คือเพื่อต้องการเปรียบเทียบว่าผีตัวอื่นก็สวยได้เหมือนกันเท่านั้น การอธิบายที่ไปที่มาของนางวันทองจึงไม่จำเป็นต้องเจาะลึก ลงรายละเอียดมาก เพราะไม่ใช่ประเด็นสำคัญที่มีส่วนสำคัญกับบริบทอธิบายเพียงเท่านี้ก็น่าจะเพียงพอให้ผู้อ่านพอเข้าใจได้ เช่นที่ Pinchuck (อ้างใน Jody Byrne, 2006, p.18) กล่าวไว้ว่า งานฉบับแปลใด ๆ ควรจะให้ข้อมูลกับผู้อ่านพอประมาณไม่มากไม่น้อยไป เพราะถ้าข้อมูลมากเกินไปก็จะทำให้เกิดความสับสน เปลืองเวลาของทั้งผู้แปลและผู้อ่านโดยไม่จำเป็นด้วย หลักการง่าย ๆ ก็คือ ถ้าผู้อ่านไม่จำเป็นต้องรู้ข้อมูลบางอย่างในบริบทนั้น ๆ ผู้แปลก็ไม่ต้องบอก เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 5

ต้นฉบับ: “ไม้แก่นจันทน์หอม จะได้เป็นนางผมหอม”

ฉบับแปล: “Use the sandal wood comb and you’ll be a sweet-haired princess.”

การวิเคราะห์

คำว่า นางผมหอม นี้ก็อ้างถึงนิทานพื้นบ้านของไทยเช่นเดียวกัน โดยในครั้งนี้เป็นนิทานเรื่องนางผมหอม โดยผู้เขียนมีเจตนาจะเปรียบนางเอกว่าเป็นนางผมหอม หรือผู้หญิงผมหอมในวรรณคดี หากใช้หรือไม่แก่นจันทร์ที่มีความหอม ในการแก้ไขปัญหาคำทางวัฒนธรรมครั้งนี้ ผู้แปลเลือกวิธีการแปลแบบตรงตัวบางส่วนและหาคำเทียบเคียงในภาษาปลายทางดังจะวิเคราะห์ต่อไปนี้

ถึงแม้ในการแปลทางวัฒนธรรม วิธีแปลแบบตรงตัวจะไม่ใช่ที่นิยมเท่าใดนัก เพราะสุ่มเสี่ยงให้เกิดความใจผิด และมักสื่อความหมายออกมาได้ตรงเกินไปจนบิดเบือนความหมายในภาษาปลายทาง ทำให้ผู้รับสารที่เป็นผู้อ่านปลายทางไม่เข้าใจ อย่างไรก็ตามผู้แปลเลือกใช้วิธีนี้เนื่องจากเมื่อดูจากบริบทรอบ ๆ คำนี้ และจุดประสงค์ของการสื่อสาร ก็พบว่าสามารถแปลส่วนคำว่า ผมหอม เป็น sweet-haired ได้ เพราะผู้พูดต้องการสื่อความหมายตรงตัว ไม่มีความหมายแฝงใด ๆ คือเปรียบเทียบมุกลินเป็นนางผมหอม ซึ่งหมายถึงนางในนิทานพื้นบ้านที่มีผมหอมจริง ๆ ตัวสารไม่มีความซับซ้อนอะไร เมื่อแปลตรงตัวผู้อ่านก็เข้าใจได้ทันที ไม่เกิดความสับสน

อย่างไรก็ตามในส่วนของคำว่า นาง นั้น ผู้แปลเลือกใช้วิธีแปลแบบหาคำเทียบเคียงในภาษาปลายทาง โดยการตีความคำว่า นาง ใหม่ คำนี้อาจมีความหมายเหมือนกับคำว่า นาง ใน นางวันทอง ที่วิเคราะห์ด้านบนก็จริง คือเป็นคำนำหน้าผู้ที่เป็นเพศหญิงในสมัยโบราณ อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้แปลลองแทนคำนี้ด้วยคำว่า Lady เช่นเดียวกับนางวันทอง ก็พบว่าเหมือนเป็นการเปรียบเทียบมุกลินกับผู้หญิงผมหอมทั่วไปมากกว่าจะเปรียบกับนางผมหอมที่เป็นนางในวรรณคดี ดูเป็นคำชมที่ให้สรรเสริญอ่อนกว่าต้นฉบับ กล่าวคืออิทธิพลทางอารมณ์หรือความหมายเชิงจิตวิสัยของคำว่า Lady นั้นอาจไม่ตรงกันกับ นาง ในที่นี้ต่างจากคำว่า princess ที่เมื่อใช้ก็พบว่าสามารถสื่อความหมายได้ว่านางผมหอมที่กล่าวถึงนี้เป็นตัวละครในนิทาน มีความพิเศษมากกว่าหญิงทั่วไปมากพอให้คนพูดนำมาเปรียบเทียบกับมุกลินในเชิงบวก หรือชมเชย แม้ว่าคำนี้อาจไม่ได้ตรงกับความจริงในนิทานร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะนางผมหอมไม่ใช่เจ้าหญิง แต่ผู้แปลก็คิดว่าไม่ได้ทำให้สารคลาดเคลื่อน เพราะจุดประสงค์หลักของสารไม่ได้เน้นให้ข้อมูลเรื่องนางผมหอม ดังนั้นนางผมหอมไม่ใช่ประเด็นสำคัญ เป็นเพียงตัวละครที่ยกมาเปรียบเทียบมุกลินเรื่องผมหอมเท่านั้น

ตัวอย่างที่ 6

- ต้นฉบับ: “มันมาจากใต้ทะเล แก่เลือกเอา จะเป็นนางเงือกหรือนางผีเสื้อสมุทร”
 “เป็นได้ทั้งนางผีเสื้อ ตัวมันนิดเดียว” อีกคนค้าน
 “ตอนสาวเป็นนางเงือก แก่ลงเป็นผีเสื้อสมุทรทั้งนั้นแหละ”
- ฉบับแปล: “This girl indeed comes from under the sea. Then choose whether you are a mermaid or a sea troll.”
 “Geez, how can she be a troll? Look at her little limps.” One of them opposed.
 “Man, those who looks like mermaids would altogether end up being sea trolls when turning into old biddies.”

การวิเคราะห์

สำหรับคำว่า ผีเสื้อสมุทร ก็เป็นคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมไทยเรื่องพระอภัยมณี ที่คนไทยรู้จักกันดี โดยมีความหมายเชิงอ้างอิงหมายถึง ตัวละครจากวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี มีร่างกายสูงใหญ่ รูปร่างอัปลักษณ์ ทำให้คนจดจำนางได้มากขึ้น แต่ก็มักจะจดจำในแง่ร้าย โดยเฉพาะในความอัปลักษณ์ของนาง จนถึงกับมีคำเปรียบเทียบว่า “ผู้หญิงคนนั้นอ้วนและตัวใหญ่อย่างกับผีเสื้อสมุทร” (เก็จระหา, 2007) ส่วนความหมายเชิงจิตวิสัยคือ หากเรียกใครเป็นนางผีเสื้อสมุทรก็จะมี ความหมายทางลบแฝงดังเช่นข้อความข้างต้น คือ อ้วน ดำ อัปลักษณ์ ตัวใหญ่ทำให้ไม่มีใครอยากคบเป็นแฟน เป็นต้น

ผู้พูดในบริบทนี้ พูดโดยใช้อุปมาอุปไมยเปรียบเทียบผู้หญิงกับนางเงือกเพื่อสื่อถึงผู้หญิงที่หน้าตา สวยงาม และกับนางผีเสื้อสมุทรเพื่อสื่อถึงผู้หญิงหน้าตาอัปลักษณ์ จะเห็นได้ว่าการใช้คำทางวัฒนธรรมใน ครั้งนี้มีความซับซ้อนเพราะมีความหมายแฝง ผู้แปลต้องพยายามรักษาความหมายแฝงของคำดังกล่าวให้ ครบ และสื่อให้ผู้อ่านปลายทางที่อยู่คนละวัฒนธรรมเข้าใจความหมายแฝงนั้น ๆ ให้ได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้แปล จึงเลือกวิธีแปลแบบวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อหาคำที่ให้ผลลัพธ์ทางความหมายและอารมณ์ใกล้เคียงกับ ต้นฉบับมากที่สุด

โดยในการแปลคำนี้ ผู้แปลเลือกคำที่จะมาเทียบเคียง 2 คำ ได้แก่ Giantress และ troll ก่อนจะ ทำการเปรียบเทียบ จะขออธิบายความหมายของคำเหล่านี้ดังนี้

Giantess ตามพจนานุกรม Collins หมายถึง “a female figure of superhuman size and strength, esp in folklore or fairy tales.” ส่วนใน Wikipedia หมายถึง “a female giant: either a mythical being resembling a woman of superhuman size and strength or a human woman of exceptional stature, often the result of some medical or genetic abnormality.” โดยรวมหมายถึงสิ่งมีชีวิตในเทพนิยายปรัมปราที่มีรูปร่างเหมือนมนุษย์ แต่มีขนาดมหึมาและกำลังมหาศาล

Troll มีความหมายตาม Wikipedia ว่า “the troll is large, brutish and a direct descendant from the Norse *jötnar*. They are often described as ugly or having beastly features like tusks or cyclopic eyes.” ซึ่งหมายถึงสัตว์ประหลาดตัวใหญ่คล้าย ๆ ยักษ์ที่หน้าตาหน้าเกลียดน่ากลัว เมื่อนำทั้งสามคำมาวิเคราะห์อรรถลักษณะแล้ว จะได้ตามนี้

ผีเสื้อสมุทร	Giantress	Troll
[+เพศหญิง]	[+เพศหญิง]	[+/-เพศหญิง]
[+ตัวใหญ่]	[+ตัวใหญ่]	[+ตัวใหญ่]
[+อับลักษณ์]	[+/-อับลักษณ์]	[+อับลักษณ์]

จากตารางจะเห็นได้ว่า giantress ดูเผิน ๆ อาจใกล้เคียงกับผีเสื้อสมุทรที่สุด เพราะเป็นยักษ์เหมือนกัน แต่ในวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาอังกฤษ คำว่า giantress จะต่างกับผีเสื้อสมุทรเล็กน้อยตรงจุดความอับลักษณ์ นั่นคือยักษ์ไม่จำเป็นต้องอับลักษณ์ เพียงแต่ตัวใหญ่และมีแรงมากเท่านั้น ในขณะที่ troll จะใกล้เคียงกับผีเสื้อสมุทรมากกว่า เพราะทั้งตัวใหญ่ และมีความอับลักษณ์ แม้ตรงส่วนเพศหญิงนั้น แค่ว่า troll คำเดียวไม่สามารถสื่อความเป็นเพศหญิงได้ แต่ผู้แปลคิดว่าผู้อ่านสามารถเดาได้จากบริบทเองว่าหมายถึง troll เพศหญิง เพราะบริบทก็เป็นการเปรียบเทียบกับผู้หญิงล้วน ๆ และยังมีคำว่า old biddies กำกับไว้ด้วย

สุดท้ายผู้แปลจึงเพิ่มคำว่า sea ลงไป เพื่อสื่อคำว่า สมุทร ที่หมายถึงเป็นยักษ์ที่อยู่ในทะเล เพื่อให้ความหมายครบถ้วน

ตัวอย่างที่ 7

ต้นฉบับ: “ตะกละตะกลามยังกับปอบ กินทุกอย่างที่ขวางหน้า”

ฉบับแปล: “Gobbling food like a nasty gluttonous monster. Would you wipe off everything in front of ya?”

การวิเคราะห์

สำหรับคำว่า ปอบ นี้ เป็นคำวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องผีสงฆ์ เรื่องเหนือธรรมชาติของคนไทย ซึ่งไม่มีในวัฒนธรรมของภาษาปลายทาง ซึ่งปอบในที่นี้พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานหมายถึง ผีชนิดหนึ่งเชื่อกันว่าสิงอยู่ในตัวคน กินตับไตไส้พุงจนหมดแล้วออกไป คนนั้นก็ตาย และคนที่โดนสิงยังมีพฤติกรรมกินของดิบ ๆ อย่างตะกละตะกลามอีกด้วย ซึ่งเวลาคนไทยเปรียบเทียบกับใครเป็นปอบจะมีความหมายเชิงจิตวิสัยในเชิงลบ เป็นการตำหนิที่กินของเน่าเสีย กินมูมามม กินเยอะผิดมนุษย์ ดูน่ารังเกียจ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาแล้วที่แรกผู้แปลคิดจะใช้วิธีการยืมคำเป็น eat like a porp เพราะให้สีสันทางวัฒนธรรมของไทยได้ดี แต่เมื่อลองแปลด้วยวิธีนี้ พบว่าค่อนข้างยุ่งยากเกินความจำเป็น เพราะต้องอธิบายความหมายของคำว่าปอบอีกยี่สิบกว่า คำ ๆ ที่จุดประสงค์ของการสื่อสารไม่ได้เน้นคำว่าปอบ เพียงแค่ต้องคำโดยใช้การเปรียบเทียบว่าเจ้าแมงกินตะกละตะกลามมากเท่านั้น ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องอธิบายหรือให้ความสำคัญกับคำนี้ขนาดนั้น เพราะจะทำให้เสียอรรถรสในการอ่าน

ผู้แปลจึงเลือกใช้วิธีหาคำเทียบเคียงในภาษาปลายทาง และอธิบายความเพิ่มเติมเพราะเหตุผลที่ว่า ในวัฒนธรรมไทย การเปรียบเทียบคนกินตะกละเป็นปอบเป็นเรื่องปกติที่ทุกคนเข้าใจโดยทั่วกัน แต่ปกติเมื่อเจ้าของภาษาอังกฤษเปรียบเทียบคนกินเยอะ ตะกละตะกลาม จะเปรียบว่าเป็น eat like a horse หรือ monster ในเมื่อในวัฒนธรรมปลายทางมีคำเทียบเคียงที่สื่อความคล้ายกันในบริบทเดียวกันสามารถนำมาใช้แทนกันได้อยู่แล้ว ผู้แปลจึงนำมาใช้เพราะผู้อ่านจะเข้าใจความหมายได้กระจ่างชัด และดูเป็นธรรมชาติในภาษาปลายทาง

โดยในที่นี้ผู้แปลเลือกใช้คำว่า monster ที่แปลว่าสัตว์ประหลาด หรือปีศาจ เพราะน่าจะให้ความหมายใกล้เคียงกับปอบที่เป็นผีมากที่สุด ซึ่งการเปรียบเทียบเช่นนี้จะสื่อภาพลักษณ์ของคนถูกเปรียบเทียบให้ดูน่ารังเกียจ น่าขยะแขยงได้ตรงกับคำว่าปอบ มากกว่าคำว่า horse ที่สื่อความเพียงแค่มินเยอะ กินจุ

ตัวอย่างที่ 8

ต้นฉบับ: “ไม่ใช่กามภพ รูปภพ อรูปภพ หรอกลูก โบราณเขาว่า โลกสวรรค์ มนุษย์ กับบาดาล จะมาบรรจบกัน!”

ฉบับแปล: “Well, they are not the realms of desire, form and formlessness according to the Buddhist concept of Trailoka. They are the realms of heaven, Badal, the underwater world, and humans that have been long believed to align at the right time.”

การวิเคราะห์

คำว่า กามภพ รูปภพ และอรูปภพ เป็นความหมายเชิงวัฒนธรรมด้านศาสนา โดยมาจากหลักคำสอนเรื่องไตรภพ หมายถึงภพภูมิที่อยู่ของสัตว์ในโลกนี้ที่แบ่งออกเป็นสามโลกด้วยกันดังกล่าว จะเห็นว่าการจะเข้าใจความหมายคำทางวัฒนธรรมดังกล่าวได้ ต้องมีความรู้ด้านศาสนาพุทธพอสมควร แม้แต่ผู้อ่านก็ต้องหาข้อมูลเพิ่มเติม เพราะไม่สัมพันธ์คำศัพท์ด้านศาสนาเช่นกัน ดังนั้นเทคนิคการแปลที่เหมาะสมจะใช้กับคำนี้คือ การหาคำเทียบเคียงในภาษาอังกฤษ พร้อมกับอธิบายความเล็กน้อย

จากการสืบค้นจาก Wikipedia จะพบว่า ไตรภพนั้น แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Trailokya ส่วนคำว่า กามภพ รูปภพ อรูปภพนั้น จะนิยมถอดเสียงภาษาบาลีสันสกฤตออกมาให้เป็นภาษาอังกฤษ คือ Kāmaloka Rūpaloka และ Arūpaloka และมีความหมายดังนี้

“Kāmaloka is the world of desire, typified by base desires, populated by hell beings, preta, animals, ghosts, humans and lower demi-gods.

Rūpaloka is the world of form, predominately free of baser desires, populated by dhyāna-dwelling gods, possible rebirth destination for those well practiced in dhyāna.

Arūpaloka is the world of formlessness, a noncorporeal realm populated with four heavens, possible rebirth destination for practitioners of the four formlessness stages.”

อย่างไรก็ตามผู้แปลคิดว่าหากแปลเช่นนี้จะยากต่อการอ่าน เพราะมีการใช้สัญลักษณ์ที่คนอ่านทั่วไปไม่เข้าใจ นอกจากนี้ยังต้องอธิบายความหมายของคำนี้เพิ่มเติมด้วย เพราะผู้อ่านต่างวัฒนธรรมคงจะสงสัยว่าคำเหล่านี้คืออะไร ผู้แปลจึงแทรกคำว่า the realm ที่อธิบายความหมายโดยรวมของคำสามคำนี้ เพื่อให้ผู้อ่านพอจะเข้าใจคล้าย ๆ และหาคำแปลที่ผ่านการตีความให้เข้าใจง่ายขึ้นกว่าเดิม แทน คือ the realm of desire, form and formlessness

นอกจากนี้ผู้แปลยังแทรกวลีที่ไม่มีในต้นฉบับเข้าไป คือ according to the Buddhist concept of Trailoka เพื่ออธิบายที่มาที่ไปของคำสามคำนี้ให้ชัดเจนว่ามีที่มาที่ไปอย่างไร เพราะหากไม่ใช่ผู้นับถือศาสนาพุทธหรือพราหมณ์ หรือไม่มีความรู้ด้านนี้ก็อาจสับสน เพราะไม่รู้ว่คำเหล่านี้คืออะไร มาจากไหน กันแน่ ทำให้ไม่สามารถปะติดปะต่อเรื่องราวได้

อย่างไรก็ตามผู้แปลไม่ได้อธิบายความลึกซึ้งกับคำสอนนี้มาก เพราะไม่ใช่ประเด็นสำคัญของเนื้อหา ผู้แปลจึงควรให้ข้อมูลแต่พอดีไม่มากไม่น้อยไป เพื่อเลี่ยงการให้ข้อมูลเยอะเกินเหตุ เพราะจะทำให้เสียอรรถรส และเสียเวลาได้

ตัวอย่างที่ 9

ต้นฉบับ: “เธอใช้สมุทรามณี ทางผิด” น้ำเสียงนั้นดีโทษ

ฉบับแปล: “You are using the Oceanic Orb in the wrong way.” His voice was coated with blame.

การวิเคราะห์

คำว่า สมุทรามณี เป็นคำทางวัฒนธรรมที่นักเขียนแต่งขึ้นเองโดยใช้ภาษาบาลีสันสกฤต ปรากฏเฉพาะในวรรณกรรมเรื่องนี้เท่านั้น และมีความหมายเฉพาะตัว คือมาจากคำว่า สมุทร ที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานกล่าวว่คือ “ทะเลลึก เรียกทะเลขนาดใหญ่ ซึ่งมีแผ่นดินโอบล้อมเป็นตอน ๆ ว่า มหาสมุทร เช่น มหาสมุทรอินเดีย มหาสมุทรแปซิฟิก” และมณี ที่แปลว่า รัตนชาติ หรือแก้วที่มีค่า

เริ่มแรก ผู้แปลคิดว่าจะแปลโดยการยืมคำและอธิบายความเล็กน้อยเป็น Sumutramanee Orb เพราะจะให้อารมณ์ทางวัฒนธรรมและเกิดความขลัง อย่างไรก็ตามเนื่องจากคำนี้มีความหมายที่ผู้อ่านพอจะเข้าใจได้ดังกล่าว ไม่ใช่ภาษาสันสกฤตที่แปลความไม่ออกเสียทีเดียว ผู้แปลจึงคิดว่าผู้เขียนเองก็คงต้องการให้ผู้อ่านทราบความหมายด้วย เพื่อให้ทราบว่าของชิ้นนี้อยู่ได้น้ำ และมีลักษณะเป็นแก้วที่เหมือนแก้วสารพัดนึก ซึ่งดูจากลักษณะการใช้งานในบริบทโดยรอบ คือ ใช้ส่องดูเหตุการณ์ความเป็นไปที่อื่นได้ เป็นของวิเศษชิ้นหนึ่ง ผู้แปลจึงคิดว่า ควรแปลออกมาให้ผู้อ่านทราบความหมายน่าจะเหมาะสมกว่าการยืมคำ เพราะหากผู้อ่านรู้ความหมายก็คงจะได้อรุณรสเท่าเทียมกับผู้อ่านต้นฉบับมากขึ้น ผู้แปลจึงเลือกใช้วิธีการตีความและหาคำเทียบเคียงในภาษาปลายทาง

ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกใช้คำว่า Oceanic Orb โดยคำว่า Oceanic เป็นการถอดความหมายมาจากคำว่า สมุทรา ที่แปลว่า มหาสมุทร โดยใช้เป็นคำคุณศัพท์เพื่อขยายคำว่า orb ซึ่งในที่นี้ คำว่า มณี แม้จะมีความหมายว่า แก้ว ที่มีค่าก็จริง แต่แก้วที่วุ้นนี้สามารถตีความได้หลายแบบ อาจหมายถึงคริสตัล เพชร นิลจินดาต่าง ๆ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากรูปทรงของสมุทรามณีแล้วที่มีลักษณะกลม ๆ และมีความมหัศจรรย์ในตัวเอง สามารถใช้ดูความเป็นไปได้ ทำให้ผู้แปลนึกถึง แก้วสารพัดนึก หรือลูกแก้วประเภทที่พอมดมดม หรือนักพยากรณ์มักใช้กันซึ่งสามารถแปลได้ว่า crystal ball หรือ magical orb อย่างไรก็ตามคำว่า crystal ball นี้ไม่จำเป็นต้องเป็นลูกบอลที่มีเวทมนตร์อะไรก็ได้ และเมื่อแปลเป็น Oceanic Ball แล้วพบว่ายังมีความหมายกำกวมอยู่ ไม่ดูเป็นของมหัศจรรย์เท่าไร และอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดคิดเป็นอย่างอื่นก็ได้ ผู้แปลจึงเลือกใช้คำว่า orb ซึ่งพจนานุกรม Merriam-Webster ให้ความหมายว่า “a spherical body; especially : a spherical celestial object” ตาม magical orb ซึ่งเมื่อนำมาประกอบกับคำว่า Oceanic Orb แล้วสื่อความหมายของสมุทรามณีได้ชัดเจนว่า เป็นของวิเศษทรงกลมที่เกี่ยวข้องกับมหาสมุทร

บทที่ 4

บทสรุป

ในการแปลนวนิยายเรื่อง “บาดาล” นี้ ผู้แปลเลือกใช้วิธีการแปลหลัก ๆ เป็นวิธีการแปลของ Peter Newmark (1998) แบบ semantic translation ผสมผสานกับการแปลแบบ idiomatic translation ซึ่งก็คือการปรับใช้ทฤษฎี formal equivalence เข้ากับวิธี dynamic equivalence ที่เสนอโดย Eugene Nida (2000) ซึ่งรูปแบบดังกล่าวเป็นการปรับใช้การแปลที่เน้นต้นฉบับและเน้นผู้อ่านปลายทางเข้าด้วยกัน กล่าวคือ ระหว่างกระบวนการการแปล ผู้แปลต้องพิจารณาอยู่เสมอว่า เมื่อถึงจุดใดควรเลือกแปลด้วยวิธีการใดจึงจะเหมาะสม เมื่อใดควรจะสละรูปแบบภาษาและเน้นความเข้าใจของผู้อ่านเป็นหลัก เพื่อสามารถสื่อสารได้ถูกต้อง ไม่กำกวม และเป็นธรรมชาติให้ผู้รับสารเข้าใจสารได้แม่นยำที่สุด เนื่องจากงานชิ้นนี้เป็นงานวรรณกรรมที่มีสารเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย ผู้แปลจึงควรรักษาความหมายทางวัฒนธรรมในต้นฉบับให้มากที่สุด และควรถ่ายทอดถ้อยคำสำนวนต่าง ๆ ให้มีลีลาทางภาษาที่ดูเป็นธรรมชาติของภาษาปลายทาง เพื่อให้ผู้อ่านได้รับอรรถรสของสารได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ผู้แปลยังคำนึงถึงประเด็นด้านวจนลีลาตามที่ Mona Baker และ Gabriel Saldanha (2009) แนะนำในการแปลงานวรรณกรรมเพราะเป็นส่วนที่ผู้เขียนใช้เพื่อสื่อข้อมูลของตัวละคร ข้อมูลเชิงอารมณ์ และสังคมของตัวละครอีกด้วย

ประเด็นทางการแปลที่ผู้แปลนำมาวิเคราะห์ในงานชิ้นนี้จะประกอบไปด้วย 3 ประเด็นด้วยกัน ได้แก่

1. วจนปฏิบัติศาสตร์
2. การแปรทางภาษา
3. คำทางวัฒนธรรม

การแก้ปัญหาแต่ละประเด็นจะยึดหลักการแปลดังที่กล่าวไปแล้วเป็นหลัก โดยจะมีกลวิธีต่าง ๆ เข้ามาเสริมตามกรณี คือสำหรับการแปลแบบวจนปฏิบัติศาสตร์ ผู้แปลจะใช้วิธีแปลแบบ functional equivalence ที่เสนอโดย Peter Newmark (1998) ที่เน้นเจตนาหรือจุดประสงค์ของสารโดยไม่ยึดตามตัวอักษรของต้นฉบับ และเนื่องจากการแก้ปัญหาทางวจนปฏิบัติศาสตร์ถือเป็นการแทรกแซงต้นฉบับ อาจมีการตัด เพิ่ม หรือปรับเปลี่ยนความหมายของงานบางส่วน ผู้แปลจึงยึดหลักการวิเคราะห์ขอบเขตของ

การแทรกแซงต้นฉบับของ Mona Baker (2011) คือ วิเคราะห์กลุ่มผู้อ่านว่าเป็นบุคคลทั่วไป รวมทั้งกลุ่มที่สนใจวัฒนธรรมหรือศาสนาของไทยที่พอมีความรู้พื้นฐานอยู่บ้าง จึงพิจารณาจะแทรกแซงงานระดับปานกลางไปถึงมากแล้วแต่กรณี นอกจากนี้ยังกำหนดบทบาทนักแปลว่าจะแปลให้เอนเอียงไปทางกลุ่มผู้อ่านมากกว่ายึดตามต้นฉบับ เพื่อไม่ให้เป็นการอุปสรรคในการทำความเข้าใจมากและทำให้เกิดสุนทรียะอย่างเต็มที่

สำหรับประเด็นด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ ผู้แปลได้แยกตัวอย่างปัญหาที่พบเป็น 3 ประเด็นด้วยกัน ได้แก่ การแปลประโยคนัยประชดประชัน การแปลคำอุทาน และการแปลวลิตายตัวและสำนวน

สำหรับประเด็นแรก ผู้แปลจะใช้วิธีปรับประโยคบอกเล่าที่มีนัยประชดให้เป็นประโยคคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบเป็นส่วนใหญ่เพื่อให้เป็นธรรมชาติของรูปแบบประโยคประชดในภาษาอังกฤษที่ผู้อ่านภาษาปลายทางนิยมใช้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมชาติ

สำหรับสองประเด็นสุดท้าย โดยหลัก ผู้แปลจะยึดจุดประสงค์หรือเจตนาตามวิธี functional equivalence เป็นหลัก โดยในส่วนคำอุทาน หลังจากตีความเจตนาแล้ว ก็จะหาคำเทียบเคียงที่มีในภาษาปลายทางมาใช้ให้ตรงเจตนามากที่สุด และยังปรับใช้วิธี compensation ของ Peter Newmark (อ้างถึงในพัฒนาพงศ์, n.d., p.5) เพื่อทดแทนความหมายที่ขาดไปในฉบับแปลอีกด้วย

โดยรวมแล้วจากการวิเคราะห์ตัวอย่างทั้งหมดและนำมาประมวลด้วยกัน ผู้แปลสังเกตว่าการแปลระดับนี้มีความซับซ้อนและยากในการแปล มักจะก่อให้เกิดความสับสนต่อนักแปล สำหรับตัวผู้แปลนั้นได้ลองผิดลองถูกจนมีขั้นตอนการแปลที่ค่อนข้างเป็นแบบแผนพอสมควร และเห็นว่าน่าจะมีประโยชน์กับนักแปลท่านอื่นหรือผู้ที่ต้องการศึกษาการแปลระดับวัจนปฏิบัติศาสตร์เพื่อให้แก้ปัญหาการแปลได้ง่ายขึ้น จึงอยากจะเสนอแนะเป็นแนวทางดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนแรกเป็นขั้นตอนก่อนแปล ผู้แปลต้องตีความ implicature ของสารภาษาดั้งเดิมให้ได้ก่อนโดยอิงจากบริบท กล่าวคือการแปลไทยเป็นไทย ให้เข้าใจว่าผู้ส่งสารต้องการสื่อความหมายใดออกมาแก่นในสถานการณ์นั้น ๆ โดยควรดูทั้งในแง่ความหมาย ได้แก่ ความหมายเชิงอ้างอิง และความหมายเชิงอารมณ์ และดูเจตนาของผู้พูดด้วยว่า มีวัจนกรรมแบบไหน เช่น บอกกล่าว ชักถาม เสนอแนะ ประชดประชัน ชู เตือน ฯลฯ โดยต้องมองลึกไปกว่ารูปประโยคเพราะบางที่อาจมีวัจนอ้อม สื่อนัยยะไม่ตรงกับรูปประโยค เช่น เป็นประโยคคำถาม แต่ไม่ได้ถาม เป็นการประชดประชัน เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อจะได้เลือกใช้คำรูปแบบประโยค และการเรียงคำได้เหมาะสมตามเจตนา นั้น ๆ

2. ขั้นตอนที่สองเป็นขั้นตอนการแปล ผู้แปลควรลองแปลตรงตัวไปก่อน และพิจารณาบริบท

รอบด้านว่า หากแปลตรงตัวเช่นนั้นแล้ว ถ้าเป็นชาวต่างชาติมาอ่านข้อความนี้ในบริบทนี้จะเข้าใจหรือไม่ จะสับสนหรือเข้าใจผิดหรือเปล่า และเข้าใจผิดตรงไหนบ้าง

3. ขั้นตอนที่สามเป็นขั้นตอนการแปลต่อเนื่องมาจากขั้นตอนที่สอง คือ เมื่อทราบแล้วว่าตรงไหนที่มีปัญหาในการสื่อสาร ก็นำจุดที่จะเกิดความเข้าใจผิดนั้นมาพิจารณาว่าต้องสื่อสารแบบใดจึงจะเข้าใจถูกต้องโดยอิงจากเจตนาที่ตีความไว้ในขั้นตอนแรก เป็นการดูจุดที่ผู้แปลต้องเข้าไปแทรกแซงแก้ไข หากจุดไหนที่ติอยู่แล้วก็ไม่ต้องปรับอะไร ซึ่งในจุดนี้มีวิธีการแก้ไขปัญหาหลัก ๆ ที่ผู้แปลได้ลองทำอยู่สองแบบ

3.1 การใช้คำ วลี หรือประโยคเทียบเคียงในภาษาปลายทาง ใช้ในกรณีที่มีรูปแบบการใช้ภาษาที่สั้นยยะตามต้นฉบับได้ใกล้เคียงมากในภาษาปลายทางอยู่แล้ว เช่น คำอุทานต่าง ๆ ที่มักจะมีคำเทียบเคียงที่สื่อเจตนาคล้าย ๆ กัน หรือวลิตายตัวบางวลี การปรับรูปประโยคบอกเล่าสื่อความประสงค์ให้เป็นประโยคคำถามไม่ต้องการคำตอบให้เข้ากับภาษาปลายทาง ซึ่งจะช่วยให้ดูเป็นธรรมชาติมาก

3.2 การแปลตาม implicature ไปเลยเพราะหาคำ วลี หรือประโยคเทียบเคียงที่ใกล้เคียงมากไม่ได้ แม้บางครั้งอาจดูไม่เป็นธรรมชาติเท่าไรในภาษาปลายทาง แต่ก็เป็นไม่เป็นไร เพราะถือว่าสื่อความหมายเชิงอารมณ์หรือความเป็นธรรมชาติไปบ้างเพื่อรักษาใจความสำคัญของสารที่มีความสำคัญกว่าตามหลัก functional equivalence โดยในส่วนกลวิธีการแปลก็จะไม่ยึดกับตัวอักษร บางครั้งแปลแบบ F-E ผสมกับ D-E ในบางครั้งก็แปลแบบ D-E ร้อยเปอร์เซ็นต์ ซึ่งจะมีทั้งการตัดคำ การชดเชยความหมายที่ขาดไปด้วยการแทรกคำ วลี หรือประโยคเข้ามาเอง รวมทั้งการอธิบายความตาม implicature นั้น ๆ ส่วนที่พบว่าใช้วิธีแก้ปัญหานั้นคือ สำนวนไทยต่าง ๆ ที่ไม่พบในภาษาปลายทาง และอ้างถึงวัฒนธรรมหรือความเชื่อไทยที่ยากจะเข้าใจในภาษาปลายทาง เช่น เหาจะกินหัว หรือไม่ปกติอย่าหัก ไม่รู้จักอย่าถาม เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าปัญหาด้านนี้เจอได้ทั่วไป และการแก้ไขปัญหาด้านนี้ให้ได้มีความสำคัญกับเนื้อหาเพราะเป็นการทำให้ผู้เขียนเข้าใจเจตนาของผู้ส่งสารอย่างถ่องแท้ ด้วยการปรับรูปแบบของภาษาปลายทางที่เป็นธรรมชาติ หรือการแก้ปัญหานั้น ๆ เช่นการตีความ ตัด เพิ่ม หรือชดเชย ผู้แปลจะต้องพึงระลึกเสมอว่าเมื่อแปลจะต้องมองลึกลงไปมากกว่าระดับคำหรือประโยค แต่เป็นระดับความหมายที่สามารถเปลี่ยนไปได้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ และต้องอาศัยบริบทในการทำความเข้าใจ รวมทั้งวิธีการสื่อความที่เป็นธรรมชาติของภาษาปลายทาง เช่นที่ Robinson (อ้างถึงใน Bryne, 2006, p.15) บอกว่า “Translator don’t translate words. They translate what people do with words” กล่าวคือ การแปลที่ดีไม่ใช่การแปลคำ แต่เป็นการแปลเจตนาในการส่งสารของต้นฉบับ ซึ่งมีลักษณะในการส่งต่างกันไปตามแต่ละภาษาที่ผู้แปลมีหน้าที่ต้องวิเคราะห์ และถ่ายทอดออกมาให้ผู้อ่านปลายทางคนละวัฒนธรรมภาษาเข้าใจได้ ไม่ใช่

การแปลตรงตัวอีกรูปแบบของต้นฉบับ แปลแบบ foreignization หรือ F-E โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากปัญหา เช่นนี้พบในงานวรรณกรรม การแก้ปัญหาด้วยวิธีดังกล่าวนอกจากจะสื่อความได้ถูกต้อง ชัดเจนแล้ว ก็ยังให้ความเป็นธรรมชาติตามฉบับภาษาปลายทางมากยิ่งขึ้น

สำหรับการแปรทางภาษา ผู้แปลได้ทำการจำแนกตัวอย่างที่พบออกเป็น 3 แบบด้วยกัน คือ การแปรทางภาษาตามต้นฉบับ การปรับจากภาษามาตรฐานเป็นภาษาไม่เป็นมาตรฐาน และการปรับจากภาษาที่ไม่เป็นมาตรฐานให้เป็นภาษามาตรฐาน โดยยึดหลักการแปรทางภาษาของอาจารย์สุปรียา วิลาวรรณ ธนะภูมิ และอาจารย์พนิดา ชีมาภรณ์ (2558) ที่แยกการแปรทางภาษาเป็นระดับเสียง ระดับคำ และระดับประโยค ในระดับเสียงจะประกอบด้วยวิธี eye dialect วิธี phonetic respelling และสองวิธีดังกล่าวผสมกัน

ทั้งนี้ในการพิจารณาว่าจะแปรทางภาษาแบบไหน ผู้แปลต้องพิจารณาว่าการแปรทางภาษาของต้นฉบับนั้นมีเจตนาในการสื่อข้อมูลชนิดใด และลองดูว่าหากลองแปรภาษาตามต้นฉบับแล้วจะสามารถสื่อความหมายเช่นเดียวกับต้นฉบับได้หรือไม่ ซึ่งในส่วนที่ผู้แปลแปรภาษาตามต้นฉบับนั้น จะมีทั้งการแปรในระดับเสียง และระดับประโยค ซึ่งผู้แปลเลือกทำการแปรตามนั้นโดยคำนึงถึงข้อมูลทั้งทางอารมณ์ และความสัมพันธ์ของตัวละครเช่นกัน โดยในด้านเชิงอารมณ์และความสัมพันธ์ที่สนิทสนมจะเลือกใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการ เช่นคำแสลง หรือการออกเสียง รวมทั้งการสะกดที่ไม่เป็นภาษามาตรฐานตามหลักการแปรทางภาษาข้างต้น

สำหรับส่วนการปรับภาษามาตรฐานเป็นภาษาไม่เป็นมาตรฐาน เกิดจากการพิจารณาความหมายเชิงจิตวิสัย คือข้อมูลความสัมพันธ์ของตัวละครที่ค่อนข้างสนิทสนมกัน โดยแปรเป็นภาษาไม่มาตรฐานหรือภาษาปากที่สื่อถึงระดับความสัมพันธ์ที่สนิทสนมกันของผู้พูดกับผู้ฟัง แม้ว่าในต้นฉบับจะไม่มีกรแปรทางภาษาเช่นนี้ปรากฏอยู่ แต่ผู้แปลก็สามารถเลือกใช้วิธีนี้ทดแทนความหมายดังกล่าวที่ขาดไปในฉบับแปลให้สมบูรณ์และมีความต่อเนื่องกันทั้งเรื่อง เพราะในแต่ละภาษาอาจมีวิธีการถ่ายทอดความหมายและอารมณ์คนละแบบขึ้นอยู่กับไวยากรณ์และรูปแบบทางภาษา ภาษาไทยอาจมีคำลงท้ายแสดงข้อมูลเชิงสังคมอารมณ์ และความสัมพันธ์หลายรูปแบบ เช่น ค่ะ ครับ จ๊ะ วะ ที่ภาษาอังกฤษไม่มี รวมถึงคำสรรพนามที่ภาษาอังกฤษอาจมีแค่ you แต่ในภาษาไทยมี ฉัน เธอ เป็นต้น ผู้แปลจึงเห็นเป็นเรื่องสมควรที่จะใช้วิธีการแปรทางภาษามาสื่อความหมายแฝงต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับภาษาปลายทาง

สำหรับส่วนสุดท้ายคือการปรับจากภาษาไม่เป็นมาตรฐานให้เป็นภาษามาตรฐาน ผู้แปลตัดสินใจเลือกใช้วิธีนี้เนื่องจากเมื่อลองทำการแปรทางภาษาตามต้นฉบับแล้ว ไม่สามารถสื่อความหมายได้

เช่นเดียวกับต้นฉบับ จึงปรับให้เป็นภาษามาตรฐานเสีย แล้วอาจมีการใช้กลวิธีอื่นเพื่อชัดเจนความหมายนั้น ๆ แทนการใช้วิธีแปลภาษา หรือถ้าไม่มีวิธีการใดก็ต้องยอมสละรูปแบบดังกล่าวไป และพยายามแปลเพื่อสื่อข้อมูลนั้นให้ใกล้เคียงที่สุด

ทั้งนี้ทั้งนี้ผู้แปลก็ต้องคำนึงถึงความเข้าใจของผู้อ่านเป็นหลัก หากแปลทางภาษามากเกินไปหรือภาษาที่แปลมีความพิสดารมากเกินไปจนผู้อ่านไม่เข้าใจสาร ก็เท่ากับเป็นการสื่อสารที่ล้มเหลว ดังนั้นผู้แปลควรใช้วิธีการนี้แต่พอดี มุ่งเน้นที่ความเข้าใจของผู้อ่านเป็นหลัก ใช้เวลาตีความน้อยที่สุดตามหลัก relevance (Weber อ้างถึงใน สุปรียา วิลาวรรณ ธนะภูมิ และพนิดา ชิมภรณ์, 2558, p.70)

สำหรับหัวข้อสุดท้ายคือ การแปลคำทางวัฒนธรรม ผู้แปลจำแนกคำทางวัฒนธรรมที่พบตามทฤษฎีของ Peter Newmark (2011, p.95) และยึดกลวิธีการแปลของทั้ง Peter Newmark (1998) และ Mona Baker (2011) โดยคำทางวัฒนธรรมที่พบในงานประกอบด้วย 4 ประเภทคือ ด้านอาหาร ด้านบ้านและเมือง ด้านสิ่งของ (วัฒนธรรมด้านวัตถุ) และด้านกิจกรรม กระบวนการ และมโนทัศน์ (ศิลปะและศาสนา)

1. ด้านอาหาร จากตัวอย่างการแปลคำทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับอาหารพบว่า วิธีการส่วนใหญ่ที่ใช้คือการใช้คำยืมร่วมกับการอธิบายความที่มีทั้งแทรกในเนื้อหาหรือแทรกเชิงอรรถ นอกจากนี้จะมีการใช้คำเทียบเคียงทางวัฒนธรรม (ในกรณีที่มีอาหารที่มีลักษณะใกล้เคียงกันในวัฒนธรรมภาษาปลายทาง) เพื่อให้ผู้อ่านจำลองภาพได้ง่ายขึ้น ส่วนรายละเอียดในการอธิบายความนั้น ผู้แปลต้องทำการสืบค้นรูปภาพและส่วนประกอบและรสชาติ แล้วนำมาวิเคราะห์ จับเฉพาะเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของอาหารแต่ละชนิดมาเรียบเรียงเป็นบทแปลให้มีความยาวพอดี และให้ข้อมูลเท่าที่จำเป็น เพื่อไม่ให้ทับซ้อนกับอาหารแบบเดียวกับที่วัฒนธรรมปลายทางมี

2. ด้านบ้านและเมือง หลัก ๆ ผู้แปลเลือกใช้วิธีใช้คำกลาง ๆ เนื่องจากคำที่อยู่ในตัวอย่างนั้นไม่ได้มีความสำคัญอะไรกับต้นฉบับมาก และไม่ได้เจตนาจะให้ความหมายทางวัฒนธรรมเป็นพิเศษ เพียงแต่เป็นส่วนประกอบในเนื้อเพลงที่สร้างสีสันให้เนื้อเรื่องมากกว่า ผู้แปลจึงเลือกแปลให้ออกมารื่นหู เข้าใจง่ายมากที่สุด

3. ด้านสิ่งของ โดยหลักแล้ว ผู้แปลจะใช้กลวิธีหาคำแทนที่ทางวัฒนธรรมมาใช้ รวมทั้งการใช้คำยืมร่วมกับการอธิบายความ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะและหน้าที่ของสิ่งของนั้น ๆ และในกรณีที่สิ่งของนั้นไม่สามารถหาคำแทนที่ในภาษาปลายทางได้ รวมทั้งไม่ได้มีความสำคัญกับตัวบทมาก ก็สามารถแปลโดยใช้คำกลาง ๆ ที่สื่อลักษณะโดยกล่าว ๆ ได้เช่นกัน

4. ด้านกิจกรรม กระบวนการ และมโนทัศน์ ตัวอย่างที่พบจะเป็นคำอ้างอิงวรรณกรรมของไทยเป็นส่วนใหญ่ ผู้แปลจึงต้องปรับใช้หลายวิธีเข้าด้วยกัน โดยหลักจะเป็นการใช้วิธีหาค่าเทียบเคียงในภาษาปลายทาง มีการแทรกวลี หรือประโยคเพื่ออธิบายความอยู่เนื่อง ๆ นอกจากนี้ยังมีวิธีการยืมคำและใช้คำอธิบายความเพิ่มเติมร่วมกัน การตีความหมายของคำนั้น ๆ ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบและหาค่าเทียบเคียงในภาษาปลายทางมาใช้เพื่อสื่อให้เห็นภาพชัดเจนมากที่สุด และได้ความหมายเชิงอารมณ์ที่แฝงอยู่ในคำนั้น ๆ ในกรณีที่เป็นมุกตลกซึ่งยากจะเข้าใจ และไม่มีมีความสำคัญกับตัวบทเท่าไรจะให้การละ

ในการแก้ปัญหาทางวัฒนธรรมนี้ ผู้แปลระลึกไว้เสมอว่าหน้าที่ของผู้แปลคือ “ปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมนั้นแก้ไม่ได้ และไม่ใช่งานของผู้แปลที่จะต้องแก้ เป้าหมายหลักของผู้แปลคือการสื่อสารที่ตนได้รับมาจากต้นฉบับให้แก่ผู้อ่านงานแปลให้ได้อย่างถูกต้อง” (สัญญาวิ, ม.ป.ป., น.8) และไม่จำเป็นต้องปรับให้กลมกลืนกับวัฒนธรรมของภาษาปลายทาง เพียงแต่ควรสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง ไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจของผู้อ่าน เพราะถือเป็นสีสันทางวัฒนธรรมของประเทศไทยที่นับเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของงานวรรณกรรมชิ้นนี้

จากการจัดทำสารนิพนธ์ชิ้นนี้ ผู้แปลได้เพิ่มพูนความรู้ด้านการแปลอย่างมาก และได้เรียนรู้ว่าในการแปลงานชิ้นหนึ่ง ๆ นั้น นักแปลต้องเผชิญอุปสรรคในการแปลมากมาย แต่ก็ไม่ถึงกับแปลไม่ได้เสียทีเดียว เช่นเดียวกับที่ นักวิชาการด้านการแปลทั้งสามท่านอย่าง Vinay Darbelnet และ Jakobson (อ้างถึงใน Leonardi, n.d., p.3) เห็นตรงกันว่า “the translation task as something which can always be carried out from one language to another.” สำคัญที่นักแปลจะต้องรู้จักพลิกแพลง หาวิธีแก้ไข ปัญหาเพื่อให้ผู้รับสารได้รับผลทางอารมณ์และมีปฏิกริยาเช่นเดียวกับผู้อ่านต้นฉบับพึงได้รับ

อนึ่ง ผู้แปลหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้ใดที่ได้ศึกษาสารนิพนธ์ฉบับนี้จะตระหนักถึงความสำคัญของประเด็นทั้งสามประการนี้ และนำประเด็นทางการแปลทั้งสามประเด็นนี้ไปพิจารณาในการแปลผลงานตัวเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นด้านวัฒนธรรมและการแปรทางภาษา เนื่องจากในบางครั้งผู้แปลมีโอกาสได้อ่านงานแปลหลาย ๆ งาน ก็พบว่าผู้แปลงานนั้น ๆ แปลความหมายในลักษณะที่ตรงเกินไป และละเลยประเด็นเหล่านี้ไป บ่อยครั้งจึงทำให้ผลงานขาดมิติ สีสัน สื่อความหมายได้ไม่เต็มที่ หรือในกรณีที่ร้ายที่สุดคือสื่อสารไม่ถูกต้อง

อย่างไรก็ดี ในการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้แปลได้เลือกเพียงบางส่วนของนวนิยายเรื่องบาดาลมาแปลเท่านั้น นวนิยายชุดนี้ยังมีเล่มที่ 2 และมีภาคต่ออีกสองภาคคือ เทวปักชี และเทพอวดาร จึงขอแนะนำให้ผู้ศึกษาการแปลที่มีความสนใจการแปลนวนิยายหรือการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษนำส่วนที่

เหลือมาแปล เพื่อศึกษาและให้ได้ต้นฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง ถือเป็น การเผยแพร่งานวรรณกรรมที่ทรงคุณค่าของไทยวิธีหนึ่ง สุดท้ายนี้ผู้แปลหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสารนิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ และผู้ที่ศึกษาการแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะในด้านการแก้ปัญหา วิชาปฏิบัติศาสตร์ การแปรทางภาษา และคำทางวัฒนธรรม ซึ่งผู้แปลเห็นว่ามีที่น่าสนใจและสำคัญไม่น้อยกว่าประเด็นการแปลอื่น ๆ หวังว่าพื้นฐานความรู้และแนวทางปฏิบัติทางการแปลดังกล่าวจะสามารถสร้างคุณประโยชน์ให้กับวงการการแปลและนำไปต่อยอดไปสู่องค์ความรู้ทางการแปลได้ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

ธาวินี จรัสโชติกุล. (2556). *กลวิธีการแปลคำและวลีที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมจากอังกฤษเป็นไทย กรณีศึกษา เรื่อง Forrest Gump ของ Winston Groom*. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, ภาควิชาภาษาอังกฤษ, สาขาการแปลภาษาอังกฤษและไทย.

ปราณี กุลละวณิช และคณะ. (2540). *ภาษาทัศนาว*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพ์พันธุ์ เวสสะโกศล. (2558). *การแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2554). *ภาษาศาสตร์เบื้องต้น*. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ลักษณะดี. (2552). *บาดาล เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: ณ บ้าน วรรณกรรม.

สัญญาวิ สายบัว. (ม.ป.ป.). *การแปล: ปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม*.

สิทธา พินิจภูวดล. (2542). *คู่มือนักแปลอาชีพ*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.

สุปรียา วิลาวรรณ ธนะภูมิ. (2559). เอกสารประกอบการเรียนวิชาการศึกษาเปรียบเทียบภาษาอังกฤษและภาษาไทยเพื่อการแปล. กรุงเทพฯ, ประเทศไทย.

สุปรียา วิลาวรรณ ธนะภูมิ และ พนิดา ชิมารณ. (2558). การแปรของภาษาในนวนิยายและการแปล: กรณีศึกษา Forrest Gump ของ Winston Groom. *วารสารศิลปศาสตร์*, 45-73.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2542). *ภาษาในสังคมไทย : ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลง และการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

เก็จอะหาว. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2561 เข้าถึงได้จาก, นางผีเสื้อสมุทร:

<https://www.gotoknow.org/posts/138910>

ขนมไข่หงส์. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2561 เข้าถึงได้จาก, <http://www.foodtravel.tv>:

<http://www.foodtravel.tv/recipe.aspx?viewid=2166>

ขนมไทย วิธีทำขนมไทย. (3 เมษายน 2561). เข้าถึงได้จาก <http://baankhanom.blogspot.com>:

http://baankhanom.blogspot.com/2011/09/blog-post_16.html

ตลาดหนังสือแปลไทยเป็นเทศ ในบริบทตลาดโลกจากปากคำผู้เล่นจริงเจ็บจริง. (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก

<http://www.praphansarn.com>: <http://www.praphansarn.com/article/detail/1121>

ไทรงาม, ศ. (2561, เมษายน 4). *ศรีธัญชัย*. Retrieved from <https://www.gotoknow.org>:

<https://www.gotoknow.org/posts/520068>

น้ำทะเล. *ไฟต้อง ไฟป้อก หวย*. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2561 เข้าถึงได้จาก,

<http://oknation.nationtv.tv>: <http://oknation.nationtv.tv/blog/soda/2008/>

[10/13/entry-1](http://oknation.nationtv.tv/blog/soda/2008/10/13/entry-1)

บาดาล -ลักษณะวดี. (ม.ป.ป.). สืบค้นเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2561 เข้าถึงได้จาก,

<http://www.siamsouth.com>:<http://www.siamsouth.com/smf/index.php?topic=182>

[71.0;wap2](http://www.siamsouth.com/smf/index.php?topic=18271.0;wap2).

พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2561 เข้าถึงได้จาก,

<https://dictionary.sanook.com>: <https://dictionary.sanook.com/search/dict-th-en-lexitron/%E0%B8%AD%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%A7>

<https://dictionary.sanook.com/search/dict-th-en-lexitron/%E0%B8%AD%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%A7>

พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2561 เข้าถึงได้จาก,

<https://dictionary.sanook.com>: <https://dictionary.sanook.com/search/dict-th-th-royal-institute/%E0%B9%80%E0%B8%A D%E0%B9%87%E0%B8%87>

<https://dictionary.sanook.com/search/dict-th-th-royal-institute/%E0%B9%80%E0%B8%A D%E0%B9%87%E0%B8%87>

พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2561 เข้าถึงได้จาก,

<https://dictionary.sanook.com>: <https://dictionary.sanook.com/search/dict-th-th-royalinstitute/%E0%B9%80%E0%B8%AB%E0%B8%B2%E0%B8%88%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%AB%E0%B8%B1%E0%B8%A7>

พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2561 เข้าถึงได้จาก,

<https://dictionary.sanook.com>: <https://dictionary.sanook.com/search/dict-th-th-royal-institute/%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%81>

วิกิพีเดีย พจนานุกรมเสรี. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2561 เข้าถึงได้จาก, <https://th.wikipedia.org>:

<https://th.wikipedia.org/wiki/ข้าวต้มมัด>

MGR Online. (26 มีนาคม 2559). ระหว่างมาเมืองไทย "เดชไต้วัน-หวังหุย" เส้นเลือดในสมองแตก-ต้องผ่าตัด. เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com>:

<https://mgronline.com/entertainment/detail/9590000008981>

ภาษาอังกฤษ

Aron, B. (n.d.). *Translating from English Unit 6: Testing the Translation Lecture Notes*.

Retrieved from <http://seattlecentral.edu>: <http://seattlecentral.edu/faculty/baron/Fall%20Courses/ITP%20161/ITp161TEUnit6lecturenotes.htm>

Baker, M. (2011). *In Other Words*. New York: Routledge.

Baker, M., & Saldanha, G. (2009). *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*.

Abingdon: Routledge.

Byrne, J. (2006). *Technical Translation: Usability Strategies for Translating Technical Document*. the Netherlands: Springer.

Catford, J. (1965). *A Linguistic Theory of Translation*. Oxford: Oxford University Press.

Landers, C. E. (2001). *Literary Translation: A Practical Guide*. the Cromwell Press.

Larson, M. (1984). *Meaning-based Translation: A Guide to Cross-Language Equivalence*.
Lanham: University of America Press.

Leonardi, V. (n.d.). Equivalence in Translation: Between Myth and Reality. *Translation Journal*.

Newmark, P. (1988). *Textbook of Translation*. Longman.

Newmark, P. (1998). *More Paragraphs on Translation*. The Cromwell Press.

Nida, E. (2000). *The translation studies reader*. London: Routledge.

Nida, E. A., & Taber, C. R. (1964). *The Theory and Practice of Translation*. Leiden:
Koninklijke Brill NV.

Trudgill, P. (1974). *Sociolinguistics: An Introduction*.

Electronic media

Cambridge dictionary. (2018, April 1). Retrieved from <https://dictionary.cambridge.org>:
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/duh>

Collins dictionary. Retrieved April 6, 2018, from <https://www.collinsdictionary.com>:
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/giantess>

Collins dictionary. Retrieved April 4, 2018, from <https://www.collinsdictionary.com>:
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/bastard>

Collins dictionary. Retrieved March 27, 2018, from <https://www.collinsdictionary.com>:
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/seriously>

Collins dictionary. Retrieved April 1, 2018, from <https://www.collinsdictionary.com>:

<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/sista>

Dictionary. Retrieved March 30, 2018, from www.dictionary.com:

[http://www.dictionary.com /browse/remark](http://www.dictionary.com/browse/remark)

EXODUS 8 - MATTHEW HENRY'S CONCISE COMMENTARY ON THE BIBLE. Retrieved March

29, 2018, from <https://www.biblegateway.com>:

<https://www.biblegateway.com/resources/commentaries/Matthew-Henry/Exod/Plague-Lice>

Jabak, O. (n.d.). *Why is translation into the mother tongue more successful than into a second language?* Retrieved April 1, 2018, from

<http://www.translationdirectory.com>:[http://www.translationdirectory.com/ articles /article1508.php](http://www.translationdirectory.com/articles/article1508.php)

Longman dictionary. Retrieved April 7, 2018, from <https://www.ldoceonline.com>:

<https://www.ldoceonline.com/dictionary/lady>

Longman dictionary. Retrieved March 14, 2018 from <https://www.ldoceonline.com>:

<https://www.ldoceonline.com/dictionary/pristine>

Longman dictionary. Retrieved April 5, 2018, from <https://www.ldoceonline.com>:

<https://www.ldoceonline.com/dictionary/goblin>

Longman dictionary. Retrieved April 4, 2018, from <https://www.ldoceonline.com>:

<https://www.ldoceonline.com/dictionary/cunning>

Longman dictionary. Retrieved March 22, 2018, from <https://www.ldoceonline.com>:

<https://www.ldoceonline.com/dictionary/look>

Macmillan dictionary. Retrieved March 20, 2018, from <https://www.macmillandictionary.com>: <https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/are-you-kidding>

McDonnell, L. *My english teacher*. Retrieved March 27, 2018, from <https://www.myenglishteacher.eu>: <https://www.myenglishteacher.eu/ask/question/what-is-difference-between-collocation-fixed-expression-and-idioms/>

Merriam-Webster dictionary. Retrieved April 9, 2018, from <https://www.merriam-webster.com>: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/orb>

Oxford dictionary. Retrieved April 2, 2018, from <https://en.oxforddictionaries.com>: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/ya>

Oxford dictionary. Retrieved April 1, 2018 from <https://en.oxforddictionaries.com>: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/gimme>

Sultan, K. M. (n.d.). *The Semantics, Pragmatics and Translation of Speech Acts* . Retrieved from <http://www.iasj.net>: <http://www.iasj.net/iasj?func=fulltext&ald=10866>

The free dictionary. Retrieved April 4, 2018, from <https://www.thefreedictionary.com>: <https://www.thefreedictionary.com/goblet>

The free dictionary. Retrieved March 20, 2018, from <https://idioms.thefreedictionary.com>: <https://idioms.thefreedictionary.com/what+on+earth>

The free dictionary. Retrieved March 22, 2018, from <https://www.thefreedictionary.com>: <https://www.thefreedictionary.com/geez>

Urban dictionary. Retrieved April 3, 2018, from <https://www.urbandictionary.com>: <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=riliight>

Urban dictionary. Retrieved April 2, 2018, from <https://www.urbandictionary.com>:

<https://www.urbandictionary.com/define.php?term=yap>

Urban dictionary. Retrieved March 20, 2018, from <https://www.urbandictionary.com>:

<https://www.urbandictionary.com/define.php?term=great>

Urban dictionary. Retrieved March 20, 2018, from <https://www.urbandictionary.com>:

[https://www.urbandictionary.com/author.php?author= DictionaryPapi](https://www.urbandictionary.com/author.php?author=DictionaryPapi)

Wikipedia. Retrieved April 7, 2018, from <https://en.wikipedia.org>:

<https://en.wikipedia.org/wiki/Trailokya>

Wikipedia. Retrieved March 14, 2018, from <https://en.wikipedia.org>:

[https://en.wikipedia.org/wiki/Merit_\(Buddhism\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Merit_(Buddhism))

Wikipedia. Retrieved April 6, 2018, from <https://en.wikipedia.org>:

<https://en.wikipedia.org/wiki/Troll>

Wiktionary. Retrieved March 28, 2018, from <https://en.wiktionary.org>:

https://en.wiktionary.org/wiki/my_ass

Wiktionary. Retrieved March 20, 2018, from <https://en.wiktionary.org>:

<https://en.wiktionary.org/wiki/huh>

Woodward English. Retrieved March 14, 2018, from <http://www.grammar.cl>:

http://www.grammar.cl/Intermediate/Question_Tags.htm

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวฟ้าใส หาญพิพัฒน์
วันเดือนปีเกิด	29 พฤศจิกายน 2535
วุฒิการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประสบการณ์การทำงาน	2558-2559: นักแปลประจำบริษัท Maruboshi (Thailand) 2559-ปัจจุบัน: นักแปลอิสระให้กับบริษัท IYUNO Media Group 2561-ปัจจุบัน: นักแปลและตรวจแก้งานแปลประจำบริษัท Wise Concetti Thailand

